

۱۵۵/۲

آ-عوْزش

مَنْ تَهْلِكْ أَهْلَكْ

۴۰-۵۱

۱۵۲/۲

۱۵۳/۱

این جزوء امانی است

(مخصوص جامده ببهائی است)

"... در جمیع احوال عباد را وصیت نمودیم به امانت و دیانت ..."

اشرافات

تذکرات:

- ۱ - روی جزوای چیزی ننویسید.
- ۲ - از علامت‌گذاری - حتی با مداد - اجتناب فرمائید.
- ۳ - رعایت پاکیزگی در حفظ جزوای بشود.
- ۴ - راس موعد مقرر و پس از پایان نیمسال، جزوای متون درسی را به دوستان معارف محل مرجع فرمایید.
* رعایت این نکات بدین سبب ضروری است که دوستان دیگر شما نیز قرار است از این متون بعداً استفاده کنند.

فهرست جزوی منابع درس مبادی اجتماعی ۲

- ۱ - قسمتها بی از توقیع قد ظهر یوم المیعاد
- ۲ - قسمتها بی از توقیع منبع مورخ رضوان ۸۹ بدیع
- ۳ - منتخباتی از توقیعات حضرت ولی امرالله (گردآوری شده جهت این درس)
- ۴ - شرح اعلام و اصطلاحات و برخی از وقایع تاریخی مذکور در توقیعات مبارکه فوق -
الذکر

توجه: توقيع هدف نظم بدیع جهانی و توقيع تولد مدنیت جهانی ترجمه جناب فتح اعظم مندرج در مجموعه نظم جهانی بهائی جزو منابع درس مبادی اجتماعی ۲ می باشد که در محل موجود است.

"قد ظهر يوم الميمار"

احبّای السُّلَیْمَانِ وَ امَّا رَحْمَانِی در اقالیم غربیه
دُوستان و وراث ملکوت حضرت بهاء اللّه

اکنون طوفانی که در شدت بی سابقه و در جریان فوق تصور و در اثرات فعلی دهشت آور و از حیث نتائج پرمجد و عظمت من باشد بر سطح کره خاک به وزیدن آمد. قوه محركه آن بدون حس شفقت و ترحم بر وسعت و حدت خود من افزاید - قوه تطهیریه آن هرچند ظاهر و محسوس نیست ولی روزیروز شدیدتر من شود - عالم انسانی در قبضه قوه مخریه آن گرفتار و به ضربات قهرش رچار گردیده است - در حالیکه نمیتواند مهد آن را دریافت و اهمیت آن را درک نموده و یا عواقب آن را در نظر بگیرد لذا وحشت زده و درحال عذاب و بیچارگی به این صرصر قهر السُّلَیْمَانِ من نگرد که چگونه به دو ترین و معمورترین نقاط زمین هجوم آورد هنیادها را متزلزل ساخته و تعامل اشیاء را از میان برده و ملل را از همد بگرد جدا ساخته زندگی مردم را بهم زده و شهرا را ویران و پادشاهان را به جلای وطن مجبور کرده قلاع محکمه را فرسو ریخته و مؤسسات عالم انسانی را ریشه کن نموده نور آن را ظلمانی و روحیه ساکنین کره ارض را جریحه دار ساخته است.

از قلم مبارک حضرت بهاء اللّه در این خصوص نازل :

"هنگام فنای عالم و اهل آن رسیده" در جای دیگر تأیید من فرمایند :
"زود است که انقلاب اکبر ظاهر" "روز موعود فرا رسیده است یعنی آن روزی که محسن و بلایا فوق رأس و تحت اقدام شما ظاهر شده و من کوید بچشید آنچه را که دستهای شما مرتکب شده است (ترجمه) بزودی صرصر غصب السُّلَیْمَانِ بر شما فرود آمده و لهیب جهنم شما را فرا خواهد گرفت (ترجمه)" و نیز من فرماید :

"اذ اتم المیقات، يظہر بفتہ ما ترتعد به فرائص العالم سوف تحرق المدن من ناره (تمدن)
وينطق لسان السیمة الملك لله العزيز الحميد" "عنقریب برخود نوھمنایند و نیایند نفسی
را که تسلی دهد ایشان را" "سوف يأخذهم زیانیة القهر من لدن عزیز مقتدر قیوم"
حضرت اعلی بنویه خود در قیوم الاسماء تأیید فرموده "اَنَّ الَّذِينَ يَكْنُونُ بِبَابِ اللَّهِ
الرَّفِيعِ اَنَا قَدْ اعْتَدْنَا لَهُمْ بِحُكْمِ اللَّهِ الْحَقَّ عِذَابًاٰ الْيَمِّا" "بِاَهْلِ الْاَرْضِ فَوْرِيكُمْ اَنْكَمْ
سْتَغْلِلُونَ مَا فَعَلُوا الْقَرْوَنَ فَانذَرُوا اَنفُسَكُمْ بِاِنتِقامِ اللَّهِ الْكَبِيرِ الْاَكْبَرِ فَانَّ اللَّهَ قَدْ كَانَ عَلَىٰ كَلْشَنِی
قدیراً و نیز من فرماید :

" فوعَزَتْ لِأَذْيَقِ الْمُشْرِكِينَ بِاِيمَانِي مِنْ قَدْرِتِي نَعَمَاتْ لَا يَعْلَمُ مَاسِوَاهِي وَارْسَلَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ
مِنْ نَعَمَاتِ الْمُسْكِ الَّتِي قَدَّرْتَهَا فِي كَبْدِ الْعَرْشِ . "

ای پاران عزیز انفعالات قویه این انقلاب عظیم را احدی جز مومنین به امر حضرت
بها الله و حضرت باب درک نتوانند پیروان آنان به خوبی می دانند این انقلابات از کجا ناشی
و بالا خرده کجا منتهی خواهد شد و هرچند نعم دانند رامنه آن به کجا می رسد ولی در عین
حال از پیدا شدن و علت حدوث آن مطلع بوده و به ضرورت آن اعتراف داشته و در وره عملیات مرموز
آن را مراقب بوده و با حال تصرّع و ابتهال برای تخفیف شدت آن دعا نموده و برای تسکین
قهر و غضب آن با کمال حزم و احتیاط تحمل زحمت کرده و با بصیرتی تمام خاتمه در وره بیم و
هراس که بالطبع امیدواری نهائی بوجود خواهد آورد انتظار می کشد .

قضاء الہی

این قضاء الہی بنظر کسانی که حضرت بها الله را صور الہی واعظم مظہر رحمانی در
عالی می دانند هم مصائب جزاییه است و هم یک تأذیب مقدس عالی و در عین حال که بمنزله نزول
بلائی من جانب الله است نوع بشر را از آسودگیهای دنیوی پاک و مطہر می سازد .

نارش مجازات تبدیل کاران است و علت التیام عناصر مرکبہ نوع بشر در یک هیئت لا یتجزئی
جامعه عمومی نوع انسان در این سالهای پرشروشور که از جهتی انقضای قرن اول دور بهائی
واز جهت دیگر شروع قرن جدیدی را اعلام می دارد بهارا ره آن که قضا و نجات عالم در پی
اقدار اوست باید در آن واحد به حساب اعمال گذشته خود رسیده و ضمناً خود را برای
انجام وظایف آینده پاک و آماره سازد . نه از مسئولیتیهای اعمال گذشته وی را کریزی و نه
نسبت به وظایف آینده مفری زیرا خداوند عادل مهربان و قادر متعال در این دور اعظم
اجازه نمی دهد معاصی نوع بشر چه درقبال وظایفی که بعده داشته و انجام نداده و چه
از حیث مطالعی که مرتکب شده بی مجازات بماند و هم چنین نعم خواهد بند کانش را بسرنوشت
خود واگذاشته و آنان را از آن مقام عالی و پرسعادت که در مراحل تکامل بطئی و پیر زحمت در
طی قرون عدیده مقدّر نده و حق مسلم و سرمنزل حقیقی آنان بشمار می رود بازدارد .

از یک طرف حضرت بها الله نداء اندار آمیز خود را بلند و چنین می فرماید :

" ای قوم در انتظار عدل الہی قیام کنید زیرا اکنون روز موعود فرا رسیده است (ترجمه)
" بگذرید آنچه را که مالک هستید و بگیرید آنچه را که خداوند مالک رقاب آورده است به
یقین بدانید که اگر از آنچه مرتکب شده اید پیشیمان نشوید عقاب از هر طرف شما را احاطه
کرده و موجودات را غم انگیزتر از آنچه دیدید مشاهده خواهید کرد (ترجمه) "

”ای مردم ما از برای شما میقاتی معین نمودیم که اگر در ساعت معین از توجه به خدا غفلت کنید خداوند شما را از جمیع جهات به عذابی الیم معذب خواهد ساخت بد رستی که او شدید العقاب است (ترجمه)“ و باز میفرماید :

”البته خداوند بر حیات نفوسی که نسبت به ما بی عدالتی کردند سلطنت را شتله و به خوبی از کردار آنان آگاه است و بواسطه معاصیشان آنان را مورد عقوبت قرار خواهد داد بد رستی که خداوند مستقم قهار است (ترجمه)“ ”بگوای اهل ارض براستی بدانید که بلای ناکهانی شمارا در بی است و عقاب عظیمی از عقب گمان میرید که آنچه را مرتکب شده اید از نظر محو شده قسم به جمال که در الواح زیر جدی از قلم جلی جمیع اعمال شما ثبت گشته“

واز طرف دیگر در توضیح مستقبل درخشنان عالم که اکنون تیره و تار است من فرماید :

”حال ارض حامله مشهور زود است که اشعار منیعه و اشجار باسقه و اوراد محبوبه و نعماء جنیه مشاهده شود“ ”سوف تضع كل ذى حمل حملها تبارك الله مرسل هذا الفضل الذى احاط الاشياء كلها عمما ظهر و عمما هو المكنون“

بعلاوه قرن ذهبي نوع انساني را پيش بيني نموده من فرماید :

”اين بلای عظیم عالم را برای درک صلح اعظم آماده من سازد“ (ترجمه)

اين عدل اعظم البته همان عدلی است که تنها بر آن بنیار صلح اعظم باید بالاخره مستقر گردد و بنیه خود صلح اعظم آن مد نیت جهانی را ظاهر خواهد کرد که همواره با اسم اعظم همراه و ملازم خواهد بود .

پیاران عزیز - قریب صد سال از ظهور حضرت بها اللہ در عالم من گزرد - ظهوری که ما هیئت آن را خود حضرتش چنین توصیف من فرمایم“ مظاہر قبل هیچیک بر کیفیت این ظهور بتمامه آگاه نه الا على قدر معلوم“

خداوند يك قرن به نوع بشر مهلت دارد تا مظہر چنین ظہور عظیمی را بشناسند و به امرش اقبال کنند و به عظمتش اعتراض نمایند و نظم بدیعش را برقرار سازند . حامل این پیام الهی در طی قریب صد جلد کتاب که متنضم خزانی دستورات گرانبهای و قوانین متین و اصول فرید و نصائح تشويق آميز و تذکرات موکد و نبوّات شکفت انگیز و ادعیه بلیغ و تفاسیر جامع است رسالتی را که خداوند به او سپرده چنان بیان داشت که هیچ پیغمبری از قبل نگفته است . در مدت پنجاه سال با وجود اوضاع اسف آور لثائی گرانبهای علم و حکمت مستوره در بحر بیان بسی مشیش را به سمع امپراطورها و سلاطین و امراء و ملوك و حکام دول و رؤسای ادبیان و ملل در شرق و غرب عالم رسانیده و به مسیحیان و یهودیان و مسلمانان و زرده شتمان خطایاتی فرموده است .

آن برگزیده رتبه علام از شهرت و شروت کذشته و با قبول حبس و نفی مطروداً مرد ودا خود را تسليم اهانت های ظاهری و محرومیت های ظالمانه نموده نفی بلد و سرکونی از محلی به محل رسیک و از اقلیمی به اقلیمی را قبول و بالا خره در سجن اعظم فرزند شهید خود را فدائی استخلاص و اتحاد نوع بشر فرمود.

بد رستی که ما چیزی فروگذار نکردیم از اینکه مردمان را نصیحت کرد، آنچه را که از طرف خداوند قادر حمید به آن مأمور بودیم ابلاغ کنیم اگر آنان به من گوش فرا من داشتند هر آینه زمین زمین دیگر می شد. (ترجمه) و نیز می فرماید :

”هل بقى لا حيٰ فى هذا الطّهور من عذر لا و رب العرش العظيم قد احاطت الايات كل الجهات والقدره كل البريه ولكن الناس فى رقد عجيب“

دنیای معرض از حق

پس از یکصد سال تحول و انقلاب اکنون بینینیم اگر کسی در اوضاع بین المللی با مراجعه به سنتات اولیه تاریخ بهائی مطالعه کند چه خواهد فهمید؟ دنیائی خواهد دید که از احتضار سیستم های مختلفه و نژاد های متباغضه و ملل متخاصمه به تشنج مبتلا کشته و در دام خرافات و اوهام گرفتار آمده و بیش از یکتا مدیر سرنوشت های خود روگردان شده روز - بروز در دریای خونریزی عمومی فروتر رفته و درنتیجه غلط و ایذا و اذیتی که نسبت به یکانه نجات دهنده خود روا را شته در سقوط خود تسریع من نماید - دیانتی خواهد دید که هر چند هنوز مطرود است ولی از صد ف خود بیرون آمده و از ظلمت یک قرن تعدی و اجحاف سر برآورده و با علائم قهر و غضب الهی مصادف شده و کوئی مقدار چنان است که بر روی خرابه های مد نیت محکوم به زوال اساس آن بنیار گردد. دنیائی که از حیث روحانیات فقیر است و از جهات اخلاقیات و رشکست شده و از حیث سیاست متلاشی گردیده و در قسم اجتماعی متشنج شده و از لحاظ اقتصادی امور آن فلچ گردیده و از سوزش سیاط غضب الهی به خود پیچیده و اعضاء و جوارح آن خون آلود و از هم کسیخته است.

دیانتی که نداش اجابت نکردیده و دعا ویش مورد انکار واقع شده و اندزاداتش بی اهمیت تلقی گردیده و پیروانش فوق از دم شمشیر گذشته و اصول و مبادیش مورد تهمت و افتراء واقع شده و خطاباتش به روئی ممالک با بی اعتنایی تلقی گردیده و مبشرش جام شهادت نوشیده و مظہر ظهورش در یک دریای متلاطم ابتلاءات بی نظیر غوطه ور شده و مبین آیاتش در زیر بار یک عمر آلام و احزان بدروز زندگانی گفته است. دنیائی که تعادل خود را از دست دارد و

آتش فروزان دیانت در آن به حال خاموشی افتاده و قوای تعصبات ملی و نیازی غاصب حقوق و مزایائی که مختص به خدا است کردیده دنیائی که در آن عشق به ماریات که نتیجه مستقیم بی دینی است غلیه یافته و چهره، رشت خود را نشان می دهد و در آن "شوك سلطنت" منفور و کسانی که علام و مشخصات آن را زیب پیکر خویش قرار داره غالباً از سریر سلطنت سرنگون شده اند و در آن تشکیلات مقتدره اسلامی و به نسبت کمتر تشکیلات مذهبی مسیحی از رونق و اعتبار افتاده و زهر تعصبات و فساد در اعضاء و جوارح حیاتی جامعه متلاشی وارد گردیده است.

دیانتی که نسبت به مؤسسات آن یعنی نمونه و تاج افتخار قرن آینده دنیا بی اعتمای شده و در برخی موارد پایمال و قلیع و قمع گردیده مباری آن مورد تمسخر قرار گرفته وبعضاً ممنوع و موقوف مانده نظم ساطعیش یعنی تنها ملازم مد نیت محکوم به زوال مورد انکار و اعتراض واقع گردیده ام المعبدش را ضبط و غصب نموده و بیت اعظمش که "قبله الامم" است (برادر یک قضاوت مفترضانه) به شهرات بزرگترین محاکم دنیا به دست بشمنان عنود تحويل و به هتك حرمت آن بیت شریف اقدام شده است.

ما در قرنی زندگانی می کنیم که اگر بخواهیم بطور صحیح آن را توصیف نمائیم قرنی است که در آن آثار دو سانحه عظیم دیده می شود. سانحه اول سکرات موت نظمی را نشان می دهد که فرسوده و غافل از خدا و با لجاجت تمام با وجود علام و اشارات یک ظهور صد ساله نخواسته است و ضعیت خود را با دستورات و مباری آن دیانت آسمانی وفق دهد. سانحه دوم در ده زه نظم جدیدی را اعلام می دارد که ملکوتی و متصمن نجاح و فلاح عالم است و بطور قطعی جایزین نظم اول و در تشکیلات اداری آن نطفه مد نیتی بی مثیل و عالمگیر نمایان است که بطور غیر مرئی در حال رشد و پیلوغ می باشد - اولی منطوی و در طلب و خونریزی و ویرانی مضمحل می گردد و دیگری منظره عدالت و وحدت و صلح و معارفی به روی ما می کشاید که در هیچ عصری نظیر آن دیده نشده است. اولی قوای خود را به مصرف سانیده و سقیم و عقیم بودن خود را ثابت نموده و فرست خود را بنحوی غیرقابل جبران از دست راهه و با سرعت تمام به طرف زوال و ویرانی می گراید و در قمی نیرومند و شکست ناپذیر زنجیر های خود را گسته و محقق می سازد که یگانه پناهگاهی است که عالم انسانیت رنج کشیده هر کاه از آسودگی های خود پاک شود می تواند بوسیله آن به مقامی که برای آن مقدّراست نائل گردد.

حضرت بہاء اللہ پیش کوئی می فرمائند :

"سوف يطوى بساط الدنيا و يبسط بساط آخر"

و نیز می فرماید : "لعمري سوف يطوى الدنيا وما فيها و نبسط بساط آخر"

”فسوف يطهر الله قوماً يذكرون آياتنا وكلّ ما ورد علينا وَ يطلبون حُقْنَا عن الَّذِين هم ظالِّمونا
بغير جرم ولا ذنب مبين“

یاران عزیز در مقابل محن و بلایائی که به آئین حضرت بهاءالله وارد گشته مسئولیت عظیم و حتمی متوجه کسانی است که زمام اقتدارات کشوری و دیانتی را عهدہ دار بوده اند سلاطین ارش و روساء ادیان هردو باید ثقل این مسئولیت سهمتیں را به عهدہ بگیرند . حضرت بهاءالله در این خصوص چنین شهادت دارد :

”جميع عالمي كه كل ملوك معرض و جميع اديان مخالف“ و نیز من فرماید :

”لم يزل صاحبان حكم ظاهر ناس را از توجّه به شطر احديه منع نموده اند و اجتماع عبار را بر بحر اعظم دوست نداشته اند چه که این اجتماع را سبب و علت تفرقی اسباب سلطنت دانسته و من دانند“ و نیز مرقوم فرموده :

”سلاطین مانند علماء و امراء چنین تشخیصی را دند که در شناسائی من غایده ئی برای آنان متصور نیست با وجود اینکه مقصود من مصرحاً در کتب والواح الہی نازل شده و آن حق یکتا نیز با صدای بلند ندا فرموده که این ظهور اعظم از برای ترقی عالم و تعالی ام ظاهر شده است (ترجمه)“

در دلائل سبعه^۴ حضرت اعلی راجع ”به هفت پادشاه مقتدر“ یوم خود چنین من فرماید : ”احدى از آنها مطلع شده و اکرشنیده مقبل نشته (به باب) چه بسا که به این آرزو هم از این عالم برود و درک نکند ظهور حق را مثل ملوکی که در انجلیل بودند و تمثیلی ظهور رسول-الله را من نمودند و درک ننمودند ببین چقدر مصارف من کنند و پک نفر را موکل از برای ابلاغ ظهور حق به ایشان در ممالک خود قرار نموده هند که به آنچه از برای آن خلق شده اند موفق کردند و حال آنکه کل همت ایشان بوده و هست که عطی نمایند که ذکر ایشان بماند .“

بعلاوه حضرت اعلی در همان رساله در علت عدم اقبال علمای مسیحی و عدم معرفت آنان به حقیقت رسالت حضرت محمد این بیان لائح را فرموده است :

”تقصیر بر علمای آنهاست که اگر ایمان من آورند سائر خلق ایمان من آورند حال نظر کن که علمای نصاری عالم شدند از برای آنکه امت عیسی را نجات دهند و حال آنکه خود سبب شدند که خلق را ممنوع نمودند از ایمان و حقیقت .“

تتابع طه ورات الہی

آئینی که به نام حضرت بهاءالله معروف است هر کونه قصدی را رائیر حقیر شمردن انبیاء سابق و استخفاف تعالیم آنها و کمترین اقدام برای مکدر ساختن فروع شرایع آنها یا خارج کردن

محبت آنها از قلوب مؤمنین یا نسخ اصول عقاید آنها یا ترک هریک از کتب نازله آنها یا احمد تفایلات حقه پیران آنها مرد و می شمارد . حضرت بهاءالله با اینکه ادعای هریک از اهل ادیان را دائر بر اینکه آن دین آخرین ظهور الهی برای انسان است رد می کند و برای شریعت خود هم ختمیت قائل نیست در عین حال این اصل اساسی را تعلیم می فرماید که حقیقت دین نسبی است و ظهورات الهیه متتابع و استشعار دینی رو به ارتقاء است .

مقصد آن حضرت آن است اصولی که در ادیان دیگر نازل شده توسعی و اسرار کتب مقدسه را کشف فرماید . اذعان بلاشرط وحدت مقاصد آنها را تأکید می نماید و حقایق ازلیه مکنونه آنها را تکرار و مأموریت آنها را بیکدیک مرتب و میان تعالیم اصلیه و معتبره و فرعیه و افکیه آنها فرقی می نماید و حقایق ملکوتیه را از خرافات علماء متمایز ساخته و بنابراین ممکن بودن حتی ضرورت توحید ادیان و انجام اعظم آمال آنها را اعلام و نبوت می فرماید . اما درباره حضرت محمد رسول الله هریک از مؤمنین آن که این صفات را من خواند نباید آنی تصور نماید که اسلام یا پیغمبر آن یا کتاب و اوصیای معینه اش یا هیچیک از تعالیم معتبره اش وجهای مسن الوجوده حتی به کمترین درجه مورد اهانت قرار گرفته یا قرار گیرد . نسبت حضرت یا ب که ذریته امام حسین بوده و شواهد مختلف و برجسته مذکوره در تاریخ نبیل درباره روش و سلوك مشترک دیانت ما نسبت به مؤسس و ائمه و کتاب اسلام و تکریمات جلیه ای که حضرت بهاءالله در کتاب ایقان درباره حضرت محمد و اوصیای حقه او مخصوصاً امام حسین فرد و وحید فرموده و بر اینه که حضرت عبد البهاء در کلیساها و کنیسه ها با کمال استحکام و بی پرواپی علی روئس الاشهاد برای اثبات حقانیت دیانت پیغمبر عربی اقامه فرموده و در رتبه اخر ولی مهیم شهادت کتبی ملکه رومانیا که در طل مذهب انگلیکن تولد یافته و با وجود بستکی نزد یک دولتش به کلیسا ای ارتود وکن یعنی دیانت رسمی مملکت اختیاری او بیشتر به واسطه قرائت خطابات عمومی حضرت عبد البهاء بر آن شده که اذعان خود را به رسالت حضرت محمد اعلام نماید . تمام اینها بدون هیچگونه شک و تردید نظر حقیقی آئین بهائی را نسبت به دیانت اسلام معلوم و مشهود می سازد .

آن مقام شاهانه چنین شهادت می رهد : " آثار باهره اش در جمیع اشیاء موجود و قویه معنویه اش در کلیه ممکنات مشهود و مروع ... ندای غیبی است ما را در اعماق قلب صلا می زند و راه هدایت را از طریق ضلالت نشان می رهد . لکن چون اکثر نفوس از این آواز غیبی و ندای رزوی ذا هل و غاظند خداوند به صرف فضل و عنایت وجودات مقدسی را مأمور و در بین خلق میعوٹ فرموده تا آنکه کلمه اش را در امر حق ظاهر و حقیقت آن را بر نفوس بشری واضح و لائق سازند . ظهور انبیای کرام ظهور حضرت مسیح حضرت رسول و حضرت بهاءالله کلام لا جل این مقصد اعز اعلی بوده زیرا در هر عصر و زمان نوع جشنیه نداء الهی و نباء ریانی که خلق را به طریق حقیقت ارشاد و مفهوم حقیقی الوهیت را براء مکشوف و عیان سازد محتاج و

نیازمند است اینست که این ندای ریانی و صوت مقدس به لسان الهی در هیکل بشری انبیاء عظام ساری و جاریست ظاهر موشود تا نفس انسانی به آذان عنصری اصفاء و حقیقت آن را درک نمایند . . . (ترجمه)

اگرچنان بجاست سوال شود که برای اعتراف پیروان حضرت بهاءالله نسبت به مقام ارجمندی که حضرت محمد رسول الله در میان تمام سلسله انبیاء الهی داشته چه دلیل بزرگتری لازم دارد؟ و آیا این علماء چه خدمت بزرگتری توقع دارند که ما نسبت به ریانت اسلام بنماییم؟ چه شاهد بزرگتری از شایستگی ما بالاتر از این می خواهند که در مقاماتی که از دسترس آنها بگذری خار است ما شعله ایمان حقیقی و پیر شراره^۱ برمی افروزیم که به حقیقت رسول الله شهادت داده و از قلم چنین ملکه اعتراف علنى که حقیقتنا^۲ تاریخی است درباره^۳ میتوثیت آن حضرت من جانب الله بدست می آوریم. اما درباره^۴ مقام مسیحیت می توان بدون ایهام و تردید اظهار داشت که مبدأ ملکوتی آن ریانت بدون هیچ کونه قید و شرط مورد اعتراف است و مقام ابن الله^۵ والوھیت حضرت مسیح بی پروا تصدیق گردیده و نزول انجیل به الہام الهی کاملاً شناخته شده و به حقیقت رمز طهارت مریم عذر افزار شده و جانشینی پطرس سرور حواریون تائید و حمایت شده است. مؤسس ریانت مسیحی از طرف حضرت بهاءالله بعنوان روح الله توصیف شده و به کسی که "از نفخه" روح القدس ظاهر شده تعریف نگردیده و حتی بعنوان جوهر روح ستوده شده است. مادر آن حضرت بعنوان (طلعت مستوره باقیه) (ترجمه) و مقام خود آن حضرت چنین توصیف شده "مقام مقدس از عنون من على الانبياء" (ترجمه) در حالیکه پطرس به منزله^۶ کسی شناخته شده که خداوند اسرار حکمت و بیان از لسان او جاری کرده. حضرت بهاءالله در جای دیگر شهادت داده : " ثم اعلم بان الابن اذا سلم الروح قد بكت الاشياء كلها ولكن باتفاقه روحه قد استعد كل شئي كلما شهد و ترى في الخلائق اجمعين . كل حكيم ظهرت منه الحكمة وكل عالم فصلت منه العلوم وكل صانع ظهرت منه الصنائع وكل سلطان ظهرت منه القدرة كلها من تاييد روحه المتعالي المتصرف المنير و شهد بانه حين اذ اتى في العالم تجلّى على الممکنات وبه ظهر كل ابرئ عن رأي الجهل والعمى وبرء كل سقیم عن سقم الغفلة والبهوي وقتتحت عین كل عمی و تزکت كل نفس من لدن مقتدر قدیر . . . انتها لمعظمه العالم طویل من اقبل اليها يوجه منیر . "

البته شروط اساسی پیوستن یهود یان و زرتشتیان و هندوها و بودائیها و سایر پیروان دیانت های عتیق و همچنین کفار و حتی مشرکین به ریانت بهائی^۷ قبل وجود آن و بلاشرط میراً ملکوتی شرایع اسلام و عیسیوی و رسالت حضرت رسول و مسیح و حقائیت سلسله^۸ امامت و جانشینی پطرس مقدس سرور حواریون است اینها هستند میادی اساسی و محکم ولا یتفیری که پایه^۹

عقیده بهائی بر آن استوار است و دیانت بهائی به شناسایی آن افتخار می کند و ملکین آن اعلام می دارند و حامیان آن می ستایند و نشریات آن اعلان می کنند و مدارس تابستانی آن شرح می بندند و بالآخر جمهور پهروان آن با گردار و گفخار آن را به ثبت می رسانند.

همچنین نهایت تصور کرد که پهروان حضرت بهاءالله در صدر تنزل و حتی تخفیف مقام روئیای از همان لذتی اعم از سیحی و مسلم دیگران هستند مشروط بر آنکه روش عمل آنها با آنچه تعلیم می دهند مطابقت کند و لائق مقامی باشند که اشغال کرده اند. حضرت بهاءالله می فرماید: "علمائی که... فی الحقیقہ به طراز علم و اخلاق مزینند ایشان بسمثایه رأسند از هرای هیکل عالم و مانند بصرند از هرای اسم لا زال هدایت عبار به آن نفوس مقدّسه بوده و هست" و همچنین می فرماید: "عالم عامل و حکیم عارل بسمثایه روحند از هرای جسد عالم طویل از هرای عالمی که تارکش به تاج عدل مزین و هیکلش به طراز انصاف" و همچنین می فرماید "علمی که رحیق اقدس را به اسم مدبر اعلیٰ گرفت و نوشید بسمثایه چشم عالم است خوشحال آنان که او را اطاعت کرده و به پاد آورند" (ترجمه) و در مقام دیگر می فرماید: "طیبی لعالم ما جعل العلم حجاًباً بينه وبين المعلوم و اذ اتي القیوم اقبل اليه بوجوه منبر آنه من العلماً ہستبرک بانفاسه اهل الفردوس و مستضئ بنبراسه من فی السموات والارضين انه من ورثه الانبياء من راه قد رأى الحق من اقبل اليه اقبل الى الله العزيز الحكيم" و نیز می فرماید: "احترموا العلماء بینکم الذين يعطون ما علموا و يتبعون حدود الله و يحكمون بما حكم الله في الكتاب فاعلموا بأنهم سراج المذايحة بين السموات والارضين ان الذين لسن تجدوا للعلماء بينهم من شأن ولا من قدر اولئك غير وانعمه الله على انفسهم."

پیاران عزیز من در صفحات پیش سعی کردم این بلای جهانگیری که نوع بشر را فرا گرفته در مرحله اول به منزله قضای الهی بر ضد مردم روی زمین تصویر نمایم همان مردمی که مدت یک قرن از شناختن کسی که ظهورش را تمام ادیان و عده داده و تنها با ایمان به دیانت وی تمام ملل می توانند و عاقبت مجبورند نتیجات حقیقی خود را بجوینند امتناع ورزیدند.

همچنین بعض فقرات بیانات حضرت بهاءالله و حضرت باب را که کاشف کیفیت و مخبر علت وقوع این بلای هیرم الهی است نقل نمودم و آلام و مصائبی که دیانت بهائی و مبشر و مؤسس و ممثل آن تحمل کرد همانند شمردم و عدم موقیت اسف آور قاطبه نوع بشر و روئیای آن را بیان نمودم که نسبت به آنین رزا یا اعتراض ننموده و دعا وی کسانی که متحمل این صدمات شده اند نشناختند. بعلاوه معلوم داشتم که مسئولیت مستقیم و هولناک و حتی بعیده آن سلطاطین ارض و روئیای دینی جهان وارد است که در زمان حضرت باب و حضرت بهاءالله زمام امور سیاسی و مذهبی را در حیطه اقتدار خود داشتند باز من سعی کردم نشان بد هم که چگونه درنتیجه

خصوصت و معارضه مستقیم و جدّی بعضی از آنها نسبت به امر بـهائی و غفلت بعضی دیگر از وظیفه مسلم خود که حقیقت و دعا و آن را تحری ننموده و از بیگناهی آن دفاع نکرده و مظلالم وارد ه سر آن را انتقام نکشیدند، سلطانین و روئسای دینی به شکنجه و عقوبیت تلخی گرفتار شده اند و این به مقتضای قصور از علایف و ارتکاب به مناهی است که بر آنها وارد شده و هنوز می شود و به مناسبت مسئولیت بزرگی که درنتیجه حکمفرمایی مسلمی که بر رعایا و پیروان خود راشته اند من مفصل‌اً از پیام ها و خطابات تشویق آمیز و عتاب انکیزی که از طرف مؤسسین دیانت ما به آنها خطاب شده نقل نمودم و درباره عواقبی که از این بیانات خطیره تاریخیه پدید آمده بسط کلام دارم.

این مصیت قصاص آمیز که باید در رتبه اول فرماتروا یان بزرگ دنیا اعم از مدنی و دینی مسئول آن شناخته شوند بطوری که حضرت بها اللہ شهادت می دهد هر کاه صحیحاً این مصیت را تعقّن گنیم باید تنها تنبیه الهی برای دنیائی بشمار رود که مدت یک قرن در امتناع از قبول حقیقت پیام نجات دهنده خود پافشاری کرد و پیامی که مظہر کی الهی برای این روز آورده است و در رتبه کمتر نیز باید آن را مجازات الهی دانست برای نافرمانی که نوع انسان بطور کی خود را از موهبت مباری اصلیه محروم ساخته که باید لازال بر حیات و ترقیات نوع بشر حکمفرمایی کرده و بیانه ضامن ترقیات بشر میتواند باشد افسوس که نوع انسان با اصراری روز افزون به عوض شناسائی و پرستش روح الهی که الیوم در دین اللہ ظاهر شده ترجیح راده که آن بـت های درونی خواه غیرحقیقی و خواه نیمه حقیقی را پرستش کند یعنی همان هائی که نیوانیت اریان را مکدر و حیات روحانی جهان را فاسد و مؤسسات سیاسی آن را متشرّج و دستنـاه اجتماعی آن را مشوش و ساختمن اقتصادی آن را متلاشی ساخته اند اهل ارشـنه تنها غفلت کرده اند و بعضی از آن ها حتی بر امری که در عین حال جوهر و معورد و مصلح و متّحد کنند تمام اریان است هجوم برده اند بلکه از دیانت های خود نیز منحرف شده و بر مقامات مقدّسه واژگون شده خود خدا یانی قرار راده اند که نه تنها کاملاً مغایر روح دیانه است بلکه با آراب و سمن دیانت قدیم آنها نیز مناغات رارد. حضرت بها اللہ در مقام تحسر می فرماید : " وجهه عالم تغییر یافته صراط الهی و دیانت الهی قدر و منزلت خود را در نظر مردم از دست راده است " (ترجمه) درجای دیگر می فرماید : " روح خدا پرستی افظیعی مردم در هر روبه زوال من رود " (ترجمه) " فساد غفلت از خدا ارکان جامعه بشریت را روبه فنا می برد " (ترجمه) او تأکید می فرماید : " آنست (دین) سبب بزرگ از برای نظم جهان و اطمینان من فی الامکان . . . آنچه از مقام بلند دین کاست بر غفلت اشرار افزود و نتیجه بالآخره هرج و منح است " و همچنین " دین نیزیست مبین و حصنی است متین

از برای حفظ و آسایش اهل عالم " و به مناسبتی دیگر من فرماید " همچنان که هیکل انسان لباسی برای پوشش می خواهد به همان قسم هیکل نوع بشر احتیاج دارد که به رداء عدل و حکمت مزین گردد . جامه آن شریعتی است که خداوند به آن عطا کرده است . " (ترجمه)

خدایان سه کانه دروغی

آن روح حیات بخش در شرف زوال آن سبب اعظم مورد سخريه قرار گرفته آن نور میمین تاریک شده و آن حصن متین متروک افتاده و آن جامه زیبا دور اند اخته شده است نفس الهی از اعراض قلوب مردم متنازل و یک دنیا بست پرست از روی بوالهوسی و با غوغای تمام به درود و ستایش خدایان دروغی پرداخته است که هواهای نفسانی اش از روی بیشурی خلق نصوده و ایاری مصله وی با کمال بیدینی بلند گردیده است " بتهای عده " که در معبد نامقدّس نوع انسانی مورد پرستش قرار گرفته خدایان سه کانه ملیّت و جنسیّت و اشتراکی است که دول و ملل دمکرات و یا دیکاتوری در صلح یا در جنگ در مشرق یا مغرب و مسیحی یا مسلمان به اشکال مختلفه و به درجات متفاوته عتبه آنها را پرستش می کنند . اساقفه آنها سیاستیون و علمای مادری که معروف به حکمای قرن کنونی هستند و قربانی آنها گوشت و خون گروههای مردمی است که کشته می شوند و سرود و ورد آنها شعائر عتیقه و مناسک مضره و قبیحه و بخور آنها آه غم و محنتی است که از قلوب جریح محرمواں و عاجزان و بی پناهان متصاعد می شود . مرام ها و سیاست های بس سقیمه و مضره که پایه حکومت را به مقام الوهیّت رسانده و ملت را فوق عالم انسانی می ستاید و می خواهد نزارهای دیگر دنیا را تابع نژاد واحد قرار دهد و میان نژاد سیاه و سفید تبعیض قائل شود و تجویز می کند که یک طبقه بخصوص بر تمام طبقات دیگر تسلط راشته باشد اینها عقاید ظلمانی و باطل و ناروائی هستند که هرگز یا ملتی که به آنها عقیده صند است یا بر طبق آنها عمل می کند دیر یا زود به غضب و مجازات الهی مبتلا خواهد شد . حضرت عبد البهاء چنین اخطار می فرماید : " حرکت های تازه عمومی تمام قوت را در تنفيذ مقاصد خویش مجری خواهند نمود حرکت شمالیه خیلی اهمیّت خواهد یافت و سرایت خواهد کرد . "

برخلاف ایلها و کاملاً منافی این عقاید جنگ خیز و آشوب کننده جهان حقایق شفا - رهند و نجات بخش و پر معنی است که حضرت بهاءالله مصلح و منجی رحمانی تمامی نوع بشر اعلام فرموده است حقایقی که باید به منزله قوه محرکه و علامت شاخصه این ظهور اعظم تلقی شود چنانکه من فرمایم " في الحقيقة عالم یک وطن محسوب است و من على الأرض أهل آن " " ليس الفخر لحكيم انفسكم بل لحب ابناء جنسكم " " همه بار یکدارید و برق یک شاخصه ایار "

"افکار و عقول خود را صرف تربیت ملل و اقوام ارضی‌ها باید... . جمیع نوع بشر حامی یک نژم و ساکنین یک شهرگردند... شما در یک دنیا ساکنید و از اثر یک اراده بوجود آمده اید" (ترجمه) "ایاکم ان تفرقکم شئونات النفس والهوی کونوا کالا صابع فی الید والا رکان للبدن" "جمیع نهال ها از شجره، واحده ظاهر و جمیع قطرات از بحر واحد و هستی جمیع موجودات از یک وجود موجود" (ترجمه) "امروز انسان کسی است که به خدمت جمیع من علی الارض قیام نماید."

ضعف ارکان دیانت

نه تنها بی‌بینی وزاره عجیب آن یعنی بلهٔ سه کانه که اکنون روح عالم انسانی را معدّ ساخته مسئول عوارض شومنی است که عالم را بصورت بس خطرناکی فرا گرفته بلکه مفاسد و معايّب دیگری که اغلب آنها از عواقب مستقیم ضعف ارکان دیانت می‌باشند، عوامل مساعد آن گناه چند جانبی بشمار می‌روند که افراد ملل بدان محکوم گشته اند. علائم انحطاط اخلاقی که نتیجهٔ تنزل دیانت و اعتلالی این بتهاي غاصبه می‌باشد به حد متعدد و روشن است که حتی اگر کسی بنظر سطحی در اوضاع جامعه کنونی بنتکرده از رک آن محروم نخواهد ماند. اشاعه، فکر مخالفت با قانون و باده نوشی و قمار و جنایت - میل مفرط به عیاشی و مکث و شئونات دنیوی - سستی در اخلاقیات که منجر به ترك مسئیّت در امر ازدواج وضعف نظارت والدین و کثیر امر طلاق و انحطاط پایه، معارف و مطبوعات و حمایت از عقایدی که صرفاً منافی امر طهارت و اخلاقیات و نجابت است - تمام این علائم تدبّر اخلاقی که بر شرق و غرب هر دو استیلا یافته و در هر صنف و طبقه جامعه رخدن و نفوذ کرده و سموم خود را در اعضای جامعه اعم از زن و مرد و جوان و پیر تزریق نموده اینها تمام طومار سیاهی که عیوب متعدد نوع بشر تبه کاربر آن ثبت بوده سیاهتر کرده است لهذا تعجبی نیست اگر حضرت بهاء اللہ آن طبیب ملکوتی چنین فرموده باشد "در این روز زائفه ناس تغییر کرده و قوه ادراک آن تبدیل یافته اریاح مخالفه دنیا و رندهای آن ایجاد زکام نموده و شیامة مرد از نفحات طیّة ظهور ممنوع ساخته" (ترجمه)

چه لبریز وتلخ است جام انسانی که از اجابت ندادی السهی که توسط مظہر کی اوبلند شده محروم مانده و مصباح اعتقاد خود را نسبت به خالق خود تاریک کرده و آن همه اطاعتی را که به خدای خویش مدین بوده نسبت به خدا یا مخلوق خود داشته و خود را به مفاسد و معايّب که لا زمه چنین تعویض است آورد کرده.

ای یاران عزیز ما پیروان حضرت بهاء اللہ از این لحاظ است که باید به این غضب السهی که در سالهای اخیره قرن اول دور بهائی به جامعه نازل شده و امور نوع انسانی را به

چنین اغتشاش عجیبی گرفتار کرده است نظر افکنیم. به علت دو تقصیر ارتکاب اموری و عدم انجام امور دیگر یعنی ارتکاب سیئات و نیز غلط آشکارا و مشئوم از انجام وظیفه حتمی و صریحی که نسبت به خدا و مظہر ظہور و امر او داشته است این بلیه کبری صرف نظر از موجبات مستقیمه سیاسی و اقتدار پیش نوع بشر را در چنگال قدرت خود گرفتار کرده است.

ولی چنانکه در صفحات اولیه این کتاب اشاره شده خداوند در مقابل اعمال خلاف اینها خود تنها به مجازات اکتفا نمی کند. خداوند قصاص من کند چه که عادل است و تنبیه من کند چه که محبت دارد و همین که آنها را تنبیه نمود نظر به رحمت کبرای خود آنها را به خود وانعکس گذارد و با نفس عمل تنبیه آنان را برای انجام مأموریتی که آنها برای آن بوجود آورده آماده می سازد. اینست که بوسیله حضرت بهاء اللہ به آنها چنین اطمینان زاده است: "بلائی عنایتی ظاهره نار و نقمه و باطن نور و رحمة" لهیم که عدالت ملکوتی او برافروخته نوع بشر غافل را تطهیر کرده و عناصر متخالفة متنازعه آن را چنان تطهیر و التیام من دهد که هیچ عامل دیگری از عهمه آن بر نماید. این نار صرفاً برای مجازات و خرابی نیست بلکه قوه تهدیه خلافه ایست که منظورش نجات تمام ارض بوسیله وحدت است خداوند خفیاً و متدرجًا و مصراً نقشه خود را به انجام می رساند. هرچند آنچه در این ایام بنظر ما من رسد منظره عالم درمانده است که در دامهای خود گرفتار و نسبت به ندای ملکوتی که مدت یک قرن است اورا به خدا من خواند بلکه بی اعتمنا و از روی بیچارگی مفتون نداهای قریب دهنده شده است که من خواهند آن را به گرداب عمیقی پکشانند.

منظور الہی

خداوند جز این منظوری ندارد که با وسائلی که او به تنها قدر به تمہید آنست و معنی کامل آنرا خود به تنهاشی می تواند درک نماید برای نوع بشری که مذکورها متفرق و معذّب بوده آن قرن ذهی عظیم را ایجاد نماید اوضاع کنوی و حتی آینده قریب در حقیقت تاریک و تاریکی آن غم انگیز است ولی مستقبل بتعیین درخشندگی و درخشندگی آن با جلال است آنقدر درخشندگ است که هیچ چشمی نمی تواند آن را تصور نماید. حضرت بهاء اللہ با توجه به مقدرات نزد یک نوع بشر چنین مرقوم می فرماید: "اریاح یأس از جمیع جهات در عبور و مرور است و انقلابات و اختلافات عالم یوماً فیوماً در تزايد - آثار هرج و مرج مشاهده می شود چه اسبابی که حال موجود است بنظر موافق نمی آید" و به مناسبتی دیگر می فرماید: "به شانی که ذکر آن حال مقتضی نه" و از طرف دیگر درباره آینده نوع انسانی در ضمن مصاحبه تاریخی خود با ادوارد برون مستشرق ایران شناس اکیداً چنین نبوت فرموده که "این جنگهای

بی شر و نزاع های مهملکه منقضی شود و صلح اعظم تحقیق یابند . . . نزاع و جدال و سفك دماء
باید منتهی شود و جمیع بشر یک خانواره کردند ^(۱) و نیز چنین نبوت من فرماید ^(۲) "سوف
یطوى بساط الدنيا و بيسط بساط آخر" همچنین مرقوم فرموده است : "عنقریب تمام
دولتهاي روی زمین تغییر یابد و ظلم سراسر عالم را فرا کیرد و پس از یک تشنج عالم گیر
آفتاب عدالت از افق ملکوت غیب طلوع نماید" (ترجمه) بعلوه فرموده است "حال ارض -
حاصله مشهور زود است که اشمار منیعه و اشجار باسقه و اوراد محبوبه و نعماء جنیه مشاهده
شود" همچنین حضرت عبد البهای فرموده است : "جمیع ملل و قبائل . . . ملت واحد کردند
و ضدیت رینیه و مذهبیه و مباینت جنسیه و نوعیه و اختلافات وطنیه از میان برخیزد و کل دین
واحد و مذهب واحد و جنس واحد و قوم واحد شوند و در وطن واحد که کره ارتش است ساکن
کردند . . ."

آنچه ما در حال حاضر یعنی دوره ^(۳) (و خیم ترین بحران های تاریخ مدنیت) مشاهده
می کنیم - این اوقاتی که زمان (زوال و تولد ادیان) را بخاطر من آورد مرحله عنفوان جوانی
دوره ^(۴) تکامل تدریجی و پرزحمت انسانی من باشد و مقدمه ^(۵) وصول به مرحله رشد و بلوغ است
که وعده ^(۶) آن ضمن تعالیم مبارک مندرج و در نبوات حضرت بہاء اللہ موضع است. اغتشاش
این دوره استحاله از خصائص حدت و غرائز کم خردی جوانی است که نارانی ها و اشراف ها
و نخوت ها و اعتماد به نفس و نافرمانی و سی اعتنایی به نظم و ترتیب از مختصات آنست .

قرن عظیم آینده

قرن طفولیت و صباوت بشر اکنون کذشته و دیگر باز نخواهد کشت در حالیکه قرن عظیم
که نتیجه تمام قرون و نشانه ^(۷) بلوغ تمام نوع بشر است باید در آینده ظاهر شود . تشنجات این
دوره استحاله و اغتشاش عظیم در تاریخ عالم انسانیت از ضروریات اولیه و مبشر قرب وقوع حتمی
آن اعظم قرون (آخر الزمان) است که در آن سفاحت و آشوب جنگ و جدال که از اول طلوع
تاریخ بشر صفحات وقایع آن را سیاه کرده بالاخره منتهی به عقل و درایت و آسایش و صلح ثابت
و عمومی و دائمی خواهد کرد و در آن قرن اختلاف و انشقاق اینجا بشر جای خود را به صلح
و آشتی عمومی و وحدت کامل عناصر مختلفه متشکله ^(۸) جامعه انسانی واگذار خواهد کرد . این
در حقیقت اوج شایسته سیر کمالی خواهد بود که از خانواره ^(۹) یعنی کوچکترین واحدی در مراتب
تشکیلات جامعه بشری شروع شده و باید پس از آنکه متتابعاً قبیله و شهر و ملت را بوجود آور
عظیمات خود را ادامه داده منجر به وحدت تمام عالم انسانی کردد که آخرين منظور و تاج افتخار

تکامل انسانی در این سیاره است. به طرف این مرحله است که نوع بشر خواه یا ناخواه و بنای جار نزدیک می شود. برای وصول به این مقام است که این بلای دامنه دار و میرم که نوع بشر بدان رچار شده خفیاً جاره را هموار می سازد. به این مقام است که تقدیرات و مقصد امر حضرت بهاءالله بطور انگلکش ناپذیر است. آن قوای خلاقه که ظهور آن در سنّة ستّین بوجود آورد و سپس به فیوضات متتابعه، قوهٔ ملکوتی که در سنّة التّسع و سنهٔ هشتاد برای تمام نوع بشر نازل شد تائید گشت در عالم بشریت چنان استعدادی دارد که بتواند به این مرحله نهائی سیر تکاملی ترکیبی و عمومی خود نائل گردد. انجام این سیر کمال همواره با قرن زهی امر آن حضرت تاؤم شمرده خواهد شد بنیان نظم بدیع جهانیش که اکنون در حرم مؤسسات اداری که خود آن حضرت پدید آورده در جنبش و حرکت است و نمونه و هسته مرکزی آن هیئت - جمعیت جهانی خواهد شد که سرانجام قطعی و حتمی ام و ملّ ارض است.

همچنانکه تکامل ترکیبی نوع بشر به آهستگی و بتدربیج صورت گرفته و ایجاد کرده که متالیاً وحدت خانواره و قبیله و شهر و ملت تشکیل گردد بهمین قسم نور ظهور السی که در مراحل مختلف تکامل دیانتی ساطع و در این متابعهٔ ماضیه جلوه گر گشته بتدربیج ترقی و تعالی حاصل نموده است.

البته میزان ظهور السی در هر قرن به اندازه و به تناسب درجه ترقی اجتماعی بوده که عالم بشریت در سیر تکامل رائی خود در آن قرن بوده است. حضرت بهاءالله چنین می فرماید: "ما چنین مقرر فرمودیم که کلمة الله و تجلیات آن کاملاً مطابق کیفیاتی که از طرف خداوند عالم خبیر از پیش تقدیر شده بر انسان ظاهر گردد... هر کاه به کمه اجازه داده شود تمام قوای مکنونه خود را فی الحین ظاهر سازد هیچ انسانی نخواهد توانست ثقل چنان ظهور قدرتی را تحمل کند." (ترجمه)

حضرت عبد البهاء نیز این نکته را چنین توضیح می فرماید: "جميع مخلوقات دارای درجهٔ دورهٔ بلوغ هستند. دورهٔ بلوغ در حیات درخت موقع اشعار آنست... حیوان نیز به مرحلهٔ رشد و کمال می رسد و در عالم انسان موقعی بلوغ حاصل می شود که نور عقلش بعنتهی درجهٔ قدرت و کمال برسد... حیات اجتماعی نوع بشر را نیز ادوار و مراحلی است - زمانی دورهٔ طفو بود - زمان دیگر دورهٔ جوانی بود - ولی حال در مرحلهٔ بلوغ وارد شده است که از دیرزمانی بدان بشارت دارد و آثارش در همه جا نمودار گشته... آنچه موافق احتیاجات انسان در اوائل تاریخ نوع بشر بود دیگر حواej این بیوم و عصر تجدّد و کمال را برناورد عالم انسانی از حالت اولیه که محدود و دارای تربیت بدیع بود خارج شده است حال انسان باید با فضائل جدیده و قدرت جدیده و سُنن اخلاقیه جدیده واستعدادات جدیده آراسته گردد مواهی

بدیعه و عطا یای کامله در استقبال و حال هم در ظهر و بروز است فضائل و مواهب دو ره جوانی هرچند مفید و موافق دو ره شباب نوع بشر بود ولی حال با مقتضیات بلوغ نمی تواند مطابقت نماید" (ترجمه) و همچنین می فرماید: "در هر ظهوری که اشراق صبح هدی شد موضوع آن اشراق امری از امور بوده... در این دو بدیع و قرن جلیل اساس دین الله و موضوع شریعت الله... اعلان وحدت عالم انسانی است"

فکر و سیاست و جامعه متر

ولکن در این مورد نکته باید روشن شود و آن اینست که حبّ وطن چنانکه تعالیم اسلام تلقین و تأکید کرده و یکی از شرایط ایمان می داند به این اظهار و نفخهٔ صور حضرت بهاء الله محکوم یا مطعون نگردیده است. این ندا را نباید منافی و مخالف یک وطن پرستی سالم و از روی درایت محسوب داشت و همچنین امر حضرت بهاء الله نمی خواهد امانت و صداقت اشخاص را نسبت به وطنشان سلب نماید و با تمايلات حقّه و حقوق و وظائف هیچ دلوتی و ملتی هم قصد مبارزه و منازعه ندارد بلکه آنچه را طالب و مدعی است آن است که وطن پرستی در اثر تغییرات اساسی که در حیات اقتصادی جامعه و ارتباط ملل روی دارد و درنتیجهٔ نزد یک شدن ابعاد عالم بواسطه تغییر وسائل حمل و نقل نارسا وغیر کافی شده است زیرا این اوضاع در زمان حضر مسیح و حضرت محمد هیچکدام نبوده و ممکن نبود وجود داشته باشد امر بهائی به فکر وسیع تری دعوت می کند که البته با افکار کوچک تر تضادی نداشته و نباید داشته باشد و حتی را در دل می نشاند که نظر به توسعهٔ آن نباید فاقد بلکه باید واجد و متنضمّن حبّ وطن باشد و بوسیلهٔ این علاقهٔ که تلقین می کند و بذرحتی که در دل می نشاند یگانه اساسی را پایه می نهاد که بر آن فکر اهلیت جهانی ممکن است نمود کرده و بنای وحدت عالم انسانی بر آن استقرار یابد. معذلک امر بهائی تأکید می کند در اینکه نظریات ملّی و منافع خصوصی باید تابع حواج ضروریّهٔ عالیّه جامعه انسانیت گردد زیرا مسلم است در دنیا که ملل و شعوب آن به همدیگر ارتباط نزد یک دارند نفع جزء در ضمن نفع کل بهتر تأمین می شود. در حقیقت دنیا بطرف سرنوشت خود سیر می کند ارتباط و اختلاط ملل و شعوب ارض صرف نظر از اینکه پیشوايان مختلفهٔ دنیا هرچه بگویند و بگنند امری است که می توان گفت اکنون به انجام رسیده است. وحدت اقتصادی آن اکنون اعتراف و شناخته شده. سعادت و آسایش جزء در آسایش کل است و رنج جزء باعث رنج کل می باشد. ظهور حضرت بهاء الله چنان که خود آن حضرت فرموده به آن سیر را منه داری که اکنون در کار است "پرواز جدید آموخت" آتشی که این مصیبت عظمی برافروخته عبارت از

نتایجی است که از عدم شناسائی آن سیر حاصل شده و بخلافه در انجام رسانیدن آن نیز کمک سریعی من نماید. مبارزة طولانی و جهانگیر و مصیبت انگیز توام با اغتشاش و خرابی عمومی البته ملل را متشنج و وجدان دنیا را تحریک و توده های مردم را بینهار فرموده در اصل و مبنای فکر جامعه تغییر اساسی حاصل کرده و عاقبت اعضای خون آلد و منفصل نوع بشر را در هیكل واحد متحداً متحد الاعضاً و تجزیه ناپذیر من آمیزد.

اجمن عالم

تاکنون در ضمن نامه های سابق خود در باب جنبه، کنی و خصوصیات و مشخصات این انجمن عالم که باید دیر یا زود از میان کشتار و سکرات و بیرانی این تشنج عظیم دنیا سردر آورد اشاره کرده ام. کافیست بگوییم که این نتیجه، نهائی طبیعتاً عبارت از یک سلسله وقایع تدریجی خواهد بود که به فرموده، حضرت بها، اللہ باید ابتدا به استقرار صلح اصفر منجر شود همان صلحی که ملل ارض بی خبر از ظهور او مباری عمومی نازله اش را ندانسته اجزا می کنند خودشان آن را مستقر خواهند ساخت.

این اقدام عظیم و تاریخی که متنضم تجدید بنيان نوع بشر است و در نتیجه، اعتراف عموم به وحدت و جامعیت نوع انسانی حاصل می شود بنهت خود به بیداری حس روحانیت جمهور منجر خواهد شد و این نیز نتیجه معرفت مقام و شناسائی دعاوی امر حضرت بها، اللہ است که شرط ضروری امتزاج نهائی تمام اجناس و مذاهب و طبقات و ملل می باشد و این امتزاج نیز نظم بدیع جهانی حضرتش را باید اعلام دارد.

آنوقت است که در وره بلوغ تمام نوع انسانی اعلام و تمام ملل و نحل ارض آن را جشن خواهد گرفت. آنوقت است که علم صلح اعظم بر افراسته خواهد شد. آنوقت است که سلطنت جهانی حضرت بها، اللہ مؤسس ملکوت اب آسمانی که این پیشگوئی فرموده و تمام انبیاء، الہی چه قبل و چه بعد او نبوّت کرده اند شناخته و با شعف و وجود استقبال و بانها ی استحکام استقرار خواهد یافت آنوقت است که پاک مد نیت عالمگیر تولد شده و رونق یافته و پايدار خواهد ماند مد نیتی که مظاهر حیات به تمام معنی چنان که دنیا هرگز ندیده و درک نکرده در آن جلوه خواهد کرد. آنوقت است که عهد ابدی بطور کامل تحقق خواهد یافت. آنوقت است که مواعید مندرج در تمام کتب الہیه به انجام خواهد رسید و تمام نبواتی که پیغمبران سلف بدان تکلم کردند بواقع خواهد پیوست و روایی پیشگویان و شعراء تحقق خواهد یافت آنوقت است که کره ارض با ایمان عمومی تمام ساکنین آن به خدای واحد و اطاعت شان به یک ظهور مشترک صیقل یافته در حدود مراتبی که برای آن مقرر شده تجلیات لمیعه سلطنت حضرت بها، اللہ را که با

ائی اشراق از جنت ایهی می درخشد منعکس ساخته و محل عرش رفیع خداوندی کشته و با سرور و شعف بهشت دنیوی شناخته شده و قادر بر تحقیق آن سرنوشت غیر قابل وصفی خواهد شد که از اول لا اول بر اثر حب و حکمت وجود ان برا پیش مقرر شده است.

ما که موجودات حقیری هستیم نمی توانیم در چنین مرحله بحرانی تاریخ طولانی و پسر حوارث نوع بشر واضحًا کاملاً در کنیم بشر آگشته به خون که از بد بختی خدای خود را فراموش کرده و به حضرت بها اللہ اعتنا نعمود چه مراحل متتابعه دیگری از عذاب و فنا پیش تا رستاخیز به نجات نهاییت باید طی گردد . همچنین ما را که شهود حاضره قوت غالبہ امر او هستیم هر قدر هم ذلت محیط بر عالم شدید باشد نرسیده است که در قدرت حضرت بها اللہ چون و جرا کنیم با چکش اراده اش و آتش مجازات و بر سندان این قرن پرمیقت برای التیام این عناصر متخاصمه متفرقه یک دنیای متجزئ فاسد می کنید تا بصورت خاصی که فکر مقدسش ابداع فرموده یعنی یک واحد کامل ثابت غیر قابل تقسیمی درآورد که بتواند نقشه حضرتش را برای این نوع انسان مجری سازد .

بنکه وظیفه ما آنست که با وجود مغشوшен بودن اوضاع و مظلوم بودن مناظر حاضره و محمد و دین وسائلی که در دسترس داریم با کمال مسرت و اطمینان واستمرار زحمت کشیده به هر وسیله که ممکن باشد به سهم خود کمک کنیم تا قوائی که حضرت بها اللہ ترتیب داده واداره می فرماید به جریان افتاده نوع انسان را از وادی بد بختی و مذلت به اعلی رفاقت و جلال برساند .

حیفا - فلسطین ۲۸ مارچ ۱۹۴۱

(امضا) شوقی

قسمت‌هایی از توقع منبع مورخ رضوان ۸۹ بدیع

مندرج در مجموعه توقیعات مبارکه ج ۲ - ۱۹۲۹ - ۱۹۲۷ میلادی خطاب به حامیان

امر الهی برادران و خواهران روحانی در بلدان و ممالک شرقیه

ای حاملان امانت الهیه از جهتی آوازه امر الهی بلند است و تباشير عصر حضرت بها، الله بر عالم و عالمیان لائج · قدرت غالبه‌اش بر مدعیان آشکار است و آثار نهضت محیره‌اش در آفاق نمودار · شمامه، عنبرینش در جمیع اقطار منتشر است ولئالی بیشمارات از گنجینه، اسرار بر جهانیان منتشر و از جهتی انقلابات عالم ناسوت یوما "فیوما" در ازدیاد و قلاقل و اضطرابات ملکیه‌اش آنا "فانا" در انتشار · افق سیاست تریک است و بحران اقتصادی بغایت شدید · مدنیت مادیه در معرض خطرات غظیمه است و هیئت اجتماعیه اساسش متزعزع و متزلزل · افکار در هیجان است و نظم جهان پریشان ظلمت عصیان و طغیان عالی را احاطه نموده و نورانیت عدل و وفاق از دیده، جهانیان پنهان گشته · در مشرق اقصی ناشره، جنگ پر اشتعال است و در اقطار غربیه دائره، فساد و شقاق در اتساع · قوای اقوام مختلفه بر اطفاء سراج دین برخاسته و در ترویج قواعد باطله، ظاهر الاستحاله همت بگماشته · شرق در جنبش و هیجان است و غرب از ثقل فادح آفات مترکمه نالان و هراسان · حزب شمال بتمام قوی بر ایجاد فتنه و افساد عقیده و ترویج مبادی سقیمه قائم و در تولید بغض و خصومت و هدم بنیان دیانت ساعی و جاهد · مکاید سیاسیه در میان است و مقامد خفیه در جولا · حکومات عالم بمنازعات و طنیه و تعصبات مختلفه شدیده گرفتارند و بدیل تعالیید عتیقه متشبث · ثقه و اعتمادشان بیکدیگر مسلوب و از تعاون و تعاضد محروم و ما، یوس · بصرف مبالغ باهضه در تهیه، معدات حربیه و مهمات عسکریه و آلات جهنمیه سرا "وجهرا" مشغولند و بکمال جدیت باستحکام اساس استقلال سیاسی و اقتصادی خویش ماء‌لوف · سرمست باده، غرورند و اسیردام حمیه، جاهلیه · دول مقهوره در قطعه، اروپ تشنده، انتقامند و در تولید ضفاین و دسائی پرسعی و اهتمام · اقلیات قومیه هربک مستعد فتنه و فسادند و در توسعه، دائرة، انقلاب و هدم بنیان اعتساف متحد و متفق · میزانیه، اغنى حکومات عالم مختلف و مروعات تجاری و صناعی اکثر طوائف و امم معوق و معطل · حنین و این رنجبران در دو قاره، اروپ و امریک بلند است و خسائر فادحه و بلیات هائله بر سرمایه داران از کل اطراف مهاجم · عده، عاطلین و محتاجین در اقطار غربیه در این ایام به چهل کرور او اذید بالغ و این جم غفیر بحدی پریشان و مهیای فسادند که قوای حکومات قاهره مجریه، مقدره از تسکین وسد احتیاجات ضروریه، آنان عاجز و فاصل · اینست که حضرت عبدالبهاء در اواخر ایامش در لوحی از الواح صریحا "خبر فرموده، قوله جل بیانه: "این ظلمات منکشف نگردد و این امراض مزمنه شفا نیابد بلکه روز بروز سخت‌تر شود و بدتر گردد · بالکان آرام نگیرد از اول بدتر شود · دول مقهوره آرام نگیرند · بهروسیله تشبت نمایند که آتش جنگ دوباره شعله زند حرکتهای تازه، عمومی تمام قوت را در تنفيذ مقاصد خویش مجری خواهد نمود · حرکت شماليه خیلی اهمیت خواهد یافت و سرایت خواهد کرد · · · · · در

مستقبل حربی شدیدتر بقینا " واقع گردد . قطعاً " در این شبههای نیست . "

ای پاران روحانی این خطرات عظیمه و مفاسدقویه و اقسام مزمنه و اغتشاشات متزايده بعضی منبعث از نتائج وخیمه، جنگ اخیر است که بر ضمائن دیرینه بیفزود و فتنه و انقلابی جدید احداث کرد و چنان بارگرانی از غرامات و تعویضات مالیه بر عهده، دول مقهوره بگذاشت که کل از ادایش عاجزند بلکه غالب و مغلوب هر دواز مضرات و عواقب سیئه اش گرفتار و متالمد ^{۹۳} بعضی ناشی از اجرات و تبلیغات مستمره، متواصله، عصبه، غرور است که قوى را بتمامها حصر و متوجه در هدم اركان دين و ترويج لامذهبی نموده و بعضی ^{۹۴} نتيجه، اشتداد تعصبات وطنیه و انهماک در تقاليد قومیه و ظنون واوهامات بالیه و تمسمک مفرط به استقلال سیاسیه و عدم توجه بوحدت اصلیه بشریه و قلت ارتباط وتعاون بین دول شرقیه و غربیه و ^{۹۵} اهمال در تاسیس محکمه، کبرای الهیه است ان انظروا و تدبروا فيما نزل من قلم القدم فی سجنہ الاعظم عن لسان احد من عباده " عالم منقلب است و انقلاب او یوما " فیوما در تزايد وجه آن بر غفلت ولامذهبی متوجه و این فقره شدت خواهد نمود و زیاد خواهد شد بشانی که ذکر آن حال مقتضی نه و مدتی بر این نهج ایام میروند و اذات المیقات يظهر بغتته ما ترتعشه فرائض العالم اذا ترتفع الاعلام وتغفر العناidel على الانفان . "

ای احبابی الهی چه مطابق است حال حاضر پر ملال حکومات و ملل عالم با آنچه را قلم اعلی در سنین اولیه، ورود بسجن اعظم مخاطبا" لمن فی العالم انذار و اخبار و تبیین و تشریح فرموده، و در الواح نصحیه و قهریه، خود مدون فرموده . قوله جلت قدرته و عز بیانه : " تدبروا و تکلموا فيما يصلح به العالم و حاله لوانتم من المتوصین . فانظروا العالم کهیکل انسان انه خلق صحیحا" کاماً " فاعتبرته الامراض بالاسباب المختلفة المتغايره و مطاببت نفسه في يوم بل اشتد مرضه بما وقع تحت تصرف اطباء، غير حاذقه الذين رکبوا مطيه الهوى و كانوا من الهائمين . . والذى جعله الله الدریاق الاعظم والسبب الاتم لصحته هو اتحاد من على الارض على امر واحد و شريعة واحدة هذا لا يمكن ابدا" الا بطبيب حاذق كامل موئيد لعمری هذاله والحق و مابعده الا الفلال المبين . . .

يا معاشر الملوك انانراكم في كل سنّه تزدادون مصارفكم وتحملونها على الرعييـه ان هـذا الـظلم عـظيم اتقوا زـفـراتـ المـظلـومـ وـ عـبرـاتـهـ ولاـ تحـمـلـواـ عـلـىـ الرـعـيـهـ فوقـ طـاقـتـهـمـ . . . ان اـصلـحـواـ ذاتـ بيـنـكـمـ اذاـ " لاـ تـحـتـاجـونـ بـكـثـرهـ العـساـكـرـ وـ مـهـمـانـهـمـ الـاعـلـىـ قـدـرـ تحـفـظـونـ بـهـ مـعـالـكـمـ وـ بـلـدانـكـمـ اـيـاـكـمـ ان تـدـعـواـ مـانـصـحـتمـ بهـ منـ لـدـنـ عـلـيـمـ اـمـيـنـ . . ان اـتـحـدـواـ يـاـ مـعـاـشـرـ الـمـلـوـكـ بـهـ تـسـكـنـ اـرـيـاحـ الاـخـتـلـافـ بـيـنـكـمـ وـ تـسـتـرـيـحـ الرـعـيـهـ وـ مـنـ حـوـلـكـمـ انـ اـنـتـمـ مـنـ السـعـارـفـيـنـ انـ قـامـ اـحـدـ مـنـكـمـ عـلـىـ الـاـخـرـ قـوـمـواـ عـلـيـهـ انـ هـذـاـ الـاعـدـلـ مـبـيـنـ . . . وـ هـمـچـنـيـنـ مـيـفـرـمـاـيـدـ : " اـهـلـ ثـرـوتـ وـ اـصـحـابـ عـزـتـ وـ قـدـرـتـ بـاـيـدـ حـرـمـتـ دـيـنـ رـاـ باـحـسـنـ مـاـيـمـكـنـ فـيـ الـابـدـاعـ مـلاـحـظـهـ نـمـايـنـدـ . . دـيـنـ نـورـیـ اـسـتـ مـبـيـنـ وـ حـصـنـیـ اـسـتـ مـتـبـیـنـ اـزـ بـرـایـ حـفـظـ وـ آـسـایـشـ اـهـلـ عـالـمـ . . . " كـهـ خـشـيـهـ اللـهـ نـاسـ رـاـ بـعـرـوفـ اـمـرـ وـ اـزـ مـنـكـرـ نـهـيـ نـمـايـدـ . . اـگـرـ سـرـاجـ دـيـنـ مـسـتـورـ مـانـدـ هـرجـ وـ مـرـجـ رـاهـ يـابـدـ . . . قـلـمـ اـعـلـىـ درـ اـيـنـ حـيـنـ مـظـاهـرـ قـدـرـتـ وـ مـشـارـقـ اـقـتـدارـ يـعـنـیـ مـلـوـكـ وـ سـلاـطـینـ وـ روـسـاءـ وـ اـمـرـاءـ وـ عـلـمـاءـ . . .

وعرفا را نصیحت می فرماید و بدم و تمسک با آن و میت می نماید . آن است سبب بزرگداز برای نظم جهان و اطمینان من فی الامکان . سستی ارکان دین سبب قوت جهال و حرارات وجسارت شده . براستی میگوییم آنچه از مقام باند دین کاست بر غفلت اشرار افزود و نتیجه بالاخره هرج و مرج است اسمعوا ایا اولی - الابصار ثم اعتبروا يا اولی الانظار " ایضا " می فرماید : " ابھی ثمره شجره دانش این کلمه علیاست همه باریکدارید و برگ یک شاخسار . لیس الفخر لمن يحب الوطن بل لمن يحب العالم " .

و همچنین حضرت عبدالبهاء در رساله مدنیه می فرماید : " بلی تمدن حقیقی وقتی در قطب عالم علم افرازد که چند ملوک بزرگوار بلند همت چون آفتاب رخشند ، عالم غیرت و حمیت بجهت خیریت و سعادت عموم بشر بعزمی ثابت و رای راسخ قدم پیش نماده مسأله ملح عمومی را در میدان مشورت گذارند و بجمعیع وسائل و وسائل تشبت نموده عقد انجمن دول عالم نمایند و یک معاهده قویه و میثاق و شروط محکمه ثابت نمایند و اعلان نموده باتفاق عموم هیئت بشریه موکد فرمایند این امراتم اقوم را که فی الحقیقہ سبب آسایش آفرینش است کل سکان ارض مقدس شمرده جمیع قوای عالم متوجه ثبوت و بقای این عهد اعظم باشند و در این معاهده عمومیه تعیین و تحديد حدود و شغور هر دولتی گردد و توضیح روش و حرکت هر حکومتی شود و جمیع معاهدات و مناسبات دولیه و روابط و ضوابط مابین هیئت حکومتی بشریه مقرر و معین گردد و كذلك قوه حربیه هر حکومت بحدی معلوم مخصوص شود چه اگر تدارکات محاربمقوه عسکریه دولتی از دیاد یابد سبب توهمندی دول سائره گردد . باری اصل مبنای این عهد قویم را برآن قرار دهنده اگر دولتی از دول من بعد شرطی از شروط را فسخ نماید کل دول - عالم بر اضمحلال او قیام نمایند بلکه هیئت بشریه به کمال قوت بر تدمیر آن حکومت برخیزد اگر جسم مریض عالم باین داروی اعظم موفق گردد ، البته اعتدال کلی کسب نموده بشفای باقی دائمی فائز گردد . . . . .

و بعضی انساخ که از هم کلیه عالم انسان بیخبرند این امر را بسیار مشکل بلکه محل و ممتنع شمرند . نچنان است بلکه از فضل پروردگار و عنایت مقربین درگاه آفریدگار و همت بی همتای نفوس کامله ماهره و افکار و آراء فرائد زمانه هیچ امری در وجود ممتنع و محل نبوده و نیست . همت همت . غیرت غیرت لازم است . چه بسیار امور که در ازمنه سابقه از مقوله ممتنعات شمرده می شد که ابدا عقول تصور وقوع آن را نمی نمود حال ملاحظه می نماییم که بسیار سهل و آسان گشته و این امر اعظم اتفاق که فی الحقیقہ آفتاب انور جهان مدنیت و سبب فوز و فلاح و راحت و نجاح کل است از چه جهت ممتنع و محل فرض شود ولاید براین است که عاقبت شاهد این سعادت در انجمن عالم جلوه گر گردد که که آلات و ادویت حربیه براین منوال بدرجه ای رسید که حرب بدرجه ما لا یطاق هیئت بشریه واصل گردد . " و همچنین می فرماید :

" در هر ظهوری که اشراق صبح هدی شد موضوع آن اشراق امری از امور بود ۰۰۰ در این دور بدیع و قرن جلیل اساس دین الله و موضوع شریعت الله رافت کبری و رحمت عظمی و الفت با جمیع ملیل و

صدقت و امانت و مهربانی صمیمی قلبی با جمیع طوائف و نحل واعلان وحدت عالم انسان است ۰۰۰۰ در -
دورهای سابق هرچند ائتلاف حاصل گشت ولی بکلی ائتلاف من علی الارض غیر قابل زیرا وسائل و وسائل
اتحاد مفقود و در میان قطعات خمسه، عالم ارتباط و اتصال معدهم بلکه در بین ام میک قطعه نیز اجتماع و
تبادل افکار معسور لهذا اجتماع جمیع طوائف عالم در یک نقطه، اتحاد و اتصال و تبادل افکار متنوع و محال
اما حال وسائل اتصال بسیار و فی الحقيقة قطعات خمسه، عالم حکم یک قطعه یافته و از برای هر فردی از افراد
سیاحت در جمیع بلاد و اختلاط و تبادل افکار با جمیع عباد در نهایت سهولت میسر بقسمی که هر
نفسی بواسطه نشریات مقتدر بر اطلاع احوال و ادیان و افکار جمیع ملل و همچنین جمیع قطعات عالم
یعنی ملل و دول و مدن و قری محتاج یکدیگر و از برای هیچیک استغنای از دیگری نه زیرا روابط سیاسیه
بین کل موجود و ارتباط تجارت و صناعت و زراعت و معارف در نهایت محکمی مشهود. لهذا اتفاق کل و
اتحاد عموم ممکن الحصول و این اسباب از معجزات این عصر مجید و قرن عظیم است و قرون ماضیه از آن
محروم زیرا این قرن انوار عالمی دیگر و قوتی دیگر و نورانیتی دیگر دارد اینست که ملاحظه مینمائی
در هر روزی معجز جدیدی مینماید و عاقبت در انجمن عالم شمعهای روشنی بر افزایش و مانند پارقه
صبح این نورانیت عظیمه آثارش از افق عالم نمودار گشته. شمع اول وحدت سیاسی است و جزئی اثرب
از آن ظاهر گردیده و شمع دوم وحدت آراء در امور عظیمه است آن نیز عنقریب اثرش ظاهر گردد و شمع
سوم وحدت آزادی است آن نیز قطعیا " حاصل گردد و شمع چهارم وحدت دینی است این اصل اساس است
واشده این وحدت در انجمن عالم بقوت الهیه جلوه نماید و شمع پنجم وحدت وطنی است . در این قرن
این اتحاد و بگانگی نیز بنهاست قوت ظاهر شود جمیع ملل عالم عاقبت خود را اهل وطن واحد شمارند
و شمع ششم وحدت جنسی است . جمیع من علی الارض مانند جنس واحد شوند و شمع هفتم وحدت لسان
است یعنی لسانی ایجاد گردد که عموم خلق تحصیل آن نمایند و بایکدیگر مکالمه کنند . این امور که
نکر شد جمیعا " قطعی الحصول است زیرا قوتی ملکوتیه موئید ان "

حال ای عزیزان الهی ملاحظه نمایید که چگونه قلم اعلی و کلک اظهر حضرت عبدالبهاء در الواح
قدسیه و زیر قیمه مقدسه، الهیه تلویحا" و تصریحا" اخبار از وقوعات حالیه نموده و تصریح فرموده که
این تعصبات جاهلیه از دیابد یابد و مفاسد قویه شدت نماید و حرکتهای تازه، عمومی بر هیجان و انقلاب
بیفزاید و غفلت ولا مذهبی در بین جمیع طبقات رواج یابد و آفات و بلیات من کل الجهات هیئت
اجتماعیه را احاطه نماید و عاقبہ الامر طغیان این طوفان منتهی بانقلابی گردد که شبه آنرا چشم عالم
نديده و در هیچ تاریخی ثبت و مدون نگشته .

و این انقلاب اعظم بنفسه مدد آئین الهی است و موئسس وحدت عالم انسانی . تعصبات را زائل
نماید و کافه، دول و ام را در بسیط زمین متوجه و متمسک و مروج وحدت اصلیه گرداند . جهانیان را
بتاسیس محکمه، کبرای الهی دلالت فرماید و روئسای ارض را برفع لوای صلح اعظم مطابقا" لمانزل
من القلم اعلی و من مبین آیاته الكبری موئید و مفترخ گرداند . عالم را یکوطن نماید و مصدق اذا -
تری الارض جنه الابهی بر کافه، انام ظاهر و آشکار فرماید . ملکوت الله را ترویج و تاسیس نمایدو

بسیط غبرا، را آئینه ملا، اعلی گرداند، کرّةً اخّرى نص صريح وعده، الٰى را بباد آرید که می فرماید: "ومدتى
براین نهج ایام میرود و اذاتم المیقات یظهر بعنته ماترتعده به فرائض العالم اذا ترتفع الاعلام وتغدر
العناد على الا凡ان" .

ای عشاق امر بہا وقت آن است که کل بپاس این عنایات عظمی آغاز از "امرہ المقدس الابھی" و
تسريعاً لتحقیق کلمه الجامعه العليا متوجهاً "الیه منقطعاً" عما سواه در سبیل ترویج وحدت اصلیه و
هدم بنیان عتیق تعصبات جنسیه و سیاسیه و وطنیه جانفشانی نمائیم و در تولید حسن تفاهم و تعاون و
تعاوند بین ملل و اقوام متغیره و تحديد نطاق منازعات آتیه و تقلیل و تخفیف ثقل عظیم بلیات حتمیه
آینده بهمتری خلل ناپذیر و شجاعت و شهامتی بدیع در انجمن عالم مبعوث گردیم و چنان قیامی نمائیم
که سکان ملا، اعلی ندای واطوبی برآرند و بهتاف بشری لكم یا ملا، البهاء، تحسین و تهنیت نمایند.
از زوابع امتحان و شدائد افتتان خائف و هراسان نگردیم و از حوادث خطیره آتیه و وقوعات هائله کدره
مرعوب و مضطرب نشویم. از تحديبات ملکیه و شوئنات آفاقیه و ظنون و اوهمات ناسوتیه چون برق
در گذریم و در وضع قوائم و دعائم مدنیت جدیده، بدیعه الٰیه همتی شایان بگماریم. با احدي از
جالسین بروسا ده عزت و منصب مداهنه ننمائیم و باهیج دولتی سرا" مرتبط نگردیم. از اقاویل و باطیل
انفس ساقله، لاھیه چشم پوشیم و بنفع عموم پردازیم. از نصوص صريحه، قاطعه، الٰیه انحراف نورزیم
و در مخاصمات و مناقشات و مجادلات احزاب ادنی مداخله‌ای را جائز ندانیم. با اغراض مشتهیه، نفسیه
این پیام الٰی را آلوده و ننگین نگردانیم و میراث مرغوب لاعدل له را بزخارف این دنیا مبادله
ننمائیم. از تظاهر و تقيه و تملق بپرهیزیم و جبال تسویف اهل تدلیس را بسر پنجه، قدرت و شهامت
منقص سازیم. از مدینه، و همیه قدم بیرون گذاریم و حجبات غلیظه، غفلت را بنار محبتش محترق
سازیم اقالیم شرق و غرب را یک وطن شعاریم و ملل و اجناس متباغضه را اعضاء، وارکان یک دومنان
پنداریم. مبادی سیاست الله را علی روس الاشهاد اعلام و ترویج نمائیم و از مداخله، در سیاست
روءسای ارض در کل اقطار احتراز و اجتناب جوئیم. صفوف مقلدین و متوهمنین را بقوه، توکل در هم
شکنیم و جرثوم رقابت و خصومت رادر انجمن بنی آدم محو وزائل نمائیم. مصالح شخصیه و وطنیه را در
هیچ موردی مقدم بر مقتضیات اساسیه، وحدت حقیقیه، بشریه نشمریم و بذر پاک حب عالم انسانی را
در مزرعه، قلوب صافیه، سلیمه بیفشناییم. عزت وزینت ظاهره، فانیه را طالب نگردیم و از مطامع
ارضیه و مارب شیطانیه ساحت دل را منزه و مقدس گردانیم فریب اهربینان را نخوریم و رغائب و امیال
مستکبرین و مفترضین را ترویج نکنیم. ضیاء، این امر نفیس را بغار نفس و هوی تیره ننمائیم و زمام و
مقالید این آئین گرانبها را بنفوس سارقه، کاذبه نسپریم. از ملامت حسودان و ذم و قدح بیخردان و
نابالغان سست و پریشان نگردیم و از انتقادات و اسنادات کوته نظران اندیشه ننمائیم بلکه در جمیع
موارد بیقین مبین بدانیم که آنچه واقع گردد خیر و صلاح امر الله است و وسیله تحقق و عود حتمیه،
مولای بیهمتا. محمد سبیل است و ممد شریعت رب یکتنا. چنانچه می فرماید: "لن یظهر فی الارض من
شیء الا وقد قدر فیه مقادیر القدر من حکیم علیم ولن یحرک من ذره الا وقد قدر فیها حکمه بالغه و
کیف هذا النباء الاعظم القویم" .

۱- مشکلات و آلام روز افزون عالم

جهان در جنبش وتلاطم است وحوادث وقایع ناگوار بسرعت وحشت انگیزی در ظهرور و بروز تندر باد هوا جسن نفسانیه شدید وطیش اغراض و مارب شیطانیه بس وحیم و سقیم و دنیای جدید بی خبر از این داء عقیم در گرداب مهالک و مخاطر مستغرق (خان فساد متصاعد و طوفان اضطراب از موقع پردمده و انقلاب برسواحل آن متوارد خطرات که از حیطه تصور و تاءمل خارج آنرا از داخل وخارج مهاجم و ملل و حکوماتش بتدریج در دام بحرانهای متتابعه و مبارزات و مناقشات مهیبه متکاشه گرفتار دو محیط اطلس وکبیر با تقدم و پیشرفت علم بمنزله دو باب صغیر و دوجسر قصیر در آمده و جمهوری عظیم غرب خود را بنحو اخص و متزايدی داخل این معركه و عصیان وارد این ولوله و طفیان مشاهده مینماید و مردم آن از صیحه و هیاهوئی که از دور بغايت تهدید و تشديد متواصل در نهايیت هیجان و خلجان در دو جهة کشور یعنی در جناحین آن مراکز طوفانی اروب و شرق اقصی که بالقوه مستعد هرگونه انفجار و اشتعال است واقع در آفاق جنوبیه اش حوادثی در شرف تکوین که ممکن است بکانون فساد و انقلاب دیگری تبدیل گردد دنیای حاضر یوما "فیوما" فشرده تر شده و مردم آن علی الظاهر نسبت بیکدیگر نزدیکتر و بیش از پیش در مجاورت یکدیگر قرار گرفته اند خطه امریک خواه ناخواه با وضع جدید مواجه و خود را ملزم و موظف می شمارد که وارد میدان و دست بگریبان گردد این تماس و مجاورت که بدین نحو تحقق یافته وی را برآن میدارد که صرف نظر از عواطف انسان دوستی وظایف و مسئولیت های جدیدی بمنظور حفظ امنیت ملی خویش بر عهده گیرد هر چند ممکن است این فکر در انتظار مستغرب و با اوضاع واحوال مباین و مغایر ملاحظه گردد ولی یگانه راه امید و وسیله، نجات واستخلاص از خطرات متزايده متهاجمه همانا آن است که امریک خود را بنحو اتم واعلی با افکار و احساسات بین المللی آشنا و با مصالح عمومیه بشریه که دست قدرت الهی و مشیت بالغه رحمانی برای عالم انسانی مقدر فرموده شریک و سهیم سازد در این مقام بیان نصحیه حضرت عبدالبهاء روح الوجود لالطاوه العظیمه فداء خطاب بیکی از رجال مقدم و عالیرتبه، آن حکومت در نظر آید که مناسب حال و میبن مقال است قوله العزیز "هنگامی بنحو احسن موفق با برآز خدمت نسبت بکشور مالوف خواهید گردید و در این میدان گوی سبقت از همگنان خواهید ربود که بعنوان عضوی از اعضاء جامعه عالم و فردی از خاندان بزرگ بنی آدم سعی بلیغ مبذول و همت موفور معمول دارید تا اصل وحدت واتفاق که بین این حکومت موءتلت شما را تشکیل می دهد بهمان قرار در بین ملل و نحل عالم استقرار یابد و از ممالک و بلدان موجود اتحادیه بزرگ جهانی تشکیل شود"^(۱) اصول و مبادی عالیه که افکار و احساسات رئیس جمهور را مشتعل و نورانی ساخت هر چند مع الاسف مورد استقبال واقع نگردید و مساعی مشکوره وی از طرف نسل حاضر که فاقد ادراک و بصیرت حقیقی است مطرود و متروک باقی ماند ولی حضرت عبدالبهاء مرکز عهد

(۱) ترجمه

و بیمان الٰی آن را از قلم مقدس تقدیر و بارقه، طلوع ملح اعظم محسوب فرمودند این اصول و حقایق و این اهداف و مآرب که اکنون در زیر تراب نسیان مستور نسل ذاهلی را که به نهایت قساوت دست رد بررسینه، آن

نهاده است بلسان حال توبیخ و ملامت می‌نماید.

عالم را محناترات عظیمه احاطه کرده و غیوم متکائفه، تهدید و تحویف افق امریک را در حال حاضر تیره و تاریک نموده است و این حقیقت واضحه راهیچ ناظر بصیر و فرد مطلع خبیر انکار نتواند نمود و جهان خاک اکنون باردوی مسلح تبدیل گردیده که قریب پنجاه ملیون از اینها آن عمل " تحت سلاح و معدات حربیه واقع و یا منتظر قیام و منتهز اعزام بعیادین جنگ و جدالند اقامه، این تجهیزات و مهمات عسکریه مستلزم مصارف کثیره باهظه ایست که در هر سنه بسه بیلیون لیره بالغ است از جهت دیگر مشاهده می‌شود انوار دیانت خاموش و ارکان و مبانی حقیقت متزلزل و فراموش گردیده ملل و طوایف عالم قسمت اعظم در تسعیر نار حرب و قتال قائم و در توسعی افکار و تمایلات رزم جویانه ساعی و جاهدند افکار و تمایلاتی که بنیان وحدت سیاسی جامعه را که بقیمت جان و تلاش فراوان بدت آمده مرتعش و ویران ساخته است جمعیتهای بیشمار در مالک و دیار از چکونگی اوضاع بیزار و درحالی که فرق سلاح و مستغرق در آلات و ادوات دفاعی از بیم عواقب مندهش و هراسان و تحت بوغ مصائب و آلام که مولود منازعات سیاسی و تعصبات ملی و تنافرات جنسی و خصومتهای مذهبی است خائف و نیلان جمال اقدس ابهی جل ذکره الاعز الاعلی با اشاره بوضع کنونی عالم و احوال آشفته ام بکمال وضوح می‌فرماید: قوله العظیم " اریاح یاس از جمیع جهات در عبور و مرور است و انقلابات و اختلافات عالم یوما " فیوما " در تزايد آثار هرج و مرج مشاهده می‌شود " حضرت عبدالبهاء مرکز عهد و میثاق الٰی در بیست سنه قبل اوضاع و احوال حاضر را پیش بینی و باین بیانات متلقیه دقیقه اثرات وخیمه، بیدینی و عدم توجه بمبادی روحانی را تبیین و تشریح می‌فرماید قوله العزیز " این ظلمات منکشف نگردد و این امراض مزمنه شفا نیابد بلکه روز بروز سختر شود و بدتر گردد بالکان آرام نگیرد از اول بدتر شود دول مقهوره آرام نگیرند بهر وسیله تثبت نمایند که آتش جنگ دوباره شعله زند حرکتهای تازه عمومی تمام قوت را در تنفیذ مقاصد خوبیش مجری خواهد نمود حرکت شمالیه خیلی اهمیت خواهد یافت و سرایت خواهد کرد " اما راجع بملت امریک رئیس جمهور با صدای رسا و موکد مردم آن سرزمین را متنذکر می‌سازد که در اثر وسعتی که در امر طیارات و مدافع جویه همچنین عوامل مخربه سائمه حاصل گردیده موطن آنان بورده، خطر نزدیکتر و امکان تعرض بدان بیشتر و فزونتر گردد این بھیں قوارل و زیر امور خارجه آن کشور در موءتمر اخیر مرکب از نمایندگان کافه جمهوریات امریکا خطاباتی اندزار آمیز ایجاد نمود که آن نیز برح واثت مدهشه آینده دلالت میکرد از جمله آنکه " قوای متکاشه متهاجمه که در سراسر جهان در جنبش و خلجان هر لحظه و آن مستعد هجوم و زجوم و سایه های پرشوم و فلاتکت بار آن متوجه نیمکره ماست " مطبوعات کشور نیز در همین زمینه قلمفرسائی کرده بروز خطرات شنیده محتمله را خاطرنشان می‌نمایند از جمله در یکی از اوراق منتشره این عبارات پر مهابات مدمج و مندرج " ما باید برای دفاع

خویش از داخل و خارج آماده و مهیا گردیم . . . حدود دفاعی مابس ممتد و طویل و از دماغه بارو در شمال آلاسکا تا دماغه هرمن در جنوبی امریکای جنوبی گسترده شده و شامل دو محیط اعظم یعنی کرانه‌های آتلانتیک و پاسیفیک است حال متجاوزین آسیا و اروپ در چه زمان و در چه محل ما را معرض حمله و مورد هجوم و تعریض خویش قرار دهند برآجده معلوم و مکشف نه زیرا در هر نقطه و آن حدوث چنین سانحه‌ای ممکن الحصول است . . . برای ما راه دیگری جز تجهیز قوی و قیام بر دفاع در پیش نیست ما باید بادیده بازو و توجه تمام هشیار و بیدار سراسر نیمکره، غربی را حفاظت و حراست نمائیم " .

توقیع ظهور عدل الهی - ص ۱۸۲ - ۱۷۷

فی الحقیقہ عالم بشر الیوم در قطعات خمسه، ارض چنان به بلای ناگهانی معذب که شبه آن دیده، عالم ندیده و بر صفحه، روزگار نگاشته نگشته دول و ملل و قبائل چه قوی و چه ضعیف چه متمدن و چه غیر متمدن چه قدیم و چه جدید چه منصور و چه مغلوب چه حاکم و چه محکوم چه سفید و چه سیاه چه متدين و چه غافل کل از هر جنس و رتبه و دیاری مورد قهر و سخط الهی وكل به بلایا گوناگون گرفتار . در سبیل هلاک سالکند و از صراط نجات غافل . اخیراً " مصدق " " قداخت الزلزل كل الجهات " عیناً " واضح " مشهوداً " ظاهر گشته و در نقاط و مراکز متفرقه در تمام ارض علی الخصوص در عاصمه و بنادر مهمه متقدمترین بلاد در اقصی ممالک شرق چنان شقاوتی ظاهر نموده و علت خسارت و زیان و تعارض و بالی گشته که اسباب دهشت و جزع و فزع اقالیم مجاوره بلکه تمام عالم شده . دول قاهره، متقدمه، عالم بعضی رویه تشتبه و تجزی و اضمحلال و برخی در کمال غرور مشغول تهیه، اسباب و لوازم انتقام و اکمال آلات و ادوات قتالند . تجارت و صناعت در کل اقالیم متوقف و فقر و احتیاج و علل و امراض باشها و اکملها دچار اعزه، نفوس و هزاران از بندگان بیگناه گشته . نائمه، فتنه و فساد و ضغینه و بغضاً در قلوب و صدور دول و افراد مشتعل و شعله، جهانسوزش یوماً " فیوما " در ازدیاد . اکتشافات و اختراعات حدیثه کل به سبب این روح فاسد که در جسم امکان نباشد است مدد و مساعد و ظهیر روهسا و جنگجویان عالم و مخبرین بنیان عالم انسانی گشته حکومات در دام مکائد و دسائیں عتیقه، یکدیگر گرفتار و روهسا و اولیای امور بیش از پیش در هدم بنیان تمدن ساعی و جاهد، قوله تبارک و تعالی: " نیر عدل مستور و آفتاب انصاف خلف سحاب " عزت و شوکت دین در انتظار افراد و دول که از قبل معروف و مشهور به تدین و تمسک بودند . الیوم سقوط و هبوطی عجیب یافته و مورد لطمات شدیده گشته . عالم طبیعت به اشد قوی الیوم بر خلق بیچاره مستولی . غفلت از حق و خود پرستی، حرص و طمع هوی و هوس، جور و جفا، تقلید و تصنیع و حریت مفرطه در کمال شدت در نفوس از وضعی و شریف استحکام یافته و غالب و حاکم شده . عالم کون تشنه و حیران، نفوس کور و خسته و پریشان، سرگردان و فعالیت هراسان در آشوب و انقلابی عظیم افتاده و به عذابی الیم معذب . در این قرن اتم و دور اعظم دست وید مساعدت برگزیدگان جمال قدم و فدائیان اسم اعظم روحی لرمه الاطهر فدا لازم و واجب تا بتدریج این ماهی تشنه لب بساحل نجات رسد و در دریای فیض و سعادت وصلح و سلام الی الا بد غوض و خوض نماید . " توقیعات مبارکه - ج ۱ - ۱۹۲۶ - ۱۹۲۲ میلادی - ص ۱۴۶ - ۱۴۴

- علیل

":: عالم پیشی نیز که از نصایح و انذارات الهیه چشم پوشید و دستورات منزله از براعه، دو مظیر مقدس الهی را که بعداً در خطابات مبارکه حضرت عبدالبهاء در غرب تشریح و تبیین گردید ^{۳۱-۴۰} نایدیده انگاشت، بد و حرب خانمانسوز که از لحاظ شدت و وسعت بیسابقه بود مبتلا گردید نظم پریشان شد و جوانانش از دم شمشیر گذشتند و بنیانش منهدم و ویران گردید ::::"

قرن بدیع جلد ۴ ص ۲۷۹

- طریق درمان

":: هر چند افق شرق الیوم بظاهر تاریک است و اهل آن صفات در هیجان، دول و ملل در آتش تعصب سوزانند و شعوب و احزاب به نزاع و قتال مشغول و به دسائیں و مکاید ماء‌لوف ولی بلاد غرب نیز غافل و به بلایا و مشاکل متنوعه، متزایده، خود گرفتار ^۰ فی الحقیقہ تمام جهان مضطرب است و جهانیان مبتلا و خسته و ماء‌یوس و تلخکام ^۰ نائزه، این جنگ‌هائل عظمی نفوس و ارواح را چنان که باید و شاید پاک و از آلایش ضغینه و بغضاً مقدس ننموده ^۰ بیان واضح مبارک حضرت عبدالبهاء را بیاد آرید که در حینی که ابرهای قتال و نزاع بین المللی ظاهراً "متلاشی گشته بود و دول و سیاسیون عالم بزم صلح و آشتی آراسته به گمان موهوم خود اساس صلح موید نهاده‌اند این بیان از لسان اطهرش جاری که (هرچند بر صفحه، اوراق رجال عالم عقد مصالحه بسته‌اند ولی قلوب از انوار صلح و آشتی دور و منوع ^۰ جز به قوه الهیه ارکان صلح ابدی گذاشته نشود) این نص بیان مبارک است که (مکاید سیاسیه در میان است و مقاصد خفیه در جولان ^۰ امروز بعداز انقضای، چهار سنه ملاحظه نمائید که چگونه مشاکل سیاسیه و تعصبات جنسیه و شخصیه و منازعات اقتصادیه استمرار بلکه تزايد یافته و بلاد شرق و اقلیم فرنگ از اروپ و امریک و قطعه، افریق حتی قاره، بعیده، استرالیا را فرا گرفته نفوس و ارواح دول و ملل در این همهمه و آشوب غافل از الهیات و اسیر تعصبات و منهملک در شهرات و دچار صدمات و بليات، بجز اهل بها که به روحی الهی در اين قرن نورانی مبعوث گشته‌اند و از هرگونه تعصی فارغ و آزاد و از آلایش جهان پاک و بیزار و مستبشر و آزادند و به فرح الهی مسرور و مطمئن و شادمان ^۰ عالم کون پژمرده و پریشان محتاج این روح الهی است که در نفوس احبا يد الهی و دیعه گذاشته و در عروق و شریان بهائیان الیوم نباض است ما که به این نام وصفت موسوم و موصوفیم باید کل همت عظیم مبذول داریم و قدم را ثابت نمائیم تا در رفتار و کردار در داخل و خارج در جزئیات و کلیات این روح مکنونه الهی را دیده، مرmod عالم مشاهده نماید و این جهان تاریک از روش، سلوك تلامذه، حضرت عبدالبهاء نور الهی را یابد و از چاه ضلالت رهائی یافته به اوج سعادت حقیقیه و اصل گردد ^۰"

توقیعات مبارکه - ج ۱ - ۱۹۲۶ - ۱۹۲۲ میلادی - ص ۱۱۹ - ۱۱۷

- سیر جبری حوادث و نتیجه، آن

"هرچند: بواسطه شدیده جهان و جهانیان را سراسر احاطه نموده و غبار جنگ و ستیز آسمان عالم

را تیره و تاریک کرده و روایح کدره، ضعینه و بعضاً مشام بنی نوع بشر را از استشمام نفحات قدس که از استشمام نفحات قدس که از جهت عنایت جمال ابهی در این عصر موعود در هبوب و مرور است مننوع ساخته ولی تا عالم امکان در نیران مصائب و بلایا نسوزد و دول و ملل مشمئز از مکاید سیاسیه و مقاصد سیئه، خفیه‌شان نگردند و افراد بشر از هبوب این بادهای مسموم مخالف هوی و هوس پشمیمان و ما، یوس شوند انوار ابدی از مشرق این ظهر کلی الهی پرتوی بر عالم نیفکند و لب تشنجان عالمیان به کوثر عرفان وايمان واصل نگردند. تا خسته و آزرده نگردند و متنفر از حال پروپال خویش نشوند و تشننه و سرگردان آرزوی ساحل نجات را ننمایند علوبیت این تعالیم و سمو این کلمات مقدسه چهره نگشاید وقدر و منزلتش در انتظار معلوم نشود. شباهی نیست که آن روز مبارک خواهد رسید که نفس مخربین آثین و دین الهی و مروجین عقائد سخیفه، مادیون عالم خود قیام نمایند و این آشوب و فتن را بدست خویش خاموش کرده بنیان بی‌دینی مفرطشان را از اساس براندازند و به جان و دل و به قوای اشد و اکمل از قبل به تلافی مافات قیام نموده خود را منضم به پیروان این امر مبارک نمایند و مروج تعالیم حضرت بها، الله گردند چنانچه علام و بشائرش الیوم در صفحات روسیه تا حدی واضح و معلوم گشته امید بکلی مقطوع بود که این شورشیان ممالک روس که مبدأ اساسی آنان تغییر مشرب عالم و توجه عوام به بی‌دینی و عدم اعتقاد به شوهون روحانیه است روزی خود اسباب ترویج امرالله را در صفحات ترکستان و قفقاز یا ^{۶۵} فراهم آرند. این حزب ندا را بلند نموده که دین مانند افیون هیکل هیئت اجتماعیه را مست و غافل نماید و هوشیاری و بیداری را به کسالت و بیهوشی تبدیل دهد. اسباب غیبی الهی همچه توہ مخریه‌ای را اسباب اعلای امرالله در آن سامان نمود حال همین نظر که این امر عجیب و مرعش بعد المرام بلده ممتنع و محال بود ^{۹۱} دید غیبی الهی در تقلیل نفوس و

ارواح مشغول است. و شباهی نیست که اگر یاران ثابت و راسخ مانندو در نهایت تمکین و حکمت به وظائف خود قیام نمایند امور عجیبی از پس پرده، حکمت الهی مشهود و عیان گردد و جنود تایید به قوای ملکوتی و به اسباب غیرمنتظره در نقاطی مخصوصه نصرت امر قیوم را خواهند کرد و چشم روحانیان را در تمام قطعات عالم روشن و منور خواهند نمود.^{۹۲}

توقیعات مبارکه - ج ۱ - ۱۹۲۶ - ۱۹۲۲ میلادی - ص ۹۶ - ۹۴

۲- عدم توانائی نهضتها بر حل مشکلات جهان و علل آن

چه نابجا و چه نارسا است که ارتفاع بطيئی و تدریجی امر حضرت بهاءالله را با نهضتها ساخته؛ بشري مقایسه نمایند. زیرا این نهضتها که سرچشمه اش امیال و آمال انسانی و مربوط بعالمن فانی است. ناچار محکوم به تدنی و زوال است. موحد این نهضتها عقل محدود بشري است وزاده او هام اوست. غالبا محسول نقشه های نادرست است. و اگر فی الجمله این نهضتها چند میها حی ب توفیقاتی رساند عجبی نیست زیرا چون جدیدند و غرائز فرومایه انسانی به آنها راغب و بر منابع این جهان آلوده متکی، شاید یک چند قبیل از آنکه از اوج رفعت و حضیض فنا افتند چشمها را بخود خبره سازند ولی بالحال همان قوائی که سبب ایجادشان شده بود سبب اضمحلالشان خواهد شد. بر عکس آئین حضرت بهاءالله نه چنین است. زیرا با وجود آنکه این امر نوزاد بیزدانی در محیط پست و قهقرائی تولد یافت و از کشوری برخاست که بر سرش طی قرون و اعصار، خاک تعصب و فساد و بغض و عناد نشسته بود و اصولی را در پیش نهاد که بسیار از موازین رایج زمانش برتر بود و نیز از ابتدا با عداوت سخت دولت و ملت و اصحاب دین و شریعت روبرو گشت. با اینهمه قادر شد بیه ذائقی آسمانیش در مدتی کمتر از نود سال خود را از زیر یوغ سنگین سلط اسلامی آزاد کند و مرامهای مخصوص بخویش و ممتازش را اعلان نماید و استقلال حدود و احکامش را به ثبوت رساند و پر چشم را بر فراز چهل کشور از ممالک راقیه عالم برافرازد و سنگرش را در اقصی بلاد ماوراء بحر استوار سازد و بنیانهای رفیع دینیش را در قلب قاره آسیا و آمریکا بنا کند. دو دولت از قویترین دول غرب را بر تصویب اساسنامه اش برانگیزد و از اعضاء خاندان سلطنت اعلامیه های در تمجید و تعریف تعالیم جانپرورش تحصیل نماید و بالاخره در اعلی مجمع جهان متمدن علیه مظالم واردہ اقامه دعوی کند و از آن مجمع تصدیقی را که شامل شناسائی فمنی دینیش و صحت دعویش باشد بدست آورد.

توقيع عصر ذهبي امر بهائي - ص ۷۶ - ۷۵ (مجموعه نظم جهاني

(بهائي - ترجمه و اقتباس جناب هوشمند فتح اعظم)

۳- شرایط و ضعیت مهد ظهورات الٰهیه در زمان آن ظهورات

انبیا و مظاہر مقدسه الٰهیه حتی نفس مقدس جمال قدم جل ذکرہ الاعظم که باراده، حی قدیر برای تربیت عباد و هدایت من فیالبلاد مبعوث گشته اند اکثر احیان در سرزمینهای قیام و پیام و رسالت خوبش را در بین اجناس و ملل و اقوام و نحلی ابلاغ فرموده اند که افراد آن در بادیههای جهل و نادانی سرگردان و یا از لحاظ فضائل روحانی و اخلاق و ملکات انسانی بالمره در اسفل درکات ذلت متنازل و در اقصی غمرات فنا و نیستی مستفرق بوده اند فلاکت و اسارت شدید و پر مخافت ابنا، اسرائیل تحت حکومت جاشر و متزلزل فرعونه قبل از خروج از سرزمین مصر که در ظل قیادت و سرپرستی حضرت کلیم واقع گردید همچنین تنزل و تدنی فاحشی که در شئون دینی و مراتب اخلاقی و تربیتی یهود هنگام ظهور حضرت روح نمودار بود و اوضاع و احوال قوم عرب در زمان اشراق شمس محمدی که خشونت و دنیاث اخلاق و پرستش اصنام و اوثان از دیر زمان حالات و خصائص بارزه آن جمع را تشکیل داده و موجب خفت و هوان آن قوم گردیده بود بالاخره تباہی و فساد وظلم و اعتساف و انقلاب امسور و انحطاط جمهور که به کمال شدت در خطه ایران مقارن ظهور حضرت بهاءالله مشهود و در حیات مدنی و مذهبی مردم آن سامان متعکس و محسوس بود و شرح آن از قلم بسیاری از اهل تحقیق و سیاست و اصحاب سیر و سیاحت که بگردش دیار و مطالعه آداب و آثار ملل پرداخته اند درج گردیده کل مدل براین حقیقت اساسیه و غیر قابل تردید است که ظهور مظاہر مقدسه الٰهیه همواره در بین ملل و نحلی صورت گرفته که در خپیض غفلت هابط و در بیداء ضلالت سائر و سالک بوده اند و اگر تصور شود که سجایای عالیه و صفات و کمالات فاضله و قدمت در سیاست و یا سبقت در شئون اجتماعی قوم و ملتی علت سطوع انسوار الٰهی و طلوع مشارق وحی سبحانی در بین آن قوم و ملت بوده فی الحقيقة چنین توهم و تصور انحراف از یک حقیقت مسلمه تاریخی و بمنزله انکار آیات و بیاناتی است که از قلم ملهم حضرت بهاءالله و کلک انور مرکز عهد و میثاق الٰهی حضرت عبدالبهاء بنحو صریح و موکد در این باره عز نزول یافته و حقیقت امر تبیین و تشریح گردیده است.

بنابراین مندرجه نفوی از ملل و نحل مذکوره که ندای انبیای الٰهی و سفرای یزدانی را لبیک گفته و در ظل تعالیم ربانی مستظل و محشور شده باشد فریضه و تکلیف شدیدی متوجه آنان است که باید به کمال تهور و خالی از هرگونه تردید و تامل انجام دهن و آن این است که این حقیقت اساسیه را تشخیص دهند و با ایمان و ایقان کامل اذعان نمایند و شهادت دهند که قیام مظہر امر الٰهی در بین یک قوم و یک ملت نه بعلت تفوق ذاتی و با بلوغ سیاسی و یافحائل و خصائص روحانی آن قوم و ملت است بلکه در حقیقت نفس الامر مولود احتیاج آنان و مغلول سقوط و انهماکشان در ورطه جهل و نادانی و هبوط در هفوات ضلالت و گمراهی است که فی حد ذاته مستدعی ظهور معلم رحمانی وجود مربی آسمانی است که بهداشت و تربیت آن جمع پرداخته و از آن طریق عالم انسانی را بذروه، علیا و غایت قصوی از حیات ابدیه و اتصاف بصفات و کمالات ملکوتیه سوق دهد زیرا قطعاً "تحت چنین شرایط و احوال و ساعات

اینگونه وسائل و وسایط است که سفرای الهی و مظاہر قدس سبحانی از اول لایل باراده، قاطعه صداییه در بین قوم و عشیره خود قیام نموده و بمدد قوه خلاقه کلمه الله آنان را از حضیض ذلت مستخلص و باوج عزت حقیقیه متعارج ساخته اند تا نفوس منجدیه بنوبه، خویش ندای الهی را به ملل و محل اخري منتقل نمایند و مواهب والطاف ربانیه را که خود از آن مستفیض و بهره مند گشته بساير اجناس و طوایف جهان درابعد نقاط ارض متواصل سازند.

با توجه باین حقیقت کلیه معنویه باید پیوسته در نظر داشت و از خاطر محو ننمود که طلعت اعلی و جمال اقدس ابهی روح الوجود لعظمت‌ها الفداء در مقام اول کشور ایران را از آن لحاظ مطلع انوار و مشرق آثار و مکمن اسرار ظهور مقدس خویش اختیار فرمودند که مردم این آب و خاک بنحوی که مکرر از قلم مرکز عهد و میثاق الهی تبیین شده در اعمق غفلت و دوری از حق و حقیقت مستغرق بوده چندانکه در آن اوان دربین اقوام و ملل معاصر مشابه و مماثلی در جهان متمند نداشته است فی الحقیقه برای اثبات قوه خلاقه و کلمه، نافذه و احیا کننده، این دو مظہر مقدس الهی دلیلی اعظم و برهانی اتم و اقوام از آن نتوان یافت که آن دو وجود مبارک بتربیت و هدایت قومی که در عداد یکی از اقوام متاخر و غیر مهذب عمر خود محسوب قیام فرمودند و آنان را به افرادی شجیع و فداکار که بنوبه، خویش مصدر چنان تحول عظیم در حیات نوع انسان واقع گردیده تبدیل نمودند حال چنانچه این دو مربی رحمانی بالفرض دربین ملت و جمیعتی متقدم ظاهر می‌شدند که رفعت مقام و سمو درجات ذاتیه آنان حصول چنین امتیاز و افتخار اعز اعلاهی را که مهد الطاف و مشرق آیات الهی قرار گیرند علی الظاهر توجیه می‌نمود البته در انتظار جهانیان بی ایمان از عظمت پیام حضرت یزدان بنحو شدیدی میکاست و قدرت خلاقه مهیمنه‌اش را که بنفسه لنفسه محرك وجود و مربی من فی الوجود است مورد شبھه و تردید قرار می‌داد اختلاف و تفاوت محسوس و بینی که بین مدارج خلوص و ایمان و شجاعت و ایقان مطالع انوار که حیات و اعمال آن مظاہر حب و انقطاع را جاویدان و موبد ساخته و مراتب ذل و هوان و خوف و خذلان معاندین امرالله می‌موجود و مشهود و در صفحات تاریخ نبیل بتفصیل مدون و مسطور گواه صادق و شاهد ناطقی از حقیقت و حقانیت پیام ذات مقدسی است که چنین روح نباش در صدور پیروان خویش القا فرموده و آنان را بچنین صفات و مواهب روحانیه مخصوص و ممتاز داشته است فی الحقیقه اگر نفسی از سالکان سبیل ایمان در مهد آئین حضرت سبحان تصور نماید که آنچه مایه، قیام حضرت باب و حضرت شهادت الله در آن موطن اعلی گشته همانا عظمت آن کشور و علوبت ذاتی مردم آن آب و خاک است که بین ملل و طوائف عالم لایق این مقام اسنی بوده که منبت سدره، الهیه و مغرس دوچه، رحمانیه قرار گیرد این تصور و توهمن در قبال ادله و شواهد لاتحصائی که در تاریخ مذکور موجود و بنحو قاطع و مستبد خلاف آنرا اثبات می‌نماید غیر قابل قبول و تصدیق است.

۴- لزوم دین

"... حالات و اخلاق نفوس اهل عالم ایام جاذب قهر و سخط حضرت رب الجنود گشته نه مغناطیس نصرت و تائید رب الملکوت، ولی تاچنین نگردد قدر و منزلت تعالیم سماویه ظاهر و معلوم نگردد و اخلاق ملکوتیه و آثار و شوهون الهیه و احتیاج و لزوم قطعی آن از برای عالم انسانی مکشوف نشود و جلوه ننماید. ارکان هیئت اجتماعیه متزلزل گشته و مشرب نفوس تغییر وتبدیلی عجیب یافته حریت مفرطه اسباب هرج و مرج گشته و نزاع و انقلابات در هر کشوری تزايد یافته اینست سر بیان جمال اقدس ابهی که در اثراقات می فرماید، "اگر سراج دین مستور ماند هرج و مرج راه یابد".

توقیعات مبارکه - ج ۳ - ۱۹۲۲ - ۱۹۴۸ میلادی - ص ۶

- تعالیم سماویه، این ظهور بدیع، شفای عالم است

"در این ایام عالم وجود در مهلهکه، عظیم افتاده و از اعمق قلوب ندای نجات واستخلاص از شر این مخاطر مرتفع. قلوب پریشان است و نفوس تشنگ، ما، معین صلح و سلام وارواح از نتائج وخیمه و مضرات مهلهکه، ضغینه و بغضاً و ظلم و جفا و حقد و حسد مشتمزو در عذاب است و عموم از امتداد جنگو جدال و حرب وقتال خسته و نالان. از حریت مفرطه و تضعیف و تذلیل قوه، دیانت، هرج و مرج راه یافته و بر مکاید سیاسیه و منازعات اقتصادیه و مشکلات جنیه افزوده. جز قوه، امرالله هیچ امری و هیچ قوه‌ای این مفاسد قویه را اصلاح ننماید و جز تعالیم سماویه که در این ظهور بدیع کاملان" از سماء مشیت الهی نازل گشته این علل و امراض مزمنه را شفا ندهد.

توقیعات مبارکه - ج ۱ - ۱۹۲۶ - ۱۹۴۴ میلادی - ص ۵۳

- تعالیم بهاء قوه، جامعه است

"الیوم در عالم وجود هیچ قوه‌ای و هیچ ندایی تا بحال مذاهب و طبقات و احزاب و اجناس متنوعه، عالم را به یکدیگر کماینگی الفت و اتحاد حقیقی دائمی نداده. ادیان عالم دور و غافل از حقیقت و اس اساس یکدیگرند و مذاهب مختلفه، در هر یک متباغض و متعدی یکدیگر. دول عالم و ارباب سیاست تا امروز دو قطعه، جسمیمه، شرق و غرب را به یکدیگر التیام بلکه مصالحه نداده که سهل است در اکثر دول عالم و امپراطوریها اجناس مختلفه کوس استقلال زنند و فصل و تجزی طلبند. میزان تعصب جنسی برقوای سیاسیه غلبه نموده و بر اختلافات عالم بشر افزوده.

و همچنین تعصب اقتصادی حزبی بل جم غیری ایام جنگ و جدال بین جمهور سرمایه داران و جمهور رنجبران کل ملل عالم جویند و این تعصب اقتصادی حال به حدی نارش التهاب یافته که حتی بر وحدت و شعور مبنی غلبه نموده واکثر دول متقدمه و شعب متقدمه، راقیه، عالم که از حیث لسان و تاریخ و مشرب و دین و حکومت و سیاست یکرنگ و متحدالمالنده هریک در تفرق و تشییت امت متحده، خود کوشند.

و همچنین تعصب وطنی، سیاسی تمام این قوی و تعصبات ایام در عوض توحید و تالیف قلوب نوع

یشر بر جدال و اختلافات داخلیهاش می‌افزاید، عالم وجود تشنگی، یک قوه، قاهره، جامعه‌ای است که ادیان و مذاهب قدیمه و شعب و اجناس متباینه و حکومات و دول متحاربه و طبقات متاباغضه را به یکدیگر طویل کند و قلب اصلی و امتزاج دهد چه قوه‌ای؟ مگر قوه، قاهره، تعالیم بها این التیام و امتزاج را فراهم آرد روش حلول مشکلات است وسطوتش مسلط بر هر شوکتی در عالم وجود.

توقیعات مبارکه - ج ۱ - ۱۹۲۶ - ۱۹۲۲ میلادی - ص ۲۶ - ۲۵

۵- لزوم ظهور جدید

دوستان ارجمند، هر کس به سرگردانی و درمانگی و ترس و بیم و مذلت نوع بشر در این زمان بنگرد تردید ننماید که امروزه به ظهور جدیدی نیازمندیم که بشر را با نیروی جانبی رور یزدانیش به محبت و هدایت الهیه فائز کند و اورا از این ورطه‌ای که بدان مبتلاست برهاند. هر کس چون از یکطرف شاهد ترقیات شگرفی باشد که در زمینه، اختراعات و علوم و فنون حاصل شده و از سوی دیگر ناظر رنجها و خطرات بیسابقه‌ای باشد که جامعه، کنونی را فرا گرفته، نمی‌تواند منکر شود که این زمان، زمان پیشتر ظهور جدیدی است که هم حقایق جاودانی را که در ظهورات قبل اعلام شده باز گوید وهم آن نیروهای روحانی را احیا نماید که در هر عصر و زمان جامعه، بشری را سروسامان بخشیده و سرنوشت‌ش را معین ساخته است. آیا نفس این قوای وحدت انگیزی که در این عصر بکار افتاده است مستلزم آن نیست که هر کسی که امروز جامل پیام خداوند است، باید هم آن اصول عالیه، اخلاقی را که پیغمبران سابق برای افراد بشر ترویج کرده‌اند تائید نماید وهم در اظهار امرش به تمام دول و ملل اصولی را در آئین اجتماع و سیاست الهی بگنجاند که جهت اداره، عالم امروز لازم است و بتواند بشر را در تاء‌سیس بک حکومت فدرال جهانی که مقدمه، تاء‌سیس ملکوت خدا در این دنیا است، هدایت نماید؟

پس ما اهل بهاء که بر لزوم ظهور نجات بخش الهی در این زمان معتبر فیم باید در عظمت وعلو نظامی که بدست حضرت بهاء الله در این عصر خلق شده است کاملاً "غور و تأمل نموده در عین حال که مشغول خدمات و فعالیت‌های روز افزون در تشکیلات بهائی هستیم از وظیفه مقدسی که افتخاراً بر دوش ما نهاده اند آگاه باشیم."

توقیع عصر ذهبي امر بهائي - ص ۸۵ - ۸۴

(مجموعه، نظم جهانی بهائی - ترجمه و اقتباس جناب هوشنگ فتح اعظم)

۶- امر بهائي، الهی است

امر مبارکی که منسوب بحضرت بهاء الله است قوامش منبعث از سرچشم، غیبی آسمانی است که قدرت هیچ انسانی هر قدر فریبنده و بلند پایه باشد با آن برابر نکند و نقطه، اتکاء و اتكلash به

منبعی معنوی پیوسته است که هیچ یک از مزایای این جهان از علم و ثروت و شهرت با آن قیاس نگردد و بسط و انتشارش بواسطه وسائل وسائطی غیبی است که با موازین عادی بشری مطابقت ننماید و این جمله اگر هنوز چنانکه باید معلوم نباشد چون امر بهائی هر روز در احیاء روحانی بشر فتوحاتی تازه نماید واضح تر و روشن تر شود.

ملاحظه فرمائید که این امر اعظم که در موطن خویش همیشه از استعانت ارباب علم و حکمت و اصحاب ثروت محروم بوده اگر از انفاس قدسی منبعی از روح الهی که همیشه ضامن توفیقش بوده استمداد نمی‌جست چگونه می‌توانست بندهای سنگینی را که در حین تولد بر گردنش نهاده بودند درهم شکند و از طوفانهایی که در ایام صباوتش متوجهش بوده سالم بدر آید.

توقيع عصر ذهبي امر بهائي - ص ٧٢

مجموعه نظم جهانی بهائی - ترجمه واقتباس جناب هوشمندفتح اعظم

۷- وحدت عالم انسانی

"... در بین اصول و مبادی بهیه قیمه که در الواح متعالیه مذکوره مسطور است اعظم و اتم و اقدم و اقوم آنها اصل وحدت ویگانگی عالم انسانی است که می‌توان آنرا جواهر تعالیم الهیه و محور احکام و امر سماویه در این دور اعظم اقدس محسوب داشت و این اصل اصیل یعنی اتفاق عالم و اتحاد ام در این عصر نورانی بدرجهای منبع و عظیم است که شارع قدیر در کتاب عهد خویش بصراحت تنصیص و آنرا مقصد اصلی و منظور نهائی ظهور مقدس خویش تعیین می‌فرماید در این مقام از قلم اعلی این کلمه، مقدسه، علیا نازل "قد جئنا لاتحاد من على الأرض و اتفاقهم ..."

قرن بدیع جلد ۲ ص ۳۹۴

-حب عالم

پیووان دیانت بهائی با اینکه بحکومتهای متبعه، خود وفادار وکشور خاص خود را صمیمانه دوست داشته و در همه حال سعی دارند منافع عالیه، آنرا ترقی بخشنده معذلك نظر باینکه نوع بشر را جامعه‌ای واحد می‌دانند و مصالح حیاتی آنرا عمیقاً "محترم می‌شمارند بدون تردید هرگونه نفع خصوصی را خواه شخصی یا ناحیه‌ئی و ملی باشد تابع منافع کلیه، هیئت جامعه، انسانی دانسته و بخوبی آگاهند در دنیا ای که همه، مردم و ملل استقلال داشته باشند صرفه و صلاح هر قسمی از آن با حفظ منافع تمامی آنجامعه بهتر بdst می‌آید و دیگر اینکه هرگاه منافع عمومی هیئت جامعه بطور کلی منظور نگردد هیچیک از ارکان جامعه فایده و سود با دوام عاید نخواهد داشت."

جزوه دیانت بهائی یک آثین جهانی - جولای ۱۹۴۷

۸- اصل کلی وحدانیت ادیان

باید دانست که دین بهائی که حضرت بهاءالله موجد و مصدر آنست هرگز ادیان سابقه را آنکار نمی‌نماید و هرگز حتی بقدر ذرها از قدر و منزلتشان نمی‌کاهد و یا حقیقتشان را دگرگون نمی‌سازد. بلکه تخفیف مقام انبیاء، گذشته و تحقیر حقایق جاودانی تعالیمشان را بهر نوع که باشد تقبیح می‌کند. دین بهائی هرگز با جوهر دعوت پیغمبران پیشین مخالفتی ندارد و هرگز نمی‌خواهد اساس ایمان پیروانشان را متزلزل سازد. بلکه مقصد اصلیش آنست که پیروان هریک از ادیان پیشین از حقایق دین خویش خبری بیشتر گیرند و معرفتی روشنتر یابند. دین بهائی حقائق مکنونه اش را بعنوان مجموعه‌ای که در آن تصنعاً بیشترین تعالیم عالم را جمع کرده باشد عرضه نمی‌کند و نیز ندایش را با نخوت و غرور بجهان اعلان نمی‌نماید بلکه تعالیمش بر این محور دور می‌زند که حقایق دینی امری نسبی است نه مطلق و آئین یزدانی تجدید و پذیر است نه جامد و نهائی. و بیدرنگ اعلان می‌نماید که تمام ادیان اساساً الهی است. هدفشان واحد است، هر یک مکمل دیگری است. منظور و مقصداًش استمرار دارد و نوع بشر سخت بدان نیازمند است.

حضرت بهاءالله در کتاب ایقان می‌فرماید: "... و اگر بنظر لطیف ملاحظه فرمائی همه را در یک رضوان ساکن بینی و در یک هوا طائر و بریک بساط جالس و بریک کلام ناطق و بریک امر آمر ... از "اول لا اول" این مظاهر وحدانیت الهیه و مطالع کلمات ربانیه انوار جمال غیبی را بر عالمیان اشراق فرموده و تا "آخر لا آخر" ظهورات قدرت و جلال بیمثالش را در عالم امکان ظاهر خواهند ساخت و این کفر محض است که بگوییم که فلان دین آخرین ادیان است و "... جمیع ظهورات منتهی شده و ابواب رحمت الهی مسدود گشته دیگر از مشارق

قدس معنوی شدی طالع نمی‌شود و از بحر قدم صمدانی امواجی ظاهر نگردد و از خیام غیب ربانی هیکلی مشهود نیاید ..." و در بسط این مقام در همان کتاب می‌فرماید: "... نهایت بعضی در بعضی مراتب اشد ظهوراً" و اعظم نوراً" ظاهر می‌شوند ..." و این اختلاف دلیلش آن نیست که انبیاء الهی در گذشته عاجز بوده‌اند که مقادیر بیشتری از حقایق عالیه‌ای را که بالقوه در پیامشان مکنون بود ظاهر سازند بلکه دلیلش عدم بلوغ و عجز مردم هر عصر و زمان بوده که نمی‌توانسته‌اند بجذب حقایق بیشتر پردازند.

بفرموده حضرت بهاءالله "انك ايقن بان ربک في كل ظهور يتجلی على العباد على مقدارهم مثلما" فانظر الى الشمس فانها حين طلوعها عن افقها تكون حرارتها واشرها قليله وتزداد درجة بعد درجة ليستانس بها الاشياء قليلاً "قليلاً" الى ان يبلغ الى قطب الزوال ثم تنزل بذرایح مقدره الى ان يغرب في مغربها وانها لو تعلق بفتحه في وسط السماء يضر حرارتها الاشياء ... كذلك فانظر في شمس المعانى ا تكون من المطلعين فانها لو تستشرق في اول فجر الظهور بالانوار التي قدر الله لها ليحترق ارض العرفان من قلوب العباد لانهم لن يقدرون ان يحملنا او يستعكن منها بل يضطربن منها ويكونن عن المعدومين ..." .

فقط و فقط بهمین دلیل است که بهائیان که از انوار الهی در این زمان پرتو گرفته‌اند

هرگز نمی‌گویند که دینشان آخرین دین جهان است و نمی‌گویند که دینشان به صفات و کمالاتی آراسته است که برتر از ادیان پیشین و ممتاز از دیگران است.

ملاحظه فرمائید که حضرت بہاءالله خود به تجدید شرایع آسمانی و به محدودیتی که بحکمیت بالغه الهیه برایشان تفویض گشته اشاره می‌فرماید مثلاً "در کلمات مکنونه می‌فرماید: "ای پسر انصاف در لیل جمال هیکل بقا از عقبه، زمردی وفا بسدره، منتهی رجوع نمود و گریست گریستنی که جمیع ملا، عالین و کروبین از ناله، او گریستند و بعد از سبب نوحه و ندبه استفسار شد مذکور داشت که حسب الامر در عقبه، وفا منتظر ماندم و راشه، وفا از اهل ارض نیافتنم وبعد آهنگ رجوع نموده ملحوظ افتاد که حمامات قدسی چند در دست کلاب ارض مبتلا شده‌اند در این وقت حوریه، الهی از قصر روحانی بی‌ستر و حجاب دوید و سئوال از اسمای ایشان نمود و جمیع مذکور شد الا اسمی از اسماء و چون اصرار رفت حرف اول اسم از لسان جاری شد اهل غرفات از مکامن عز خود بیرون دویدند و چون بحرف دوم - رسید جمیع بر تراب ریختند در آن وقت ندا از مکمن قرب رسید زیاده براین جائز نه انا کنا شهاده علی مافعلوا و حینئذ کانوا یفعلنون " ۱۰ زاین آیه، مبارکه به خوبی مستفاد می‌شود که حضرت بہاءالله دعوی ختمیت امری را که خود من عند الله ما، مور به اظهارش بوده از خوبیش سلب می‌فرماید.

بفرموده حضرت بہاءالله: "ظهور مطابق قابلیت واستعداد روحانی نفوس بوده والا انوار ذاتی از اشتعال و انخمام مبتری است و آنچه را از مصدر قدرت و جلال ظاهر فرمایم نیست مگر حدود عزت بمقداری که خداوند متعال معین فرموده" ۰ (ترجمه)

اگر در این دوران، انوار حق بیش از هر زمان تابان و بر نوع انسان که استعدادی بیسابقه یافته‌نور افshan است. اگر نبوات و آیات و نشانه‌هایی که بشارت باین ظهور می‌دهد از بسیاری جهات در تاریخ ظهورات الهیه بی نظیر است و اگر پیروان دلباخته، جانشانش اعمال و صفاتی از خود بروز داده‌اند که در تاریخ روحانی عالم انسانی بی‌مانند است. اینها به این جهت نیست که آشین حضرت بہاءالله را ظهوری جدا و بیگانه از ظهورات قبل بشناسیم بلکه باید تفضیل و امتیاز این ظهور را چنین توجیه کنیم که چون عصر حاضر از اعصار گذشته بمراتب پیشرفته و لایقرن و پذیرنده‌تر است لهذا می‌تواند و قادر است از خزانه، هدایت الهیه مقادیر بیشتری را دریافت کند که در ادوار گذشته از طاقت بشر بیرون بوده است.

توقیع عصر ذهبي امر بهائي - ص ۸۴ - ۸۰

(مجموعه نظم جهانی بهائی - ترجمه واقتباس جناب هوشمند فتح اعظم)

۹- تعلیم و تربیت عمومی

"تربیت اطفال به حسب تعالیم مدونه، در کتب الهیه بی‌نهایت مهم و لازم است در آن اهمیت ننمایید چه که اس اساس است. علوم مادیه، عالیه و اطلاعات روحانیه و خوض و تعمق در الواح و آثار مبارکه

وتعلیم اسلوب تبلیغ و تاریخ ادیان و تحصیل کتب مقدسه از انجیل و تورات و قرآن کل از مبادی اساسیه، تربیت اطفال و جوانان است و چون به این تحصیلات موفق شوند باید کلام و بیان را به افعال لایقه و اعمال طبیه مزین دارند و اثبات نمایند تا از مادون مستاز گردند و سرمشق سایرین شوند و چون چنین شود فوج و فوج نفوس اقبال نمایند و هدایت گردند. "

توقیعات مبارکه - ج - ۱۹۲۶ - ۱۹۲۲ میلادی - ص ۸۶

از جمله محافظه، دین الله تربیت اطفال است که از اعظم اساس تعالیم الهیه است پس ابتدا باید امہات اطفال شیرخوار را در مهد اخلاق تربیت نمایند زیرا اول مربی امہاتند تا چون طفل مراهق گردد به جمیع خصائیل حمیده و فضائل پسندیده متصف و متخلق شود و همچنین بموجب اوامر الهیه هر طفلی باید قرائت و کتابت و اکتساب فنون لازمه، مفیده نماید و همچنین تعلم صنعتی از صنایع این امور را نهایت اهتمام باید قصور و فتور در این خصوص جائز نه ملاحظه فرمائید که چقدر زندان و سجون و محل عذاب و عقاب از برای نوع بشر حاضر و مهیا است تا به این وسائل زجریه نفوس را از ارتکاب جرائم عظیمه منع نمایند و حال آن که این زجر و این عذاب سبب ازدیاد سوء اخلاق می گردد و مطلوب چنانچه باید و شاید حاصل نشود پس باید نفوس را از صفر سن چنان تربیت نمود که اکتساب جرائم ننمایند بلکه جمیع همتیان بر اکتساب فضائل باشد و نفس جرم و قصور را اعظم عقوبت شمرند و نفس خطأ و عصیان را اعظم از حبس و زندان دانند چه که می توان انسان را چنان تربیت نمود که جرم و قصور اگر بکلی مفقود و مسلوم نگردد ولی نادر الوقوع شود باری مقصود این است که تربیت از اعظم اوامر حضرت احادیث است و تاثیرش تاثیر آفتاب در شجر و ثمر اطفال را بسیار باید مواظبت و محافظت و تربیت نمود این است حقیقت و شفقت پدر و مادر والا علف خود رو گردد و شجره، زقوم شود خیر و شر نداند و فضائل را از رذائل تمیز نتوانند مربای غرور گردد و منفور رب غفور لهذا جمیع اطفال نورسیدگان باغ محیت الله را کمال مواظبت و تربیت لازم. "

مائده آسمانی - ج - ۴۶ - ص ۴۵

" واز جمله وظائف مقدسه، محافل روحانیه تعمیم معارف تاء سیس مدارس و ایجاد و تسهیلات و لوازم تحصیل از برای عموم بنین و بنات است هر طفلی من دون استثنای باید از صفر سن علم قرائت و کتابت را کاملاً "تحصیل نماید و به حسب میل و رغبت به قدر استعداد و استطاعت خویش در اکتساب علوم عالیه و فنون نافعه و لغات مختلفه و حرف و صنایع موجوده همت وسعي موفور مبذول نماید. اعانه و دستگیری اطفال فقرا در کسب این کمالات علی الخصوص در تحصیل مبادی اولیه براعضای محافل روحانیه فرض و واجب و از فرائض مقدسه، امنای الهی در جمیع بلاد محسوب. "

" ان الذى ربى ابنه او ابنا من الابنا، كانه ربى احذابنائي علىيه بهائي و عنانيتى ورحمتى التي سبقت العالمين. "

استخراج از توقعیع مبارک مورخ ۸ جون ۱۹۲۵ خطاب به اعضاي محافل روحانیه ایران -

"امر تربیت از بنین و بنات این ایام از امور اسیاسیه، لازمه محسوب و این از وظایف اعضاي محافل روحانی است که به معاونت یاران در تاء سیس مدارس محفل تربیت بنین و بنات در امور روحانیه و تعلیم اصول تبلیغ و تلاوت آیات و بینات و تحصیل تاریخ امر و علوم صوری و فنون متنوعه و تحصیل السن و لغات صیغش بکل قوی بکوشند تا اسلوب تربیت بهائی چنان مشترک گردد که اطفال از تمام طبقات در مدارس بهائیان تعالیم الهیه و علوم مادیه را بیاموزند و به این واسطه اسباب ترویج امرالله را فراهم آرند. امر ترقی نساء و تشویق حضرات اماء الرحمن در تحصیلات مادی و معنوی و خدمت به امرالله و تعاون و تعاضد. شان با حضرات رجال در تحکیم و تقدم امرالله در این دور اعظم عموماً "ودر این اوقات خصوصاً" از امور اساسیه محسوب، ملاحظه فرمائید که در لوحی از الواح، حضرت عبدالبهاء به افتخار امهای از اماء، رحمن چه می فرمایند:

"ای ورقه، طیبه همای اوچ عزت قدیمه بر سر اماء الرحمن سایه افکنده و آفتاب افق توحید بر وجوده موقنات پرتو انداخته، ربات حجال ابطال میدان کمال گردیده و پرده نشینان خلوتگاه عفت پرده، غفلت دریده و به سر منزل هدایت رسیده و به انوار موهبت درخشیده و شهد عنایت چشیده و در سایه، رب احادیث آرمیده خوشابحال ایشان"

توقيعات مباركه - ج ۱ - ۱۹۲۶ - ۱۹۲۲ ميلادي - ص ۱۷۵ - ۱۷۴

۱۰-تساوی حقوق رجال و نساء

واز واجبات اولیه، محافل روحانی تهیه و اجرای وسائل فعاله از برای ترقی امر نسوان است خوب است هر محفل روحانی لجنه، مخصوصی تشکیل دهد و اعضاي آن لجنه شب و روز در تشویق و تحریص و تعزیز و تکریم حضرات اماء الرحمن و تعلیم بنات و اکمال و توسعه، محافل و مجالس نساء و معاونت آنان با رجال در خدمات امریه، و تحکیم اساس محافل روحانی دائماً "اوقات و افکار را حصر نمایند و این عبد امیدوار است که در ایام رضوان چون انتخابات محافل روحانی تجدید گردد حضرات نساء که بر مجاری امور مطلعند در انتخاب اعضاء شریک رجال گردند و آنان که هنوز کماینبگی و یلیق اطلاعی کافی حاصل ننموده به تمام قوی بکوشند تا کسب استعداد و اطلاع نموده به مرور ایام چون امر حجاب بتدربیج و به حسب حکمت الهیه تخفیف یابد و از میان رود نساء، و رجال هر دو در انتخاب و عضویت محافل روحانی شریک و سهیم و معاون یکدیگر گردند. همچو یوم فیروز مبارکی خواهد رسید و اماء، الرحمن در انجمن یاران ظهر و بروزی عجیب نمایند. حال وقت تهیه، اسباب است و ایام ترقی نساء در کمالات صوری و معنوی. مطمئن باشید که آنچه از قلم اعلی ثبت شده و از کلک میثاق نازل گشته حوات زمان و شوءون امکان و اجرآت و اقدامات رجال ارض بمنحوی غیر مستقیم وسائل مکنونه، غیبیهای را متدرجاً "محض اجرای نصوص الهیه چنان فراهم آرند که جمیع مبهوت و متعجب و متذکر گردیم. وقت اطمینان است و یوم یوم همت و جانفشانی، باید بها عمال پسندیده اوامر الهیه را اجرا نهائیم و توکل به

حق کنیم تا آنچه را اراده فرموده من دون تأخیر تحقیق یابد.^۰

توقیعات مبارکه - ج ۱ - ۱۹۲۶ - ۱۹۲۲ میلادی - ص ۱۷۶ - ۱۷۴

- از جمله شواهد در جامعه، بهائی

"در این عید رضوان که مسلک الختم سنه، اولای جهاد کبیر اکبر است و افتتاح نخستین سنه، عهد ثانی دو میهن قرن بهائی است و در سالهای آنیه حکومت موهمنات از سن ۲۱ به بالا کامل "حق مشارکت با رجال را در عضویت محافل روحانیه، محلی و ملی خواهند داشت" سند منیع در نتیجه، تطورات اخیره و خدمات باهره مستمره، خواهان روحانی در آن سامان و خارج کلشور - ایران کاملاً مرتفع و نسوات تام حاصل. ولی امید چنانست که بر اثر این فتح و فیروزی پس از مدتی انتظار و اشتیاق اما، موهمنات و موقنات وقت را غنیمت شمرند و فرصت را از دست ندهند و در این ایام اکتفا به مساوات اداری ننموده در میدان تبلیغ و مهاجرت فائق بر رجال گردند و در میدان مجاهدات گوی پیشی را از آنان بربایدو شجاعتر و جستر و منقطعتر در جامعه، پیروان امرالله مبعوث شوند ۰۰۰ و بالآخر برادر فخر المبلغین والمبلغین آیه توکل و انقطاع و قسبه نار محبته الله مارثاروت مشی نمایند.^۰

توقیع ۱۱۱ - مندرج در توقیعات مبارکه حضرت ولی امرالله - اکتبر ۱۹۵۲ - ۱۹۵۲

ص ۱۱۴ - ۱۹۰ - شهرالمشیه ۱۰۹ - ۱۱۴

"وثانی اعتدال در شئون و احوال نساء بهائیان است که نظر به حریت مفرطه عز بیان نکنند چه که می فرماید "هی شاءن الحیوان" و تساوی حقوق چنین نیست بلکه تساوی در تحصیل علوم و فنون و صنایع و بدایع و کمالات و فضائل عالم انسانی است نه حریت مضره، عالم حیوانی اما حال در بعضی بلاد شرق بین بنات و نساء بعضی نوه هوان م وجود که در خصوص البسه و اغذيه و طرز معاشرت و مجالست خواهان اول درجه، حریت و آزادی دند ولی در علوم و فنون و تربیت و اخلاق حتی در آداب لازمه، معاشرت در آخرين مقام تدنی و حشرشان با نفوس مایه، شرمساری و ورد زبانشان تساوی حقوق و آزادی.^۰

توقیعات مبارکه - ج ۳ - ۱۹۴۸ - ۱۹۲۲ میلادی - ص ۶۸ (به قلم کاتب، جناب زرقانی)

۱۱ - تعدل معيشت عمومی

"وثالث حسن سلوك و معاشات اغنىاست و خصوص بزرگان نسبت به عموم خصوصاً" با فرا که گفته اند تواضع زگردن فرازان نکوست نه تنها تکر و تفاخر بلکه فقرا و ضعاف را امانت حق دانند امانت الهیه را محفوظ و مسرور دارند نه آن که به آرایش مزید حسرت و ملال آنان گردند وقتی عالم انسانی روزیه ترقی شایسته نهد که روئای ادیان در بیان سادگی زندگی نمایند چندان که آن طرز زندگی بزای عقوم رعایا نیز سهل الحصول شود و فقرای را مسروز نمایند نه ملول زیرا زندگی ساده و ترک تکر و آرایش هر صعوبتی را سهولت بخشد و ظلم و اعتساف را به عدل و انصاف مبدل کند و عالم را از احتیاجات شدیده برهاند.^۰

توقیعات مبارکه - ج ۳ - ۱۹۴۸ - ۱۹۲۲ میلادی - ص ۶۸ (به قلم کاتب: جناب زرقانی)

" چنانکه تاریخ عصر تکوین دور بهائی نشان می دهد موءسسات امریه مبشر طلوع و استقرار نظام اداری آئین حضرت بہاءالله از حملات و هجماتی که متراوی از هفتاد سنه امر مقدس الهی موجد و محرك این نظم ابدع اتقن را احاطه نموده و دامنه، آن هنوز باقی است محفوظ و محروس باقی نماند بلکه حلول این عصر اکرم و قیام پیروان اسم اعظم موجب حقد و حسد اهل طغیان گردید و احزاب و اقوام مختلفه را که در گرداب تعصبات جاهلیه منهمک و به پرستش اصنام و سلوک در سبل متضاده و تشبث باصول سخیفه بالیه مبتلا بودند به مخالفت برانگیخت و به معاندت امر الهی که در ظل ظلیلش ملل و نحل شتی از اجناس والوان وطبقات و مذاهب والسنیه متنوعه در قارات خمسه وارد گشته و آثار و الواحش در اقطار شاسعه، عالم پراکنده شده و اصول و مبادئش بلغات متعدده شرقیه و غربیه انتشار یافته مبعوث نمود ۰۰۰ " ۱۰۳ و ۱۰۴ قرن بدیع جلد ۴ ص

- لزوم ترک تعصبات جنسیه

اما تعصب جنسی که قریب یکقرن در عروق و شرائین مردم امریک نفوذ نموده و ارکان وجوارح اجتماع راست و متزلزل ساخته فی الحقيقة مهمترین مساله حیاتی است که جامعه بهائی در مرحله کنونی ترقی و تکامل خوبیش با آن مواجه است این امر خطیر که یاران امریک نسبت بحل رضایت بخش آن هنوز توفیق کامل حاصل ننموده اند بدرجهای حائز اهمیت است که فوق آن قابل تصور نه و بهمین لحاظ مستلزم آنستکه نسبت بدان اهتمام بلیغ مبذول و استقامت و پایداری و شهامت وفادکاری و حسن تدبیر و همدردی و توجه و هشیاری و فیر معمول گردد دوستان رحمانی از سفید وسیاه وضیع و شریف پیر و بربنا یاران قدیم و جدیدکه در ظل آئین الهی مستظل و باین نام پر افتخار معروف و مشتراند باید کل در این امر مهم شرکت نمایند و هریک برحسب ظرفیت واستعداد و تجربه و مقدورات خوبیش باین وظیفه عمومی یعنی تنفیذ وصایای حضرت عبدالبهاء و تحقق آمال و نوایای عظیمه آن مولای حنون و اتباع از حیات مقدسش که مثل اعلای تعالیم مقدسه ربانیه است مبادرت ورزند و بذل هرگونه سعی و مجاهدت نمایند هیچیک از افراد بهائی اعم از سیاه و سفید نمی تواند خود را بحق و حقیقت ازاین تکلیف شدید معاف شمارد و مدعی گردد که امیال و مقاصد آن قائد آسمانی را کما هو حقه بمنصه ظهور رسانده و بجان و وجودان در پی اقدام مبارکش متحرک و پویان است در حقیقت راهی بس طویل و دشوار که ملعواز مخاطر و مهابط بیشمار است هنوز در مقابل رافعان لوای اسم اعظم و پیروان امر آن محیی رم از سیاه و سفید باقی است که باید با قدم صبر و استقامت پیموده شود فی الحقيقة نفوذ معنوی و غیر محسوسی که لازمه نصرت و موفقیت روحانی یاران امریک و تقدم و پیشرفت آنان در مشروع جلیلی است که اخیرا " بدان مبادرت نموده تا میزانی که قلیلی از بین ایشان تصور و تدبیر آن را توانند نمود ظهور و پیدایشش موكول بمراحلی است که در این سبیل طی طریق نموده همچنین روش و طریقه ای که برای وصول باین منظور در پیش گرفته اند در این مقام یاران الهی باید روش و سلوک مرکز عهد و پیمان رحمانی را هنگامی که آن شمس

سماء قدس سبحانی در افق دیار غربیه طالع و در بین آن جمع با شرایق انوار و اضایه قلوب و ارواح ماء لوف بود
بخاطر آزند و با عزمی راسخ و تصمیمی خلل ناپذیر زفتار و کزدار آن مظہر الطاف ربانیه و مصدر صفات و
سنوجلت قدس سبحانیه را سو مطلق خویش قرار دهنده شجاعت و محبت سرشار و رافت و عطوفت بیکران که از
صیم قلب و روان و خالی از هرگونه تکلف نسبت بعموم طبقات علی حَدِّ سوا، مبذول می قرمود و از جار و
نفرتی که به نهایت حکمت و اتقان نسبت به انتقادات بیجا از خود ظاهر و آشکار می ساخت همچنین
خاطرات فراموش نشدنی از موقع و موارد تاریخی را در نظر مجسم و در مرآت ضمیر مرتسم سازند که
چگونه هیکل مبارکش بوضع صریح و قاطع احساسات شدید و عمیق خود را راجع باصل عدالت اظهار و
عنایت و ملاطفت زاتیه خویش را در مورد فقر او ملهمین و عجزا و مستضعفین ابراز می داشت و عشق و
علقه، بی پایان که خارج از حد وصف و بیان است نسبت بوحدت عالم انسان و اعصار واجزاء این خاندان
عظیم در دل و جان می پرورانید و بالاخره درباره، نفوی که افکار و عواطف مبارکش را بسخریه گرفته و
در مقام مخالفت با اصول و مباززه با بیانات و تعالیم حضرتش برآمدند اظهار بی میلی و عدم رضایت
می فرمود این شئون و اوضاع و این احوال و آثار باید پیوسته در خاطر احباب الهی مصور و با عزمی جزم
واراده ای محکم و متین فارغ از هرگونه خوف و بیم مورد تاسی و اجراء دقیق واقع گردد.

اعمال تبعیض نسبت به ریک از اجناس و اقوام و شعوب و قبائل عالم بمناسبت تاخر آنها در امور
اجتماعی و یا عدم بلوغ سیاست و یا قلت عدد و وجودشان در اقلیت منافی با تعالیم الهی و مغایر با روح
مودع در شریعت رحیمانی است روحی که آئین مقدس حضرت بھا، الله بدان زنده و نباض و انوارش پر
جذبه و قیاض است تصور و تخطر هر نوع جدائی و انشقاق و تفکیک و افتراق در صف پیروان امر مبارک
بمنزله نقض صریح و مخالفت بین با اصول و مبادی سامیه این آئین اقوم است بمجرد آنکه اعضاء جامعه
مقاصد و دعاوی شارع این امر اقدس اعظم را چنانکه باید و شاید دریافته و خود را در ظل نظم اداری امر الله
دارد و اصول و احکام و اوامر و مناهی منزله از سماء مشیت الهی را خالی از قید و شرط قبول نمودند این
افکار باید بالمره فراموش و قلوب از شائبه‌گانگی و تبعیض پاک و منزه گردد و هرگونه تشخیص و امتیاز
و تقسیم و تحديد چه از لحاظ عقیده و لون وجه از نظر ملیت و قوم منسخ و ملغی شمرده شود یاران الهی
نباشد بخود اجازه دهنده که تحت هیچ عنوان و مجوزی ولو مقتضیات امور در بین وشار عقاید جمهور در
اشد ظهور محسوس و مشهود باشد این صفت در بین آنان رسخ کند و این فکر در هیکل جامعه حلول و نفوذ
نماید حال اگر بفرض محال موقعي چنین ملاحظه رعایت لزومیت حاصل نماید و چنین تفاوت و تمایز
مقتضی شناخته شود آن ملاحظه و رعایت باید درجه مصالح اقلیت باشد یعنی بنفع آنها تمام شود نه
بزیان آنان خواه در مساله نژادی یا غیر آن هر جامعه متشکله که در ظل لوای اسما اعظم مستظل و باین
نام پر افتخار مقتصر و متباهی است باید بخلاف ملل و نحل ارض چه شرقی چه غربی چه حکومت عامه و
دموکراسی و چه سیاست مطلقه و استبدادی چه اشتراکی و چه سرمایه‌داری خواه مربوط به عالم قدیم و یا
متعلق بعنیای جدید که اقلیات جنسیه و دینیه و سیاسیه را در دایره قدرت و حکومت خویش نادیده

انگاشته و یا حقوق آنان را پایمال نموده و یا بالمره از ریشه برافکنده‌اند این امر حیاتی را اولین وظیفه خویش شمارد که هر اقلیتی را که در بین آن جمعیت موجود از هر جنس و ملت واژه طبقه و رتبه تقویت و تایید نماید و حفظ و حمایت کند این اصل اصیل بدرجهای مهم و حیاتی است که هر گاه در مواردی مانند انتخاب تعداد آراء در حق افرادی از اجناس مختلف و یا مذاهب و ملیت‌های متنوع در داخل جامعه یکسان و یا خصائص و شرایط لازمه جهه احراز رتبه و مقامی بین افراد مذکور علی حد سوا باشد اولویت و تقدم باید بلا تردید بفردی تعلق گیرد که منتب باقلیت است و این ترجیح و تقدم صرفاً از لحاظ آنستکه اقلیت مورد تشویق و ترغیب قرار گیرد و بآنان فرصت و موقعیت مساعد داده شود تا در خدمت جامعه و پیشرفت مصالح عمومیه قدمهای بلندتر بودارند نظر باین اصل خطیر و باتوجه باین امر ملزم دقیق یعنی لزوم اشتراك افراد اقلیت در فعالیت‌های امری و قبول مسئولیت آنان در تمثیل امور اجتماعی است که هر جامعه بهائی موظف است امور خویش را نوعی ترتیب دهد که افراد منسوب باقلیت‌های مختلف در داخل جامعه خواه از اقلیت جنسی و غیر آن چنانچه متصف بصفات لازمه و واجد خمائص و شرایط مشخصه باشند تا آخرین مرحله امکان در موسسات امریه اعم از محافل روحانیه و انجمنهای شور و یا کنفرانسها و لجنه‌ها که فی الحقيقة نمایندگان جامعه محسوب شرکت و عضویت یابند و خدماتشان در تشکیلات مذکوره مورد استفاده قرار گیرد اتخاذ چنین رویه و تمسک شدید بآن نه تنها منشاء، الهام و مایه، تقویت و تشجیع عنصری است که از لحاظ تعداد قلیل و اشتراکشان در مسائل اجتماعیه محدود و محصور بلکه در اثر اجرا، این اصل عمومیت آئین حضرت بهاءالله معلوم و فراغت پیروانش از لوث تعصبات باطله و حمیات جاهلانه در انتظار عالم و عالمیان ثابت و محقق گردد و حمیات و تعصباتی که چنین انقلاب و تشنجه عظیم در شوئن داخلی ملل همچنین در روابط و مناسبات خارجیشان در قبال یکدیگر ایجاد نموده است .

در این هنگام که قسمت عظیم و دائم التزايد جامعه بشری معرض چنین ظلم و اجحاف و محل اینگونه تعدی و اعتساف واقع گردید انسلاخ از تعصبات جنسیه که هادم بنیان انسانی است به ر صورت و نوع باید شعار جامعه، بهائی و محور آراء، و محبودات یاران معنوی قرار گیرد

در هر ایالت مقیم و در هر

اجتماع داخل و در هر مرحله از عمر وارد و به رگونه آداب مودب و از هر قسم خمائص و اوصاف مستغیض و بهره‌مند باشند این شیوه مرضیه باید همواره در کلیه شئون و مظاهر حیات و خدمات و فعالیت‌های یاران در داخل جامعه و یا خارج از آن چه در موقع خصوصی وجه عمومی چه رسمی و چه غیر رسمی چه فردی و چه اجتماعی و یا بصورت مشخص تشکیلاتی مانند هیات‌های امریه و لجنه‌ها و محافل روحانیه مشهود و جلوه‌گر باشد این امر فخیم و مقصد جلیل باید بجمعیع وسائل و وسائل موجوده و فرصت‌های ممکنه متصوره که در حیات یومیه افراد پیش آمد نماید هرقدر جزئی و خالی از اهمیت باشد تقویت گردد و بکمال دقت و ممارست مورد تاکید و تشویق واقع شود خواه چنین فرصت و موقعیت در کانون خانواده یا

در مراکز کسب و کار یا در مکاتب و معاهده علمیه یا در حفله های اجتماعیه و یا میادین بازی و تغیریات فکری و بدنی و بالاخره در احتفالات امریه و کنفرانسها و اجتمنهای شور و مدارس تابستانه و یا محافل مقدسه روحانیه چهره گشاید این امر اساسی یعنی احترام از تعصبات جنسیه باید مقدم بر کل مفتاح سیاست و خط مشی هیات عالیهای قرار گیرد که اقداماتشان بعنوان نواب و کلاه جامعه و مدیران و گردانندگان امور سرمشق عموم و محرك وجود تسهیلات برای تنفيذ چنین اصل اصول نسبت بحیات و فعالیت افرادی می باشد که هیات مذکور نمایندگان و خافظان منافع آنان شمرده می شوند . در این مقام جمال اقدس ابهی جل ذکرہ الاعلی می فرماید " ای اهل بینش آنچه از سماه مشیت الهیه نازل گشته علت اتحاد عالم و الفت ویگانگی ام بوده از اختلافات جنسیه چشم بردارید و کل را در پرتو وحدت اصلیه ملاحظه نمائید " همچنین " مقصودی جز ارتفاع کلمه الله و اصلاح عالم و نجات ام نبوده و نیست " . " جمیع ملل باید در ظل امر واحد و شریعت واحد درآیند و جمیع ناس چون برادر مهر پرور گردند روابط محبت و اتحاد در بین ابناء بشر مستحکم شود و اختلافات و منازعات جنسیه و مذهبیه کل محو و زائل گردد " همچنین از فم اظهر حضرت عبدالیه این بیان رفیع صادر " جمال مبارک می فرمایند اجناس و الوان مختلفه موجب جلوه و جلال و هم‌آهنگی عالم امکان است کل باید در این بوستان عظیم انسانی چون گلهای رنگارنگ بنها یافت و اتحاد پرورش یابند و فارغ از هرگونه نفرت و اختلاف بایکدیگر دمساز و مالوف گردند " . و نیز می فرماید " حضرت بهاء الله هنگامی مردم سیاه را بمردمک سیاه چشم که حسول آن را سفیدی احاطه نموده تشبيه فرموده اند در این بوستان عظیم انسانی از صور اشیاء که در برابر آن واقع مشاهده گردد و از آن رو انوار و تجلیات روح ظاهر و نمایان شود " و در مقام دیگر مذکور " خداوند امتیازی بین سفید و سیاه نمی گذارد اگر قلوب پاک و مقدسند هر دو نزد حق مقبول اند خداوند نظر بلون یا جنس افراد ندارد جمیع الوان نزد حق یکسان است خواه سفید خواه سیاه خواه زرد زیرا کل بصورت و مثال الهی خلق شده و جمیع آثار مختلف صنع یزدانی هستند ما باید باین حقیقت واقف و باین معنی متذکر و متوجه باشیم " و نیز می فرماید " در ساحت قدس الهی جمیع نفوس یکسانند و در ملکوت عدل و انصاف رحمانی امتیاز و رجحانی برای احده متصور نه " همچنین " خداوند این حدود و تقسیمات را خلق نفرموده بلکه این اختلافات و تمایزات مولود افکار محدوده بشری است و چون با مقصد وارد ، متعالیه الهیه مفاخر و مباین و هم صرف و خطای محفوظ است " در پیش خدا سفید و سیاه نیست جمیع رنگهای رنگ واحد است و آن رنگ عبودیت الهی است بو ورنگ حکمی ندارد قلب حکم دارد اگر قلب پاک است سفید یا سیاه هیچ لونی ضرر نرساند خدا نظر بالوان ننماید نظر بقلوب نماید هر کس قلیش پاکتر بهتر هر کس اخلاقش نیکوتر خوشتر هر کس توجهش بملکوت ابهی بیشتر پیشتر الوان در عالم وجود هیچ حکمی ندارد " و نیز می فرماید " طیور و حیوانات مختلف اللون ابدا " نظر بر رنگ نمی کنند بلکه بنوع نظر دارند حال ملاحظه کنید در حالتی که حیوان عقل ندارد ادراک ندارد با وجود این الوان سبب اختلاف نمی شود چرا انسان که عاقل است اختلاف می کند ابدا " سزاوار نیست علی الخصوص سفید و

سیاه از سلاله یک آدمد از یک خاندانند ۰۰۰ پس اصل یکی است این الوا ن بعد بمناسبت آب واقعیم پیدا شده ابدا "اهمیت ندارد" ۰ "انسان واجدعقل وایقان وصاحب بصیرت وعرفان ومشهور الطاف وموهاب حضرت یزدان است آیا سزاوار است افکار وتعصبات جنسیه در بین بشر ظاهر گردد و مقصود عظیم خلقت یعنی وحدت من فی الامکان را از جلوه و لمعان باز دارد "یکی از اصول مهمه که در وحدت و تمامیت نوع انسان موثر است حصول الفت ویگانگی وترک نفاق و بیگانگی بین اجناس سیاه و سفید است مابین این دو دسته بعضی جهات توافق موجود و پاره‌ای موارد اختلاف و تمایز مشهود و محسوس کش مستلزم بذل دقّت و اتخاذ تصمیمات متقابله و تدبیر عادلانه حکیمانه است موارد ارتباط و وحدت بسیار است ۰۰۰ در این کشور یعنی ایالات متحده امریکه حب وطن متعلق به هر دو جنس است جمیع ازلحاظ عضویت جامعه در صفع واحدند ببیک لسان متکلماند و از موهاب و برکات یک مدنیت بهره‌مند ببیک دین متديناند و ببیک اصول معتقد و پای بند فی الحقيقة موجبات الفت و محبت و اتحاد و اتفاق از جهات کثیره بین این دو جنس موجود و حال آنکه یگانه مورد اختلاف و تباين مسائله لون است با این وصف آیا جائز است که این اختلاف جزئی علت افتراق گردد و این تفاوت مورث انشقاق و تجزی یک ملت و بیک خاندان شود" و همچنین موکدا "می‌فرماید "این اختلاف صور والوان که در عالم خلقت مشهود و بین کافه، ممکنات موجود و محسوس مبتنی بر حکمت الهی و مشیت بالغه سبحانی است" "این تنوع در جامعه انسانی باید موجب محبت ویگانگی و مایه، اتفاق ویکرنگی گردد بمثابه موسیقی که چون الحان مختلفه ترکیب یابد واصوات متنوعه مقترن و موزون شود نغمه، بدیع فراهم آید و آهنگدلپذیر آذان را متلذذ و محظوظ نماید" و نیز دوستان را باین بیان احلی نصیحت می‌فرماید قول‌العزیز "اگر با افرادی از سایر اجناس والوان برخورد نمایید نسبت بآنان عدم اعتماد نشان ندهید و بتمامه بخود مشغول مگردید و با فکار و اذکار خود نپردازید بلکه بالعكس اظهار مسرت کنید و ابراز رضایت و عطوفت نمایید" ۰ "در عالم وجود اجتماعی مورد عنایت رب و دود است که افراد سفید وسیاه با نهایت الفت و وداد یعنی با روح الهی و وحدت آسمانی بایکدیگر محشور گردند و با عشق و علاقه، سرشار و محبت و مودت بیشمار امتناع یابند و ارتباط حاصل کنند و چون چنین شود ملائکه علیین لسان بتحسین گشایند و جمال اقدس ابهی از ملکوت اعلی آن جمع متألف را باین خطاب احلی مفترخ و متباهی فرماید طوبی لكم ثم طوبی لكم و چون محفلی مرکب از افراد این دو جنس انعقاد باید آن محفل جالب تاییدات ملا، اعلی گردد وجاذب الطاف و موهاب عالم بالا شود" و باز هر دو طبقه یعنی سیاه و سفید را باین بیانات عالیات نصیحت می‌فرماید قول‌الکریم "نهایت اهتمام مبذول دارید و بجان و دل بکوشید تا این محبت استوار گردد و علاقه دوستی و اخوت تحکیم پذیرد این موهبت رخ نگشاید و این موقیت حاصل نگردد مگر با بذل همت و اعمال حسن نیت از هر دو طرف از یکطرف اظهار قدر دانی و امتنان و از طرف دیگر ابراز مهربانی و تثبتیت وحدت و برابری فی الحقيقة هریک از طرفین باید طرف دیگر را در بسط و توسعه این منظور متقابله تقویت و مساعدت نماید ۰۰۰ و چون چنین شود الفت ویگانگی

بین شما افزایش یابد و بالنتیجه موجبات تحقق وحدت عالم انسان فراهم گردد زیرا حصول اتحاد بین سفید وسیاه تضییغی برای استقرار صلح جهان و تشیید مبانی یکانگی در عالم امکان است" و نیز خطاب با فراد سفید می فرماید "امیدوارم بهم شما نژاد استمدیده و رنج کشیده سیاه مغز و مجلل گردد و با فراد سفید منضم شود تا یکمال صدق و صفا و محبت و وفا متحداً و متفقاً" بخدمت عالم انسانی پردازند این عداوت و خصوصیت بین اجناس مختلفه از صفحه عالم زائل نگردد و این تعصبات جاهلیه از بین بشر رخت بر نبندد مگر بمدد ایمان و ایقان و تشبت بذیل تعالیم مقدسه حضرت یزدان" وبالاخره بمحب این بیان اتم اقوم توجه اهل عالم را بمقام و اهمیت این امر خطیر معطوف میدارد قوله العزیز "مساله اتحاد و اختلاف سفید وسیاه بسیار مهم است زیرا اگر این امر تحقق نیابد و این منظور جامه عمل نپوشد عنقریب مشاکل عدیده رخ گشاید و عواقب وخیمه ببار آید" و نیز می فرماید "چنانچه این امر بهمین منوال باقی ماند اختلاف و خصوصیت یوما" فیوما" تزايد یابد وبالمال مصاعب و متعاب بیشمار فراهم گردد و بعرب و سفلک دماء منتهی شود

اگر بخواهید در این عصر تاریک اعمال و رفتار و گفتار و احساسات شما از روح امر و تعالیم جمال اقدس اینی حکایت نماید باید هر دو دسته یعنی سیاه و سفید متحداً و متفقاً سعی و همت فراوان مبذول دارید و این فکر خطا و اندیشه ناصواب یعنی تفوق و برتری جنسی را با شرور و مفاسد حتمیه آن یکباره بوکنار نهیند و آمیزش و امتزاج و تحبیب و تالیف اجناس را تشویق کنند و ترغیب نماید هر پرده و حجابی که این دو فرقه را از یکدیگر دور و متباعد نماید مرتفع سازی و هر حدود سدیرا که مانع اختلاف و اتحاد واقعی آنان گردد از پیش پا براندازید شب و روز آرام نگیرید و روز و شب نیا سائید تامسؤولیت عظیم و تکلیف شدید خوبیش را در قبال این وظیفه مشترک و خطیر که باشد صولت و هیبت متوجه بیاران النی است انجام دهید و در این سبیل جهد مشکور و همت موفور مجری دارید افراد دوستان که در حل این مساله سعیل و حیاتی شریک و سهیم‌اند باید انذارات حضرت عبدالبهاء روح الوجود لمظلومیته الخلق را نصب العین خوبیش قرار دهند و تا فرصت باقی است اقدام سریع معمول دارند و اثرات مولمه و خیمه‌ای را که در صورت عدم تغییر اوضاع و اصلاح احوال دامنگیر کافه ملت امریک خواهد گردید در نظر مجسم سازند.

افراد سفید، باید باعزم جزم و تصمیم خلل ناپذیر در رفع این مشکل عظیم بکمال جهد و اهتمام اقدام و حسن و افضلیت و رجحان را که در وجود آنان مخمر گردیده وبا در مواردی خالی از توجه والتفات ابراز می شود بالمره ترك نمایند و این تصور و احساس را که نسبت با فراد سیاه سمت سرپرستی و قیادت داشته و باین لحظه باید آنان را تحت جناح و قیوموت خوبیش قرار دهند اصلاح کنند و در اثر مصاحبست صمیمانه و فارغ از هر گونه شائبه تکلف و تبصی آنان را بخلوصیت و محبت و صمیمیت حقیقیه خوبیش معتقد و متقابعه سازند و چنانچه از طرف مردمی له در مدتی بس طولانی و بعیند قلوبشان جریحه دار گشته و مرهم موثری بر زخم آنان نهاده نشده جلب و جذب کمتری مشهود گردد بی صبری ننمایند و

دامن حلم و اصطبار را از دست ندهند سیاهان نیز باید بنویه، خویش قدم فراتر نهند و بجمعیع طرق و وسائلی که در اختیار آنان موجود عشق و علاقه، خویش را در قبال روابط جدیده بمنصه ظهور رسانند و عملاً "اثبات کنند که حاضراندگذشته را فراموش و هر سو ظن و اغبرار خاطری را که هنوز احیاناً" در زوایای قلوب مستور و مکنون محو وزائل نمایند ضمناً "هیچیک از طرفین نباید تصور کنند که حل چنین معضل خطیر منحصراً" مربوط باقدم و از حدود تکالیف دسته، مقابله بوده و یا آنکه وصول باین منظور امری سهل و سریع الحصول است همچنین نباید این فکر برخاطرشان خطور نماید که برای اصلاح این منقصت باید منتظر زمان و مترصد فرصت باشند تا بدوا" در عالم خارج و بوسیله، عواملی ماوراء، دایره، امرالله و تعالیم دین الله قدم مساعدی برداشته شود و اوضاع و احوال موافقی رخ گشاید آنگاه بانجام این مهم مبادرت نمایند و بهمان قرار نباید تخیل کنند که هیچ امری جز محبت خالص و صبر و شکیباتی تسام و خضوع و خشوع حقیقی و اتخاذ تمہیدات بالغه و توسل بذیل حکمت و متنات و بذل همت واستقامت توانم با ادعیه و مناجات بساحت قدس حضرت قاضی الحاجات میتواند این نقیصه مهم و عیب آشکار که نام نیک وطن و کشور ما، لوفشان را لکه دار نموده منتفی سازد بلکه باید بجان و دل باین حقیقت مومن و مذعن گردند که صرفاً "حسن تفاهم متقابله و ابراز محبت و معافظت مستمر و مداوم آنان است که بیش از هر قوه و اجتماعی خارج از نطاق امرالله میتواند جریان مخاطره‌آمیزی را که حضرت عبدالبهاء پیوسته نهایت اضطراب و نگرانی خاطر نسبت با آن اظهار میفرمودند منحرف سازد و آمالی را که وجود اقدسش برای همکاری و اشتراک مساعی آنان در راه تحقق مقدرات درخشان آن سرزمین در دل و جان میپرورانید بحیز ظهور و ثبوت رساند.

پیاران عزیز و محبوب صحت و صداقت و راستی و حقیقت که در جمیع شئون و مظاهر خویش باخدعه و فساد معرف حیات سیاسی ملت و احزاب و شعوب مرکبه آن مباین و معارض همچنین تنزیه و تقدیس که با تزلزل اصول اخلاقی و عدم توجه بمبادی روحانی که دامنگیر قسمت عظیمی از افراد کشور گردیده شدیداً "مخالف و مغایر وبالآخره الفت و اتحاد بین اجناس متنوعه که از لوث تعصبات جنسیه نشانه بارز اکثريت فاحش توده، ناس بالمره مقدس و میری است جمیع بمنزله سلاح قاطعی است که یاران امریک باید در جهاد مضاعف خویش یعنی در مقام اول تجدید حیات داخلی جامعه و درثانی مقاومت و مبارزه باشرون و مفاسد دیرینه که در عروق و شرائین هیات اجتماعیه نفوذ نموده است بکار برندتکمیل سلاحهای مذکور واستعمال موئثر و حکمت آمیز هریک از آنها بنفسه لنفسه بیش از پیشرفت و تقدم هر نقشه، خاص و یا اتخاذ هر طرح مشخص وبا تجهیز و تامین هر مقدار از منابع مادی میتواند جامعه یارا ن را برای موقعی آماده و مهیا سازد که ید تقدیر آنان را در ابراز مساعدت نسبت باستقرار و تنفيذ نظم بدیع جهانی که هم اکنون در صد نظم اداری امرالله مخزون و مکنون است هدایت و رهبری خواهد نمود.

فهرست اعلام و اصطلاحات و برخی از وقایع تاریخی مذکور در منابع مطالعه درس

- ٢٥ - تبدیل امپراطوری مقتدر عثمانی به جمهوری کوچک آسیائی
- ٢٦ - تحریم متجاوز
- ٢٧ - ترور - تروریسم
- ٢٨ - تصویب اساسنامه، موئسسهات بهائی
- ٢٩ - جامعه، ملل
- ٣٠ - جنگ جهانی اول
- ٣١ - جنگ جهانی دوم
- ٣٢ - جنگ جهانی دوم (علل)
- ٣٣ - جنگ جهانی دوم (وضع کشورها)
- ٣٤ - جنگ داخلی امریکا (شمال و جنوب)
- ٣٥ - جنگهای بالکان
- ٣٦ - حرکت شمالیه
- ٣٧ - حقانیت سلسه، امامت
- ٣٨ - حکومت فدرالی، فدرالسیم، فدراسیون
- ٣٩ - در متن یکی از نوشته‌های رسمی شان چنین آمده است " دین سبب سبیعت مردم است "
- ٤٠ - دلائل سبعة
- ٤١ - دیکتاتوری رنجبران (پرولتاریا)
- ٤٢ - سابقه خلیع سلاح تا جنگ جهانی دوم
- ٤٣ - سازمان اتحاد جهانی
- ٤٤ - سلاطین آل عثمانی، انحلال سلطنت و سقوط آل عثمان، انقراض خلافت
- ٤٥ - سلسه، قاجار مدافع و آلت است روحا نیون منحط بود
- ٤٦ - سلسه، قاجار و سقوط آن
- ٤٧ - سلطان عبدالحمید
- ٤٨ - سلطان عبدالعزیز (حاکم ستمگر)
- ٤٩ - سوسیالیسم
- ٥٠ - اتحاد مقدس
- ٥١ - اختلافات روس و عثمانی
- ٥٢ - ارتباط ناسیونالیسم در ایران با دین اسلام
- ٥٣ - ارتجاع - ارتجاعی
- ٥٤ - استبداد، حکومت استبدادی
- ٥٥ - استعمار و استعمارگری
- ٥٦ - آسیا و آفریقا پس از جنگ جهانی اول
- ٥٧ - اعلی مجمع جهان متمدن
- ٥٨ - اغتشاش در قلب قاره، تاریخ افریقا
- ٥٩ - الکساندر دوم تزار روس
- ٦٠ - الواح زبر جدیه
- ٦١ - امپراطوری اتریش - مجارستان
- ٦٢ - المعبد
- ٦٣ - انحطاط و انقراض امپراطوری روم
- ٦٤ - انقلاب، ترکیه
- ٦٥ - آن کتاب مستطاب
- ٦٦ - انهدام معبد یهود
- ٦٧ - بالکان
- ٦٨ - بحران اقتصادی امریکا و جهان (واهمها و غرامتها، توزیع نامتناسب طلا، بی ارزش شدن پول، وضع عوارض گمرکی سنگین، سقوط قیمتها، آسیب به دادوستد بین المللی، نابودی مواد حیاتی مورد احتیاج صفارایی کشورها)
- ٦٩ - پاپ بی نهم
- ٧٠ - پارلمان
- ٧١ - پروتکل
- ٧٢ - پروتکل ژنو
- ٧٣ - پطرس

- ۵۰- سه بار فرمان تبعید توسط سلطان عبدالعزیز
- ۵۱- سیاست تحریرم
- ۵۲- عصر، عهدگوی
- ۵۳- فاشیسم
- ۵۴- فرانسوازوف (ملکنمه)
- ۵۵- فرزند شهید خود را فدای استخلاص و اتحاد نوع بشر فرمود (واقعه، شهادت حضرت غصن اطهر)
- ۵۶- فریاد از قلب قاره، آسیا
- ۵۷- فلسفه، عرفانی
- ۵۸- فلسفه، هگل
- ۵۹- فیلونیسم
- ۶۰- قوارداد و رسای- مصنفین میثاق
- ۶۱- قیوم الاسماء
- ۶۲- کتاب مستطاب ایقان
- ۶۳- کشورهای متعدد اروپائی
- ۶۴- کشوری که قرنها پایگاه محکم تعصبات جاهلانه، اسلامی بود
- ۶۵- کمونیسم
- ۶۶- لوح رئیس (عربی)
- ۶۷- لوح سلطان ایران
- ۶۸- لوح عبدالعزیز و کلا
- ۶۹- مارکس و انگلکس
- ۷۰- ماری ملکه، رومانیا
- ۷۱- مبارزه، نظامی
- ۷۲- محکمه، کبرای بین المللی
- ۷۳- مدینه، اسلامبول
- ۷۴- مذاهب هندوئی
- ۷۵- مذهب میترائی (مهرپرستی)
- ۷۶- مروجین عقائد کفرآمیز
- ۷۷- مساعی سرختنانه، نهضت کمونیسم
- ۷۸- معاهده، تضمینات متقابل
- ۷۹- مکتب اسکندریه
- ۸۰- مکتب فکری اسکندریه
- ۸۱- ملکه، ویکتوریا
- ۸۲- میثاق جامعه، ملل
- ۸۳- میلیتاریسم
- ۸۴- ناپلئون (عصر آشته، ناپلئونی، دولت نو خاسته)
- ۸۵- ناپلئون سوم
- ۸۶- نازیسم
- ۸۷- ناسیونالیسم (ملیت طلبی)
- ۸۸- نزاع میان اصحاب علم و آبا، کلیسا
- ۸۹- نوافلاطونیها
- ۹۰- نهضت ترک جوان
- ۹۱- نهضت لا مذهبی
- ۹۲- وزیران عثمانی
- ۹۳- ویلسن - پیشنهاد ۱۴ ماده‌ای
- ۹۴- ویلهلم اول
- ۹۵- هیتلر
- ۹۶- یکی از رهبران آن نهضت اظهار کرد که " دین به منزله افیونی برای مردم است "

۱- اتحاد مقدس (رستوراسیون)

بعداز جنگ‌های ناپلئون، کنگره ۱۸۱۵ وین بوجود آمد و در آن معاہدات و پیمانها و پروتکلهایی برای برقراری صلح و جلوگیری از جنگ دیگری منعقد گردید و امنیت دسته جمعی را پیش بینی نمود، از جمله "اتفاق اروپا" (یا اتحاد مقدس) که توسط امپراطوران اتریش و بریتانیا و روسیه و پروس بعد از کنگره، وین بوجود آمد.

دولتهای فاتح و کامروا هیچ فکری جز نگهداری اروپا در وضع موجود و جلوگیری از توسعه، مجدد افکار انقلابی نداشتند و اتحاد مقدس که به اصرار تزار روس میان روسیه، پروس و اتریش در سپتامبر سال ۱۸۱۵ بسته شد براساس همین فکر بوجود آمد. این پیمان که از عقاید مذهبی الهام می‌گرفت، بنظر پادشاهان کشورهای مذبور به خیر و صلاح ملت‌های آنها بود. این پیمان مخصوصاً "موجب خرسندی تزار روس که در این موقع تمایل و علاقه، خاصی به عرفان و اشراق نشان می‌داد بود، لیکن مترنیخ که واقع - بینی بیشتری داشت از این پیمان به صورت عهده‌نامه‌ای سیاسی برای جلوگیری از افکار آزادیخواهانه که تقریباً همه جا در حال رشد بود، استفاده کرد. سه‌پادشاه متحد، فرانسه را از هر نوع فعالیتی به منظور انتقام منوع ساختند و تصمیم به مداخله در کشورهایی که انقلاب آنها را تهدید می‌کردگرفتند. در کنگره‌هایی که تشکیل می‌یافت، پادشاهان مذبور شرکت می‌جستند تا وضع اروپا را مورد مطالعه و بررسی قرار دهند. در نخستین کنگره که در سال ۱۸۱۸ در الس لا شاپل دایر شد، انگلیس و فرانسه نیز نمایندگانی داشتند. در این کنگره تصمیم براین شد که قوای متحده، خاک فرانسه را ترک گوید و فرانسه در مذاکرات آینده، دولتهای بزرگ شرکت جوید. کنگره تربیو (۱۸۲۰) برای رسیدگی به اوضاع اسپانیا و ناپل، که دستخوش انقلاباتی شده بود تشکیل یافت و به پادشاهان دولتهای بزرگ اروپائی اجازه مداخله در اسپانیا و ناپل داد. کنگره لیاخ (۱۸۲۱) نیز به همین قبیل مسائل پرداخت و به اتریش حق داد که در ایطالیا مداخله کند، لیکن در مورد شورش یونانیها توانی حاصل نشد چون سیاست روسیه در شرق، مخالف سیاست اتریش بود. کنگره ورون به فرانسه مأموریت داد لیکن در مورد شورش یونانیها توانی حاصل نشد چون سیاست روسیه در این تاریخ روابط خود را با اتحاد مقدس قطع کرد و بیش از پیش روش آزادی خواهی در پیش گرفت. آخرین کنگره در سن پطرز بورگ تشکیل شد و تزار روس به تنها یی در این کنگره شرکت جست. در این کنگره مذاکراتی بدون اخذ نتیجه درباره مسائل یونان صورت گرفت و کار اتحاد مقدس هم به همین کنگره خاتمه پذیرفت (۱۸۲۵).

کلیات روابط بین الملل - ص ۲۸

۲- اختلافات روس و عثمانی :

جنگ‌های ۱۸۷۷-۱۸۷۸ یکی از نتایج اختلاف بین دو دولت روس و عثمانی بود که از قرن هفدهم

میلادی شروع شده و به شکست عثمانی بیانجامید. بموجب قرارداد سن استفانو (مارس ۱۸۷۸) و کنگره^۱ برلین (جون و جولای ۱۸۷۸) بسیاری از متصروفات عثمانی در اروپا از حیطه اختیار عبدالحمید خارج شد. کشور بلغارستان تشکیل واستقلال صربستان، مونته‌نگرو و رومانی اعلام گردید. کنترل بوسنی و هرزگوین به اطریش - مجارستان واگذار شد و قبرس تحت اختیار حکومت بریتانیا قرار گرفت. درنتیجه این پیمانها در اروپا فقط مقدونیه، آلبانی و تراس شرقی برای امپراطوری عثمانی باقی ماند.

مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۰

۳ - ارتباط ناسیونالیسم در ایران با دین اسلام

ایران در زمان قاجارها (۱۷۹۴ - ۱۹۲۵ م) وارد مرحله جدیدی از تاریخ خود شد. ایران در ایام حکومت آنها از یک سلطنت پادشاهی تاریخ میانه اسلامی همراه با تشکیلات اداری که الگوی سنتی ایالات شرقی در زمان خلافت متأخر عباسیان بود به مشروطه سلطنتی که ظاهرا "از یک مجلس نمایندگان تشکیل شده بود منتقل شد. عامل حساسی که این تحول را ایجاد کرد تماسی بود که بین ایران و اروپای غربی وروسیه در قرن نوزدهم بوجود آمد. تماس زیاد با اروپا موجب ایجاد احساسات ملی گرایی شد. هرچند که این احساسات در درجه، اول در قالب وکالت اسلام ابراز شد. بتدریج این عقیده بین مردم ریشه گرفت که ایران از سوی خارج مورد تهدید قرار گرفته و دولت هم نسبت به این مساله بی اعتماد و ضعف کشور در نتیجه این است که دولت شریعت را مورد تساهل قرار داده است. در نتیجه نارضایتی علیه دولت بیان گردید که این بیان از دیدگاه اسلام بود، چرا که دولت دیگر به عنوان دولت اسلامی به شمار نمی‌رفت و یا توجیه نمی‌شد. گرچه نهضت جدید (مشروطه) به صورت یک نهضت ملی گرا درآمد ولی اساس آن هنوز یک اساس مذهبی بود. رهبران آن خواستار اصلاحات بودند نه انقلاب و در واقع آنها اجرای عرف کهن اسلامی، امر به معروف و نهی از منکر را می‌خواستند آنچه که آنها می‌خواستند رهایی از ظلم و جباریت بود، اعتراض آنها علیه اعمال دلخواهی دولت بسود و آزادی که می‌خواستند در چهار چوب اسلام نهفته بود.

اقتباس از سیری در تاریخ ایران بعد از اسلام - ص ۱۸۰ - ۲۱۲ و ۲۱۱ - ۲۱۰

۴ - ارجاع - ارجاعی

در لغت به معنای "بازگشت" است و برگسان، گروهها، حزبها یا طبقه‌هایی اطلاق می‌شود که مخالف هر نوع پیشرفت و تحول در روابط و بنیاد اقتصادی، اجتماعی و سیاسی موجود هستند و با خواستار خنثی شدن بعضی تحولات و بازگشت به گذشته‌اند. ارجاع و ترقی خواهی در هرجامعه نسبی است و وابسته به درجه، پیشرفت و مرحله، تاریخی آن جامعه است، چنانکه نیروهای متفرقی یک جامعه ممکن است در جامعه، دیگر ارجاعی یا محافظه‌کار بشمار آیند. ارجاعیهای همان دست راستیهای افراطی هستند که به روابط و نهادهای اقتصادی و اجتماعی در حال زوال پیوستگی دارند و در برابر هر نوع تحول مقاومت می‌کنند و دیگر از مختصات آن چند دموکراتیک بودن آن است. ارجاع ضد دموکراسی

است و با هر نوع انتقال قدرت و شروط وطبقات حاکم به طبقات محاکوم دشمنی شدید دارد. رژیم‌های دیکتاتوری فاشیست و استبداد تئوکراتیک و نیزوهای حامی آنها ارجاعی بشمار می‌آیند.

فرهنگ سیاسی - ص ۵

۵- استبداد - حکومت استبدادی

نظمی که در آن، قدرت حاکمه و اختیارات نامحدود به شخص خاصی مثل سلطان و اکذار شده باشد. در چنین نظامی حدود سنتی یا قانونی برای قدرت دولت موجود نیست و دامنه قدرتی که عملای بکار برده می‌شود بسیار وسیع است و این مسائله مستلزم آن است که در چنین حکومتها یی دستگاه اداری متمركزی وجود داشته باشد.

در دنیای باستان حکومتهای تمدن‌های کهن، مانند آشور، بابل، مصر، ایران وغیره مستبدانه بود. از قرن شانزدهم به بعد استبداد در اروپا صورتی تازه یافت و این زمانی بود که دولتها ملی و شاهان در برابر قدرت پاپ قد برافراشتند و استبداد بصورت یک آرمان سیاسی درآمد و این آرمان که در اساس برنظریه، قدرت مطلق شاه، که ناشی از حاکمیت شاهانه و قدرت اعلای دولت است، قرار دارد. دولتها ملی را متحد کرد و به صورت تازه‌ای سازمان داد. استبداد سده‌های ۱۷ و ۱۸ از لحاظ نظری بر حقوق قدرت نامحدود زمامدار متکی بود و هیچ چیز، حتی "حقوق طبیعی" مردم هم آن را محدود نمی‌کرد. در قرن هیجدهم انقلابهای امریکا و فرانسه با استبداد به مبارزه برخاستند و این مبارزه در طول سده‌های نوزدهم و بیستم منجر به بسط حکومتها قانونی در سراسر جهان شد و در عین حال در قرن بیستم نوع تازه‌ای از استبداد نظیر حکومت فاشیسم در ایطالیا و نازیسم در آلمان بوجود آمد.

فرهنگ سیاسی - داریوش آشوری - ص ۱۴ و ۶۶ - فرهنگ علوم سیاسی - آقابخشی - ص ۷۸

۶- استعمار استعمارگری

سیاست مبتنی بر برداشتن، سودجوئی از منابع طبیعی و بهره‌کشی از مردم کشورهای از نظر اقتصادی کم رشد، و مانع از پیشرفت فنی و اقتصادی و فرهنگی آنها برای تحکیم سیاسی، نظامی و اقتصادی دولت استعمارگر. استعمار به مفهوم فوق از قرون ۱۶ و ۱۷ شروع شد تا اینکه در دوره انقلابهای اروپا در قرن ۱۹ با موج عظیم آزادیخواهی و استقلال طلبی مستعمرات مواجه گشت. مردم کشورهای مستعمره و نیمه مستعمره به راه و رسم و علت و جهت تفوق طبقه، متوسط سرمایه‌دار اروپائی آشنا شدند و ارکان بنای امپریالیسم استعماری را که از تعمیر بلاد و عمران شهرها (به نفع خویش) صرف نظر می‌کرد و از استعمار به مایه‌گذاری می‌گرایید متزلزل ساختند. از این تاریخ به بعد، امپریالیسم به تمهید مقدمات اختراع و ابداع انواع ایدئولوژیها برای بازی پسرگفتگوی جهان از دست رفته، تقسیم کرده، زمین بین خود و درهم شکستن و یا حداقل پس راندن موج عمیقی یانه‌پشت جهانی انسان ستم دیده در خاک خودی یا بیگانه پرداخت.

فرهنگ علوم سیاسی آقابخشی ص ۵۳ و ۵۲

۷- آسیا و آفریقا پس از جنگ جهانی اول

پس از جنگ جهانی اول در آسیا، شورش‌های خونین در چند کشور رخ داد (عراق، فلسطین، افغانستان) . در هند گاندی، مردم رابه نافرمانی و مقاومت منفی در برابر انگلیسیها تشویق کرد . وی شهرت فراوانی بدست آورد . و همیشه با شدت عمل مخالف بود . برای ایجاد توافق بین انگلیس و هندیها کنفرانس‌های متعددی در لندن تشکیل گردید ولی نتیجه‌ای از آنها حاصل نشد .

در تمام کشورهای آسیایی و در شمال آفریقا ناسیونالیسم و احساسات ملی رشد فراوان یافت و تمایلات استقلال طلبانه صورت موءثر و جسورانه‌ای به خود گرفت . و در همه جا نهضتهای نیرومند بوجود آمد و در بعضی جاهای شورش‌هایی بر ضد دولتهای امپریالیست غربی روی داد . شورویها به ایران کمک کردند تا بر نفوذ انگلیس غلبه کند . افغانستان نیز توانست در همین دوران استقلال کامل خود را تأمین و ثبت کند . عراق ظاهرا " ویر روی کاغذ مستقل کشت ، اما عملاً " در حوزه نفوذ و تسلط بریتانیا بود . وکشور کوچک فلسطین و ماورای اردن تحت قیومیت بریتانیا قرار داشت و سوریه تحت حمایت فرانسه نهاده شده بود .

در سوریه یک شورش دلیرانه بر ضد فرانسویان صورت گرفت . مصر نیز به قیامهای پشت سر هم پرداخت و مبارزه ، ممتدی را بر ضد انگلیسیها دنبال کرد . در مغرب عربی و شمال آفریقا مبارزات دلیرانه‌ای در راه آزادی صورت گرفت بخصوصاً " مبارزه " مردم مراکش تحت رهبری عبدالکریم که توانست اسپانیاییها را از مراکش بیرون برواند اما بعداً " نیزوهای عظیم فرانسوی او را سرکوب کردند . تمام این مبارزات استقلال طلبانه در آسیا و آفریقานشان می‌داد که چگونه روحیه جدیدی در این نواحی پیدا شده و افکار مردان و زنان نواحی دور افتاده‌ای را در کشورهای مترقی همزمان با یکدیگر منقلب ساخته است .

نگاهی به تاریخ جهان ص ۴۱۲ - ۱۳۲۸ و ص ۱۳۲۷ - ۱۳۲۶

۸- اعلیٰ مجمع جهان متمدن

در قرار داد صلح در سال (۱۹۱۹) صلاحیت رسیدگی به امور سرزمینهای که تحت الحمایه کشورهای فاتح قرار گرفته بودند به جامعه ، اتفاق ملل داده شد . کشور عراق از متصروفات امپراتوری عثمانی به دولت بریتانیا واگذار شده بود . در سال ۱۹۲۸ محفل روحانی بهائیان بغداد از رای قاضی دادگاه اسلامی عراق مبتنی بر مصادره ، بیت مبارک جمال قدم در بغداد به کمیسیون دائمی جامعه اتفاق ملل استینیاف داد و کمیسیون مذبور نیز رای موافق دائز بر حقانیت محفل روحانی بغداد صادر کرد .

مجموعه ، نظم جهانی بهائی - یادداشتها ص ۱۸۷

۹- اغتشاش در قلب قاره ، تاریک آفریقا

اغتشاشاتی که از سال ۱۹۲۲ از کنگوی بلژیک (زئیر) شروع شد بزودی در آفریقا ریشه گرفت . دسته‌های مذهبی ضد اروپائی مثل انجمن سیاهپوستان آفریقای مرکزی و کیتی والا در نواحی جنوب

شرقی به آتش انتحاش و شورش علیه استعمال و استثمار دامن زدند. به علت سلب حقوق افراد در تاسیس سازمانهای سیاسی، رهبران مخالف به تشکیل باشگاههای فرهنگی همت گماشتند. این اغتشاشات و انقلابات تا سال ۱۹۳۰ مقارن بحران شدید اقتصادی آمریکا ادامه داشت.

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۸۵ - ۱۸۴

۱۰- الکساندر دوم تزار روس

پادشاه روس که مورد خطاب حضرت بهاءالله قرار گرفت. نیکلاویچ الکساندر دوم فرزند نیکلای اول تزار روسیه است که در سال ۱۸۵۵ به جای پدر نشست. این پادشاه "شخصاً" مرد رُؤوف و خوش‌نیتی بود و در ابتدای سلطنت به اصلاح امور اجتماعی ۴۱ کشور کوشید. مجالس شورای ولایتی تشکیل داد. بر شورشیان از اهالی لهستان غالب گردید. در سال ۱۸۷۷ برای جبران شکست کریمه با دولت عثمانی به جنگ پرداخت. سپاهیانش در آغاز جنگ به سرعت پیشرفت نموده به قسطنطینیه رواندند ولی ناگهان سردار ترک عثمان پاشا در شهر بلونا راه را برآنها سد کرده و عده زیادی از سپاهیان روس را به هلاکت رساند و بیکم شکست سختی بر امپراطور میرفت. امپراطور متوجه به پدر آسمانی شده و طلب فتح و ظفر نمود و طلب او مقرنون به اجابت قرار گرفت و عاقبت منجر به فتح و فیروزی او گردید. سپاهیان روس تا ادرنه را تصرف کردند و اسلامبول پایتخت آن مملکت را تهدید نمودند و قرارداد سان استفانو مفعقد گردید.

این است که در لوح مبارک به این موضوع اشاره فرموده و در حقش آیات عنایت آمیز نازل شد و از طرف دیگر اورا انذار فرمودند که مبادا سطوت و سلطنت ظاهره اورا از توجه به شناسایی مظہر امر الهی باز دارد. ولی این پادشاه تدریجاً از افکار اصلاح طلبانه خود روگردان شده و حکومت استبدادی را پیش گرفت و لذا چندین بار مورد سوء قصد جمعیت نیهانیست واقع و عاقبت در مارس ۱۸۸۱ بمی به طرف کالسکه او پرتتاب نمودند که عده‌ای از قراولان اطراف او مجرح و مقتول شدند و بلاfacile چون خواست برای مردم نطق نماید بمب دومی به سمت او پرتتاب شد و اورا مقتول ساخت. پس از قتل او فرزندش الکساندر سوم به جای او نشست و استبداد بی‌اندازه و سخت گیری شدید وی و ظلم بسیاری که به یهودیان وارد ساخت به نارضایتی ملت افزود و در زمان نیکلای دوم پسر او که پس از پدر به مقام امپراطوری رسید این نارضایتی و عوامل دیگر بصورت انقلاب شدیدی اساس امپراطوری را منهدم و انقلابیون شخص تزار و خانواده‌اش را کلاً محبوس نموده و عاقبت آنها را معذوم کردند و سلسله خانواده رومانف منقرض گردید.

آهنگ بدیع (شماره مخصوص) ص ۲۹۱ - ۲۹۰

۱۱- الواج زبر جدیه

زبر جد مستعمل در عربی و فارسی، نام سنگ با ارزش معروف است که اشهر انواعش سبزرنگ‌می باشد. حضرت عبدالبهاء در لوح مبارک خطاب به میرزا محمد باقر هشیار از اهل شیراز می‌فرمایند: "سوءال از

لوح زبرجدی و لوح محفوظ نموده بودی این لوح زبرجدی کتاب عهد است و لوح محفوظ است که محفوظ بود و مکون بود ظاهر و آشکار گردید و در بواطن کتاب عهد لوح زبرجدی مندرج و مندمج است ."

و همچنین در سفرنامه امریک مرقوم است : " از جمله مطالبی که احباب سوءالکردن دهنده معنی الواح زبر

جدی در کلمات مکنونه بود، فرمودند :

" مراد لوحی از الواح مبارک است و کنایه از اینکه الواح الهیه را باید برستگهای گرانبهای نقش نمود اما اصطلاحات شرق است که لون بیضا را به مشیت و حمرا را به قضا و شهادت و خفرا را به مقام تقدیر و صفرا را به اجرای امور تعبیر می نمایند ."

اسرار آثار خصوصی ج ۴ ص ۵۹۰ جزویه مطالعه آثار ۱ از جزویات معارف عالیه امر

۱۲ - امپراتوری اتریش - مجارستان

امپراتوری اتریش - مجارستان که از سال ۱۷۱۱ در مرکز اروپا پا گرفته بود، در سال ۱۹۱۸ در زمان چارلز اول برادر زاده، فرانسیس ژوزف با شکست کامل اتریش در جنگ جهانی اول منحل گردید.

این امپراتوری وسیع پیش از جنگ جهانی اول، کشوری بود که ملیتهاي گوناگون و متعدد در آن زندگی می کردند. در میان آنها دو ملیت اتریشی های آلمانی و مجارستانیها اولویت داشتند و دیگران بنناچار تابع آنها بودند. به این جهت رشد احساس ناسیونالیسم موجب ضعف امپراتوری اتریش، مجارستان گشت، زیرا به هریک از این ملیتهاي جداگانه روحی تازه دمید و تعاملی به آزادی را به همراه خود آورد. پیش آمدن جنگ وضع را بدتر ساخت ویس از شکستی که در پایان جنگ فرار سید این امپراتوری تجزیه شد و جزئی از خالک آن به ایطالیا، قسمتی به رومانی و قسمت دیگر به صربستان منقسم شد و قطعه ای از آن که بهم نام داشت به اسم چکسلواکی منتقل شد و دولت مجارستان هم از آن جدا شد و سلطنت هم از خانواده اتریش بکلی خارج گردید و امپراتوری اتریش مبدل به جمهوری گردید.

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۸۹ - نگاهی به تاریخ جهان ج ۳ ص ۵۷-۵۶

والواح خطاب به ملوك ص ۲۵۳

۱۳ - المعبد

اول مشرق الانکار که در عالم تاء سیس شدمشراق الانکار عشق آباد است که در ۲۸ ربیع سنه ۱۳۲۰ هجری مطابق سنه ۱۹۰۲ میلادی به تاء سیس آن اقدام و در دهم ماه رمضان سال مذبور اساس آن گذاشته شدواین همه به امر حضرت عبدالبهاء و به همت و جانفشانی جناب حاج میرزا محمد تقی افنان و کیل الدو له صورت گرفت .

۱۴ - انحطاط و انقراض امپراتوری روم

با آغاز سده نخستین دوره مسیحی جمعیت ایطالیا کاستی گرفت. فروپاشی خانوادگی شدت یافت. انگیزه های آفرینشگر علم یونانی و رومی از میان رفت. ادبیات و دین رنگ و رمتش را از دست داد. چون هنرمندان توانایی تصویر شکلها و ترسیم صحنه ها را از دست دادند، هنر تبهگن شد. حجم

پول در گردنش کاهش یافت . باز رگانی چار رکود گردید و ارزش پول به اندازه‌ای پایین آمد که مس جای طلا و نقره را گرفت . روستاهای ملکهای بزرگی تقسیم گردید . آزاد مردان رعیت شدند بر دگان را یکار گرفتند . و مهار جامعه بدست زمینداران مالدار افتاد . حکومت مطلقه شدت یافت و همراه با آن نظام مالیاتی بیش از پیش کمرشکنی برای تاء مین نیازهای نابخودانه ، چنان حکومتی برقرار گردید . سرانجام نگاهداشت بنای بزرگ و سنت بنیاد و فرهنگ یونانی - رومی امپراطوری غربی پاره‌پاره شده دیگر معکن نبود .

در سده سوم میلادی آشفتگی بسیار در سازمانهای اداری علت انحطاط روم را تشید کرد . ملح رومی که از دوره جنگهای جمهوری به ندرت شکسته شده بود اکنون به پایان میرسید . جنگ سای داخلی سده سوم از ۲۳۵ تا ۲۸۵ م مصیبت بار بود . در طول نیم قرن ۲۶ امپراطور برای رسیدن به قدرت بامدیان فراوان عنوان امپراطوری جنگیدند . جز یکی از این ۲۶ تن بقیه به مرگ غیر طبیعی درگذشتند ، آشفتگی زندگی عمومی با طاعونی که حدود سال ۲۵۲ م از آسیا آمد و در حدود ۱۵ سال یکدهم جمعیت امپراطوری را کشت ، شدت یافت . امپراطوری روم که ارتض و زندگی اقتصادیش ناتوان شده بود تنها می‌توانست در برابر بربراهایی که مفتون فرهنگ پیشرفتی روم بودند و به این کشور آورش می‌آوردند از مرزهایش دفاع بی حاصل کند .

امپراطوری بیزانس (روم شرقی) یا بوزانتیون جز تداوم امپراطوری روم در سده‌های میانه نیست . از امپراطوری کم روم آنقدر منتهای برجسته به جامانده که بدرستی نمی‌توان گفت امپراطوری روم کی به پایان رسیده و امپراطوری بیزانس چه وقت آغاز شده است .

ادوارد گیبون میزندیس . "اما انحطاط روم نتیجه طبیعی و حتمی عظمتی بیرون از اندازه بود . در اوج کامرانی نهال انحطاط بارور شد . هر قدر دامنه ، فتوحات پیشتر رفت علی انسدام فزونی گرفت و به مجردی که مرور زمان یا پیشامد پایه‌ها وارکان مصنوعی را از میان برداشته بود ، آن بنای فخیمه در زیر سنگینی خویش شکم داده فرو ریخت ."

با نوشته ادوارد گیبون و مورخان مشهور دیگر دلائل متعددی برای سقوط امپراطوری روم ذکر گردیده که مهمترین آنها به این قرار است :

۱- انحطاط اخلاقی ، از هم پاشیدگی بنای خانواده ، افزایش سریع طلاق .

۲- مخارج عجیب و خارج از اندازه ، بالا بردن بیش از حد مالیاتها .

۳- صرف وقت و علاقه بیش از حد به ورزش و مسابقات ورزشی ، تمایل شدید به خوشگذرانی و بهره‌برداری از لذائذ دنیوی .

۴- فزونی تولید تسليحات جنگی جهت دفاع احتمالی از تهدیدات دشمنان .

۵- تزلزل ارکان دین و فقدان رهبری شایسته ، دینی .

تاریخ تمدن لوکاس ج ۱ - ص ۳۰۹ + ۳۱۰ - ۳۳۲ و مقاله سقوط امپراطوری روم در آئینه زمان

ما - نوشته خانم فرح دوستدار مندرج در جزویه تاریخ عمومی ۱ از سری جزویات معارف عالی

۱۵- انقلاب ترکیه :

انقلاب جوانان ترک در سال ۱۹۰۸- ۱۹۰۹ بخصوص پس از اینکه افسران جوان ارتش به آنها پیوستند قدرت یافت . بزوی عبادالحمدی از خلافت خلع و برادرش محمد پنجم به سلطنت برگزیده شد (۱۹۱۸) .
قانون اساسی اصلاح و قدرت حکومت به پارلمان منتقل گردید . در سال ۱۹۲۲ سلطنت خلافت بکلی منحل و در اکتبر ۱۹۲۳ کشور جمهوری ترکیه تأسیس و زیرا مصطفی کمال پاشا به ریاست جمهوری برگزیده شد . بدین طریق سیزده قرن پس از ظهور اسلام خلافت مذهبی ملغی و اساس سلطنت آل عثمان پس از ۶۰۰ سال حکومت مطلقه برچیده شد و قوانین شرعی اسلامی به مقررات عرفی تبدیل گردید .

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۱

۱۶- آن کتاب مستطاب

منظور کتاب مستطاب اقدس می باشد که ام الكتاب شریعت ابھی نازله از قلم اعلی در سجن عکاست که به سال ۱۸۷۳ در بیت عودی خمار عز نزول یافت . کتاب اقدس به لسان عربی و شامل تعالیم اصلی و اساسی برای هدایت عالم انسانی در مر قرون و دهور آتی وضامن سعادت دنیوی و آخری جامعه، بشری می باشد و از تفاوت های ایش با سایر کتب آسمانی یکی آن است که تماماً به قلم شارع قدیر نازل و ثبت گشته و دیگر آن که متفمن حکایات و تواریخ نیست و ثالث آن که به صراحت مرکز عهد و نقشه و طرز اداره، شریعت الله را بعد از غروب شمس حقیقت معین و واضح فرموده اند . بعضی از القاب و اسماء و صفاتی، این کتاب مستطاب عبارت است از : ام الكتاب - برهان الرحمن فی الارضین والسموّات حجت عظمی - رق منشور - سفر قدیم - سفینه الاحکام - صراط الاقوم - فرات الرحمن - قسطاس الہمدی بین الوری - کتاب الله - محیی الام (ترجمه از کتاب گاد پاسزبانی)، مرجع اعلی - مشکوه الفلاح فی ملکوت الابداع - میزان العدل .

نوزده هزار لغت

۱۷- انهدام معبد یهود

طیطوس (۷۹- ۸۱ م) فرمانده، سپاه روم که اورشلیم را خراب کرد فرزند طیطوس، فلاویوس و سپاسیانوس *Titus Flavius vespasianus* امپراتور روم بود .
وسپاسیانوس عمر خود را در کارهای نظامی گذرانیده بود و سلسله، فلاوین ها با او شروع شد . در اواخر سلطنت نرون، یهودیان نیز شوریده رومیها را به قتل رسانیده بودند . و سپاسیانوس که ما، مور فتح فلسطین شده بود بتدریج این کشور را به تصرف درآورد، اورشلیم را محاصره کرد . وی پس از آن که به امپراتوری رسید، پسر خود طیطوس را ما، مور ادامه، عملیات کرد . البته تعمیمات شدید قوم یهود وظیفه سنگینی به عده، طیطوس می گذاشت، با این حال وی با وجود مقاومت جدی یهودیان آنها را به زانو درآورد . اورشلیم و معبد یهود در سال ۷۰ میلادی ویران گشت و سکنه، آن مقتول شدند یا به فروش رسیدند، شهر مقدس بنی اسرائیل تقریباً نابود شد . یهودیان از این تاریخ استقلال سیاسی خود را بکلی از دست دادند ولی در اجرای مراسم مذهبی آزاد ماندند و بسیاری از آنها در

کشورهای مشرق پراکنده شدند .

تاریخ جهانی - ج ۱ ص ۲۶۹ و مجموعه نظم جهانی - یادداشتها، ص ۱۹۲ - ۱۹۱

۱۸- بالکان

بالکان قسمت شبه جزیره‌ای جنوب اروپا، شامل کشورهای رومانی، آلبانی، یوگسلاوی (سابق)، بلغارستان، قسمتی از ترکیه و یونان (شبه جزیره، بالکان) یکی از سه شبه جزیره معروف جنوب اروپا و شرقی‌ترین آن است که به کوهستان کارپات در مرکز اروپا منتهی می‌شود . دریاهای آدریاتیک و یونین در غرب، دریای مدیترانه در جنوب و دریای آژه‌پیل و مرمره و دریای سیاه در شرق آن را احاطه کرده‌اند . "سابقاً" رومانی و صربستان و یونان معروف‌ترین کشورهای این شبه‌جزیره بودند . قسمت شرقی و شمال شرقی آن متعلق به دولت ترکیه است و شهر استانبول در آن قرار دارد و در حال حاضر، این شبه‌جزیره، یونان و آلبانی و یوگسلاوی و بلغارستان و ترکیه، اروپا را تشکیل می‌دهند . ناحیه "اپیروایلییری" امروز به بسنی و قره‌طاغ معروف است . مسیسیه نیز به یوگسلاوی و بلغارستان تبدیل شده و رومانی نیز نام قسمتی از آن است . قسمت شمال غربی آن ترانسیلوانیا و مجارستان است . ترکیه و مقدونیه و سلطانی امروز جزء یونان است .

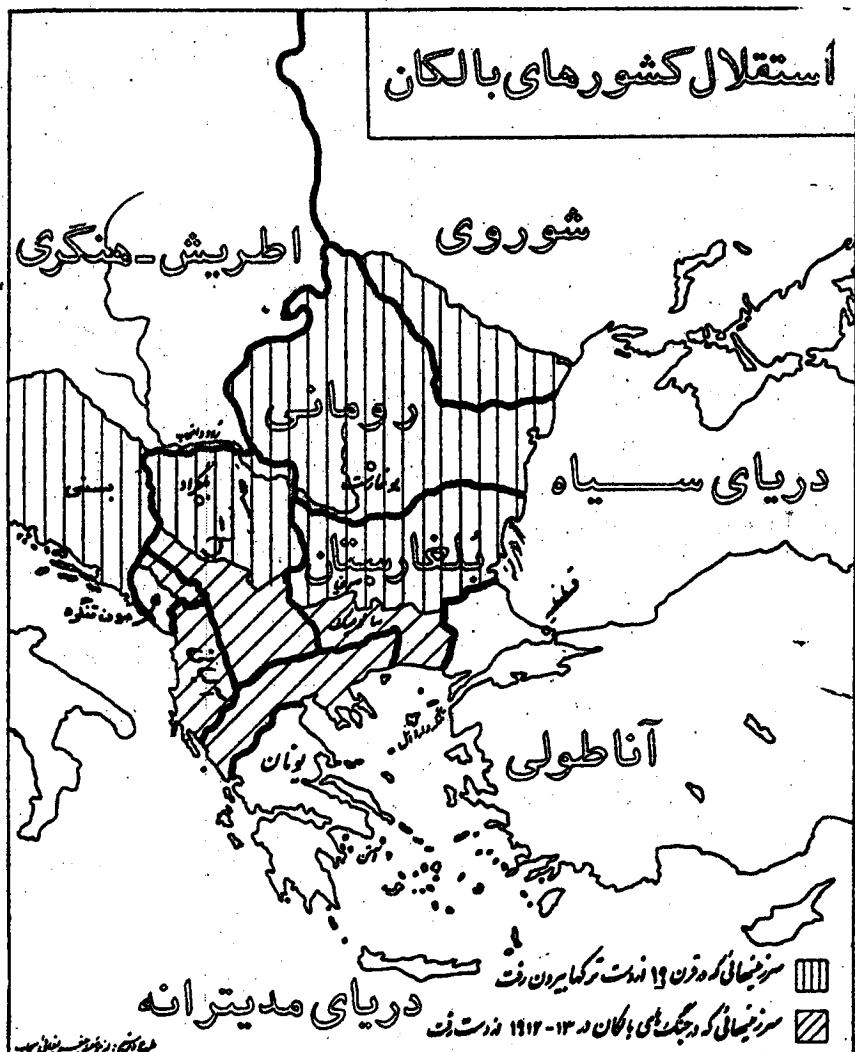
نگاهی به تاریخ جهان - ج ۲ - ص ۱۱۴۲

۱۹- بحران اقتصادی امریکا و جهان (وامها و غرامتها - توزیع نامتناسب طلا - بی ارزش شدن پول - وضع عوارض گمرکی سنگین - سقوط قیمتها - بیکاری - آسیب به داد وست - بین‌المللی - نابودی مواد حیاتی مورد احتیاج - صف آرایی کشورها)

کشورهای مغلوب یعنی آلمان و کشورهای کوچک‌دار و پیائی مرکزی بر اثر اوضاع پس از جنگ وضع بسیار بدی داشتند . پول این کشورها متزلزل و بی ارزش گشت و همراه سقوط آن، طبقات متوسط این کشورها نیز به سختی آسیب دیدند . وضع کشورهای فاتح دولتها بی‌آیی که از دیگران طلبکار بودند نیز بهتر نبود . هریک از آنها مبالغی به امریکا مقروض بودند . و مبالغ هنگفتی هم قرضهای داخلی داشتند که بر اثر جنگ پیش آمده بود . بار سنگین قروض دوگانه آنها را در فشار می‌گذاشت و متزلزل می‌ساخت . آنها امیدوار بودند که با بت غرامات جنگ پولهایی از آنان بگیرند و آنرا لااقل برای پرداخت قروض خود به مصرف برسانند . اما این امید خیلی منطقی و بهجا نبود . زیرا آلمان کشوری نبود که بتواند قروض خود را بپردازد .

ذخیره، ملای جهان در اختیار چند کشور اندک شمار بود که مهمترین آنها ایالات متحده، انگلستان، فرانسه، سویس و هلند بودند . با توجه به پول کشورها، امکان گردش آزاد طلا وجود نداشت . دادوستد بین‌المللی به میزان عظیمی افت کرد، کشورها نتوانستند به تعهداتی که داشتند عمل کنند . و نه قدرت باز پرداخت فرع پولها را داشتند و نه اصل آنها را . سرمایه‌داران بی‌بضاعت شدند و همه

استقلال کشورهای بالکان

طبقات نیشند احساس کردند. زیرا در داخل مرزهای هر کشور پول همان کشور رایج بود. اما این پول در خارج رواج نداشت. رشته ارتباط دهنده، پولها همان طلا بود که معیار و مقیاس بین المللی شمرده می شد. به اینجهت تمام پرداختهای بین المللی هم با طلا یا سنجش طلا صورت می گرفت. تا وقتی که پولها ارزش ثابتی نسبت به طلا داشتند تغییر زیادی در آنها بوجود نمی آمد زیرا طلا تا آنجا که مربوط به ارزش آن می باشد، فلزی بسیار ثابت است.

ضروریات زمان جنگ، کشورهای داخل در جنگ را ناچار ساخت که این اساس طلا را رها کنند و بدین قرار ارزش پولستان را نسبت به طلا پائین بیاوردند. این کار برای جریان انداختن امور کمکی بود، اما روابط بین المللی پولها را دگرگون و واژگون می ساخت. تا مدتی با پرداخت وام از طرف امریکا به آلمان مشکلات حل می شد. زیرا آلمان با این پولها و اعتبارات که از امریکا وام می گرفت غرامات خود را به انگلستان و فرانسه و دیگران می پرداخت و آنها هم به نوبه خویش همانها را به عنوان پرداخت قروض خود به امریکا باز می گردانند.

در طی دههای پس از جنگ، ایالات متحده تنها کشور مردم جهان بود. به نظر می رسید که امریکا در پول غوطه می زند و همین رفاه فراوان امریکا موجب می گشت که امیدهای بزرگ در دل بپرورانند و به قمار کردن با وامها و سهام شرکتها بپردازنند.

اما در سال ۱۹۲۹ ناگهان اوضاع خیلی بدتر شد. امریکا پرداخت وام به آلمان و دولتهای امریکای جنوبی را متوقف ساخت و به جریان کاغذ بازی و دادن اعتبارات و استرداد وامها پایان داد. کاملاً پیدا بود که سرمایه داران امریکائی هم وام دادن خود را تا ابد ادامه نخواهند داد. زیرا این امر فقط مطالبات ایشان را زیادتر می کرد، و هرگز ممکن نبود که طلبایشان پرداخت شود. متوقف شدن پرداخت وام به آلمان، بلافاصله موجب بروز بحران گردید و بعضی از بانکهای آلمان ورشکست شدند.

تدریجاً "جریان پرداخت غرامات به کشورهای فاتح و پرداخت قروض این کشورها هم به امریکا متوقف گشت. بسیاری از حکومتهای امریکای جنوبی و کشورهای کوچک دیگر از پرداخت تعهدات خود عاجز گشتند. پرزیدنت "هورو" رئیس جمهوری امریکا که ملاحظه می کرد وضع خطرناکی پیش آمده و تمام دستگاه اعتبارات و پرداختهای متقابل فرو می ریزد و واژگون می شود در ماه ژوئیه سال ۱۹۳۱ مدت یکسال مهلت اعلام کرد، مفهوم این امر آن بود که تمام پرداختها و تعهدات میان حکومتهای مختلف تا یکسال پرداخت نمی شد و به این ترتیب برای تمام کشورهای مفروض مهلتی پیش می آمد که خود کمکی بود.

وامهای این جنگ مبالغه هنگفتی بود که به هیچ وجه ثروتی بوجود نیاورد. اگر کشوری از کشور دیگر وام بگیرد که مثلاً "راه آهن بسازد یا تاء سیاست آبیاری ایجاد کند یا کار دیگری از این قبیل انجام دهد که به نفع کشور باشد در مقابل پولی که وام گرفته و خرج کرده چیزی دارد که با ارزش است. در واقع این

کارهای انجام شده عملاً "بیش از پولی که برای ساختن آنها خرج و صرف می‌شود شروت بوجود می‌آورد" و به همین جهت "کارهای تولیدی" نامیده می‌شود، اما پولی که در دوران جنگ و امگرفته شد برای چنین مصارفی نبود. مصارف آن پولها نه فقط "تولیدی" نبود بلکه "ویران‌کننده" بود.

مبالغ هنگفتی پول خرج شد و توده‌ای از ویرانیهای عظیم پشت سرخود باقی گذاشت. به این جهت وامهای جنگی مطلقاً "بیهوده" وی‌ثمر بود و فقط باری سنگین را تشکیل می‌داد.

در این ضمن در اکتبر ۱۹۲۹ واقعه، شگفت‌انگیزی در امریکا روی نمود. قمار بازی‌هایی که در بورسها صورت می‌گرفت قیمت سهام وغیره را به شکل غیر طبیعی و بی تناسبی بالا برد و ناگهان قیمتها سقوط کرد. در محافل مالی نیویورک بحران بزرگی پیش آمد و از آن زمان دوران رونق امریکا هم به پایان رسید. امریکا هم در ردیف سایر ملل قرار گرفت که از سقوط قیمت‌ها رنج می‌برند. از آن پس رکود بزرگ بازارگانی و بحران داد و ستد در سراسر جهان گسترش یافت.

بازارگانی و داد و ستد در سراسر جهان رو به کم شدن نهاد. قیمت‌ها، مخصوصاً "قیمت محصولات کشاورزی" به سرعت تقلیل یافت. گفته می‌شد که در همه چیز "تولید اضافی" بوجود آمده است. اما معنی این حرف در واقع آن بود که مردم پول کافی ندارند تا کالاهای تولید شده را خریداری کنند. یعنی میزان مصرف کالاهای کمتر از تولید می‌باشد. چون کالاهای صنعتی نمی‌توانست به فروش برسد طبعاً "جمع و انبار می‌شد و کارخانه‌هایی که آنها را می‌ساختند طبعاً" تعطیل می‌شدند. کارخانه‌ها نمی‌توانستند بازهم کالاهای بیشتری بسازند که به فروش نمی‌رسید. در نتیجه، این وضع چون کارخانه‌ها تعطیل می‌شد، بیکاری به شکل بیسابقه در اروپا و امریکا وجاهاي دیگر افزایش یافت. تمام کشورهای صنعتی به چنین وضعی گرفتار شدند. کشورهای کشاورزی نیز که مواد خواربار و مواد خام برای صنایع و برای بازار جهانی تهیه می‌کردند دچار بحران گشته‌اند.

"معمولاً" پائین آمدن قیمت مواد خواربار منوجب مسرت مردم می‌شود. زیرا با این ترتیب می‌توانند مواد خوراکی مورد احتیاج خود را به قیمت ارزانتری بدست آورند. اما در سیستم سرمایه‌داری دنیا وضعی آشفته و درهم ویره می‌پیدا کرده بود و وفور مواد غذایی به صورت کیفری ناگوار در می‌آمد. زیرا دهقان ناچار بود مالا الاجاره زمین یا مالیات دولت را با پول نقد بپردازد. برای بدست آوردن این پول نقد باید محصولات خود را می‌فروخت. اما قیمت محصولات به قدری پائین آمده بود که حتی با فروش تمام محصول جمع آوری شده هم پول به اندازه، کافی بدست نمی‌آمد. اغلب دهقانان به علت نپرداختن سهم مالکان یا مالیات دولتی از زمینهای وکلبه‌های اندوهبار خود نیز بیرون رانده می‌شدند و حتی اسباب و اثاث ناچیز خانه‌شان ضبط و حراج می‌شد تا مال الاجاره زمین تامین گردد. به این ترتیب حتی وقتی که خواربار بسیار ارزان بود حتی کسانی که آن را تولید کرده بودند گرسنگی می‌کشیدند و بی‌خانمان می‌شدند. وابستگی‌های جهانی موجب می‌گشت که این رکود بازارها و سقوط قیمت‌ها در همه جا توسعه پذیرد و اثر بگذارد. هر ماه داد و ستد جهانی بیشتر تقلیل می‌یافتد. این وضع همچون بیماری فلجی بود که تمامی سازمان اجتماع را ناتوان ساخت.

مردم رفی هم رفته آنقدر فقیر بودند که نمی توانستند آنچه را تولید می کنند بخرند و مصرف کنند .
گروههای کثیری از کارگران بیکار بودند و با حداکثر کوشش و منتهای حسن نیت هم نمی توانستند کاری
بدست آورند .

تنها در اروپا و ایالات متحده امریکا ۰۰۰،۰۰۰ نفر کارگر بیکار بودند . بریتانیا به تنها ۱۵٪ی در
حدود ۳ میلیون نفر و ایالات متحده بیش از ۱۳ میلیون کارگر بیکار داشتند . باید در نظر داشت که
خانواده های این بیکاران نیز به ایشان بستگی داشتند، آنوقت می توان از اندازه رنجی که رکوب بازار گا
به وجود آورد تصوری داشت . امریکا آخرین کشوری بود که تحت تاثیر رکود بازار جهانی قرار گرفت .
اما عکس العمل این واقعه در آنجا از همه جا بیشتر بود . به همان نسبت که تعداد بیکاران افزایش
می یافت روحیه ملت هم شکست بر می داشت . اعتقاد به بانکها و سرمایه گذاری ها متزلزل گردید . به
همین جهت در امریکا هزاران ورشکستگی بانکی پیش آمد و هر ورشکستگی بحران را شدیدتر و اوضاع را
 وخیمتر می ساخت . گروههای کثیری از مردان و زنان بیکار و سرگردان در جستجوی کار از شهری بسی
شهری می رفتدند . بعضی کارفرمایان از فشار فراوان بیکاری به نفع خود استفاده می کردند و دختران و
پسران جوان و گرسنه را ساعتها در کارخانه های خود به کار می گرفتند .

یکی از علمای مشهور اقتصاد انگلستان به نام "سرهنری استراکش" در ژوئیه ۱۹۳۴ یعنی در دومین
سال رکود عظیم و بحران اقتصادی اظهار داشت که : "در بازارهای جهانی آنقدر کالا موجود است که تمام
مردم جهان می توانند در همان سطح زندگی که داشتند تا دو سال و سه ماه دیگر هم زندگی کنند بدون اینکه
هیچ کار دیگری انجام شود . " معهذا در همین دوران محرومیت و گرسنگی با وسعت و اندازه های که در
دنیا صنعتی جدید بی سابقه بود وجود رواج داشت .

همزمان با این محرومیت و گرسنگی عمل "مقادیر هنگفتی مواد غذایی نابود می گشت . خرمنها
در و نمی شد و در مزارع می پوسید . میوه ها را از درختها نمی چینند و جمع آوری نمی کردند . بسیاری از مواد
عمداً "و تعمداً" نابود می شد . مثلاً "از ماه ژوئیه ۱۹۳۱ تا فوریه ۱۹۳۳ بیش از ۱۴۰۰،۰۰۰ ریال
قهوة در بربازیل نابود شد . (یعنی بیش از ۱۴۰۰،۰۰۰ ریال ۱ پوند) اگر این قهوه را میان تمام مردم
جهان تقسیم می کردند هر کس برای خود یک پوند (تقريباً نیم کیلو) قهوه داشت . اما کسانی که با
کمال اشتیاق خواستار قهوه بودند نمی توانستند آنرا خریداری کنند . غیر از قهوه مقادیر هنگفتی گندم ،
پنبه و کالاهای دیگر نیز نابود شد . به علت سقوط قیمتها ، کشاورزان امریکا به شدت خسارت دیدند .
بطوریکه نمی توانستند پولهای را که از بانکها در مقابل رهن گذاردن املاک شان وام گرفته بودند مسترد
دارند ، بانکها هم سعی کردند از راه تصادب و فروش این املاک مطالبات خود را وصول کنند . اما
دهقانان به چنین چیزی تن نمی دادند و کمیته های اقدامی تشکیل دادند تا به مقابله بپردازند و از فروش
اراضی خود جلوگیری کنند ، نتیجه آن شد که هیچ کس جرات نمی کرد در حراج اراضی کشاورزان شرکت
کند و املاک ایشان را بخرد . بانکها هم ناچار شدند با شرایط کشاورزان موافقت کنند و به ایشان مهلت

این شورش کشاورزی که در مناطق کشاورزی "میدل وست" امریکا توسعه پافت بسیار پر معنی بود و نشان میداد که چگونه توسعه، بحران اقتصادی، حتی این کشاورزان محافظه کار و قدیمی امریکا را که مدت‌ها ستون فقرات کشور بوده‌اند به اتخاذ روش‌های انقلابی و نظرهای خشونت آمیزی کشاند.

وقتی که امریکای مرده به این شدت تحت تأثیر قرار گرفت و آسیب دید می‌توان تصور کرد که وضع اروپا چگونه بود. هر کشور می‌کوشید که با وضع عوارض بسیار سنگین از ورود کالاهای خارجی جلوگیری کند و با تبلیغات دامنه دار مردم را به خرید اجنباس و کالاهای ساخت داخله، کشور برانگیزد. هر کشور می‌خواست کالاهای خودش را بفروشد و هیچ چیز نخرد و یا هرچه شود کمتر خریداری کند تا پول بیشتری بدست آورد و ذخیره کند. این وضع نمی‌توانست مدتنی ادامه یابد بدون آنکه به داد و ستد بین‌المللی آسیب وارد نسازد، زیرا بازارگانی بین‌المللی به داد و ستد و مبادله، دو طرفی کالاهای بستگی دارد. این نوع سیاست، ناسیونالیسم اقتصادی نامیده می‌شود و کم کم در کشورهای مختلف بسط یافت.

هر کشور دیوارهایی از عوارض گمرکی و سدهای اقتصادی بوجود می‌آورد تا از ورود کالاهای خارجی جلوگیری کند و در عین حال می‌کوشید تا بازارگانی خارجی خود را توسعه دهد و کالاهای محصولاتش را بیشتر بفروشد. این دیوار راهی گمرکی مانع و مزاحم بزرگی هستند که بازارگانی و داد و ستد بین‌المللی را که دنیای تازه براساس آن ساخته شده بود نابود می‌کنند. تمام این اقدامات هرچند موجب بوجود آمدن کمک موقتی و محلی گشته بود از نظر جهانی و به طور کلی وضع را بدتر کرده بود، زیرا نه فقط موجب تقلیل داد و ستد بازارگانی جهانی می‌شد بلکه نابرابری در توزیع ثروت را نیز حفظ و تشدید می‌کرد. این وضع موجب افزایش رقابت میان ملت‌ها گردید و هر یک عوارض خود را در برابر عوارض دیگران بالا می‌برد و در نتیجه "جنگ عوارض" بوجود آمده بود.

وقتی که داد و ستد بازارگانی از میان رفت، صنایع هم آسیب می‌بیند و بیکاری توسعه می‌یابد. بر اثر این وضع باز هم کوشش می‌شود که کالاهای خارجی کمتر داده شود. زیرا تصور می‌شود که مانع توسعه، کار صنایع داخلی و ملی است و به این جهت دیوارهای گمرکی بالاتر می‌رود و استوارتر می‌شود. در نتیجه داد و ستد بین‌المللی بیشتر آسیب می‌بیند و این دور تسلسل ناگوار و زیان آور مداومت پیدا می‌کند. این عوارض گمرکی و موانعی که در راه داد و ستد بوجود می‌آید در واقع در هر کشور فقط به نفع بعضی طبقات خاص می‌باشد. اما عملاً همین طبقات بودند که در کشورهای خودشان زمام حکومت را در دست داشتند و به سیاست کشورشان شکل می‌دادند. بدین گونه بود که هر کشور می‌کوشید بر دیگران غلبه کند و در نتیجه همه با هم رنج می‌کشیدند و رقابت‌های ملی و کینه‌ها و نفرتها متقابلاً افزایش می‌یافتد.

کوشش‌های مکرری صورت گرفت که اختلافات متقابل را از راه تشکیل کنفرانس‌های متعدد و گوناگون حل کنند و سیاستمداران و رجال کشورهای مختلف منتهای حسن نیت خود را ابراز می‌کردند و با این همه هیچ نتیجه‌ای بدست نمی‌آمد.

وقتی بازارگانی و صنایع آسیب دید و سست شد مشکلات هر کشوری افزایش یافت قدرتهای بزرگ کوشیدند از راه استثمار بیشتر کشورها و سرمینهای خارجی و پائین آوردن دستمزد کارگران در داخل کشورشان بر مشکلات خوبیش فائق آیند.

از آنجا که زمانیکه بازارهای جهانی کمتر و محدودتر می‌شوند و بیشتر مورد حمایتهای ملی قرار می‌گیرند، مبارزه بر سر بدست آوردن بازارها شدت می‌پذیرد و کارفرمایان به کارگران خود فشار بیشتری وارد می‌کنند تا از مزدشان بکاهند و در نتیجه بتوانند کالاهای خود را با قیمت ارزانتری بسازند و با کشورهای دیگر بهتر رقابت کنند. بدین قرار رکود بازارها افزایش می‌یابد و صفووف بیکاران گستردتر و بزرگتر می‌شود زیرا هرچه میزان دستمزدها تقلیل یابد نیروی خرید کارگران هم کمتر می‌شود و کمتر می‌توانند جنس بخزنند.

تعجب آور نیست که بر اثر وجود ناسیونالیسم اقتصادی و رشد انحصارها و رقابت‌های ملی و سایر نتایج احتطاط سرمایه‌داری آشفتگی‌های فراوان در سراسر جهان بوجود آید.

قدرت‌های بزرگ و قلیب یکدیگر در تلاش روز افزونشان برای استعمار نواحی بیشتری در جهان باهم تصادم پیدا کردند. در حالیکه جامعه، ملل با کلمات زیبا و پرطنین درباره، خلع سلاح سخن می‌گفت و هیچ اقدامی نمی‌کرد، شبح مخوف جنگ دائمی "نژدیک و نزدیکتر می‌شد. دوباره کشورهای بزرگ به دسته بندهی در میان خودشان پرداختند. و در برابر هم صفت آرایی کردند زیرا تصادم اجتناب ناپذیر بمنظور می‌رسید.

بدین قرار چنین بنظر می‌رسید که جهان به پایان دوران بزرگی که در طی آن تمدن کاپیتالیستی و سرمایه‌داری در اروپای غربی و امریکا رونق داشت و بر سایر نواحی جهان هم مسلط بود نژدیک شده است. زیرا نه فقط رقابت میان کشورهای کاپیتالیستی روز به روز افزایش یافت و به اندازه، خطرناکی رسید بلکه در عین حال در داخل هر کشور هم تصادمات طبقاتی میان کارگران و سرمایه‌داران که طبقه، ثروتمند و مالک بودند و زمام حکومتها را در دست داشتند شدت یافت.

در حالیکه اوضاع روز به روز بدتر می‌شد، طبقه سرمایه‌دار حاکمه، ماءیوسانه با آخرین تلاش‌های خود می‌کوشید طبقه، کارگر را که در حال رشد و قیام بود سرکوب کند. این عمل صورت فاشیسم رابه خود گرفت. (فاشیسم که به معنی دیکتاتوری آشکار و بی‌پرده است در جایی پیدا می‌شود که تصادمات طبقاتی شدت می‌یابد و طبقه، حاکمه، سرمایه‌دار موقعیت ممتاز خود را در خطر می‌بینند.) فاشیسم کمی پس از جنگ در ایطالیا آغاز گشت. در آنجا کارگران در حال شورش بودند که فاشیست‌ها به سرکردگی موسولینی زمام امور را بدست گرفتند. در اوایل سال ۱۹۳۳ فاشیسم آلمان هم با عنوان نازیسم پیروز گشت و به عمر جمهوری جوانی که در سال ۱۹۱۸ اعلام شده بود پایان بخشید. در آنجا هم وحشیانه ترین روش‌ها برای درهم شکستن نیست کارگری بکار بسته شد.

اقتباس از نگاهی به تاریخ جهان - نهر و ج ۲ ص ۱۲۲۶ - ۱۳۲۳، ۱۵۳۳، ۱۵۴۱، ۱۵۴۰ - ۱۵۴۳، ۱۵۴۹، ۱۶۷۹ - ۱۶۸۰، ۱۶۸۶ - ۱۶۸۵ و ۱۶۹۱ و تاریخ تمدن لوکاس ج ۲ ص ۵۰۵

پاپ پی نهم که لوح مبارک خطاب به او نازل گشته، نامش یوحنا ماریاستای فرتی است که در مقامات روحانی دیانت مسیح به رتبه، کاردینالی نائل شد و در سال ۱۸۴۴ به جای گرگوار شانزدهم بر مسنده روحانی پاپی انتخاب گردید. در آن زمان تمام کشور ایتالیا تابع یک حکومت نبود بلکه به نواحی مختلف تقسیم شده بود و هر قسمت تحت حکومت یک دولت اداره می‌شد از جمله دولت کلیسا بود که قسمت بزرگی از ایتالیا را در قلمرو خود داشت و زمام حکومت آن در دست اقتدار و تسلط پاپ بود. پاپ مذبور دویست وینچاه و چهارمین رئیس روحانی بود که بر کرسی جانشینی و خلافت پطرس رسول برقرار و دوره او از تمام اسلام اسلافش طولانی تر گردیده و مایل بود مانند گذشتگان دارای قدرت فوق العاده روحانی شود لذا در تحکیم اساس سلطه و نفوذ خود در میان مسیحیان کوشید و عقیده عصمت پاپ را تثبیت نمود و اقرار و اعتراف به قدوسیت و طهارت مریم مادر مسیح را از شرایط ایمان مقر رداشت.

پس از نزول لوح مبارک که جمال مبارک او را به ترک امور ظاهره دنیائی نصیحت و به ایمان امر الهی دعوت فرموند و او توجیه ننمود اضمحلال قدرت قریب الزوال پاپ آشکار گردید و حوادث و انقلابات متوالی تدریجاً اساس قدرت پاپ را متزلزل ساخت مردم ایتالیا طرفدار اتحاد نواحی مختلف بودند تا کشور واحدی تشکیل دهند ولی هواخواهی مردم متعصب کاتولیک از حکومت پاپ این کار را دشوار کرده بود و ناپلئون سوم امپراطوری فرانسه نیز از پاپ حمایت می‌نمود و حتی گارibalدی وطن پرست معروف ایتالیا را شکست داد و سپاهیانش را برای حمایت از پاپ در روم باقی گذاشت تا در سال ۱۸۷۰ که ناپلئون سربازان خود را برای جنگ با آلمان احضار نمود ویکتور امانوئل پادشاه ناحیه ساردنی که منتظر فرصت بود برای دفع تسلط پاپ، لشکر به روم کشیده پاپ ناچار تسلیم گردید و پادشاه مذبور فقط قصر واتیکان و اطراف آن را ناحیه، مستقلی شمرده به اختیار پاپ واگذاشت. و اقدامات و تشبیثات پاپ برای بازگشت حکومت و قدرت خودبلاذر ماند و به اینگونه به تسلط و اقتدار پاپها که چندین قرن با نهایت استبداد بر مردم آن کشور حکومت می‌نمودند خاتمه داده شد.

آهنگ بدیع (شماره، مخصوص) ص ۲۹۲

۲۱ - پارلمان

هیئتی را که در هر کشور ما «مور وضع و تصویب قوانین و نظارت بر اجرای قوانین است پارلمان گویند. پارلمانها معمولاً» با رای مستقیم، مخفی و عمومی انتخاب می‌شوند و در کشورهایی که در قوانین اساسیان تفکیک قوا پیش‌بینی شده قوه، مقتنه را تشکیل می‌دهند. وهیئت وزیران در برابر آن مسئول است. وجود پارلمان در هر کشور نظراً «سبل حاکمیت مردم (دموکراسی) در آن کشور است. پارلمان در بیشتر کشورها از دو مجلس تشکیل می‌شود یکی مجلسی که مردم مستقیماً و تقریباً «غیر مشروط آن را انتخاب می‌کنند و نماینده، مستقیم مردم به شمار می‌آید، (مانند مجلس عوام انگلیس، مجمع ملی فرانسه) و دیگری مجلسی که شرایط انتخاب شوندگان و انتخاب کنندگان آن محدودتر و گاه جمعی از

نمایندگان آن انتصابی هستند و یا منصب نمایندگی را بهارث می‌برند (مجلس لردهای انگلستان)

فرهنگ سیاسی داریوش آشوری ص ۵۴

۲۲- پروتکل

پروتکل: مقاله‌نامه، تشریفات

این واژه در معانی زیر بکار می‌رود ۱- بیش نویس قرار داد و یا صورت جلسه مذاکرات که بعد از
به شکل پیمان و معاشه در می‌آید و به امضاء میرسد ۲- ثبت مذاکرات که گواه بر موافقت بین طرفین
باشد ۳- رسوم و آئین تشریفات دیپلماتیک ۰ در روابط بین المللی چه در برخوردهای نمایندگان
سیاسی کشورها و چه در مکاتبات سیاسی بین دولتها، اصول ثابتی وجود دارد (که همان تشریفات یعنی
پروتکل و اتیک است) ۰ که مورد قبول همگی است ۰ به اندازه‌ای که هرگاه دقیقاً "و کاملاً" رعایت
نشود ممکن است روابط بین دولتها را تیره کند ۰

فرهنگ علوم سیاسی ص ۲۱۰

۲۳- پروتکل ژنو

در آکتبر ۱۹۲۱ مجمع عمومی جامعه، اتفاق ملل در ژنو بالاتفاق پروتکلی را برای حل مسالمت‌آمیز
اختلافات بین المللی تصویب نمود ۰ در این پروتکل اعلام گردید که تسهیل کاهش (محدودیت
تسليحات به شرح مندرج در ماه ۸ میثاق با تضمین امنیت دسته‌جمعی کشورها و ممانعت و سرکوب
متاجوز امکان‌پذیر است و حکمیت خلع سلاح رسمیت یافت ۰ به موجب این پروتکل کشورهای عضو تعهد
نمودند که تسلیم آراء صادره از دیوان دائمی داوری بین المللی باشند و از عقد قرار دادهای دو طرفه
برای جنگ با کشور ثالث خود داری نمایند مگر اینکه سورای جامعه، اتفاق ملل از کلیه، امضا، کنندگان
بخواهد که. علیه، کشور متاجوز، مسلحانه اقدام نمایند ۰ این پروتکل بعلت اینکه بعضی کشورهای بزرگ‌کار
اجرای آن خودداری کردند هیچ گاه جامه، عمل به خود نپوشید ۰

کلیات روابط بین الملل ص ۴۰ و بادداشت‌های مجموعه نظم جهانی ص ۱۸۶

۲۴- پطرس

نام ایشان در زبان سریانی: کیفاس " به معنی سنگ می‌باشد و اعراب او را "شمعون" نامیده‌اند
و حضرت مسیح او را به جهت اظهار ایمان و اعتقاد به ابن‌الله بودن مسیح "پطر" به معنی سنگ -
صخره نامیده و فرمودند" تو سنگی هستی که بر روی توکلیسای خود را بنا خواهم نمود. وی اعظم
حوالیون بود ۰

قاموس کتاب مقدس

۲۵- تبدیل امپراطوری مقتدر عثمانی به جمهوری کوچک آسیائی

سه امپراطوری یعنی روسیه، اتریش و آلمان در نتیجه، جنگ جهانی اول نابود شدند. چهارمین
امپراطوری آن زمان یعنی امپراطوری عثمانی نیز به پایان رسید. عثمان این امپراطوری را ۶۰۰ سال

پیشتر بنیان نهاده بود: به این قرار سلسله عثمانی از رومانفهای روسیه و هونتزوئرن‌های پروس و آلمان قدیمی تربود. آنها معاصران نخستین امپراطوران خاندان هابسبورگ اطربیشی در قرن سیزدهم بودند و این هردو خاندان باهم رشد یافته‌ند و باهم منقرض شدند.

امپراطوری عثمانی پیش از جنگ جهانی مانند امپراطوری اطربیش - مجارستان مجموعه‌ای از ملیتها مختلف بود. صرف نظر از نژادهای بالکانی، عربها و ارمنی‌ها و دیگران هم در این امپراطوری قسراً گرفته بودند. به این جهت ناسیونالیسم در این امپراطوری نیز نیروی ترقه‌انداز و جداکننده بود. ابتدا ملت‌های بالکانی امپراطوری تحت تاثیر ناسیونالیسم قرار گرفته‌ند و ترکیه در تمام طول قرن نوزدهم ناچار بود که با این نژادهای بالکانی کهیکی پس از دیگری قیام می‌کردند، مبارزه کند. این قیامها یونان شروع کرد. تصادمات شدیدی میان حکومت ترکیه و ارمنیان پیش آمد که به کشتارها و قتل عام‌های خونین منتهی گشت. بعدها "ارمنستان" که در شرق ترکیه و در سواحل دریای سیاه قسراً گرفته به صورت یک جمهوری شوروی در آمد و به اتحادیه روسیه شوروی پیوست.

در قسمت‌های عربی متصرفات ترکیه، نهضت‌های سیاسی پس از "انقلاب ترکهای جوان" در سال ۱۹۰۸ و سقوط سلطان عبدالحمید رواج پیدا کرد. افکار ملی و ناسیونالیستی در میان عرب‌ها چند مسلمانات و چه مسیحی بسط یافت و کم فکر آزاد ساختن کشورهای عربی از تسلط ترکیه و متحد ساختن آنها در یک دولت واحد عربی شکل گرفت.

مصر هرچند کشوری عربی زبان بود اما کمابیش از لحاظ سیاسی جدا شمرده می‌شد و انتظار نمی‌رفت که به این دولت واحد عربی که می‌باشد عربستان، سوریه، فلسطین و عراق را در برگیرد ملحق شود. همچنین عربها می‌خواستند خلافت را از دست سلطانهای ترک عثمانی بیرون آورند و به خاندان عربی منتقل کنند. عربی‌ای سوریه چه مسلمان و چه مسیحی با حمایت بریتانیا سر به شورش برداشتند. و عاقبت به پیروزی رسیدند و تقریباً " تمام مستعمرات عربی ترکها تحت تسلط واستیلای بریتانیا درآمد. در این ضمن جنگ جهانی اول نیز به پایان رسید. ترکیه، عثمانی چند روز زودتر از آلمان تسلیم شد و پیمان ترک مخاصمه، جداگانه‌ای با متفقین امضا کرد. عملاً این کشور بکلی تجزیه شده بود و از امپراطوری عثمانی چیزی به جا نمانده بود. دستگاه دولت هم از کار افتاده بود، عراق و کشورهای عربی همه از ترکیه جدا شده بودند و کمابیش تحت تسلط متفقین قرار داشتند. ناوهای جنگی انگلستان در تنگه بسفور در برابر شهر بزرگ قسطنطینیه لنگر انداده بودند و حضور غرور آمیز آنها نشانه قدرت پیروزشان بود.

استحکامات ترکها خلع سلاح شده بود و ارتش ترکیه هم اسلحه، خود را تسلیم کرده بود. رهبران نهضت "ترک‌جوان" یعنی انور پاشا و طلعت بیک و دیگران به کشورهای دیگر گریخته بودند. بر تخت سلطان خلیفه‌ای دست نشانده به نام وحید الدین نشسته بود که بدون اعتنا به آنچه برای کشور پیش می‌آمد می‌کوشید خود را از غرق شدن نجات دهد. یک وزیر اعظم دست نشانده، نیز از طرف

حکومت بریتانیا تعیین شده بود . پارلمان ترکیه هم منحل شده بود .

وضع ترکیه در اوخر سال ۱۹۱۸ و اوایل سال ۱۹۱۹ بدین صورت بود . ترکها به کلی ما "یوس بودند و روحیه‌ای درهم شکسته داشتند . آنها وضع بسیار دشواری داشتند، پیش از چهار سال جنگ جهانی، جنگ‌های بالکان جریان داشت و پس از آن جنگ دیگری با ایطالیا داشتند و تمام این وقایع به دنبال انقلاب "ترکیه جوان" روی داده بود که برادر آن سلطان عبدالحمید خلع شد و پارلمانی در ترکیه بوجود آمد ... و بدین ترتیب امپراتوری عثمانی قطعه قطعه و نابود شد و جای آن را جمهوری کوچک ترکیه گرفت .
اقتباس از نگاهی به تاریخ جهان - نهرو - ج ۲ ص ۴۴ - ۱۳۴۳ و ۵۹ - ۱۴۵۶

۲۶ - تحریم متجاوز

شورای جامعه، اتفاق ملل به اکثریت آراء ایطالیا را در جنگ با اتیوپی متجاوز شناخت ولی هیچ گونه قرار موءثی برای تحریم ایطالیا از طرف کشورهای اروپائی، از ترس اتحاد هیتلر و موسولینی گذاشته نشد و اعمال نگردید .
مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۷

۲۷ - ترور - تروریسم

در لغت به معنای "وحشت" و "وحشت افکنند" است و در سیاست به عمل حکومت یا گروههایی اطلاق می‌شود که برای حفظ قدرت و یا مبارزه با دولت با اعمال خاص ایجاد وحشت می‌کنند .
تروریسم روش حکومهایی است که با حبس، شکنجه، اعدام و سایر اعمال مخالفان را سرکوب می‌کنند و به رعب می‌افکند و یا روش دسته‌های انقلابی یا ارتقا عیبی است که برای برافکنند یا مرموم کردن دولت به آدمکشی، آدم دزدی و خرابکاری دست می‌زنند . تروریسم را به معنای قتل سیاسی نیز بکار می‌برند و کسانی را که به قتل سیاسی دست می‌زنند "تروریست" می‌خوانند .

فرهنگ سیاسی - داریوش آشوری - ص ۶۴

۲۸ - تصویب اساسنامه موسسات بهائی

اولین بار شخصیت حقوقی محفل روحانی ملی ایالات متحده، آمریکا و کانادا توسط دولت فدرال ایالات متحده، امریکای شمالی در اول ماه می ۱۹۲۹ به ثبت رسید .
شخصیت حقوقی محفل روحانی بهائیان اسلینگن آلمان نیز در ۲۷ می ۱۹۳۱ به رسمیت شناخته شد .
مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۸۷

۲۹ - جامعه، ملل :

براساس قسمت اول قرارداد و رسای اولین سازمان بین‌المللی جهانی مستقل بنام "جامعه، ملل" بوجود آمد . تشکیل جامعه، ملل اصل چهاردهم از چهارده اصل ویلسون رئیس جمهور آمریکا بود . جامعه، ملل دارای سه رکن که شامل "جمع عمومی" "شورا" و "دبیرخانه" بود . چونکی تشکیلات و سازمان وظایف و اختیارات و آئین کار جامعه، ملل بوسیله، ميثاق جامعه، ملل ۲۶ ماده‌ای مشخص و تعیین شده بود .

برابر مواد ۲ تا ۵ ميثاق جامعه، ملل مجمع عمومی جامعه، ملل از نمایندگان اعضاء جامعه تشکیل

یافته و اجلاسبه، سالانه داشت و طرز کار وظایف و اختیارات آن مانند مجمع عمومی سازمان ملل متحد بود.
اعضا، شورای جامعه، ملل ۶ عضو بودند و پنج عضو دائمی داشت که عبارت بودند از بریتانیا- ایالات متحده
امریکا- فرانسه- ایتالیا- زاپن و چهار عضو غیر دائمی که توسط مجمع عمومی انتخاب می شرند.
دبیر خانه، جامعه، ملل در شهر ژنو استقرار داشت. تعداد اعضاء موسس جامعه، ملل ۴۵ کشور
بود، ۱۳ کشور بی طرف و ۲۲ کشور متفقین و تعداد اعضاء آن از ۶۳ ملت تجاوز کرد و دولت امریکا به
علت مخالفت کنگره هرگز در جامعه، ملل شرکت نکرد.

(دولت ایران در ۲۸ نوامبر ۱۹۲۸ مطابق با ۱۳۰۸/۱/۲۸ ش. عضویت این جامعه را پذیرفت)
دیوان دائمی دادگستری بین المللی و سازمان بین المللی کار هم با جامعه، ملل مرتبط بودند.
منشور جامعه اعضاء را متعهد می کرد که به یکدیگر احترام متقابل بگذارند و علیه تجاوز به استقلال
و تمامیت ارضیشان اقدام کنند و در حل مناقشاتشان از بکار بودن زور خودداری کنند و حل اختلافاتشان
را در درجه اول به جامعه داوری احواله کنند و پیش بینی شده بود که اگر جامعه، یاداوران نتوانستند
در عرض ۶ ماه تصمیم قاطع به اتفاق آراء بگیرند، دولتهاي متخاصم می توانند سه ماه پس از آن وارد جنگ
شوند. برای دولتهاي که منشور جامعه را نقض کنند مجازات در نظر گرفته شده بود.

وظایف مهم جامعه، ملل به شرح زیر بود:

- ۱- تقلیل و خلع سلاح تا حد نیازمندی امنیت داخلی و اجرای تعهدات بین المللی.
- ۲- انجام اقدامات لازم به منظور حفظ استقلال و تمامیت اراضی کشورهای عضو جامعه و جلوگیری از
تجاور
- ۳- حل اختلافات بین المللی از طرق مسالمت آمیز
- ۴- اداره، سیستم قیومیت بین المللی در مورد سرزمینهای تحت قیومیت جامعه، ملل (ماده، ۲۲
و حمایت از اقلیتها در این اراضی)
- ۵- تغییرات لازمه آن قسمت از قراردادهای بین المللی که صلح دول و ملل جهان را به خطر
می انداخت.
- ۶- قبول اعضاء جدید و اخراج اعضاء خاطی و انتخاب اعضاء لازم شورا.
- ۷- سایر اقدامات صلح آمیز بین المللی.

جامعه، مزبور برای حفظ صلح حتی بوسیله، مجازاتهای سخت کوشید، منتهی نیروی مسلحی در
اختیار نداشت و قدرت او جنبه، معنوی و اخلاقی داشت، با این حال از چند برخورد و تصادم جلوگیری
کرد (از جمله اختلافات سوئد و فنلاند برسر جزائر آنند و اختلافات مجارستان و یوگسلاوی و ایجاد
صلح بین دول یونان و بلغارستان و همچنین برقراری صلح بین دول پرو و کلمبیا) ولی تلاش او در
راه خلع سلاح عمومی به جائی نرسید. مشکل اساسی کار جامعه، ملل همانطور که سازمان ملل نیز به
آن دچار است نبودن ضمانتی برای اجرای تصمیمهای جامعه بود و جامعه نمی توانست دولتهاي بزرگرا

مجبور به رعایت مقررات خود کند.

خلاصه تحولات جامعه، ملل به شرح زیر بود:

۱- سالهای ۱۹۲۰ تا ۱۹۲۲: سالهای ترقی و اقدامات جدی جامعه، ملل

۲- سالهای ۱۹۲۲ تا ۱۹۲۷: سالهای عدم اعتماد و اطمینان و شروع هرج و مرج بین‌المللی:

۳- سالهای ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۲: سالهای افول و شکست جامعه، ملل و شروع جنگ جهانی دوم بود.

جامعه، ملل در سالهای اولیه نسبت به ایجاد یک سیستم امنیت دست جمعی که در مواد ۱۰ الی ۱۷ میثاق جامعه بود موفقیت نسبی کسب کرد و از تجاوز یونان به بلغارستان و بعضی مناقشات دیگر بین‌المللی جلوگیری نمود. ولی در دهه دوم برادر نقض تشکیلاتی جامعه، ملل و تضعیف آن از طرف بریتانیا و عدم قبول عضویت آمریکا در آن سازمان و توسعه طلبی استعمارگران غربی و ژاپن و به قدرت رسیدن هیتلر و دهها عامل دیگر، امنیت دسته جمعی جامعه، ملل هم ناموفق و به هدف خود نائل نشد. اکثر اعضاء به زودی از جامعه، ملل خارج شدند و ژاپن در سال ۱۹۳۲ به منچوری و چین شرقی متتجاوز گردید. ایتالیا در سال ۱۹۳۵ حبشه و آلبانی و شمال افریقا متصرف شد. هیتلر هم تمام ضوابط و روابط حقوقی بین‌المللی را پایمال نمود و با نقض آشکار میثاق و تعهدات بین‌المللی آغازگر جنگ جهانی دوم گردید.

جامعه، ملل کاسیتهایی داشت که به شکست آن انجامید. از جمله از کشورهای تشکیل شده بود که آلمان و قدرتهای وابسته به آلمان را شکست داده بودند. معاہده، ورسای اساس کار آن قرار گرفت و در نظر کشورهای شکست خورده جامعه، ملل آلت اعمال آن سند صریح بود.

مهترین علل شکست جامعه، ملل موارد زیر بود:

۱- عدم توجه و قبول عضویت جامعه، ملل از طرف دولت ایالات متحده، امریکا

۲- عضویت کوتاه دوساله شوروی که در سال ۱۹۳۴ به عضویت آن درآمد.

۳- شرایط تحمیلی ماده ۲۳۱ قرار داد ورسای که آلمان را به خفت و خواری و پرداخت غرامت سنگین و متتجاوز و عدم تشکیل ارتش و مسئول جنگ بودن محکوم میکرد.

۴- به قدرت رسیدن هیتلر و موسیلینی در آلمان وایتالیا.

۵- عدم موفقیت جامعه، ملل در جلوگیری از تجاوز ژاپن به منچوری در سال ۱۹۳۲ که ارتش ژاپن آن ناحیه را متصرف و ارتش چین را شکست داد.

۶- عدم موفقیت جامعه، ملل از اینکه نتوانست حکومت فاشیستی ایتالیا را از تجاوز به جبهه جیبوتی و نواحی مذکور باز دارد (۱۹۳۵)

همچنین جامعه، ملل نتوانست آلمان و ایتالیا را راضی نماید که به فرانکو در اسپانیا کمک نکنند.

جامعه، ملل با تشکیل سازمان ملل متحد در ۱۹۴۶ منحل شد.

اقتباس از کتابهای کلیات روابط بین‌الملل ص ۲۰ و ۲۳ - ۲۱

تاریخ تمدن ۲ ص ۵۰۲ - تاریخ جهانی ۲ ص ۳۹۹ - دایره المعارف ص ۶۹

علل جنگ جهانی اول عبارت بود از رقابت اطربیش و روسیه در بالکان ، اختلاف میان فرانسه و آلمان از سال ۱۸۷۰ در باره آذاس و لرن و رقابت اقتصادی و دریائی میان آلمان و انگلیس . در واقعه این جنگ ناشی از رقابت‌های بین‌المللی بود که از نفرتهای ملی دیرینه‌سال ، تضادهای اقتصادی ، رقابت‌های نظامی و دریائی ، اتحادیه‌هایی از قبیل اتحاد دوچانبه و اتفاق مثلث دربرابر اتحاد مثلث و بیم و هراسها روز افزونی که تبلیغات به آن دامن می‌زد ، منشاء گرفته بود . حادثه‌ای که موجب شروع جنگ شد این بود که "آرشیدوک فرانسوا فردیناند" ، ولی‌عهد اطربیش و هنگری به دست "پرنزیپ" ، تبعه اطربیش و متکلم به زبان صربستانی ، در تاریخ ۲۸ ژوئن ۱۹۱۴ ، در سارایوو به قتل رسید . دولت اطربیش مدعی بود که توپه ، قتل در صربستان صورت گرفته و تقاضا کرد تحقیقاتی با شرکت نمایندگان اطربیش در این باره انجام شود . دولت صربستان ، انجام تحقیقات را پذیرفت ، ولی با حضور نمایندگان خارجی در خاک خود مخالفت کرد . بنابراین دولت اطربیش ، با وجود میانجیگیری دولتهای بزرگ به صربستان اعلام جنگ داد .

روسیه فرمان بسیج داد ، آلمان که به حمایت از اطربیش برخاسته بود ، اتمام حجتی به روسیه فرستاد و سپس به آن دولت و همچنین به دولت فرانسه اعلام جنگ داد ، قوای آلمان به بلژیک حمله برداشتند و این اقدام یعنی تجاوز به کشور بی‌طرف موجب مداخله ، انگلیس که در تردید بسر می‌برد ، گشت و به این ترتیب ، جنگ به قسمت بزرگی از اروپا سرایت کرد یعنی در اوت ۱۹۱۴ ، آلمان ، اطربیش - مجارستان ، بلغارستان و عثمانی رو در روی فرانسه ، انگلستان ، روسیه ، بلژیک و زاپن قرار گرفتند . ایطالیا در ۱۹۱۵ اتحادش را با آلمان و اطربیش - مجارستان گست و به دشمنان آنها پیوست . و سپس امریکا نیز با سایر قدرتهای نمیکره غربی در ۱۹۱۷ به متفقین پیوست و بدین‌گونه همه قدرتهای بزرگ جهان به این جنگ کشیده شدند .

ورود امریکا در ۱۹۱۷ به جنگ ، سیل مدامی از سرباز ، مقادیر زیادی تجهیزات و مبلغ‌ای کلانی پول با خود به همراه آورد و صحنه ، جنگ را بسرعت تغییر داد . مقاومت عثمانی ، بلغارستان ، اطربیش و آلمان شکسته شد و در ۱۱ نوامبر ۱۹۱۸ پایان جنگ اعلام گردید . آلمان ، اطربیش ، مجارستان ، بلغارستان و عثمانی همه نیروی انسانی ، منابع مالی ، تشکیلات صنعتی و دانش علمی خود را به خدمت گرفته بودند و همه آنها را از دست دادند .

تلفات انسانی جنگ تکان دهنده بود ، متفقین و امریکا جمعاً نزدیک به ۴۰ میلیون نفر را به میدان جنگ برداشتند و آلمان و متحداش نزدیک به ۲۰ میلیون را . شمار کشته شدگان جنگ ، چه آنها که از جراحت مردند و چه کسانی که جان خود را در حوادث از دست دادند ، نزدیک به ۱۰ میلیون بود . عده " مجروه‌های تقریباً" به ۲۰ میلیون می‌رسید . از این گذشته بایستی افزایش مرگ کودکان ، تشدید آنگ مرگ در میان سالخورده‌گان ، دیوانگی ، بدی وضع بهداشت در میان جمعیتهای شهری را در نظر داشت

که آمار دقیق آنها را نمی‌توان داد.

جنگ‌همچین توان مالی از پی داشت. اگر کشورها پیش از جنگ برای مخارج نظامی و نیروی دریایی بهای سنگینی پرداخته بودند، اکنون در آستانه، ورشکستگی بودند. هزینه، کلی و مستقیم جنگی جهانی یکم برا ساس برآورد محتاطانه حدود ۱۸۶ میلیارد دلار محاسبه شده است. دیون تقریبی کشورها اصلی درگیر جنگ در آغاز ۱۹۲۰ به قرار جدول زیر بوده است:

کشور	دیون
آلمان	۴۰۰۰۰۰۰۰۰ دلار
انگلستان	۳۷۶۹۰۰۰۰ دلار
فرانسه	۳۴۲۰۰۰۰ دلار
ابلات متحده	۲۶۷۷۰۰۰ دلار
اطریش - مجارستان	۲۵۲۱۰۰۰ دلار
ایطالیا	۲۵۳۵۹۲۷۵ دلار
بلژیک	۲۴۰۲۸۲۴۰ دلار

تاریخ تمدن - جلد دوم - ص ۳۶۴

تاریخ جهانی - ج ۲ ص ۲۹۱

۲۱- جنگ جهانی دوم، ۱۹۳۹ (۱ سپتامبر) تا ۱۹۴۵ (۱۴ اوت)

در روز اول سپتامبر سال ۱۹۳۹ آلمانیها به لهستان حمله برداشتند و در نتیجه، این اقدام فرانسه و انگلیس بدولت آلمان اعلام جنگ دادند. تمام لهستان در مدت کوتاهی اشغال شد و سپس آلمان که فاتح شده بود به فرانسه و انگلیس پیشنهاد صلح کرد، منتهی این دو دولت پیشنهاد آلمان را پذیرفتند و روسها موقع را مغتنم شمرده کشورهای بالтик را وادر به تسليم پایگاههای دریائی به دولت روسیه نمودند و چون فلاند زیر بار نرفت به آنها حمله برداشتند.

جنگ در شانز ۱۹۴۱:

در این تاریخ، سیاست آلمان بر بسیاری از کشورهای اروپائی تحمیل شده بود. یکدسته از سپاهیان آلمان برای کمک به ایطالیا به یونان رفتند و یونانیان را که دلیرانه از خود دفاع می‌کردند، شکست داده و کشور یونان و حتی جزیره، کرت را با وجود کمک انگلیسیها متصرف شدند. سرزمین یوگوسلاوی هم که از همکاری با محور خود داری کرده بود، در ماه آوریل بدست آلمانیها افتاد. ایطالیا ناحیه، دالماسی را به خود ملحق کرد و ناحیه، کرویکسی بیکی از شاهزادگان ایطالیائی واگذار شد. بلغارستان همکاری با آلمان را پذیرفت و به این ترتیب قاره، اروپا به استثنای قسمت شرقی آن در اختیار محور قرار گرفت. در این موقع هیتلر تصمیم گرفت به روسیه حمله کند و در ماه ژوئن به وی اعلان جنگ داد و با کمک

متحدین خود و همکاری فنلاند، لهستان، لیتوانی، اوکراین و کریمه را تصرف کرد.^۱ در افريقا، زد و خورد در دو ناحیه جریان داشت، در سیرنائیک که پس از دوبار تعریف، به پیروزی انگلیسیها تمام شد و در افريقای شرقی که در این پیکار هم سومالی انگلیس، به تصرف انگلیسیها در آمد.^۲ در این جنگها قوای انگلیس، سومالی، ایتالیا، اريتره و سراسر حبشه را گرفتند و نیروهای ایتالیائی تسلیم شدند.

در آسیا، انگلیسیها، با کمک فرانسویان طرفدار دوگل و با کمک روسها قوای خود را وارد سوریه، عراق و ایران کردند.

در ماه دسامبر، ژاپن ناگهان به پرل هاربور (جزایر هاوائی) حمله برد و ناوگان امریکائی این حدود را منهدم کرده به امريکا و انگلیس اعلام جنگ داد و پس از تصرف هنگ کنگ قوای خود را در فیلیپین و بورنئو پیاده کرد.

به این ترتیب دامنه، جنگ بیش از پیش وسعت یافت و آتش آن به تمام قاره‌ها سرایت کرد.^۳ در این کشمکشها، محور با وجود شکستی که در افريقا دیده بود، پیروز می‌نمود.

در سال ۱۹۴۵ چند کشور (ترکیه، فنلاند، مصر) به آلمان اعلام جنگ دادند. روزولت - چرچیل و استالین زمامداران سه کشور بزرگ "amerika، انگلیس، روسیه" این بار در "یالتا" گردهم آمده تسلیم بدون قید و شرط آلمان را خواستار شدند (۴ فوریه ۱۹۴۵).

هیتلر که متوجه شده بود (هر نوع پایداری و مقاومت بیهوده است و متفقین حاضر به مذاکره و عقد و پیمان با او نیستند، درسی ام آوریل خودکشی کرد.^۵ متفقین، و ورمبرگ، باویر و اطربیش را تصرف کردند و قوای آلمان در هفتم ماه مه تسلیم شدند.

کمی قبل، متفقین در ایتالیا به تعرض پرداخته، پیمون، لمباردی، ونسی را گرفته بودند. موسولینی که در حال فرار بود بدست دشمنان ایتالیائی خود در ۲۸ آوریل به قتل رسید. به این ترتیب جنگاروپا با شکست کامل آلمان و انهدام هیتلریسم و فاشیسم خاتمه پذیرفت.

برای درهم شکستن مقاومت ژاپن، تنها دشمنی که هنوز برپا مانده بود، متفقین به تشید حملات خود علیه او پرداختند. روسیه به وی اعلام جنگ داد و قوایی به منچوری فرستاد، بیرونیانی مجدداً بیه دست انگلیسیها افتاد. امریکائیها در بورنئو و جزائر ریوکیو پیاده شدند و در بمب اتنی بر روی هیروشیما و ناکازاکی انداختند. این اقدام زیانهای فراوانی به بار آورد و ژاپنیها را به تسلیم واداشت، (۱۴ اوت ۱۹۴۵).

جنگ دوم جهانی به این ترتیب پایان یافت، این جنگ خیلی بیش از جنگ اول طول کشید و درنتیجه تکمیل سلاح و تجهیزات و پیشرفت هواییمایی و توبخانه موجب خسارات و ویرانیهای بیشتری شد.

تاریخ جهانی - ج ۲ - ص ۴۴۰ - ۴۳۲

- ۳۲ - جنگ جهانی دوم - علل

۱- قرار داد صلح و رسای (مراجعه شود به قرار داد و رسای)

۲- توسعه طلبی ژاپن و تجاوز آن دولت به سرزمین چین و خاور دور (منچوری)

- ۳ - به قدرت رسیدن هیتلر و تجدید تسلیحات آلمان و تجاوزهای ارضی
- ۴ - جنگ داخلی اسپانیا و کشمکش بین المللی در آن جنگ (۱۹۳۹ - ۱۹۴۶)
- ۵ - پیمان عدم تعریض استالین - هیتلر (۲۱ اوت ۱۹۳۹)
- ۶ - حکومت فاشیسم ایتالیا قدم موثری در راه جنگ جهانی دوم
- ۷ - سایر عوامل بین المللی

ساختمان عوامل مهم بین المللی که موجب تشویق و ترغیب و تحریک دول متخاصم در جنگ شدند

عبارت بودند از:

- (۱) - ضعف جامعه ملل
- (۲) - ادامه دکترین بیطریقی موثر از طرف سیاست خارجی ایالات متحده امریکا
- (۳) - بیتفاوتی و عدم عکس العمل دول مقندر امریکا و انگلستان در برابر تجاوزهای ارضی آلمان و ژاپن

و موسولینی

- (۴) - تشکیل دولت دست نشانده ژاپن در منچوری و تهدید شرق آسیا و اقیانوس کبیر از طرف ژاپن
- (۵) - مشکلات داخلی فرانسه
- (۶) - مسائل "استقلال طلبی" سرزمینهای مستعمره، انگلستان مخصوصاً نهضتهای شبه قاره، هند به رهبری گاندی و نهرو
- (۷) - پیشرفت‌های خارق العاده ژاپن چه از نظر فنی و صنعتی و چه از نظر نظامی موجب ترس و وحشت آمریکائیها و دول غرب گردیده بود.

- (۸) - تحریک حق انتقام‌جوئی ملت آلمان توسط هیتلر علیه ملل فرانسه و انگلیس وغیره
- (۹) - شدت رقابت‌های استعمارگری بین دول استعمارگر اروپایی و ژاپن و آمریکا
- (۱۰) - تشتت روابط بین المللی و تضادهای طبقاتی و شکاف عمیق اقتصادی بین دول استعمارگر و ملل مستعمره و کشورهای در حال توسعه

- (۱۱) - بوجود آمدن دو ابر قدرت اقتصادی و نظامی (ژاپن و آمریکا) که نسبت به دول استعمارگر اروپایی تفوق پیدا کرده بودند.

- (۱۲) - بمباران "پرل‌هاربر" (نام محل استقرار پایگاههای دریائی امریکائی در جنوب شرقی ژاپن) در روزهای ۷ و ۸ دسامبر ۱۹۴۱ توسط نیروی هوایی ژاپن و غرق شدن کشتی‌های تجاری امریکا توسط زیر دریابیهای آلمان موجب گردید که دولت پر قدرت امریکا وادار به دخالت در جنگ شود و تحولات جنگ جهانی دوم را تغییر دهد. علاوه بر موارد فوق آشنازی‌های اخلاقی و فکری دهه‌های پیش از آغاز جنگ در وقوع آن نقش داشت.

۳۳- جنگ جهانی دوم (وضع کشورها - جلای وطن پادشاهان)

در طول جنگ، زندگی کشورهای متخصص صرف امور مربوط به جنگ واستفاده از تمام منابع برای تامین افراد مورد نیاز و هزینه‌های هنگفت آن گردید.

کشور فرانسه از اشغال دشمن، بمبارانها و نفاق و اختلاف میان میهن پرستان و طرفداران حکومت "ویشی" صدمات فراوان دید. پس از آزادی فرانسه، پتن لاوال به زندان افتادند و زنرال دوکل بـ ریاست دولت انتخاب شد.

در انگلیس، بمبارانهای متعدد، موجب تلفات و خسارات زیاد ویرانی پاره‌ای شهرها شده بـود، چرچیل، رهبر محافظه‌کاران پس از چمبرلن جنگ را با نیرو وشدت زیادی ادامه داد، قسمت بزرگی از اراضی روسیه، که ابتدا دوست و بعد دشمن آلمان شده بـود، در معرض اشغال و تاراج آلمان قرار گرفت و این دولت که به حکم حوادث با دموکراسیهای غربی نزدیک شده بـود، تغییری در سازمانها و طرز تفکر و عقاید خود نداد.

پادشاه بلژیک، لئوپولد سوم، به اراده، خود در بلژیک باقی ماند و زندانی آلمانیها بـود و همین امر موجب نارضائی عده‌ای از بلژیکیها از وی شد. بر عکس، ملکه هلند و پادشاه نروژ به انگلستان پناه برده بـودند و در بازگشت مورد استقبال گرم اهالی قرار گرفتند. با گروه قلیلی از مردم که با آلمانیها همکاری کرده بـودند، به عنوان خائن رفتار شد. تنها نتیجه، اشغال دانمارک از طرف آلمانیها این بـود که "ایسلند" خود را کاملاً مستقل خواند و بصورت یک جمهوری درآمد. استونی، لتونی، ولیتوانی پس از خاتمه اشغال آلمانیها، تحت تسلط روسیه باقی ماندند، لهستان استقلال یافت، وی قسمتهای را که در سال ۱۹۳۹ روسها از او گرفته بـودند در اختیار آنها گذاشت و در ازا قسمتی از اراضی آلمان را تصاحب کرد (سیلزی، پومرانی). رومانی و چکوسلواکی و یوگوسلاوی دوباره مستقل شناخته شدند، ولی رومانی ناحیه بـسارابی را به نفع روسها از دست داد. در یوگوسلاوی، تیتو "رهبر کمونیستها" پیر دوم" را از سلطنت خلع کرد و جمهوری یوگوسلاوی را بـوجود آورد. یونان که از تسلط آلمانیها آزاد شده بـود در هرج و مرج به سر می‌برد.

آلمان که شکست خورده بـود به ۴ منطقه تقسیم شد و هریک از این مناطق تحت اشغال یکی از دولتهای متفق یعنی انگلیس، امریکا، فرانسه، روسیه، درآمد و دولت و حکومتی در آن وجود نداشت، اطربیش از آلمان جدا شد و در اشغال متفقین قرار گرفت. در ایتالیا "ویکتور امانوئل سوم" اختیارات خود را به پسر خود "هومر" واکذار کرد.

کمی بعد آلمان که در نتیجه، اشغال چهار دولت فاتح تجزیه شده بـود به دو قسمت متمایز تقسیم گشت. نواحی چپ رودخانه، الب منطقه، نفوذ امریکا، انگلیس و فرانسه شد. "جمهوری فدرال آلمان" شامل همین قسمتها بـود و منطقه، روسی آلمان با نظام اقتصادی و سیاسی کشورهای کمونیستی شرق اداره گشت و یکی از اقمـار اتحاد جماـهـیر شوروی به شـارـ رـفت.

تعداد کشورهایی که بیطرفی خود را در زمان جنگ حفظ کردند بسیار کم و عبارت بودند از ایرلند - سوئد - سوئیس - اسپانیا و پرتغال - سوئیس وضع اقتصادی و سیاسی نامناسبی داشت و برای آنکه بی طرفی خود را محفوظ نگاه دارد، قوای خود را بسیج کرد اسپانیا موافق آلمانیها و پرتغال موافق متفقین بود . همه جمهوریهای امریکا به استثنای آرژانتین روابط خود را با آلمان قطع کردند و یا آنکه به وی اعلام جنگ دادند . در هند جنبش استقلال طلبی، در زمان جنگ قوت گرفت و شورشهایی برپا شد . در هند و چین، سیام مجبور شد قسمتی از کامبوج را که به کمل ژاپنیها تصرف کرده بود، مسترد سازد . در تونکن و در آنام پس از عزیمت سربازان ژاپنی شورشهایی علیه فرانسه بوقوع پیوست . در مجمع‌الجزایر مالزی هم همین اوضاع جریان داشت و بومیان دیگر حاضر به قبول تسلط هلندیها نبودند . کشور چین نیز پس از شکست ژاپنیها، از قید استیلای بیگانگان خلاص شد، ولی کمونیستها شورشهایی ایجاد کردند و منصوری را متصرف شدند . باین ترتیب، نهضت ضد اروپائی و مخالف استعمار که از جنگ اول آغاز شده بود، توسعه یافت و با نیروی جدیدی در آسیا و اروپا به فعالیت پرداخت این جنبش و قیام خواستار حذف مستعمرات و استقلال کامل تمام ملت‌ها و زوال سیاست اروپائیها در دنیا بود . جنگجهانی دوم که به امپریالیسم آلمان پایان داده بود با انهدام امپریالیسم ژاپن خاتمه پذیرفت . بحران داخلی بعد از جنگ که کشورهای اروپای غربی را متزلزل کرد، توان با تحولات عمیقی در امپراطوریهای مستعمراتی این کشورها بود .

دولت انگلیس به هندوستان استقلال داد (۱۹۴۷) و هند به سه قسمیت : هندوستان - پاکستان - سیلان که هر سه عفو کشورهای هم نفع بریتانیا بودند تقسیم گشت . منتهی تعمیم سیاست حکومت خود مختاری در داخل هریک از ایالات مختلف هند، که در کشورهای انگلیسی افریقای سیاه (ساحل طلا - نیجریه) نیز معمول شد، هندوستان را به صورت یک جامعه، ملل درآورد که فقط برمه و مالزی از آن جدا شدند . در این موقع نیخت استقلال طلبانه، عظیمی سراسر افریقا و آسیا را فرا گرفته بود . عصر ملیت‌ها در همان زمان که رژیم مستعمره داری دستخوش ورشکستگی بود، خاتمه می‌پذیرفت و بر جای آن مجدد اقوامی که دارای تمدن مشترک بودند با تشکیل گروههای بزرگ، گردیهم جمع آمدند .

تاریخ جهانی - ج ۲ - ص ۴۴۹ و ۴۴۲ و ۴۴۰

۴۴۷ و ۴۶۴ و ۴۵۲

۳۴ - جنگ داخلی امریکا (شمال و جنوب)

در سال ۱۸۱۶ که مونرو از طرف جمهوری خواهان به ریاست جمهوری برگزیده شد . اختلافی میان شمال که پر جمیعت تر و فعالتر بود و جنوب که ثروت بیشتر و غلام و برده، بیشتر داشت، بروز کرد . زمزمههای الغاء برداگی شروع شده بود .

پیشرفت وضع ماذی کشورهای متحده امریکا رضایت بخش بود ولی اختلاف شمال و جنوب و اختلاف حکومت مرکزی و ایالات مختلف مشکلاتی را پیش می‌آورد .

مسئله، بردگی توجه تمام امریکائیها را به خود معطوف می‌داشت. اکثر مردم با حفظ وضع موجود موافق بوند و حال آنکه شمالیها خواستار لغو بردگی بودند و جنوبیها (موکراتها) در فکر جدائی و انفصال، یعنی جدائی کامل از ایالات شمالی که روزبه روز شروتندتر می‌شد و برادر مهاجرت اروپاییان جمعیت بیشتری پیدا می‌کرد. در این موقع حزبی جمهوری خواه تشکیل یافت که اکثر آزادیخواهان و میکراتهای شمالی را گرد هم جمع آورد و با عزمی راسخ، با برده فروشی مخالفت کرد. مبارزات بیش از پیش قوت می‌گرفت و در کانزاس شورشایی رخ داد. در سال ۱۸۶۰ لینکلن که از جمهوریخواهان بود به ریاست جمهوری برگزیده شد و در همین موقع، کشورهای جنوبی، جدائی خود را اعلام و جفرسون دیویس را به ریاست جمهوری انتخاب کردند. سال بعد (۱۸۶۱) جنگ انفصال شروع شد. جنوبیها "ریچموند" را پایتخت خود قرار داده به تعریف پرداختند، جنگهای متعددی بدون اخذ نتیجه انجام گرفت.

از سال ۱۸۶۳ اوضاع که تا آن زمان نامعلوم بود، به نفع شمالیها تغییر کرد، ایالات تنسی و می‌سی‌سی‌پی به تصرف شمالیها درآمد و آخرین حمله، جنوبیها در پنسیلوانی دفع شد. با تمام این احوال، جنوبیها با هر سختی مقاومت می‌کردند و فتوحاتی نیز بدست می‌آوردند. سرانجام، جورجیا و کارولین از دست آنها بیرون رفت، سرداران آنها که دیگر وسیله‌ای برای پایداری نداشتند در سال ۱۸۶۵ تسلیم شدند. این جنگ سخت و هولناک البته زیانهایی به بار آورد، ولی بردگی در همه جا لغو شد.

شما ر لینکلن "اتحادیه" بود. لذا تندروان هواه خواه خویش را ناچار هشدار داد و با ایشان به مخالفت برخاست. زیرا آنان خواهان پیمانی بودند آنچنان که میان غالب و مغلوب بسته‌می‌شود. سرانجام آنچه می‌خواست فراهم شد و اتحادیه فراهم گشت. اما خود در واشنگتن به ضرب گلوله‌ای گشته شد.

تاریخ جهانی جلد ۲ ص ۲۹۴ و ۲۶۰ - ۲۲۵ و ۲۲۰

۳۵- جنگهای بالکان

تاریخ ترکیه در دویست سال اخیر، تاریخ جنگهای مداوم در مقابل روسیه که در حال توسعه بود و در مقابل شورشای پیاپی مختلفی که تابع امپراطوری عثمانی بودند، می‌باشد. یونان، رومانی، صربستان، بلغارستان، مونته نگرو و بسیار همه کشورهای بالکان بودند که قسمتی از امپراطوری عثمانی بشمار می‌رفتند. یونان در سال ۱۸۲۹ با کمک انگلستان، فرانسه و روسیه از عثمانی جدا شد و استقلال یافت. روسیه یک کشور اسلام است. بلغارستان و صربستان که در بالکان هستند نیز اسلام و می‌باشند. روسیه همواره می‌کوشید خود را مدافعان آزادی اسلامی بالکان نشان دهد اما محرك اصلی و هدف واقعی روسیه شهر قسطنطینیه بود. ۰۰۰ جنگهای روسیه و ترکیه از سال ۱۷۳۰ شروع و با فاصله‌ها از دوره‌های صلح و مبارکه در سالهای ۱۷۶۸، ۱۷۹۲، ۱۸۰۷، ۱۸۲۸، ۱۸۵۳، ۱۸۷۷، ۱۸۸۷، و بالاخره ۱۹۱۴ تکرار گردیده و ادامه یافت. ۰۰۰ برادر این جنگها کنفرانس بین‌المللی مشهوری در سال ۱۸۷۸ در شهر

برلین تشکیل گردید تا سرنوشت ترکیه را مورد رسیدگی قرار دهد ۰۰۰۰ بر اثر پیمانی که در آن کنفرانس بسته شد و به نام پیمان برلین مشهور گشت کشورهای بالکان یعنی بلغارستان و صربستان، رومانی و مونته نگرو استقلال یافتند. اطربیش ایالت بسنی و هرزگوین را اشغال کرد ۰۰۰۰ انگلستان نیز جزیره؛ قبرس را گرفت. ایطالیا نیز ناحیه، طرابلس را در شمال افريقا به تصرف خود درآورد ۰ در این زمان بلغارستان و صربستان و بیونان و مونته نگرو که می خواستند ترکیه را بکلی از اروپا بیرون برانند و تصرفات اروپایی او را از چنگش بدر آورند چون دیدن فرصت مناسبی فرا رسیده است باهم متحده شده "جامعه، بالکان" را بوجود آوردند و متفقاً در اکتبر ۱۹۱۲ به ترکیه حمله برند. ترکیه بکلی فرسوده و از هم گسیخته شده بود. در داخل ترکیه میان مشروطه خواهان و مرتضیان بر سر حکومت رقابت شدیدی وجود داشت. در نتیجه عثمانی در مقابل حمله، جامعه، بالکان بشدت شکست خورد، بدین ترتیب نخستین جنگ بالکان پس از چندماه به پایان رسید و ترکیه تقریباً بکلی از اروپا بیرون رانده شد و فقط استانبول (قسطنطینیه) برایش باقی ماند. حتی شهر ادرنه (ادریانوپول) که قدیمی‌ترین پایتخت عثمانی‌ها در اروپا بود برخلاف میلش از اوجدا گشت. معهذا فاتحان این جنگ خیلی زود بر سر غنیمت به چند آورد، به جان یکدیگر افتادند. بلغارستان به شکلی ناگهانی و خیانت آمیز به متفقان سابقش حمله برد. کشته‌های مهیب مقابل روی داد و رومانی که سابقًا خود را دور و برگزار نگاه داشته بود به‌امید سود به‌این معركه پیوست. درنتیجه بلغارستان تماه آنچه را قبلاً بدست آورده بود از دست داد. رومانی و بیونان و صربستان بروزت زمینهای قلمرو خود افزودند. ترکیه نیز شهر ادرنه را دوبار تصاحب کرد ۰۰۰۰ بنظر می‌آید که کشتار و قتل عام و خشونتهاي مقابل میان ترکها و ملل بالکان و ارمنی‌ها یک امر منظم و عادی شده بود که هر دو طرف به آن می‌پرداختند. بدین قرار پس از جنگ‌های بالکان ترکیه بسیار ضعیف و فرسوده بود و در اروپا فقط یک جای پای کوچک برای خود داشت سایر نواحی امپراتوری هم متزلزل بود و از هم می‌پاشید ۰۰۰۰ جنگ بزرگ ۱۹۱۴ درست یکسال پس از آن که جنگ‌های بالکان به پایان رسید آغاز گردید.

نگاهی به تاریخ جهان - ج ۲ - ص ۱۱۴۳ - ۱۱۴۴

۳۶ - حرکت شمالیه:

مقصود لامذهبی و بی‌دینی است که با کمال قوت در بین مردم جهان نفوذ یافته است و هیکل مبارک در نص توقيع ۱۰۰ بعد از کلمه حرکت شمالیه جمله، تعالیم مادیه را از باب تفسیر و تبیین کلمه، قبل ذکر فرموده‌اند ذوله‌الاحلى "حرکت شمالیه اهمیت یافت و تعالیم مادیه منتشر گشت ۰۰۰۰" و در صفحه، دیگر از همان ترقیع این مطلب را به این لحن بیان فرموده‌اند "ظلمت ضلالت ۰۰۰۰ با نور هدایت در جنگ و ستیر است ۰۰۰۰ اصحاب یمین و شمال در میادین مختلفه در خاور و باخته مهاجم و قوای مادیه و معنویه متصادم ۰۰۰۰" انتهی

۳۷- حقانیت سلسله‌ء امامت

حضرت ولی امرالله می‌فرمایند: دلیل دیگری که گواه عظمت شریعت حضرت بهاءالله است این قسمت از لوح حضرت عبدالبهاءست که به افتخار یکی از احبابی معروف زردشتی صادر گردیده، قوله‌الاعلی:

"در خصوص توقف آفتاب مرقوم نموده بودی که در کتاب زردشتیان مرقوم است که در آخر دوره مقرر است که این توقف درسه ظهر واقع گردد. در ظهر اول ده روز آفتاب در وسط آسمان توقف نماید. در ظهر ثانی بیست روز. در ظهر ثالث سی روز. بدان که ظهر اول در این خبر ظهر حضرت رسول است که شمس حقیقت در آن برج ده روز استقرار داشت و هر روز عبارت از یک قرن است و آن صد سال به این حساب هزار سال می‌شود و آن دور وکور محمدی بود که بعداز غروب نجوم امامت تا ظهر حضرت اعلی هزار سال است و ظهر ثانی ظهر نقطه‌ء اولی روحی له‌الفداء است که شمس حقیقت در آن دور بیست سال در آن نقطه استقرار داشت. بدایتش سنه، شصت هجری بود و نهایتش سنه، هشتاد و در دور جمال مبارک چون شمس حقیقت در برج الهی که خانه، شمس است طلوع و اشراق فرمود مدت استقرارش عدد سی بود که آن نهایت مدت استقرار آفتاب است دریک برج تمام‌له‌ذا امتدادش بسیار اقلای پانصد هزار سال."

از تفسیر صریح و تبیین قاطع این نبوت قدیمی واضح و مبرهن است که اهل‌بها، باید طرا "شریعت محمدی را ظهوری مستقل و من عند الله دانند. و نیز این بیانات تلویحا "دلالت بر حقانیت امامت یعنی سلاله، ظاهره‌ئی دارد که حضرت باب از فرد ممتاز آن منشعب و آن سلاله مدت دویست و شصت سال واسطه، فیض الهی بوده و یکی از ثقلین شیخین شریعت مقدسه، اسلام بشمار می‌رفته."

توقيع دور بهائي ص ۱۲ - ۱۱

۳۸- حکومت فدرال - فدرالسیم - فدراسیون

(از *Federal* در زبان لاتینی، به معنای "جمع شدن" مشتق شده‌است) عبارت از اتحاد چند واحد سیاسی (ایالت، کشور) و تشکیل دولت واحد می‌باشد. در فدراسیون واحدهای کوچکتر برای خود و بر اتباع خود دارای حدودی از اختیار و اقتدار هستند و غالباً "امور خارجی خود را به فدراسیون وا می‌گذارند. قانون اساسی فدراسیون حدود اختیارات داخلی واحدهای تشکیل دهنده، فدراسیون را، که معمولاً "ایالت خوانده می‌شوند، معین می‌کند و نیز حدود نظارت دولت فدرال (مرکزی) را تعیین می‌کند. در سیستمهای فدرال غالباً یک دادگاه عالی برای تغییر قوانین و حل اختلافهای دولتهای ایالتی و دولت مرکزی وجود دارد و مجلس ملی مرکزی از نمایندگان کشورهای عضو تشکیل می‌شود. ایالت یا کشورهای عضوکشور متحده یا فدرال در چند مورد سیاست مشترک دارند، ارتشم، پول، امور مالی و روابط خارجی و شخص رئیس جمهور مظہر وحدت کشور است. ایالات متحده، امریکا و سوئیس دارای حکومت فدرالی می‌باشند.

مبانی سیاست ص ۶۲ - فرهنگ سیاسی - داریوش آشوری - ص ۱۲۸ - دایره المعارف، ص ۲۴۷

۳۹ - در متن یکی از نوشتہ‌های رسمیشان چنین آمده است " دین سبب سبعیت مردم است "

در قانون ۱۶ دسامبر ۱۹۲۲ اتحاد جماهیر شوروی اعلام گردید که " دیانت چیزی جز درندۀ خوئی نیست تعلیم و تربیت باید نوعی باشد تا اثر این سبعیت از مغز و فکر مردمان زدوده شود " . در این قانون کشیش‌ها مسیحی ملزم شدند که تشریفات مذهبی خود را تحت سانسور حکومت انجام دهند .

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشت‌ها ص ۱۹۲

۴۰ - دلائل سبعه :

مخاطب این توقيع امنع مبین، بطور قطع و یقین، معلوم و روشن نیست . که آیا این توقيع اصلاً مخاطب مخصوص و معلومی هم داشته یا آنکه این سفر مجید برای عموم مردم نازل گشته که از اعظم‌ترین آثار استدلالیه، حضرت نقطه، اولی جل‌کبریاوه است که شارح هفت دلیل در اثبات حقانیت مظاهر مقدسه، الهیه و عظمت آیات متعالیه، رحمانیه است . بعضی از مورخان مخاطب این سفر کریم را ملامتی محمد تقی هراتی، که از پیروان جانب سید کاظم رشتی بوده معرفی کرده‌اند که احتمال دارد این حدس و کمان مقرنون به حقیقت نباشد .

دلائل السبعة در ایام اقامت نبی ماهه، هیکل مبارک در جبل ماکو عز نزول یافته که اقامت هیکل مبارک در قلعه، مذکور از شعبان ۱۲۶۳ تا جمادی الاول ۱۲۶۴ طول کشید . نزول این سفر جلیل را باید مقارن و همزمان با نزول کتاب مستطاب بیان دانست ولی دقیقاً " معلوم و مسلم نیست که نزول کدام یک از آنها مقدم بوده است . قسمتی از این سفر کریم به عربی و مابقی آن به زبان فارسی است که به اسلوبی بدیع و سبکی جامع و دلنشیین هفت دلیل بر حقانیت مطالع امر حضرت یزدان ارائه فرموده‌اند . این سفر کریم از نظر استدلال بسیار شبیه به کتاب مستطاب ایقان است که اصول استدلال در این دو اثر امنع اعلیٰ احتجاج به آیات الهی و تشریح دلائل متقدنه، مظاهر قدس رحمانی است .

دلائل مبارکه که مفصلانه " بیان گشته‌اند درباره، ججیت و دلیلیت آیات رحمانی است و به ترتیب عبارتند از :

(۱) هیچکس غیر از خداوند قادر نیست که آیات الهی را نازل فرماید .

(۲) در قرآن دلیلی غیر از نزول وحی و صدور آیات برحقانیت رسول الله (ص) اقامه نگردیده که مردمان در مقابل آیات الهی ناتوان مانده به عجز خود و قدرت خداوند معتبر گشته‌که: " خداوند در فرقان بر حقیقت رسول الله بغیر از آیات استدلال به چیز دیگر نفرموده " .

(۳) آیات الهی بزرگترین دلیل برحقانیت انبیاء رحمانی است و آثار پیام آور متاخر از آیات نبی متقدمند، اعظم است .

(۴) آیات الهی دلیل کافی و قطعی بر صحبت رسالت انبیاء است .

(۵) هیچ دلیلی بجز آیات الهی قابل قبول نیست، که معجزات هرگز مورد تحدی مظاهر امرالله نبودند قول‌الاحلی: " نفس فرقان بنفسه کفايت می‌کند از کل معجزات دیگر " .

(۶) همه مردمان از نازل کردن آیات الهی عاجز و ناتوان هستند و در مدت ۱۲۶۰ سال کسی مدعی وحی الهی و نزول آیات رحمانی نشد.

(۷) قدرت وعظمت آیات الهی به بقا و نفوذ آنها در دل و جان مقبلان ثابت و مبرهن است (دلیل تقریر) او هدایت مردمان جز در نزول وتلاوت آثار رحمانیه معقول و متصور نگردد.
در ضمن تشریح این دلایل هفت گانه حقایق و نکات و لطائفی روحانی و معنوی تبیین یافته است.
حضرت ولی عزیز امرالله جل سلطانه می فرمایند: " دیگر از آثار قیمه، منزله در قلعه، ماکوکتاب دلائل السبعه است که از مهمترین آثار استدلالی حضرت باب شمرده شده، دارای بیانی فصیح و تبیانی بلیغ و براهینی متقن و متین است ".

این سفر جلیل بوسیله، میسو نیکلا به زبان فرانسوی ترجمه و به سال ۱۹۰۲ میلادی طبع و انتشار یافته است.

نشریه، پیام بهائی، شماره ۱۷۶ ص ۳۳ - ۳۱

۴۱ - دیکتاتوری رنجبران (پرولتاپیا)

(قدرت دولتی طبقه، کارگر که در پی نابودی نظام سرمایه داری برقرار می شود)

مارکس در طرح خوبیش بمنظور انتقال جامعه از سرمایه داری به سوسيالیسم، یک مرحله، عبور موقت به نام دیکتاتوری پرولتاپیا در نظر گرفته بود که طبق آن می باشد در پی از میان رفتن مقاومت کار بدی (دستی) و کار فکری و اختلافات طبقاتی دیکتاتوری پرولتاپیا نیز از بین برود و جای خود را به جامعه، بدون طبقه یعنی کمونیسم بسپارد.

حکومت دیکتاتوری کمونیست استالینی پس از قتل عام رهبران واقعی انقلاب کمونیستی شوروی و از بین بودن انقلابیون راستین و ایجاد ترور و وحشت و نابود سازی همکاران لنین و تروتسکی و محظوظ مخالفین شخصی، استحکام یافت . اصول کمونیسم لگام و اداره، زندگی را تقریبا " به طور کامل بدست دولت سپرد . دیوانسالاری عظیمی که بر افراد حکومت می کرد به وجود آمد . " مردم سالاری " که رژیم شوروی با کوس و کرنا مدعی آن بود، در حقیقت استبداد متمرکزی بود که خواسته هایش را تحت نظر نیروی پلیسی پرشماری به طرزی موثر اعمال می کرد .

دولت اتحاد جماهیر شوروی سوسيالیستی حق کامل خود می دانست که همه، نظریات علمی، فلسفی دینی و فعالیتهای هنری را تفسیر کند . حقوق شهروندان را دولت تعیین می کرد و اگر مصالحتی اقتضا می نمود می توانست این حقوق را نقض کند . سیاست حکومتی همواره در تغییر بود و شهروندان بایستی افکار خود را با نظر درحال تغییر دولت تغییر می دادند . در اتحاد شوروی بیش از هر کشور جدید دیگری شهروندان در معرض دستگیری در مقیاسهای ناشناخته بودند . حرکات آنان بدقت محدود می شد . نمی توانستند مشاغل خود را آزادانه تغییر دهند یا بدون محدودیت سفر کنند . وبالآخر منظام گسترده، کار اجباری در اردوگاههای متمرکز و اردوگاههای کار وجود داشت . بسیاری از مردم پس از

اینکه به اتهام پوج "دشمن خلق" دستگیر می‌گشتند، بدون محاکمه محکوم می‌شدند. در ازای کاری که انجام می‌دادند یا دستمزد ناچیزی می‌گرفتند یا مزدی نمی‌گرفتند. در شرایط سختی به سر می‌بردند و با آنها برد رفتاری می‌شد. اتحاد سیاسی سوسیالیستی، با آرمانگارایی پردازیه، انقلابگران تخسین فاصله، بسیار داشت.

فرهنگ علوم سیاسی من، ۸۱-۸۲، کلیات روابط بین الملل، ص ۸۷

تاریخ تمدن ج ۲ - ص ۵۱۶ - ۵۱۵

۴۲ - سابقه، خلع سلاح تا جنگ جهانی دوم

۱ - در کنگره ۱۸۱۵ وین پیشنهاد شد که فرماندهان با تجربه، نظامی کشورهای شرکت کننده، کنفرانسی را تشکیل دهند و استعداد و قدرت، و میزان ارتشهای خود را در زمان صلح محدود و تعیین نمایند.

۲ - در سال ۱۸۶۳ ناپلئون سوم به سوان اروپائی پیشنهاد تشکیل کنفرانس نمود که نسبت به توسعه تسلیحاتی تجدید نظر شود.

۳ - در سال ۱۸۸۷ طرح انعقاد قرار دادهای محدودیت تسلیحاتی بین المللی توسط موءسسه حقوقی هایدلبرگ ارائه گردید.

۴ - اعلامیه ۱۸۷۴ بروکسل و دو قطعنامه مهم درباره، خلع سلاح و سه اعلامیه، جهانی در ارتباط با منع کاربرد سلاحهای شیمیائی و مسموم کننده و گازی و تحریم پرتاب گلوله‌های پخش شونده و پرتاب شده از بالن در کنفرانس معروف ۱۸۹۹ لاهه به تصویب رسید.

(نمایندگان ایران جزء نمایندگان ۲۶ کشور شرکت کننده در کنفرانس ۱۸۹۹ لاهه بودند.)

۵ - در کنفرانس ۱۹۰۷ لاهه که نمایندگان ۴۴ کشور جهان شرکت داشتند مراتب خلع سلاح و محدودیت تسلیحاتی و منع سلاحهای شیمیائی و مسموم کننده و غیره که در کنفرانس ۱۸۹۹ منعقد شده بود بظور کاملتری به تصویب رسید.

۶ - ماده، ۸ میثاق جامعه، ملل درباره، خلع سلاح عمومی تاکید داشت و شورای جامعه، ملل مسئول اجرای آن شده بود.

۷ - اعلامیه ۱۹۲۰ بروکسل توسط شورای عالی متفقین صادر شد که تسلیحات نظامی آنها به زمان قبل از جنگ محدود گردید.

۸ - کنفرانس ۱۹۲۲ واشنگتن با شرکت نمایندگان ۹ کشور صاحب قدرت جهان تشکیل و ناگران دریایی را تقلیل دادند.

۹ - پروتکل ۱۹۲۴ ژنو که حاصل مذاکرات نهایی اجلاسیه مجمع عمومی بود اعلام گردید که: تسهیل کاهش و محدودیت تسلیحاتی به شرح مندرج در ماده، ۸ میثاق با تضمین امنیت دسته جمعی کشورها و ممانعت و سرکوب متجاوز امکان‌پذیر است و حکمیت خلع سلاح رسمیت یافت.

۱۰- معاہده بسیار مهم ۱۷ زوئن ۱۹۲۵ بین ۲۶ کشور منعقد گردید . بر این معاہده بین المللی کاربرد واستفاده از هرگونه سلاح شیمیایی و میکروبی و سمی و آزار دهنده ، دیگر منوع گردیده است همچنین تجارت و حمل و نقل و صدور و تولید و انتشار کردن سلاحهای نامبرده تحریم شد . کمیته خلع سلاح جامعه ، ملل هم برای اجرای آن تشکیل یافت البته باید دانست که در تجدید تسليحاتی معاہده ۱۹۱۹ ورسای و کشورهای آمریکای لاتین (فوریه ۱۹۲۳) هم منع کاربرد واستفاده از هرگونه سلاح شیمیائی به امسا ، رسیده بود .

۱۱- در اوت ۱۹۲۸ پیمان تقبیح جنگ برای نیل به اهداف ملی بین ۱۵ کشور اروپایی در پاریس منعقد گردید که پیمان صلح " بریان - کلاک " معروف بود .

۱۲- کنفرانس دریایی ۱۹۲۰ لندن بین پنج قدرت بزرگ دریائی : امریکا ، انگلستان ، فرانسه ، ژاپن و ایتالیا تشکیل و پنج پیمان بین المللی در ارتباط با محدودیت نیروهای دریایی منعقد گردید .

۱۳- مجمع عمومی ملل در سال ۱۹۳۱ به اتفاق آراء ۵۴ کشور عضو قطعنامه‌ای را به تصویب رساند که هرگونه طرح تجدید تسليحاتی منوع گردد و تا سال ۱۹۳۲ تولید تسليحات نظامی متوقف شود .

۱۴- کنفرانس خلع سلاح ژنو در فوریه ۱۹۳۲ با شرکت نمایندگان ۵۸ کشور جهان تشکیل و قطعنامه تقلیل و محدودیت تسليحات نظامی را تصویب نمود . واهم قرار دادها به شرح زیر بود :

۱- کاهش حمله ، هوایی تعرضی

۲- منع حمله هوایی علیه غیر نظامیان

۳- تقلیل سلاحهای توبخانه و محدودیت تانکها

۴- تحریم جنگ شیمیائی و منع کاربرد واستفاده از هرگونه سلاح مسموم کننده و گازی و میکروبی .

(آلمان و شوروی قرارداد ۱۹۳۲ ژنورا امضاء نکردند و به قطعنامه رای منفی دادند)

کلیات روابط بین الملل ص ۴۱ - ۳۹

۴۳- سازمان اتحاد جهانی

مفهوم " اتحاد جهانی " در فاصله ، دو جنگ بین المللی در اثر بدینی نسبت به ملیت پرستی در مقابل جهان بینی مذکور در میثاق جامعه ، اتفاق ملل در افکار جلوه ، شدید یافت . متأسفانه دولتهای عضو جامعه ، اتفاق ملل برخلاف تعهدی که نسبت به خلع سلاح متقابل و امنیت جمعی بعهده گرفته بودند در قرار دادهای دو طرفه داده شده و شدیدا " به حفظ منافع ملی خود کوشیدند و عملا " به جای کوشش در راه صلح بین المللی به سلطه وقدرت ملی روی آورده وبالاخره موجبات ضعف و شکست کامل جامعه ، اتفاق ملل را فراهم آورده و فکر سازمان اتحاد جهانی را در بوته ، تعویق انداختند .

مجموعه ، نظم جهانی بهائی ، یادداشتها ، ص ۱۸۶-۱۸۵

۴۴ - سلاطین آل عثمان - انحلال سلطنت و سقوط آل عثمان - انقراب خلافت

خاندان بسیار معروفی از ترکان که در ترکیه، کنونی از ۶۹۹ هجری تا سال ۱۳۴۲ قمری پادشاهی کردند و مجموع کشورهایی را که بدست داشتند و برآن حکمرانی کردند به مناسبت نام ایشان ممالک عثمانی و دولت عثمانی می‌نامیدند. و در نتیجه، اعلام جمهوریت در ترکیه به سال ۱۳۴۲ پادشاهی ایشان منقرض شد. این خاندان قبیله، کوچکی از ترکان اغز بودند که پس از هجوم مغول بر خراسان سوی مغرب آسیا راندند و در آغاز قرن هفتم در آسیای صغیر ساکن شدند. یکی از پیشوایان این طوائف که عثمان نام داشت و نیای پادشاهان آل عثمان بود و در ۶۵۶ ولاحت یافته بود سلسله‌ای تأسیس کرد که ۳۷ تن از ایشان پادشاهی کردند و همه، آنها بازماندگان عثمان بودند. به همین جهت این سلسله را عثمانی یا آل عثمان نامیده‌اند. از جمله پادشاهان این سلسله سلطان عبدالعزیز و سلطان عبدالحمید بودند.

سلطان عبدالعزیز سلطان عثمانی پسر سلطان محمود ثانی و سی و دومین پادشاه آل عثمان بود. مشارالیه در یوم نهم فوریه ۱۸۳۰ متولد شد و در سال ۱۸۶۱ پس از برادر خود سلطان عبدالمجید به خلافت رسید.

حضرت بهاءالله وی وزراء وکلا، آن مملکت را در سوره الملوك که در ادرنه بعداز فصل اکبر نازل شد مورد خطاب قرار داده و مطالبی می‌فرمایند که هریک دارای مضامینی نصیحت آمیز و عبرت - انگیز است.

سلطان عبدالعزیز در اثر انقلاب جمعیت جوانان ترک و آزادی طلبان در ۶ جمادی الاولی ۱۲۹۳ قمری مطابق ۱۸۷۶ می از سلطنت خلع و خود و عائله‌اش در سرای توبقیو محبوس و چهار روز بعد در حالیکه دچار اختلال حواس شده بود در زندان کشته شد. پس از او سلطان مراد بنجم فرزند سلطان عبدالمجید را که برادر زاده‌اش بود به سلطنت اختیار نمودند. و او به علت عیاشی و دائم الخمر بود ن پس از سه ماه از مقام سلطنت معزول و برادر دیگر او سلطان عبدالحمید ثانی در سال ۱۸۷۶ به سلطنت برقرار گردید. سلطان عبدالحمید در ایام حکم‌فرمایی خود بر بلیات و شدائید در ایام اخیر حیات ظاهری حضرت بهاءالله در عالم ادنی افزود و پس از صعود آن حضرت دستورات جدیدی برای محبوبیت و قلعه بندی حضرت عبدالبهاء صادر نموده تصمیم به نفی و اعدام آن حضرت گرفته بود ولی در جنگ با روسیه در سال ۱۸۷۸ شکست خورد و مملکت وسیع عثمانی تجزیه و تفکیک و تحت اختیار دولت مختلفه در آمد در همان ایامی که هیئتی مخصوص برای تفتیش به عکا ارسال داشته بود و همه انتظار صدور فرمان اعدام وبا تبعیید حضرت عبدالبهاء را به صحرای فیزان داشتند، عبدالحمید مورد سوء قصد واقع و این قضیه عاقبت منجر به شورش و انقلاب گردیده و در آوریل سال ۱۹۰۹ از سلطنت خلع و در بندر سالونیک محبوس گشت و بعد از آن پس از شورش و انقلاب گردیده در فوریه ۱۹۱۸ فوت نمود.

پس از خلع اویکی از برادرانش را به نام سلطان محمد خامس به سلطنت اختیار نمودند و در زمان او دولت عثمانی در جنگ بین الملل که در ریف متحده ایلان بود با شکست مواجه شد سپاهیان

عثمانی به فرماندهی جمال پاشا که وعده، اعدام حضرت عبدالبهاء و خراب نمودن مقامات متبرکه را داده بود شکست فاحشی خورده خود او ذر مدت کمی فرار را برقرار ترجیح داده از میدان جنگیه در رفت . عاقبت دولت عثمانی ناگزیر به تسليم شد . سلطان محمد خامس در ماه زوئن ۱۹۱۸ از زاین جهان درگذشت و سلطان محمد ششم آخرین سلطان این سلسله جانشین برادر شد . ولی نهضت مصطفی کمال پاشا آتابورک قائد کبیر ترکیه، جدید به دوره، حکمرانی و سلطنت آل عثمانی خاتمه داد و حکومت جمهوری جایگزین آن گردید . سلطان محمد مذبور از اسلامبول به جزیره، مالطه گریخت و چون سلاطین عثمانی حائز دو مقام سلطنت ظاهری و خلافت اسلامی بودند مجلس شورای ملی عبدالمجید خان دوم را به خلافت رسمی برگزید ولی کمی نگذشت که این مقام خلافت نیز درسوم مارس سال ۱۹۲۴ مطابق ۲۵ جمادی الثانی ۱۴۴۳ بکلی لغو گردیده تمام افراد خاندان سلطنتی آل عثمان از مملکت اخراج و عبدالmajid خان خلیفه، مخلوع که جزء آنان بود در سال ۱۹۴۴ در یکی از مهمانخانه های محقر پاریس با ذلت و بیچارگی جان داده و جنازه اش را به مسجد آن شهر نقل نمودند .

اسرار ربانی - ج ۱ - ص ۶۰، رحیق مختوم ج ۱ ص ۵۵۵، آهنگ بدیع (شماره مخصوص) ص ۷ - ۲۸۶

۴۵ - سلسله، قاجار مدافع و آلت دست روحانیون منحط بود

گرچه قاجارها همسان صفویان ادعا نکردند که از ذریه، امام علی (ع) هستند . مع الوصف آنها سعی کردند امور خود را تحت نفوذ و تاثیر قدرت مافوقی جلوه دهند . آنها از مفهوم "ظل الله" استفاده کرده و بر اعتبار و شکوه دربار سلطنتی هرچه بیشتر افزودند . در زمان سلطنت آنها، علاوه بر رهبران عشایر، زمینداران و مأمورین عالی رتبه، لشکری و کشوری، دوگروه دیگر نقش مهمی در جامعه بازی می کردند یکی تجار و دیگری اعضای جامعه، مذهبی مهمترین شخصیت های مذهبی مجتهدین بودند که مطالعات و بر جستگی آنها به اتخاذ تصمیم های در زمینه، مسائل مذهبی می انجامید . آنها از احترام زیادی برخوردار بودند و احکامی که برای شاه و یا حکام ایالتی صادر می نمودند . غیر قابل چشم پوشی بود . در شهرهای بزرگ یک نفر شیخ اسلام و یک نفر امام جمعه وجود داشت، آنها انتصابی بودند و نظیر قضات و بعضی از علماء مواجب دریافت می کردند . در مناصب مذهبی نوعی گرایش شدید موروثی وجود داشت و گاهی هم از وجود اعضای جامعه مذهبی در دیوان سالاری استفاده می شد .

ایران
سیری در تاریخ بعداز اسلام - ص ۱۸۳ و ۱۸۶

۴۶ - سلسله، قاجاریه و سقوط آن

منسوب به ایل قاجار، سلسله ای از سلاطین ایران هستند که بعد از کریم خان زند به پادشاهی رسیدند . آغا محمد خان سر سلسله، قاجاریه است . در سال ۱۲۱۲ هجری پس از آغا محمد خان فتحعلی شاه که اسمش باباخان بود به سلطنت رسید . پس از وی محمد شاه قاجار در سنه ۱۲۵۰ شاه شد . بعد از او ناصرالدین شاه سلطان ایران شد .

حضرت نقطه، ولی در کتاب قبوم الاسماء، او را مخاطب قرار داده و دعوت فرمودند و توقیعی نیز به نام وی نازل و برای او ارسال فرمودند . حضرت ولی امر الله در توقع قرن اجیان امریک بیانی به این

ضمون می فرمابند: " محمدشاه که از ورود حضرت اعلیٰ به طهران ممانعت کرد و از تحقیق و اثبات امر حضرتش سرپیچی نمود در سن چهل از عمر خود گرفتار امراض مختلفه گردید و زمام امور را بدست وزیر بی تدبیر خویش سپرد و عاقبت به نار حجیم که حضرت اعلیٰ قسم یاد فرموده در یوم قیامت برای او در صورت اعراض همیاست راجع گشت " (سال ۱۲۶۴) پس از اوناصرالدین میرزا ، شاه شد .

ناصرالدین میرزا فرزند ارشد محمد شاه که در حیات پدر پس از عزل شاهزاده بهمن میرزا از فرمانروائی آذربایجان چندسالی به سمت ولیعهدی و حکمرانی آن ایالت در تبریز روزگار میگذرانید پس از فوت محمد شاه در سنه ۱۲۶۴ قمری به سن ۱۸ سالگی به جای پدر بر تحت سلطنت نشسته و تا سال ۱۳۱۳ سلطنت طولانی او ادامه یافت . دوران فرمانروائی او مملو از حوادث و وقایع جانگذار هولناکی است که به فتوای علماء و فرمان او درباره موهمنیین بهامر مبارک با نهایت شدت و قساوت اجرا شده است و در کتاب و تواریخ مختلفه به تفصیل مندرج است . این پادشاه که چهارمین سلطان سلسله قاجاریه میباشد از اوان جوانی غرق در دریای شہوت و کامرانی و محصور به عده‌ای از متملقین و چاپلوسان درباری بود . شخصی بود از علم و اخلاق پی بهره و از سیاست مملکت داری بی نصیب ، خودخواه و مستبد الرای و قسی القلب ، چون در سال ۱۲۶۸ هجری قمری مورد سوء قصد بعضی از بابیان واقع گردید به ریختن خون جمعی بی‌گناه فرمان داد و آنچه در قدرت داشت برای ریشه‌کن نمودن این آئین از سرزمین ایران بکار برد . حضرت بهاء‌الله لوحی غرا که معروف به لوح سلطان است خطاب به اونازل و بوسیله قاصد مخصوص یعنی جناب بدیع ارسال فرمودند . عاقبت این پادشاه که شایستگی و لیاقت انجام اوامر الهی را در اثر آن همه مظالم از خود سلب نموده بود هنگامیکه مقدمات تشکیل جشن پنجه ساله سلطنت او فراهم می‌شد ، در روز جمعه ۱۷ ذی‌قعده سال ۱۳۱۳ هـ . ق . هنگام ظهر در حرم شاه عبدالعظیم هدف طپانچه میرزا رضا کرمانی از اتباع سید جمال الدین اسدآبادی معروف به افغانی واقع و مقتول گردید .

پس از او مظفرالدین شاه به سلطنت رسید و در زمان او نهضتهای آزادی طلبی شروع و فرمان مشروطه را در ایام واپسین شاه (۱۶ ذی‌قعده سال ۱۳۲۳) به امضای او رساندند ولی چند روز بعد درگذشت .

جانشین از محمد علی میرزا با آنکه به حمایت از حکومت قانونی مشروطه سوگند یاد نموده بود چیزی نگذشت که مخالفت نموده و آزادی خواهان را مورد تعقیب قرار داد و مجلس شورای ملی را به توب بست و برای این اقدام انقلاب خونین در پایتخت و اکثر شهرهای ایران رخ داد و عاقبت منجر به تسلط مشروطه خواهان و خلع او از سلطنت گردیده و از ایران خارج (جمادی الثانی سال ۱۳۲۷ هـ) شد . این کشمکشها که روزبه روز شدت میافتد . دران حکمرانی آل قاجار را کوتاه نمود و احمدشاه فرزند محمد علی شاه مخلوع ، آخرین پادشاه قاجاریه در سال ۱۳۰۴ موقعي که به سفر اروپا رفته بود و از حالت مملکت و ملت برکنار بود ، مجلس او را از سلطنت خلع کرد و به دوره سلطنت این سلسله خاتمه داده

۴۷- سلطان عبدالحمید

سلطان عبدالحمید (۱۹۱۸ - ۱۸۴۲) دومین عبدالحمید از سلاطین عثمانی است که پس از خلیع برادرش سلطان مراد در سال ۱۸۲۲ میلادی سلطان عثمانی و خلیفه اسلام گردید. وی پادشاهی بسیار محیل و مستبد و قسی بود و قتل عام ارامنه در زمان او واقع شد وهم او بود که دستور قلعه بنده و تشدید محصوریت حضرت عبدالبهاء را در سال ۱۹۰۱ صادر کرد و بعد هیئت‌های تفتیشیه را در سال‌های ۱۹۰۴ و ۱۹۰۷ اعزام داشت تا اینکه خود در سال ۱۹۰۹ به نهایت ذلت معزول و زندانی شد و به فرموده، مبارک حضرت ولی امرالله دوره، حکومت "سفاك بى باك، ارزل واقبح و افسد و اظلم سلطان دسيسه کار آل عثمان" خاتمه یافت. او به علت خونریزی بسیار به "سلطان الاحمر" معروف، شده بود.

نوزده هزار لغت، مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشتها ص ۱۸۹

۴۸- سلطان عبدالعزیز - حاکم ستمگر (۱۸۶۶ - ۱۸۳۰)

خلیفه، عثمانی و اسلامی است که در سال ۱۸۶۱ پس از برادر خود سلطان عبدالمجید به سلطنت رسید و عامل سرگونیهای مظہر الہی در خطه، عثمانی گردید. وی در مدت پانزده سال خلافت خود سه بار حکم تبعید و سرگونی حضرت بہاءالله را صادر کرد و جمال‌قدم را به حبس موءبد در عکا محاکوم نموده و در نتیجه دچار مشکلات عظیم شد و حتی قسمت‌هایی از متفرقات عثمانی مانند مصر و صربستان و رومانی از حیطه، نفوذ وی خارج شده و مستقل گشتند. از لحاظ مالی هم قادر به تادیه قروض سنگین خارجی نگردید. گرچه نامبرده در اوایل سلطنت تمایل به آزادی خواهی و روشنگری از خود نشان داد ولی به زودی به سیاست ارتجاعی بازگشت بطوریکه با کودتائی در داخل قصر خود در سال ۱۸۷۶ مواجه شد. مفتی اسلامبول فتوای قتل وی را صادر کرد و متعاقب آن عبدالعزیز کشته شد. گفته می‌شود او شخصاً انتخار کرده است.

حضرت بہاءالله در اسلامبول لوحی خطاب به او و وزرايش نازل فرمودند که توسط شمسی بیان مأمور دولت که در خدمت مبارک بود) بدست صدر اعظم او داده شد.

نوزده هزار لغت، مجموعه، نظم جهانی - یادداشتها ص ۱۸۹

۴۹- سوسياليسم

سوسياليسم انواع متعدد مختلف دارد. معهذا قدر مشترک و کلی و مورد قبول عمومی در انواع مختلف سوسياليسم، این است که دولت باید بر وسائل تولید یعنی زمین و معادن و کارخانه‌ها و نظایر آنها و همچنین بر وسائل توزیع مانند راههای آهن و امثال آنها و بر موسسات اقتصادی که با این امور مربوطند مانند بانکها و غیره نظارت داشته باشد. اساس این فکر برآن است که افراد نباید اجزاء داشته باشند و بتوانند این وسائل و این تأسیسات یا کارهای دیگران را برای منافع و سود شخصی خود مورد استثمار و بهره‌کشی قرار دهند. اساس فکر سوسياليسم همین است.

بطور کلی و خلاصه می‌توان سوسیالیستها را به دو دسته تقسیم کرد:

- ۱- گروه طرفدار تغییرات ملایم و تدریجی که عقیده دارند باید با تحولات ملایم و آرام قدم به قدم و از راه فعالیتهای پارلمان پیش‌رفت، حزب کارگر انگلستان "وفابیانها" از این نوع هستند.
- ۲- گروه دیگر انقلابی می‌باشند که عقیده ندارند بتوان از راه پارلمانها به این منظور رسید و نتیجه‌ای بدست آورد. این گروه اخیر بیشتر "مارکسیستها" هستند.

گروه اولی که هوا دار تحولات تدریجی بودند به تدریج تعدادشان خیلی کمتر شد و حتی در انگلستان هم ضعیف شدند و بدین ترتیب "مارکسیسم" تقریباً شامل تمامی افکار و درخواستهای سوسیالیستی گردیدند مارکسیست‌راحم در اروپا به درسته بزرگ و محظوظ تنسیم می‌شدند که کمونیست‌ای روسی دریک طرف و "سوسیال دموکراتهای" قدیمی آلمان و اتریش و سایر جاها در طرف دیگر قرار می‌گیرند. سوسیال دموکراتها به علت ضعف‌ها و شکستهایی که در برابر جنگ و حوادث پس از آن‌شان می‌دادند مقدار عمدی از اعتبارشان را از دست دادند و بسیاری از هوا داران پر حرارت آنها به کمونیستها پیوستند.

نگاهی به تاریخ جهان - ج ۲ ص ۱۰۴۳ - ۱۰۴۵

۵۰- سه بار فرمان تبعید توسط سلطان عبدالعزیز

- تبعید اول:

حضرت ولی‌امر الله در توقيع منیع قرن بدیع می‌فرمایند:

"اکنون میقات مقرر یعنی میعاد عزیمت جمال اقدس ابھی از عراق فرا رسید و مساعی وحیل و تدبیر مستمر دشمنان امر خصوصاً شیخ عبدالحسین و همdest و میرزا بزرگ خان که در مدت نهاد بلا اقطاع به جعل اکاذیب و انحراف حقایق و ارسال تقاریر داشت آمیز ما، لوف بودند شمره، خویش را ببار آورد و لواح شدید و مداوم که از یک طرف به شاه ایران و وزیر مملکت و از طرف دیگر به سفیر کبیر دولت علیه در اسلامبول راجع به تسريع در انتقال حضرت بهاء الله از شطر بغداد فرستاده می‌شد ناصرالدین شاه را برآن داشت که بالمال در این باره حکم قاطع و امر صارم صادر نماید این بود که به وزیر امور خارجه خود دستور داد فرمانی موءکد به میرزا حسین‌خان سفیر کبیر ایران در بار عثمانی که صاحب نفوذ عظیم و روابط دوستانه قدیم با عالی پاشا و فواد پاشا صدراعظم و وزیر امور خارجه آن دولت بود صادر واورا موظف نماید که با اولیای حکومت وارد مذاکره شده و از جانب دولت متبعه از سلطان عبدالعزیز درخواست کند که چون اقامت دائم حضرت بهاء الله در مرکزی مانند بغداد که نزدیک سرحد ایران و در جوار زیارتگاه مهم شیعیان واقع است، امنیت مملکت واستقلال حکومت را تهدید می‌نماید، ایشان را به نقطه دیگری که از حدود و تغیر ایران دورتر باشد منتقل سازند. میرزا حسین‌خان با استظهار مقام سلطنت که بسیاری از اختیارات خویش را به وزراء و نمایندگان مختار خود مفوض نموده و با کمل و معاهده بعضی از سفرها و قنائل دول خارجه مقيم اسلامبول موفق گردید اجازه عبدالعزیز پادشاه عثمانی را نسبت به انتقال حضرت بهاء الله و اصحاب آن حضرت به اسلامبول بدست آورد".

-تبعید دوم :

" مرحله اولی این ابلاغ عمومی فی الحقیقہ از مدینه کبیره آغاز وبا صدور توقیعی از طرف هیکل مبارک حضرت بها، الله خطاب به سلطان عبدالعزیز که خود را خلیفه اسلام وحاکم مطلق در امپراتوری عظیم آل عثمان می شمرد افتتاح شد این پادشاه مقتدر و جبار در بین تاجداران و امراء ارض نخستین پادشاهی بود که دعوت الهی را دریافت نمود و نیز در میان زمامداران شرق اولین زمامداری شمرده می شد که عدل منتقم الهی در مورد وی اجرا و به کیفر اعمال شنیعه خود مبتلا گردید و آنچه موجب نزول این توقیع مبارک شد همانا فرمان ظالمانه و منفوری بود که آن سلطان خودخواه بدون هیچگونه علت و مجوزی صادر و در حالی که هنوز از ورود مهاجرین به مدینه، کبیره بیش از چهار ماه نگذشته بود آن مظلومان را در بحبویه سرمای زمستان به ارض سرکه در اقصی نقاط سرحد مملکت قرار داشت به وضع ناهمجارت و فظیعی تبعید نمود.

-تبعید سوم :

" فرمان سلطان عبدالعزیز مورخ پنجم ربیع الثانی ۱۲۸۵ هجری (مطابق با ۲۶ ذوئیه ۱۸۶۸ میلادی) نه تنها حضرت بها، الله و همراهان آن وجود اقدس را به نفی ابد محکوم می نمود بلکه سجن شدید در باره آنان مقرر می داشت و به استناد اینکه این طایفه در طریق ضلالت سالک و دیگران را نیز از سبیل مستقیم منحرف می نمایند دستورات شدید و غلیظ از جانب سلطان و وزرای او صادر گردید که نسبت به مسجونین به کمال شدت و خشونت رفتار و آنان را از معاشرت با یکدیگر و همچنین از اختلاط با اهالی مدینه منع اکید نمایند.

با توجه به بیانات فوق حکم تبعید جمالقدم از عراق به اسلامبول . از اسلامبول به ادرنه و از ادرنه و به عکا توسط سلطان عبدالعزیز صادر گردید.

ماخذ از قرن بدیع - ج ۲ ص ۲۰۷ ، ۲۰۸ ، ۱۷۱ - ۱۷۴ و ۲۹۳

۵۱ - سیاست تحریم

امضا کنندگان میثاق جامعه، اتفاق ملل خود را ملزم ساختند علیه هر کشوری که توسط جامعه بعنوان متجاوز شناخته شود سیاست تحریم را بکاربرند. طبق ماده، ۱۶ این قرار داد هر کشوری که برخلاف مواد ۱۲، ۱۳ و ۱۵ یا کشور دیگری آغاز به جنگ کند مانند آن است که علیه همه، کشورهای عضو وارد جنگ شده است و باید فی الفور همه، روابط سیاسی و اقتصادی با آن قطع شود.

مجموعه، نظام جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۷ - ۱۹۶

۵۲ - عصر - عهد کور

بر حسب تبیینات مولای توانا حضرت ولی امر الله کور مقدس بهائی حداقل ۵۰۰ هزار سال امتداد خواهد داشت و ابتدای آن از سال ۱۲۶۰ هـ مطابق با ۱۸۴۴ م (بعثت حضرت اعلی) است. این کور به ادوار و اعصار وعهود تقسیم می گردد. دور اول از کور بهائی اقلال" ۱۰۰۰ سال امتداد دارد و به سه عصر

تقسیم می‌گردد:

۱- عصر اول یا عصر رسولی که مبدأ آن سال ۱۲۶۰ هـ (۱۸۴۴ م) و خاتمه آن صعود حضرت عبدالبهاء (۱۹۲۱ م) است (مدت ۷۷ سال)

۲- عصر دانی یا عصر تکوین که مبدأ آن اعلام وصایای حضرت عبدالبهاء (۱۹۲۱ م) و خاتمه آن برای ما مجھول است

۳- عصر ثالث یا عصر ذهبي که مبدأ آن انتهای عصر تکوین و خاتمه آن انتهای دوران اول از کور بهائي است.

عصر رسولی (۱۹۲۱ - ۱۸۴۴) به سه عهد اعلى به مدت ۹ سال - عهد ابھي به مدت ۳۹ سال و عهد میثاق به مدت ۲۹ سال، تقسیم می‌شود.

عصر تکوین (۱۹۲۱ - ۱۹۴۶) مرکب از چند عهد است که ما اکنون در عهد رابع از آن قرار داریم بدین ترتیب که:

۱- عهد اول (۱۹۲۱ - ۱۹۴۶) از اعلام وصایای حضرت عبدالبهاء تا ۲۵ سال که منتهی به سنه ۱۰۳۰ بديع می‌شود. (انتهای اين عهد بين سالهای ۱۹۴۴ و ۱۹۴۶ تعبيين شده است).

۲- عهد ثانی (۱۹۴۶ - ۱۹۶۳) که از سنه ۱۰۳۰ بديع است تا ۱۲۰ بديع.

۳- عهد ثالث (۱۹۶۳ - ۱۹۸۶) از ۱۲۰ بديع تا ۱۴۳ بديع.

۴- عهد رابع (۱۹۸۶ - ۱۹۸۶) از رضوان ۱۴۳ بديع تا ۱۰۰۰.

"عصر ذهبي خود في حد ذاته منقسم به اقسام وعهود متعاليه خواهد بود که متناوباً "متسللاً" در عالم امكان لائح وعيان خواهد گشت ومنجر به استقرار صلح اعظم در بسيط زمين و جلوه، سلطنت عاليه و غلبه، ظاهره شريعت سماويه خواهد شد و مذنيت لاشرقیه ولاغربیه الهیه در اقطار جهان برقرار خواهد گشت."

ارکان نظم بديع - تاليف غلامعلی دهقان ص ۴

جزوه، نظم بديع معارف عالي ص ۱۵

۵۳ - فاشيسم

فاشيسم به معنی نوعی نظام سیاسی، نهضت سیاسی و نظریهای سیاسی بکار رفته است که در پيوند با یکدیگر قرار دارند. در يك کلام فاشيسم استقرار یا کوشش برای استقرار گونه‌ای رژیم دیکتاتوری بر پایه، خشونت و ترور، بزرگداشت دولت و امحاء، نهادهای دمکراتیک و دشمنی آشکار با دمکراسی و سوسیالیسم است. فاشيسم همچنین بر شکل‌های خاصی از عوام فریبی اجتماعی مانند ضدیت با یهود، عبارت پردازیهای ضد سرمایه‌داری و بطور کلی بر آوازه‌گریهای سیاسی متکی بر تعصب ملی و نژادی اطلاق می‌شود. خاستگاه فاشيسم ایتالیا و برگرفته از فاشيسمو است.

بر اثر دلسربی و سرخوردگی پس از جنگ جهانی يکم، بنیتوموسولینی (۱۸۸۲ تا ۱۹۴۵) در ایتالیا

ظهور کرد . موسولینی با صلح خواهی، سرخوردگی و کمونیسم مخالفت شدیدی آغاز کرد . پسیاری از ایتالیائیها که از دسته بندیها و توطئه چینیها بینناک بودند از موسولینی و حزب فاشیست او که در پائیز ۱۹۲۳ به حکومت رسید پشتیبانی کردند . حکومت موسولینی برهمه جنبه‌های زندگی مردم، جز بر دین آنها که به ویژه پس از ۱۹۲۹ آزادی گستردگی برای آن قائل بود، نظارت کامل داشت . حزب فاشیست می‌خواست کشور را از لحاظ اقتصادی مستقل کند . دولت ایتالیا مادیگرا شده بود . ارتش بزرگ و پیشرفتی شد . نیروی هوایی توسعه یافت و نیروی دریائی به ابزار نیرومندی تبدیل گردید و شور میهن پرستانه از ویژگیهای زندگی اجتماعی ایتالیا به شمار می‌رفت . حکومت فاشیسم ایتالیا قدم موئی در راه چنگ جهانی دوم بشمار می‌رود .

^{۸۹} فرهنگ علوم سیاسی ص ۱۳ - تاریخ تمدن ج ۲ - ص ۵۱۲ - ۵۱۳ - کلیات روابط بین‌الملل ص

۵۴ - فرانسوا ژوزف (ملک نمسه)

پادشاه اطربیش (نمسه) که طرف خطاب قرار گرفته است فرانسوا ژوزف برادر زاده فردیناند پادشاه اطربیش و هنگری است که پس از گناره‌گیری فردیناند از سال ۱۸۴۸ تا ۱۹۱۷ برآن کشور سلطنت نموده . فرانسوا ژوزف مردی بود بلند همت ولی متکبر و خودخواه وجاه طلب . سفری به اراضی مقدسه نمود، بیت المقدس را دیدن نمود و با آنکه برای او میسر بود که در این موقع درباره امر مبارک تحقیق نماید معهذا توجیه ننمود لذا حضرت بہاءالله در کتاب اقدس خطاب عتاب آمیزی به پادشاه مذبور فرموده و او را از جهت قصوری که نسبت به تحقیق امر الهی نموده مورد سرزنش و ملامت قرار دادند . از همان موقعی که این آیات از قلم آن حضرت نازل شد مصیبتهای جانگذاری پی‌درپی بر شخص پادشاه وارد گردید . ردلف ولیعهد او در حالیکه ستنهای دختر پادشاه بلژیک زوجه او بود با دوشیزه‌ای از اهالی وین ارتباط حاصل نمود و با او خیال از وداع داشت و امپراتوری موافقت ننمود ردلف مصمم به خودکشی شده روزی در چنگ مایرلینگ با دوشیزه مذبور مشغول تفریح و گردش بود ناگهان حال جنون آمیزی پیدا نموده با رولور ابتدا آن دختر و سپس خود را کشت (۱۸۸۹).

ملکه اطربیش در شهر ژنو مورد حمله ناگهانی یکی از آنارشیستهای ایتالیائی موسوم به لوکچنی واقع گردید و به ضرب کارد به قتل رسید . فرزند دیگر او ارشیدوک فرانسوا فردیناند روز ۲۸ ژوئن ۱۹۱۴ به دست یک نفر از محصلین صربی موسوم به گراویلو پرنیپ مقتول گردید که با این حادثه چنگ عالم سوز برپا شد و در پایان این چنگ اساس سلطنت این خاندان فرو ریخت، بدین ترتیب که خودامپراتور در ۲۲ نوامبر ۱۹۱۴ بدرود حیات گفت و شارل اول به جایش جلوس کرد و سپاهیان اطربیش در چنگ مغلوب و عاقبت در روز چهارم نوامبر ۱۹۱۸ سلطنت خاندان هابسبورگ منقرض و حکومت جمهوری اعلان گردید شارل اول ناگزیر از سلطنت کناره‌گیری کرده به سوئیس فرار نمود .

آهنگ بدیع (شماره، مخصوص) ص ۲۹۰

۵۵ - "فرزند شهید خود را فدای استخلاص و اتحاد نوع بشر فرمود" (واقعه، شهادت حضرت غصن اطهر)

حادثه، محننه‌ای که بیش از تمام قضایا و بلایای وارده در ایام سجن اعظم سبب تأثیر خاطر حضرت بهاء الله و عائله مبارکه و موجب حزن یار و اغیار گردید، واقعه، شهادت حضرت غصن اطهر بود. ایشان موسوم به مهدی و بزرگوار شدند و شب و روز به خدمت قائم و به کتابت و تحریر آیات و الواح نازله وارد شدند. همیشه از مسدود بودن ابواب سجن و محرومیت احبا نالان و گزیان بودند. تاهنگ‌امیکه بر بالای بام قشنه به مناجات و راز و نیاز مشغول ومشی می‌فرمودند ناگهان از بام به زیر افتاده و همینکه هیکل مبارک حضرت بهاء الله بالای سر او حاضر گردیدند، رجای شهادت نمودند که ابواب سجن بر روی مشغول گردیده و همیشه از مسدود بودن ابواب سجن و محرومیت احبا نالان و گزیان بودند. تاهنگ‌امیکه بر بالای بام قشنه به مناجات و راز و نیاز مشغول ومشی می‌فرمودند ناگهان از بام به زیر افتاده و همینکه هیکل مبارک حضرت بهاء الله بالای سر او حاضر گردیدند، رجای شهادت نمودند که ابواب سجن بر روی مشغول گشوده شود. استدعای او مورد قبول واقع و بعداز بیست و دو ساعت درسن بیست و دو ساعت روح پاکش از این جهان به عالم الهی صعود نمود و جسد مطهرش در قبرستان نبی صالح مدفون گردید.

غروب ۲۳ ماه ربیع الاول از سال ۱۲۸۶ هجری مطابق با ۲۳ ذوئن از سال ۱۸۲۰ لوحی جانگزار نسبت به این واقعه از قلم مبارک حضرت بهاء الله نازل گشت. رمس مطهر حضرت غصن اطهر و والده، حضرت عبدالبهاء را از قبرستان نبی صالح خارج و در دامنه، جبل کرمل در جوار پر انوار مقام اعلیٰ قرب حضرت ورقه، علیاً منتقل و مستقر فرمودند و روی آن بنای زیبائی برپا کردند و حضرت ولی امر الله در توقيع مخصوصی که به مناسبت این انتقال در تاریخ ۱۴ شهرالمسائل ۹۶ مطابق با ۲۵ دسامبر ۱۹۳۹ امرقوم فرموده‌اند، راجع به عظمت شهادت حضرت غصن اطهر چنین می‌فرمایند: "ای یاران الهی ملاحظه نمائید این بیان در این مناجات چه مقدار عظیم است و این رتبه و مقام به چه حدی رفیع و جلیل. به نص صریح می‌فرمایند: فدیت ما اعطیتني لحیوه العباد و اتحاد من فی البلاد" احیای عالم و اتحاد ام که از خصائص این دور عظیم است و اعلام وحدت عالم انسانی که اعظم و اول و مبداء این امر اقوم است و سراپرده، آن باید من بعد در قطب امکان پس از ابعام انقلابات حالیه، جهان بر حسب نبوات انبیائی عظام و بشارات مسطوره در الواح قیمه، مالک انان مرتفع گردد، از برکت شهادت غصن مقدس دیان جمال رحمن، در عالم امکان تحقق خواهد یافت. همچنان که در ادوار سابقه یعنی در دور حضرت ابراهیم، اسماعیل و در دوره حضرت مسیح، نفس مقدس آن حضرت و در دور فرقان حضرت سیدالشہداء در کور بیان خبرت از اعلیٰ روحی لوشحات دمهم الاطهر فدا حاضر و مهیای فدا جهت تطهیر و استخلاص اهل عالم گشتند و به قربانگاه فدا شتافتند، در این کور بدیع حضرت غصن الله الاطهر به فرموده، جمال‌قدم واسم اعظم جام شهادت را پنوشید تا باب لقا بر وجه اهل بها مفتوح گردد و وحدت عالم انسانی اعلان گردد و عالم ادنی آئینه، ملکوت ابھی شود."

کتاب حضرت بهاء الله، ص ۲۲۹-۲۲۴

۵۶ - فریاد از قلب قاره، آسیا

اگرچه در کشور چین عضویت در حزب کمونیست در سالهای ۱۹۲۰ مسئله سیاسی محسوب نمی‌گردید ولی با تشجیع شعبه چین دفتر کمنیترن (سازمان کمونیسم بین‌المللی) که توسط کشور اتحاد جماهیر

شوری نا، سیس شده بود رهبری حزب کمونیست توانست در حزب ملی چین (کومین تانک) به رهبری سون یات سن رخنه کند. پس از درگذشت سون یات سن در سال ۱۹۲۵ جنگ داخلی خونینی بین اعضای حزب کمونیست و طرفداران چنگکای شک فرمانده، ارتش انقلابی درگرفت و اعتنابات پی درپی کارگران و شورش عظیم کشاورزان در سراسر چین انتشار یافت. بالاخره زمانی که دولت ملی چین سرگرم جنگ با ژاپن گردیده بود کمونیست‌ها موقعیت را مفتتن شمرده و در سال ۱۹۳۰ در ایالت مرکزی چین تشکیل دولت اشتراکی کیانگ‌سی را اعلام نموده و بتدریج همه ایالت‌های چین را از دست حکومت چنگکای شک خارج ساختند.

مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۸۴

۵۷ - فلسفه، عرفانی

محور اصلی فلسفه، کنوستیکی نجات دادن و آزاد ساختن روح از مسمومیت و آلودگی‌های مادی است. این نظریه اول بار بصورت مذهبی و فارغ از قیود فلسفی عرضه گردید. این طرز فکر که با اصل دو خدائی در ادیان مصقردیم و دیانت زردشت تطبیق می‌نماید برای مدت مدیدی شدیداً در دنیا مسیحی مورد توجه قرار گرفت بطوری که در زمانی طولانی اغلب کسانی که خود را مسیحی می‌دانستند به یکی از فرقه‌های کنوستیکی وابسته بودند. نوشته‌هایی از قبیل انجیل مریم، انجیل پطرس و انجیل فیلیپ که نویسنده یا نویسنده‌گان آنها دقیقاً معلوم نیست از آن دوره باقی مانده است.

مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۵

۵۸ - فلسفه، هگل

جرح ویلهلم فردریک هگل (۱۷۷۰ - ۱۸۳۱) George Wilhelm Friedrich Hegel پدر فلسفه، دیا لکتیک جدید، آخرین ایده‌آلیست آلمانی بود که کوشید سیستم جدیدی بوجود آورد که قادر باشد اشکالات مهم فلسفه را حل نماید. مارکس و انگلیس از متفکرین اخیر تحت تاثیر افکار هگل قرار گرفته و نظریه، "مبارزه، طبقات اقتصادی جامعه" را اظهار نمودند. در حالیکه هگل بوجود آمدن جهان را - ظهور روح مطلق می‌داند معندها سیستم فکری وی نسبت به اعتقادات موجود مذهبی جنبه، خصوصت‌آمیز به خود می‌گیرد. همه، اعتقادات به مذاهب قرن نوزدهم و تا حدی ادیان زمان حاضر به نحوی بافلسفه، هگل مربوط می‌گردد.

مارکس تئوری "انسان شناسی" فوئرباخ و طرفداران جدید هگل را برای نشان دادن نقش مخرب مذهب در طرز تفکر افراطی خود راجع به مبارزه، طبقاتی برگزیده است.

مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۳-۱۹۲

۵۹ - فیلونیسم

فیلون فیلسوف یهودی یونانی که در قرن اول میلادی در اسکندریه می‌زیست کوشید تا اعتقادات - مذهبی را با تفکر فلسفی درهم بیامیزد. کارهای وی با توجه به پیشرفت نظریات مذهبی مسیحیت از اهمیت بسیاری برخوردار است.

مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۵

۶-قرارداد و رسای مصنفین میثاق

قرارداد و رسای *Treaty of Versailles* سند صلحی است که بوسیله کشورهای فرانسه انگلیس، ایالات متحده، امریکا و ایتالیا تهیه و توسط کشورهای مزبور و سایر متحده‌ان آنها در کنفرانس صلح پاریس به تاریخ دهم ژانویه ۱۹۱۹ به امضاء رسید و بدینوسیله رسماً "به جنگ بین‌الملل اول خاتمه داده شد.

نمایندگان تمام کشورهای متفق در کنفرانس صلح و رسای (در پاریس) شرکت کردند ولی رهبری جلسات بیشتر با "کلمانسو"، "ویلسون"، "للویه جرج" و "اورلاندو" نمایندگان فرانسه، امریکا، انگلیس و ایتالیا بود. آلمانیها با آنکه ناراضی و متعرض بودند، پیمان صلح را در ۲۸ ژوئن ۱۹۱۹ امضا کردند. در این پیمان استرداد آکزاس ولورن، و شهرستانهای لهستان، مراجعته به آراء عمومی در سیلزی علیا، در شلوپیگ و سار برای تعیین سرنوشت این نواحی، صرفنظر کردن آلمان از دانتریگ و مستعمرات خود یا تقلیل نیروی دریائی و قوای نظامی آلمان پرداخت غرامت جنگ و اشغال ساحل چپ رن بوسیله سربازان متفقین، پیش بینی شده بود.

بدین ترتیب با معاهده، و رسای (۱۹۱۹) نقشه، اروپا تغییر کرد. متصروفات استعماری آلمان دوباره تقسیم شد و سایر مسائل از جمله دیون آلمان، بطور سراسری حل و فصل شد. آلمان مجبور شد خسارت اموالی را که در بلژیک و فرانسه نابود کرده بود بپردازد. غرامتی که آلمان بایستی از این بابت به مارک طلا می‌پرداخت، بالاخره به ۲۲ میلیارد دلار بالغ شد. سرجمع دیون آلمان به مبلغ ۲۲ میلیارد دلار رسید. از این گذشته، مرزهای آلمان از نوادرات شد آکزاس ولورن به فرانسه باز گشت، ایوین و مالمدی به بلژیک بازگشت داده شد. بدنبال رای گیری عمومی، بخشی از شلوپیگ را به دانمارک دادند. منطقه‌های لهستانی نشین با اقلیتی‌ای آلمانی به جمهوری نوینیاد لهستان ضمیمه گردید. دانتریک و ناحیه، مجاورش شهر آزاد و مستقلی شد. ممل در ساحل رود نیمن نیز موجودیت سیاسی تازه‌ای یافت. کشورهای متحد آلمان به همین ترتیب عمیقاً "دگرگون شدند. اتریش - مجارستان مضمحل شد و به جای آن اتریش نوین بوجود آمد. تیرول جنوبی به ایتالیا داده شد و نواحی جنوبی اسلاؤ نشین به یوگسلاوی تسلیم گردید. مجارستان کشور جدگانه‌ای را تشکیل داد اما ترانسیلوانی جزو رومانی گردید. چکا - اسلواکا همراه با عده‌ای از روس‌تائیها در کشور تازه‌ای به نام چکوسلواکیا متحد شدند. بلغارستان و عثمانی مجبور شدند تغییرات عظیمی را در مرزهایشان بپذیرند. اینها تنها تغییراتی نبود که پیمانهای صلح ایجاد نمی‌کرد، افزون بر اینها برای جبران و ترمیم و مسائل اقتصادی تدبیری اندیشیده شد.

قرارداد صلح و رسای در کنفرانس ۱۹۱۹ پاریس، مهمترین عامل وعلت وانگیزه و زمینه جنگ جهانی دوم بود. این قرار داد شامل ۱۰ فصل و ۴۴ ماده بود که در ۲۸ ژوئن ۱۹۱۹ بین دول متحاصمن جنگ جهانی منعقد شد و در ژانویه ۱۹۲۱ قابل اجرا گردید. این قرار داد غیر عادلانه از طرف دول متفق غالب (از جمله بریتانیا، فرانسه، ژاپن، ایتالیا، امریکا و سایرین) به دول متحد مغلوب مخصوصاً به

آلمان تحمیل گردیده بود.

دولت وقت اتحاد جماهیر شوروی بعلت جنگها و اختلافات داخلی و براساس قرار داد صلح ۱۹۱۸ که با آلمان منعقد نموده بود، فعالانه در این قرار داد دخالت ننموده و سنای امریکا هم آن را تصویب نکرد.

عهد نامه، صلح ورسای بسیار ظالمانه و غیر قابل تحمل وبرای ملت آلمان خفت آور بود و موجب شکایت و اعتراض شدید ملی جوامع آلمانی گردیده بود، و نسل جدید آلمان با کینه‌توزی و نفرت و از جار خطرناکی آرزوی انتقام جوئی داشتند، که در نتیجه هیتلر شخصی سرخورده اجتماعی از آن احساسات ملی سوء استفاده نمود، و از نقاط ضعف ملت آلمان بهره برداری و آتش جنگ جهانی را شعله‌ورساخت و روابط بین المللی بسیار بفرنج و پیچیده‌ای را بوجود آورد.

البته جاید داشت که روابط بین المللی ترمیم آمیزی جهت جبران اشتباهات سیاسی قرار داد فوق الذکر و برای جلوگیری از جنگ دیگری بوجود آمد ولی موثر واقع نشد.

کلیات روابط بین الملل ص ۷۹۰ و مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۸۲

۶۱- قیوم الاسماء

"در دوران اولیه ظهار امر مبارک حضرت اعلی در شیراز از قلم اطهر تفسیر سوره مبارکه، یوسف که حضرت بهاء اللہ آن را "اول و اعظم و اکبر" از جمیع کتب دور بیان توصیف فرموده‌اند، نازل گردید. مقصود اصلی از نزول این سفر منبع که به قیوم لاسماء موسوم و موصوف، همانا بیان محمد و نعوت یوسف بقا و ذکر مصائب و آلامی است که آن سدره، منتهی از جانب برادر بی وفا و اعداء عدو و خویش در ظهور بعد تحمل خواهد فرمود. این کتاب عظیم ولوح کریم که از یکصد و پیازده سوره و بیش از نه هزار و سیصد آیه مرکب است و هر سوره‌ای از آن تفسیر و تبیین یک آیه از آیات سوره یوسف می‌باشد فاتحه‌اش به ذکر مقام ودعوی حضرت باب و خطابات و انذارات شدیده به "معشرملوک و ابنا، ملوک" آغاز می‌شود. در این کتاب مبین آن جمال ازلی عاقبت پریوال محمد شاه را بیان و وزیر اعظم حاجی میرزا آقاسی را به ترک مقام وشئون دنیویه امر می‌فرماید و همچنین علماء و روّاسای دین خصوصاً حزب شیعه را نصیحت و انذار و به توجه به حق و حقیقت دعوت می‌نماید. ظهور حضرت بهاء اللہ "بقيه الله" و "سید الاکبر" را بیشتر و مقامات وشئونات آن وجود مقدس را تجلیل و به صراحت تام اصالحت و جامعیت امر بیان را اعلان و حقیقت رسالت خویش را تشریح و عزت و نصرت محتممه، دین اللہ را تا، بید و سکان غرب را به خطاب عظیم "آخر جوا من دیارکم لنصرالله" مخاطب و اهل ارض را از "انتقام کبیراکبر" تحذیر و پیروان فرقان را انذار و تاکید می‌فرماید که اگر از حکم الهی اعراض نمایند (ناراکبر) آنان را احاطه خواهد کرد و نیز به مقام شهادت هیکل اطهر و فدای جان در سبیل جانان اشاره نموده رفعت شاءن و علوم نزلت اهل بهاء، "اصحاب سفینه، حمراه" را می‌ستاید و ظلمت و زوال پاره‌ای از انجم ظاهره در سماء بیان را پیش بینی می‌فرماید و در حق غاصبین مقام امامت که در ارض فرات علیه

حضرت جسین علیه السلام یه متعارضه و محاربه قیام نموده اند طلب عذاب می نماید . این کتاب مستطاب که در دوران رسالت حضرت باب قریب به تمام تزداهیل بیان به منزله ، فرقان در بین ملت اسلام شمرده می شد اول واعظم سوره ، آن در لیله ، اظهار امر در حضور جناب باب نازل گردید وبعضاً از صفحات آن کتاب مبین به عنوان نخستین اوراق جنت اعلی و اثمار طیبه ، آن سدره ، طوبی توسط حامل امامت ربانی به حضور حضرت بها ، اللہ تقدیم شد و آن حضرت به مجرد ملاحظه ، عظمت مقام و حقانیت منزل آن آیات را تا ، بیهد و تصدیق فرمودند . همین رق منشور و صحیفه ، نور بود که با بصیرت تام و احاطه ، بی پایان به همت امه موقعه ظاهره ، زکیه به لسان فارسی ترجمه گردید و خطابات شدیده ، آن حسینخان حکمران شیراز را به مخالفت و عناد برانگیخت و موجب ابراز اولین ظلم و طغیان نسبت به مظهر امر حضرت سبحان شد . همین سفر جلیل بود که تلاوت صفحه ای از آن روح جناب حجت را تسخیر نمود و شعله ، عشق و انقطاع در قلوب مدافعين قلعه ، طبرسی برافروخت و قهرمانان نیریز و زنجان را به ورود در میدان جانبازی و فدا مبعوث کرد .

قرن بدیع ، ج ۱ و جزو کلیات معرفی آثار از جزوایت موئسسه عالی معارف امر

۶۲ - کتاب مستطاب ایقان

در بین جواهر اسرار مخزونه ولئالی ثبینه مکونه که از بحر زخار علم و حکمت حضرت بها ، اللہ ظاهر گردیده ، اعظم و اقدم آن کتاب مستطاب ایقان است که در سنین اخیره ، دوره ، اقامات بغداد (۱۲۷۸ هجری مطابق با ۱۸۶۲ میلادی) طی دو شبانه روز از قلعه مبارک نازل گردید و با نزول آن بشارت حضرت باب تحقق پذیرفت و وعده ، الہی که حضرت موعود بیان فارسی را که ناتمام مانده تکمیل خواهد فرمود بانجام پیوست . این کتاب مبین و رق متین مرکب از دویست صفحه در جواب اسئله جناب حجی میرزا سید محمد خال که در آن اوان هنوز به امر مبارک اقبال ننموده و با برادر خود جناب حاجی میرزا حسنعلی عازم زیارت مشاهد مشرفه بوده اند صادر گردیده است . این منشور جلیل نمونه کامل از منشات نشر پارسی است . دارای سبکی بدیع و لحنی مهیمن و منیع و از لحاظ استحکام بیان و قوت برها نبین نظری و در فصاحت و بلاغت بی عدیل و مثیل و کاشف نقشه ، عظیمه ، الہیه جهت نجات عالم بشریه است . و در بین آثار و صحف بهائی پس از کتاب مقدس اقدس اعظم و اشرف از کل محسوب است با ظهور این کتاب مستطاب و فصل الخطاب که مفتاح معضلات کتب سماویه است و بفاصله ، قلیل قبل از اعلام امر حضرت رب الارباب از سطه ، اراده ، الہی نازل گردیده است بیان دانیال نبی که می فرماید " لان الكلمات بخفیه و مختومه الى وقت النهایه " اكمال پذیرفت و ستر از کلمات کتاب برداشته شد و ختم (روحیق مختوم) با صابع حی قیوم کشوده گردید و رائحه ، مشک فام " ختامه مسک " مشام مشتاقان و طالبان کوه وس ایمان و ایقان را معتبر و معطر فرمود .

قرن بدیع جلد ۲ ص ۱۴۸

۶۳ - کشورهای متحده اروپائی

آریسیايد برایاند Aristide Briand آریسیايد برایاند (۱۸۶۲ - ۱۹۳۲) دولتمرد شریف فرانسوی در

دسامبر ۱۹۳۰ مصراوه از جامعه، اتفاق ملل درخواست نمود که از تشکیل "کشورهای متحده اروپا" حمایت نماید. مقاومت همه، فعالیتهای وی با بروز بحران اقتصادی ۱۹۳۰ با شکست رویارو شد. برایاند در سال ۱۹۲۶ به دریافت جایزه، صلح نوبن موفق گردید. نامبرده طراح اصلی قرارداد تضمینات متقابل (لوکارنو) در سال ۱۹۲۵ و قرارداد "کلوك برایاند" در خصوص محکوم ساختن جنگ برای سلطه، ملتی بر ملت دیگر است.

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها ص ۱۸۷ - ۱۸۶

۶۴- کشوری که قرنها پایگاه محکم تعصبات جاهلانه، اسلامی بود منظور کشور عثمانی و دولت آن است که ۶۰۰ سال مرکز خلافت اسلامی بود، و سرانجام بواسطه انقلاب جوانان ترک (۱۹۰۸ - ۱۹۰۹) و انحلال سلطنت در سال ۱۹۲۲ و جمهوری شدن آن کشور در اکتبر ۱۹۲۳، خلافت بکلی منحل و قوانین شرعی اسلامی به مقررات عرفی تبدیل گردید.

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۱

۶۵- کمونیسم

سیستم حکومتی مبتنی بر عقاید مارکس و انگلیس که پس از اعلامیه، کمونیستهای جهان در ۱۸۴۸ برای رسیدن بدان کوشش فراوان شد. هدف کمونیستها الغای مالکیت اراضی و برقراری سیستم مالکیت دسته جمعی زمین و کارخانه و سایر ثروت‌های ملی است.

کمونیسم در معنای وسیع کلمه بر تئوری و عمل اصلاح طلبانی اطلاق می‌شود که از "زندگی اشتراکی" هواداری می‌کنند و خواهان جامعه‌ای هستند که در آن تسلط سلسله مراتب وجود نداشته باشد و همه، اموال و وسائل آسایش و تفریح "به اشتراک" در اختیار همه، جامعه یا گزیدگان *Litäts* حاکم باشد. همچین در این نظام اصل مالکیت خصوصی پرسایل تولید لغز میثمرد و از لحاظ غایت مطلوب هر کس باید در حد توان واستعدادش مأمور باشد و تاحد احتیاج معرف نماید.

فرهنگ سیاسی (آشوری ص ۱۳۵ - فرهنگ علوم سیاسی (آقابخشی) ص ۵۳ - دایره المعارف ص ۲۴۷)

۶۶- لوح رئیس (عربی)

دولوح از قلم اعلی خطاب به رئیس نازل شده است. مقصود از رئیس صدر اعظم عثمانی عالی‌پاشا است که حضرت عبدالبیهاء جل ثنائه در لوح بنان شیرازی تصریح فرموده‌اند. لوح اول خطاب به عالی‌پاشا در قریه کاشانیه در بین راه گالیبیولی نزولش آغاز شد. جمال قدم جل جلاله به فرمان حکومت عثمانی همراه مأمورین دولت روز ۲۲ ربیع‌الثانی ۱۲۸۵ هـ مطابق ۱۲ ماه اول ۱۸۶۹ م با عائله، شریفه از ادرنه به جانب گالیبیولی عزیمت فرمودند طول این سفر مدت چهار روز بود و آغاز نزول لوح اول رئیس در منزل قریه کاشانیه بود، که بین راه ادرنه به گالیبیولی واقع بود. حاجی محمد اسماعیل ذبیح کاشانی که در لوح مذبور او را مخاطب ساخته و به لقب "انیس" معزز فرموده‌اند. در همین اوقات به حضور مبارک مشرف شد.

عالی‌پاشا مخاطب به خطاب "یاریئیس ۰۰۰" صدر اعظم عثمانی به تصریح حضرت ولی امرالله جل ثنائه در گاد پاسزبای انگلیسی چند سال پس از نفی جمال قدم جل کبریائه به سجن عکا از مقام خود

این لوح در ادرنه به سال ۱۲۸۴ هـ (۱۸۶۷ میلادی) نازل شده و مخاطب آن ناصرالدین شاه قاجار است . حضرت ولی امرالله در گاد پاسزبای در فصل وقایع ادرنه درباره ، نزول لوح مبارک خطاب به مشارالیه بیانی بهاین مضمون می‌فرمایند :

" از قلم مبارک جمالقدم خطاب به ناصرالدینشاه لوحی نازل شد که از سایر الواح خطاب به سلاطین جهان مفصلتر است در این لوح منیع مصائب و بلیات واردہ بر هیکل اظهر را به تفصیل بیان فرموده‌اند و متذکر شده‌اند که در حین توجه به عراق پس از خلاصی از حبس طهران بی‌گناهی وجود مبارک در محضر سلطان ثابت شد او را سوگند می‌دهند که نسبت به مردم به عدل و انصاف رفتار کند و می‌فرمایند که من به اراده ، الهیه و مشیت ربانيه برای ابلاغ کلمه‌الله قیام نموده‌ام و از محبت خالصی که به تو دارم تورا نصیحت می‌کنم و در این لوح می‌فرمایند که من به یگانگی خداوند جهان و حقانیت انبیاء و مرسليین اقرار و اعتراف دارم و چند موضع به لسان مناجات درباره ، شاه دعا کرده‌اند و حسن رفتار و کردار خود را در عراق به او گوشزد فرموده‌اند و به نفوذ و سرعت تقدیم امرالله اشاره کرده‌اند نزاع و جدال و جنگ وستیز را مذموم شمرده‌اند و از شاه ایران خواسته‌اند که برای اتمام حجت علمای عصر را مجتمع سازد تا در محضر آنان اتحام حجت فرمایند ."

در این لوح مبارک ذکر فرموده‌اند که چگونه پیشوایان دین در این دور مبارک و در زمان ظهور حضرت مسیح و ظهور حضرت خاتم انبیاء دچار غفلت شدند و به این بیان مبارک اشاره به مصائب و بلایا واردہ از طرف اعداء و مخالفین می‌فرمایند ."

مصائب واردہ برآهل بیت خود را با بلایای نازلیه بر خاندان رسالت مقایسه و تشبيه می‌فرمایند و به بیوفائی دنیا و شئون آن تصریح می‌کنند . شهری را که بالآخره محل نفی و حبس حضرتش خواهد بود (عکا) توصیف می‌فرمایند و از عاقبت رشت و خسaran علماء خبر می‌دهند وبالآخره تایید سلطان را از خدا مسئلت می‌کنند و دعا می‌فرمایند که خدا او را ناصرا " لامه و ناظرا " الی عدلہ بدارد ."

حامل لوح سلطان ایران، جوانی ۱۷ ساله از اهل نیشابور خراسان بود که در سال ۱۲۸۶ هـ (۱۸۶۹) در عکا به حضور مبارک مشرف شد . حضرت ولی امرالله در گاد پاسزبای بهاین مضمون بیانی فرموده‌اند ."

" ... بدیع با کمال انقطاع حامل لوح سلطان شد و پیاده و تنها به طهران شتافت . چهار ماه در راه بود و سه روز در حال صیام و توجه گذرانید تا شاه را در شکارگاه از دور دید و عاقبت به حضور سلطان رسید و او را به خطاب " یا سلطان قد جئتك من سبابنبا ، عظیم " مخاطب ساخت . شاه فرمان داد لوح را از او گرفتند و به علمای طهران دادند تا جوابی به آن بنویسند . علماء در جواب تعلل کردند و بدیع را محکوم به قتل ساختند . حسب الامر شاه عوانان بدیع را سه شب آن روز شکنجه و آزار کردند و داغ و درفش نمودند و عاقبت با ضربه ، قنداق تفنگکه بر سرش زدند او را به شهادت رسانیدند و بدنیش را در

گودالی افکنده به سنگ و خاک انباشتند . شاه لوح مبارک رانزد سفیر خود به اسلامبول فرستاد تا آن را برای وزیران خلیفه، عثمانی بفرستد و به این وسیله وسائل جدیدی برای تشديد و گرفتاری و حبس جمالقدم فراهم آورد .

کنج شایگاه - ص ۱۰۶ - ۱۰۲

٤٨ - لوح عبدالعزیز و ولاء

حضرت ولی امرالله در توقيع قرن احیای امريك در فصل وقایع اسلامبول بیانی به اين مضمون می فرمایند :

" ۰۰۰ توقيعي از قلم مبارك جمالقدم خطاب به سلطان عبدالعزیز که خوش را فرمانفرمای مستبد و خلیفه، اسلام و سلطان مقتدر آل عثمان می شمرد صادر شده . " (اصل و متن اين توقيع لوح مبارك در دست نیست .)

ونیز در همان فصل می فرمایند :

" ۰۰۰ بعد از صدور حکم نفی در همان روز لوحی منبع از قلم مبارک شامل انذارات شدیده عز نزول یافت و جمالقدم آن لوح را در روز بعد توسط شمسی بیک در پاکتی سربسته برای عالی پاشا فرستادند به شمسی بیک فرمودند به عالی پاشا بگوکه اين خطاب از طرف خدا است . شمسی بیک ماموریت را انجام داد و بعدا " به جانب کلیم گفته بود . " من نمی دانم چه مطلبی در آن نامه بود که عالی پاشا پس از مطالعه، آن رنگش تغییر کرد و گفت مثل اينست که سلطان مقتدری به بنده، زیردست خود خطاب کرده . حال عالی پاشا بقدري متغير شد که من نتوانستم نزد او بمانم و فورا " بیرون رفتم " . پس از ارسال لوح مذبور فرمودند عبدالعزیز وزراء او بعداز اطلاع به مضمون لوح تصمیمي را که درباره، ما گرفتند می توان گفت تا اندازه ای حق داشتند ولی آنچه را قبل از صدور اين لوح در حق ما مجری داشتند رفتاري ظالمانه بود، بلا بینه ولاكتاب منير . "

برحسب آنچه از گفتار نبیل زرندي بدست می آيد لوح مبارک مذبور مفصل بوده و آغازش خطاب به سلطان عبدالعزیز بوده و اعمال او وزراء او را به شدت نکوهش فرموده اند و عدم لیاقت آنان را برای تصدی آن امر خطير تصریح کرده اند در آن لوح هیئت وزیران را مخاطب ساخته و آنان را پند و اندرز داده و متذکر داشته اند که به ریاست دنیا و شئون فانیه، آن مغزور نگردند و به جلال و عزت ظاهره که دستخوش فنا و زوال است مسرور نشوند و اعتماد ننمایند . . . . .

کنج شایگان ص ۷۰ - ۶۹

٦٩ - مارکس و انگلیس

کارل مارکس (۱۸۱۸ تا ۱۸۸۳) یهودی آلمانی که خانواده اش به مسيحيت گرويدين . از انديشه هاي فلسفی هگل تاثيري عميق گرفت . مارکس که بواسطه، آرائش از پاريس اخراج گردید، به بروکسل رفت و سال هیجان آلود ۱۸۴۸ را در آن شهر گذراند . با همکاري دوستش فریدریش انگلیس (۱۸۲۰ تا ۱۸۹۵) " مانیفست کمونیست " ، اثر مشهور را نوشت . آثار با اهميت دیگري انگاشت که از همه مهمتر " سرمایه " ۹۸-

بود. این اثر جدی درباره، اقتصاد، زمینه، فلسفی را برای سوسياليسیم انقلابی فراهم ساخت. نظریات اساسی مارکس را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد. تفسیر مادیگرایانه، تاریخ از بقیه مهمتر و اساسی‌تر است. تشکیلات سیاسی اجتماعی، قانون، دین، هنر، فلسفه، ادبیات، علم و اخلاق همگی محصول شیوه، اقتصادی است که در سایه آن وجود دارند. نکته، دوم در آرای مارکس این است که تمرکز سرمایه در دست کارفرمایان است که از ویژگیهای بسیار بارز انقلاب صنعتی بود بطور نامتناسب افزایش می‌یابد، تراستهای بزرگ بوجود خواهد آمد، کسب و کار در دست عده، اندکتری متتمرکز خواهد شد و سرانجام فقط چند سرمایه‌دار و تعداد اندکی اعضای بزرگ باقی خواهد ماند. اکثریت مردم کارگر خواهد شد، تنی چند همه، ثروت‌هارادر اختیار خواهند داشت رتدوهای مردم تهییدست و بینوا خواهند گردید.

"تاریخ اندیه، جاسعه‌هایی که تا کنون وجود داشته، تاریخ مبارزه، طبقاتی است." این نکته، سوم نظریات مارکسی است. به عقیده، مارکس تضاد آشنا ناپذیری میان کارفرمایان سرمایه‌دار و کارگران استثمار شده، آنها بزرگار است. بنابراین باستی کارگران سراسر جهان متشکل شوند، سرگوگرانشان را براندازند و زمین، پول، و تجهیزات صنعتی را سوسيالیستی کنند. در نتیجه جامعه و تشکیلات صنعتی‌ای که به طریق مردسالارانه اداره خواهند شد بوجود خواهد آمد.

تاریخ تمدن ج ۲ ص ۳۳۵ - ۳۳۴

۷۰- ماری ملکه، رومانیا:

ملکه، رومانیا اولین تاجداریست که بشرف ایمان به "امر مبارک فائز شد و در سال ۱۹۲۶ بواسطه، مبلغه، شهریه میس مارشاروت به امر مبارک اقبال نمود این ملکه، معظمه با سه خانواده، سلطنتی قرابت دارد از طرف پدر نوه، ملکه، ویکتوریا و از طرف مادر نسبتش به الکساندر دوم پادشاه روسیه می‌رسد شوهرش فردیناند پادشاه رومانی و پدرش دوک ادینبرگ بوده ملکه، رومانیا در نقاشی و هنرهای زیبا مهارت داشته و از نویسندهان معروف جهان محسوبست. حضرت ولی امرالله در لوحی می‌فرمایند این ملکه که با سه خانواده ملوکانه وصلت نموده و ارتباط یافته و به این سبب بر حشمت و نفوذ و شوکت خویش افزوده خود فاضله و نگارنده معروف و تالیفاتش در عوام بلاد متمدنه منتشر و مشهور و فضل و کمالش ولیاقت واستعدادش در دوازه عالیه و مقامات رسمیه و معاهد علمیه مسلم و مثبت. میس مارشاروت در سال ۱۹۲۶ امر مبارک را به ملکه ماری ابلاغ کرد در آن ایام ملکه بواسطه، محروم شدن پسرش از ولایت عهدی بسیار اندوهگین بود واستماع کلمه‌الله موجب تسلی خاطر او گردید این پیام در ماه زانویه سال مزبور در بخارست به ملکه رسید کتاب به‌الله و عصر جدید از نظر او گذشت و پس از مطالعه دقیق نسبت به امرالله خاطع شد در همان ایام شاهزاده خانم ایلیانا دختر ملکه، رومانیا نیز به امر مبارک اقبال نمود ملکه، رومانیا عریضه‌ای به ساحت اقدس حضرت ولی امرالله معروض داشته و اظهار خصوع و عبودیت نمود. در سال ۱۹۳۱ ملکه، رومانیا به همراهی صبیه خود الیانا قصد زیارت مقامات متبرکه نموده به منظور تشرف به ساحت اقدس وارد حیفا شد ولی بعضی از سیاستیون او را مانعیت کردند. مشارکیها در سال ۱۹۳۸ به ملکوت ابی صعود کرد. اسرار ربانی-ج ۲ - ص ۲۴۹ - ۲۴۶

در سال ۱۹۳۵ موسولینی بدون اعلان جنگ به اتیوپی (حبشه) حمله برد. آدیس آبابا پایتخت اتیوپی به جامعه ملّ طرفی نبست و تا سال ۱۹۴۱ که ایطالیا در جنگ جهانی دوم شکست خورد در تبعید بسر برد. در سال ۱۹۳۷ پس از یک کودتای نافرجام، اسقف کلیسا ارتودکس و راهبین دیر دبره وعده بسیاری از اهالی اتیوپی بمدت سه روز قتل عام شدند.

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۴

۲۲ - محکمه، کبرای بین‌المللی

حضرت عبدالبهاء در لوح لاهه می‌فرمایند: "مثلاً" مساله، صلح عمومی حضرت بها، الله می‌فرماید که باید هیئت محکمه، کبری تشکیل شود زیرا جمعیت امّه‌های چند تشکیل شد ولی از عهده، صلح عمومی برآورده باشد. اما محکمه، کبری که حضرت بها، الله بیان فرموده این وظیفه، مقدسه را بنهایت قدرت و قوت ایفا خواهد کرد. و آن اینست که مجالس ملیه، هر دولت و ملت یعنی پارلمانات اشخاصی از نخبه، آن ملت که در جمیع قوانین حقوق بین دولی و بین مللی مطلع و در فنون متفنن و بر احتیاجات ضروریه، عالم انسانی در این ایام واقف دو شخص یا سه شخص انتخاب نمایند بحسب کثرت و قلت آن ملت. این اشخاص که از طرف مجلس ملی یعنی پارلمانات انتخاب شده‌اند. مجلس اعیان نیز تصدیق نمایند. و همچنین مجلس شیوخ و همچنین هیئت وزرای و همچنین رئیس جمهور یا امپراطور تا این اشخاص منتخب عموم آن ملت و دولت باشند. از این اشخاص محکمه، کبری تشکیل می‌شود. و همچنین عالم‌بشر در آن مشترک است. زیرا هریک از این نمایندگان عبارت از تمام آن ملتست. چون این محکمه، کبری در مسئله، از مسائل بین‌المللی یا بالاتفاق یا بالاکثریه حکم فرماید. نه مدعی‌باشند. نه مدعی علیه را اعتراضی. هرگاه دولتی از دول یا ملتی از ملل در اجرای تنفيذ حکم ملزم محکمه، کبری تعلل و تراخی نماید عالم انسانی بر او قیام کند. زیرا ظهیر این محکمه، کبری جمیع دول و ملل عالم‌مند ملاحظه فرمائید که چه اساس متینی است ولکن از جمعیت محدود و محصور مقصود چنان که باید و شاید حصول نیابد."

مکاتیب ج ۳ - لوح لاهه - ص ۱۱۲ - ۱۱۱

۲۳ - مدینه، اسلامبول

اسلامبول یا استانبول شهر بندری و عظیم ترکیه بر کنار بسفور و مدخل دریای مرمره که نام قدیمی آن قسطنطینیه بود و قبل از آن اسمش بیزانسیتوم Byzantion و مرکز مدنیت بیزانسیتین Byzantium از شش قرن قبل از میلاد بود. در ۱۹۳۰ نام این شهر اسلامبول گردید که به قولی به معنای شهر اسلام است زیرا ۵۶۷ به معنای شهر می‌باشد. در مدارکی هم نوشته‌اند که این نام با کمی تغییر لفظ از زمان کهن بر این شهر بوده و به یونانی معنای به سوی شهر میداده است. حضرت بها، الله نزدیک به چهار ماه از ۱۶ آگوست تا اول دسامبر ۱۸۶۳ در آن مدینه تشریف داشتند و لوح

خطاب به سلطان عبدالعزیز ولوح ناقوس و مثنوی مبارک در آنجا نازل گردید.

نوزده هزار لغت

۷۴- مذاهب هندوئی

آئین هندو هرچند امروزه دیانتی واحد با پیغمبری معین و مشخص نمی‌باشد مع هذا بصورت‌های تغییر یافته از حدود ۲۵ قرن پیش آئین بیشتر مردم هندوستان بوده است که چون ماءخذ عقاید آنها در کتاب ودا می‌باشد لذا آن را آئین ودا و همچنین آئین برهمان نیز نامیده‌اید در این آئین عقیده به خدا و احکام عبادتی مثل صوم و صلاه و ادعیه وجود دارد که چون اکثر آنها با احترام به بت‌های مظہر خدا توأم است حالت وثنيت و بت پرستی یافته است . تعالیم اخلاقی و حکیمانه آنها بسیار جالب و مفصل است . از زمان برهمانها به تدریج اختلاف طبقاتی مردم در این آئین رسوخ کرده و قوت گرفته تا اینکه اخیراً "بعضی صلحیین در رفع یا تعديل آن کوشیده‌اند مذاهب این آئین متعدد و متفاوت از یکدیگر می‌باشد واز آن جمله است برهمان شیوا ودا ویشنو .

نوزده هزار لغت - جلد دوم ص ۱۰۷۳

۷۵- مذهب میترائی (مهر پرستی)

مهرپرستی مذهبی است که از خاور میانه منشاء گرفته و قبل از مسیحیت در آسیا و اروپا به نحو وسیعی منتشر شده و محبوبیت یافته است . میترا یا خدای نجات دهنده بصورت انسانی که گاو نری را می‌کشد نشان داده می‌شود . مهر پرستان غذای مقدس صرف کرده و تعمید می‌گرفتند و روز ۲۵ دسامبر را بعنوان تولد میترا جشن برپا می‌داشتند . میترا شخصیت مذهبی ایرانی است که در معیت اهورامزدا به جنگ دائمی با هریمن مشغول است . این مذهب تا قرن پنجم در اروپا پایگاه خود را حفظ کرده بود در این زمان در اثر مبارزه شدید سران دیانت مسیحی بكلی محو گردید . ولی بعضی از سنن و عقائد مربوط به آن در آداب و رسوم مسیحیت باقی مانده است .

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۸۸

۷۶- مروجین عقائد کفر آمیز

در قرن نوزدهم ملیت پرستی تدریجاً " بصورت اولین کانون وفاداری به جای مذهب و افکار عامه جلوه کرد و در اروپا حکومت ملی جانشین "مفهوم مسیحیت " شد . این توجه به علوم منطقی حکومت ملی متأثر از افکار هگل بود .

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۳

۷۷- مساعی سرسختانه، نهضت کمونیسم

مارکسیسم روسی دشمنی سرسختانه‌ای با دین نشان داد و پیروان آن ، دین را مجموعه عقاید باطلی می‌دانستند که فقط به این منظور تعبیه شده است تا کارگران را فرمانبردار جامعه سرمایه‌داری کند . از ۱۹۳۶ که قانون اساسی تازه به اجرا درآمد گفته شد " تبلیغات دینی و ضد دینی آزاد " است .

این گفته بدین معناست که مردم نمی‌توانند به سود دینشان "تبلیغات" کنند. اما از سوی دیگر، حزب کمونیست از طریق دبیرخانه‌اش سیاستهای کشور را اداره می‌کند و کاملاً "حق دارد علیه کلیسا جنگ" پرخاشگرانه داشته باشد. با وجود چنین سیاستی، شمار زیادی از کلیساها بسته شده و همه، صومعه‌ها تعطیل گشته بود. حزب کمونیست کسی را که به دین یهود، مسیحی یا اسلام معتقد بود به عضویت خود نمی‌پذیرفت. دست کم تا سال ۱۹۳۶ گرچه شرکت در کلیسا و داشتن وابستگی مذهبی منوع نبود، اما راه پیشرفت مردمی که در کلیسا حاضر می‌شدند و وابستگی مذهبی داشتند، بسته بود. تربیت کشیش ناممکن گردید و بسیاری از روحانیون در اردوگاههای کار تنبیه‌ی سربه نیستند.

با آنکه قانون اساسی ۱۹۳۶ حقوق مذهبی مردم را به رسمیت شناخته بود، کلیسای ارتودکس بهیک و سیله، حکومتی تحت نظر کمونیستها تبدیل شده بود. پس از آنکه استونیا، لاتویا، لیتوانیا، لهستان خاوری و بخش خاوری چکوسلواکیا به اتحاد شوروی پیوسته شدند، کلیسای کاتولیک رسمی در این نواحی بطور جدی منوع شد. کشیشها سربه نیستند. خانواده‌ها از هم گسته شده و پراکنده گردیدند. بخصوص برای اینکه در لیتونیا قدرت کلیسا و ملت را نابود کنند این اقدامها انجام گرفت. مدارس تربیت کشیش بسته شد، مطبوعات دینی به حال تعليق در آمد. امکان برگماشتن اسقفها از بین رفت، کلیساها تعطیل گردید و همه راههای تماس مردم با اروپای باختیری ناممکن شد. همین واقعیت سبب شد که اصطلاح کنایه‌آلود "پرده، آهنین" ساخته شود. پرده‌ای که دور مرزهای اتحاد شوروی تا سال ۱۹۹۰ کشید شده بود. آنطور که کلیساها لوتری روایت کرده‌اند، بر آنها نیز همان رفتہ است که بر کلیساها کاتولیک در مدرسه‌هایی که در دست شوراها بود آموزش دینی به هیچ ترتیبی مجاز نبود. هدف آشکار رژیم شوروی بوجود آوردن تمدن کامل "مادیگرایانه‌ای بود که هیچ اثری از دین در آن نباشد. حکومت شوروی برای رسیدن به این هدف به هر اقدامی که لازم بود دست زد.

تاریخ تمدن ج ۲ - ص ۵۱۲ و ص ۵۱۵

۷۸ - معاهده، تضمینات متقابل

قرارداد تضمین متقابل در ۱۶ اکتبر ۱۹۲۵ بین آلمان، بلژیک، فرانسه، بریتانیا و ایتالیا امضا و میادله شد. به موجب این قرارداد تضییقاتی که در اثر قرارداد ورسای در روابط کشورهای اروپائی پیش آمده بود بر طرف گردید و بالاخره آلمان به جامعه اتفاق ملل راه یافت.

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۶

۷۹ - مکتب اسکندریه

در معبد سرآپیس در اسکندریه مصریها به عبادت می‌پرداختند. سرآپیس بدوا" بعنوان خدای مرگ و نیستی و سپس بعنوان خدای زندگی و باروری مورد پرستش قرار گرفت. این مذهب مصری در قرن دوم میلادی به حداقل محبوبیت خود رسید. معبد سرآپیس در سال ۳۹۱ م توسط مسیحیان بعنوان مبارزه علیه شرک ویران گردید.

فرقه، آدونیس در اسکندریه از معروفیت برخوردار است. آدونیس معشوق و نوس مردخوش منظر

جوانی بود که بوسیله، خرس وحشی کشته شد ولی به درخواست ونوس، خدایان هرسال وی را یک روز زنده می‌کنند.

مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۶ - ۱۹۵

۸۰ - مکتب فکری اسکندریه

کلمنت واریجن دوتن از رهبران مسیحی به تشکیل مکتب فکری کاتولیکی در شهر اسکندریه همت گماشتند و در موزه، اسکندریه که در حقیقت مجمع روش‌نگران شرق محسوب می‌گردید اختلاطی از فلسفه، یونان - رم و فلسفه، شرق را عرضه نمودند. مکتب اسکندریه از اوائل قرن سوم میلادی تا سال ۵۲۹ مركز فلسفه و علوم دینی مسیحی شناخته شده بود. شهر اسکندریه در سال ۶۴۲ توسط اعراب فتح شد و مدرسه آن نیز تعطیل گردید.

مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۸۸

۸۱ - ملکه، ویکتوریا

ملکه انگلیس که مورد خطاب حضرت بهاءالله قرار گرفته و لوحی به افتخار او نازل گردیده، ملکه ویکتوریا برادرزاده، ویلیام چهارم پادشاه انگلیس است که در سال ۱۸۳۷ به سلطنت رسید و در سال ۱۸۷۶ به متناسبت اینکه هندوستان جزء قلمرو سلطنت او قرار گرفت به لقب ملکه انگلستان و امپراطوریس هندوستان ملقب گردید ویکی از وقایع مهم دوره، او الغای برداشته و منع خرید و فروش غلام و کنیز است که دولت انگلیس در مستعمرات خود آن را عملی نمود و بعداً "سایر دول نیز از آن پیروی نمودند".

جمال قدم جل کبیری از عکا لوحی خطاب به ملکه، ویکتوریا فرمانروای انگلستان نازل فرمودند، واین اقدام و عمل خیر خواهانه ملکه را مورد تقدیر قرار دادند و از وضع حکومت آن مملکت که توام با مشورت است و ملت از مشروطه، واقعی بهره‌مند می‌باشد تمجید می‌فرمایند و برای اینکه عمل او به عز قبول الهی فائز و به تاج ایمان زینت یابد اورا به تبعیت از امر حق نصیحت و دلالت فرمودند، گویند ملکه، مزبور لوح مبارک را با نهایت احترام دریافت داشته و در موقع قرائت آن اظهار داشته بود: "اگر این از طرف خدا باشد دوام خواهد کرد والا ضرری برآن مترتب نخواهد شد."

ملکه، ویکتوریا مدت شصت و چهار سال سلطنت نمود و در سال ۱۹۰۱ درگذشت.

آهنگ بدیع (شماره، مخصوص) ص ۲۹۲ - ۲۹۱

۸۲ - میثاق جامعه، ملل

متن میثاق جامعه ملل توسط کمیته طرح و تنظیم میثاق جامعه، ملل که قسمتی از کنفرانس ورسای را تشکیل می‌داد، در ۱۴ فوریه ۱۹۱۹ تهیه و تدوین گردید. ریاست کمیته، تدوین میثاق توماس و ودرو - ویلسون رئیس جمهور وقت امریکا بود. اعضاء کمیته شامل ۱۹ نماینده از کشورهای متفقین بودند. تهیه و تدوین و تصویب میثاق جامعه ملل برابر قسمت اول قرار داد و رسای انجام گرفت.

بانی بوجود آوردن میثاق جامعه، ملل و درو ویلسون بود که در مواد چهارده کانه، خود چنین میثاقی را تاکید نموده بود.^{۱۴} (ماده ۱۴: جامعه عمومی ملل طبق میثاق خاصی به منظور اعطاء تفہیمات متقابل استقلال سیاسی و تمامیت ارضی به دول بزرگ و کوچک به نحو مساوی باید تشکیل گردد ۰۰۰) میثاق شامل ۲۶ ماده بود که پس از تصویب به اتفاق آراء، توسط اعضاء کنفرانس در ۱۰ زانویه ۱۹۲۰ لازم الاجرا شد.

- ماده ۱- میثاق شامل نام اعضاء، امضاء کنندگان میثاق بود (متفقین و ۱۳ کشور بی طرف)
- مواد ۲ تا ۵ تشکیلات سازمان وظایف و اختیارات جامعه، ملل را مشخص می کرد.
- مواد ۶ و ۷ دبیر کل و مرکز دبیرخانه را در ژنو تعیین می نمود.
- مواد ۸ و ۹ تقلیل سلاح اعضاء جامعه، ملل را تاکید می کرد.
- مواد ۱۰ تا ۱۷ هدفهای اصلی جامعه، ملل را تشریح می کرد که اهم آن امنیت دسته جمعی بود.
- ماده ۱۸ مربوط به ثبت قراردادهای بین المللی در دبیرخانه جامعه ملل بود.
- ماده ۱۹ درباره اصلاح عهدنامه های تحمیلی و خطرناکی بود که صلح بین المللی را تهدید می کرد.
- ماده ۲۰ درباره قراردادهای منسوخ بود که در دبیرخانه جامعه ملل به ثبت نرسد.
- ماده ۲۱ اعلام می داشت که میثاق جامعه ملل در دکترین مونرو موثر نمی باشد. (دکترین مونرو و می گفت امریکا مال امریکائی ها است و کسی حق مداخله در امور امریکا را ندارد .)
- ماده ۲۲- مربوط به قیومیت سرزمینهای تحت قیومیت جامعه ملل بود.
- ماده ۲۳ و ۲۴ اعضاء جامعه ملل را توصیه می نمود که همکاری اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی خود را توسعه دهند و از همکاری جامعه هم برخوردار شوند.
- ماده ۲۵ درباره پشتیبانی و حمایت و تقویت صلیب سرخ جهانی بود و بالاخره در ماده ۲۶ میثاق، زمان قابل اجرا، شدن و چگونگی تبادل میثاق و تایید مجالس مقننه دول عضو بود.
- کلیات روابط بین الملل ص ۲۷ - ۲۵

۸۳- میلیتاریسم

عقیده به تفوق نظامیان و حکومت صنف نظامی و اهمیت دادن به سنتها و رسوم نظامی و واریکردن انضباط شدید نظامی بزندگی کشوری ۰۰۰

۲۵۰- دایره المعارف ص

۸۴- ناپلئون (عصر آشفته، ناپلئونی - دول نوخاسته)

ناپلئون بناپارت در ۱۷۶۹ در کنسولا بدنیا آمد، در فرانسه تعلیم نظامی دید و افسر شد. در ۱۷۹۶ به فرماندهی ارتشهای فرانسوی در ایتالیا رسید، پس از آن به مصر لشکر کشید و پس از مدتی جنگ با قوای عثمانی و انگلیس آنجا را به تصرف درآورد. در بازگشتش به پاریس کودتای نوامبر ۱۷۹۹ را طراحی کرد. حکومت تازه ای به نام "کنسولا" تشکیل داد که تا ۱۸۰۴ دوام آورد. کنولا دیکتاتوری نقادی بود. دولت را سه کنسول که پلئون در راس آنها قرار داشت اداره می کردند. انتخابات عمومی

نظم و نسق یافت و هیئت‌های منتخب قانونگذار به دقیت تحت کنترل قرار گرفت . همه طبقات در فرانسه در آرزوی صلح بودند و عقیده داشتند ناپلئون می‌تواند صلح را تا مین کند . سزاوار است که ناپلئون همانند فردریک بزرگ شاه پروس و ژوزف دوم امپراطور اتریش مستبدی سازنده بشمار آید . در ۱۸۰۴ بدنبال یک فرمان و انتخابات کاملاً "کنترل شده" که مردم به اتفاق رای دادند، ناپلئون امپراطور اعلام شد و باین ترتیب امپراطوری فرانسه که تا ۱۸۱۴ دوام یافت، بوجود آمد .

اما امپراطوری برای اروپا صلح نیاورد . ناپلئون خودپرست و سرمست از قدرت بود . بانبوغ نظامی تر از اولشی هرگاه دشمنانش به مبارزه بومی خاستند آنها را درهم می‌کوبید . از این رو بود که سراسر اروپایی واقع در باخته، کوههای کارپات به استثنای بالکان، انگلیس، نروژ و سوئد را مسخر ساخت یا به دولت متوجهین ضمیمه ساخت، عده‌ای را به شاهی گماشت و عده‌ای را از شاهی برداشته دولتها کهنه را نابود کرد و دولتها تازه‌ای بر سرکار آورد . از واژگون ساختن نهادهای کهنه باکی نداشت . دولتها دست نشانده برقرار ساخت، دولتها بیکی که مستقل از فرانسه بودند، ولی کم و بیش در کنترل آن قرارداده شدند . اسپانیا، هلند و کنفردراسیون راین که ناپلئون از نواحی امپراطوری از میان رفته، روم مقدس تشکیل داده بود، از جمله آن دولتها بود، انگلستان و روسیه تنها کشورهای نیرومندی بودند که به او تسلیم نشدند .

ناپلئون که سعی درنابودی انگلستان داشت در ۱۸۰۶ با فرمانهایی که بازارهای اروپا را به روی تولید کنندگان انگلیس می‌بست، نظامی تازه‌ای بوجود آورد . ناپلئون معتقد بود اگر جلوی فروش کالاهای بازرگانان انگلیسی گرفته شود، انگلستان که به نظام نوین صنعتی وابسته است، به سرعت سقوط می‌کند . همه اتباع فرانسه و دولتها دست نشانده ناچار از همکاری بودند، حتی اگر این همکاری به بهای - ویرانی اقتصادی خودشان تمام می‌شد . کاربیندرهای بزرگی چون آمستردام کساد شد و تقریباً "همه" مردم برای گذران زندگی به قاچاق روی آوردند . رواج و رونق کشورهای تابع ناپلئون که فدای سیاستی گردید که تنها به سود فرانسه بود، لاجرم مخالفت ایجاد کرد . از این گذشته مردم نمی‌خواستند مصالح سیاسی شان تابع بله‌سویهای فرانسوی، و سیاستهای فرانسوی تعیین کننده، زندگیشان باشد .

از این تعجب نکنیم که چرا روحیه، ملی گرایی که پس از ۱۷۸۹ در فرانسه پدیدار شده بود، در آن وقت در بیشتر بخش‌های اروپا ظاهر گردید . شورش‌هایی که در ۱۸۰۶ در اسپانیا آغاز گردید، با قلم واقع‌گرایانه وطن‌آسود فرانسیسکو گویاترسیم شده است . آلمان هم از تجاوزات ناپلئونی اهانت عمیقی حس می‌کرد . بویزه در پروس خشم شدیدی گسترش یافت .

استبداد ناپلئونی سرانجام در برابر نیروهای به پا خاسته، ملی گرا از پادر آمد . دشمنان ناپلئون آموختند از خطاهای سیاسی و نظامیش، بویزه از یورش او در ۱۸۱۲ به روسیه و تلاش‌های پر خرج برای درا نقياد نگهداشت اسپانیا بهره برداری کنند . بالاخره در جنگ "لایپزیگ" که در اکتبر ۱۸۱۳ روی داد، جنگی که ارتشهای شرکت کننده در آن به اندازه‌ای زیاد بود که "جنگ ملت‌ها" نام گرفت، ناپلئون شکست بزرگش را دید طغیانهای ملی در اروپای مرکزی آغاز شد . نیروهای متحد در ۱۸۱۴ ناپلئون را

وادار به کناره‌گیری کردند و به الی جزیره‌ای در کرانه، ایتالیاست تبعید شدند، ناپلئون از آن جزیره گریخت و صدر روز حکومت کرد. جنگ "واترلو" به حکومت صدر روزه پایان داد. ناپلئون به "سنت هلن" جزیره‌ای دست نیافتنی در اقیانوس اطلس جنوبی تبعید گردید و در ۱۸۴۱ در همانجا درگذشت.

تاریخ تمدن - ج ۲ - ص ۳۶۶ - ۳۶۵

۸۵ - ناپلئون سوم (۱۸۰۸ - ۱۸۷۳)

برنس لوئی ناپلئون سوم بنایارت پادشاه سابق هلند و برادرزاده ناپلئون اول بود که پس از تبعید ناپلئون کبیر و انفراض امپراطوری فرانسه عزل لوئی فیلیپ از پادشاهی آن کشور در سال ۱۸۴۸ به ریاست جمهوری فرانسه منصوب و در سال ۱۸۵۲ با تمہیدات و دیسیسه‌هایی به آرزوی خود که بازگشت سلطنت و انتخاب او به امپراطوری فرانسه بود نائل آمد و خود را ناپلئون سوم نامید. در سال ۱۸۵۴ در جنگ بین دولت عثمانی و روسیه به اتفاق دولت انگلیس به حمایت از دولت عثمانی برخاست و پس از ۲ سال جنگ قلعه سbastیول را تسخیر کرد و بر دولت روسیه فائق آمد.

نظر به اینکه امپراطور مزبور بهانه و دست آویز خود را در جنگ باروسیه حمایت جمعی از مظلومین قرار داده و اظهار نموده بود که آه و ناله غرق شدگان در بحر اسود را به قیام و دادخواهی کشانید و دم از عدالت و انصاف زده بود حضرت بھاءالله در ایام توقف در ادرنه لوحی خطاب به وی نازل و توسط سفیر فرانسه از عکا ارسال فرمودند و مضمون آن این که جرم ما چه بود که سبب این سجن و زندان گشت چون پادشاه مزبور به لوح مبارک توجیه ننمود در سال ۱۸۶۹ لوح دیگری از سجن عکا خطاب به او نازل و با بیانات صریحه عتاب آمیزی کذب ادعای او را مبنی بر حمایت مظلومین آشکار و سرنوشت شوم و آینده حال پر بوالش را پیشگوئی فرمودند.

در سال ۱۸۷۰ درست یک سال پس از تاریخ نزول لوح ثانی نائمه جنگ بین فرانسه و آلمان برافروخته شد در حالی که امپراطور به فتح و فیروز خود اطمینان کامل داشت و برخلاف انتظار تمام دنیا خود ناپلئون شخصاً "نژد بیزمارک صدر اعظم معروف آلمان رفته تسلیم گشت لذا او را اسیر و تحت النظر گرفته و بعد در انگلستان محبوس داشتند. ملت فرانسه نیز او را از سلطنت خلع کرده و به خسaran عظیمی که مقدر شده بود مبتلا گردید. و عاقبت در سال ۱۸۷۳ در حالیکه دستش از همه جا کوتاه شده و به حال اسارت به سر می‌برد از این جهان درگذشت. فرزند او پرنس ناپلئون تیز چند سال بعد در زد خور دبا طوایف زولو مقتول گردید، امپراطوری فرانسه به جمهوری تبدیل و شهر پاریس در همان جنگ محاصره و گلوله باران شده از حیث آذوقه دچار قحطی و گرسنگی هولناکی گشت بطوریکه اهالی ناگزیر از تناول حیواناتی مانند گربه و موش وغیره گشتند و عده کثیری تلف گردید و فرانسه عاقبت ناچار تقاضای صلح نموده با پرداخت غرامت سنگین و واگذاری تمام ایالت آلبانی و قسمتی از لورن و قلعه، مس مجبور گشت.

ویلهلم اول پادشاه پروس که به این موفقیت نائل آمد روز ۱۸ ژانویه ۱۸۷۱ در قصر ورسای تاج‌گذاری

نموده و رسماً "به مقام امپراطوری کل مالک آلمان رسید و از آن پس امپراطوری آن مملکت در خانواده هوهنزوون موروثی گشت و مملکت فرانسه از اهمیت و عظمتی که در بین دول اروپا کسب کرده بود سقوط نمود.

آهنگ بدیع (شماره، مخصوص) ص ۲۸۶-۲۸۵

۸۶- نازیسم:

اصطلاحی است که غالباً "برای نظریه‌ها و شکل حکومت آلمانی در دوره، آدولف هیتلر بکار میرود و نیز گاهی متراffد فاشیزم برای رژیمها و نظریه‌های مشابه در سایر کشورهای جهان استعمال می‌شود." کلمه، نازی *Nazi* علامت اختصاری "حزب ناسیونال سوسیالیست کارگران آلمان" *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei* است. این حزب که بعد از جنگ جهانی اول تأسیس شد، در سال ۱۹۲۲ تا ۱۹۴۵ بر آلمان حکومت می‌کرد. اصول نظری این حزب آمیخته‌ای از فاشیزم ایتالیا عقاید ناسیونالیستی قدیم آلمان، و نظریه‌های نژادی و سنت میلیتی ریزم پروسی بود. برنامه، این نهضت ایجاد یک آلمان مقتدر میلیتاریست بود که مرزهای خود را گسترش دهد و اتحاد ملل آلمانی زبان را تامین کند. روش حکومتی آن خشن ترین نوع دیکتاتوری و توتالیتاریزم و استفاده، شدید از تبلیغات و اعمال زور بود. حزب ناسیونال سوسیالیست کارگران آلمان "که بعدها به علامت اختصاریش به "حزب نازی" معروف شد در ۱۹۲۰ در مونیخ تأسیس شد. آدولف هیتلر که رهبری حزب را به دست داشت در ۱۹۲۳ پس از یک کودتای ناکام که منجر به زندانی شدن او شد، کتاب "نبردم" را در زندان نوشت که بعدها کتاب مقدس مردم نازی شد. نازیزم که جنبشی بود برای تجدید عظمت آلمان و از میان بردن نتایج شکست آلمان در جنگ جهانی اول، در مبارزه، خود علیه جمهوری و ایمار سربازان سابق، افسران ارتقی و طبقات متوسط و رشکسته، در جهان تورم پولی آلمان و بعدها زیادی از سرمایه‌داران و بانکداران را که از سوسیالیزم وحشت داشتند. به دور خود جمع کرد. شعارهای ناسیونالیستی نازیها قدرت‌های خارجی، مارکسیتها لیبرال دموکراتها، کاتولیکها و به خصوص یهودیها را مسئول شکست آلمان در جنگ جهانی اول و قرار داد "تحقیر آمیز" و رسای وبدبختی سالهای ۲۹-۱۹۲۰ اعلام می‌کرد.

حزب نازی تا انتخابات ۱۹۳۰ اهمیتی نداشت. ولی پس از آغاز بحران اقتصادی شروع به رشد سریع کرد و به بزرگترین و متعصب ترین نیروی سیاسی آلمان بدل شد. پس از آنکه هیندنبورگ، رئیس جمهور آلمان در ۱۹۳۳ هیتلر را به صدر اعظمی برگزید و در طی چند ماه جمهوری و ایمار واخراج دیگر را منحل کرد و حزب نازی تنها حزب سیاسی آلمان شد. انعقاد به شدت موقوف شد و مخالفان به اردگاه کار اجباری وبا تبعید فرستاده شدند و تئوریهای نازی به عمل درآمد. سیاست توسعه طلبی نازی منجر به وقوع جنگ جهانی دوم شد و حکومت نازی در ۱۹۴۵، با تصرف خاک آلمان به دست متفقین، برافتاد و بسیاری از سران آن در دادگاه نورنبرگ به جرم ارتکاب جنایتهای جنگی و جنایت بر ضد بشریت به محکمه کشیده شدند.

اصل فلسفی نازیزم آمیخته‌ای از نظریات مختلف است که در زمانی کوتاه به هم پیوندشند و در واقع دارای تکامل تاریخی بسیاری از مکتبهای مشهور سیاسی نیست. مهمترین اصلی که نازیزم به فاشیزم ایتالیا افزود تئوری برتری نژادی است که به موجب آن نژاد ژرمن دارای تفوق است و باید بر دیگر نژادها حکومت کند و این را هیتلر "نظم نوین": جهانی میخواند. حزب ناسیونال سوسیالیست آلمان در واقع نه ناسیونالیست بود و نه سوسیالیست. زیرا از جهت اول به تفوق یک نژاد عقیده داشت نه یک ملت و از جهت دوم هرگز به ملی کردن صنایع دست نزد و فقط به سبب ضرورتهای جنگی و نظامی درامور اقتصادی مداخله میکرد. ایدئولوژی نازی دولت را بعنوان تظاهر عالی قدرت ملی مستقل از نظارت و اراده، افراد میداند و اراده عالی ملی را در تصمیمهای "پیشوا" که دارای قدرت اراده و تصمیم و نبوغ بی‌نظیر است، میشناسد و از این جهت دموکراسی و لیبرالیزم را مطروح می‌داند و اراده، فرد را تابعی از اراده، دولت می‌داند. نازیزم قهرمان پرستی و ستایش قدرت و جنگ و غلبه را ترویج می‌کند و روابط جوامع انسانی را تابع قانون "تنافع بقا" و "انتخاب انساب" می‌داند و صلح طولانی را مایه پستی و فساد می‌نماید.

فرهنگ سیاسی ص ۱۶۵

۸۷. ناسیونالیسم (ملیت طلبی)

واژه، فرانسه "ناسیونالیسم" (یا به انگلیسی "نشنالیزم") از ترکیب صفت "ناسیونال" (یا "شنال") به معنای "ملی" (از "ناسیون" = ملت) + پسوند "ایسم" شناخته شده است. در فارسی آن را ملی گرایی و ملت پرستی و ملت خواهی و امثال آن ترجمه کرده‌اند. ناسیونالیزم نوعی آگاهی گروهی است یعنی آگاهی به عضویت در ملت یا وابستگی به ملت، این آگاهی را غالباً "آگاهی ملی" می‌خوانند. آگاهی ملی غالباً "پدید آورنده، وفاداری و شور و علاقه، افراد به عناصر منشکله، ملت (نژاد زبان، سنتها، عادتها، ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی و بطور کلی فرهنگ) و گاهی تجلیل فوق العاده از آنها و اعتقاد به برتری این مظاهر بر مظاهر ملی دیگر ملتهاست. از آنجا که هر ملت دارای سرزمین خاص است وفاداری به خاک و فداکاری برای آن و تجلیل از آن از ارکان ناسیونالیزم است.

ناسیونالیزم ایدئولوژی است که "دولت ملی" را عالیترین شکل سازمان سیاسی می‌داند و مبارزه‌های ناسیونالیستی علیه تسلط یاته‌اجم خارجی برای به وجود آوردن یا حفظ چنین دولتی است. رشد ناسیونالیزم، در عین حال، مشخصه یک دوره، تاریخی است که در آن ملتها بصورت واحدهای سیاسی مستقل در آمدند و اصل "حاکمیت ملی، شناخته شد. این دوره برای اروپا از قرن هفدهم تا اواخر قرن نوزدهم طول کشید و در آسیا و افریقا بویژه نیمه، دوم قرن بیستم را در بر می‌گیرد.

ناسیونالیسم در قرن نوزدهم تنگ نظرانه و افراطی گردید و در عین اینکه افراد رابه هم پیوند می‌داد، یکدیگر را اهم جدا می‌ساخت. آنها یک دوره واحد ملی می‌زیستند به هم نزدیکتر می‌شدند ولی آنها از کسانی که در واحدهای ملی دیگر می‌زیستند بیش از پیش جدا می‌گردیدند. این وطن‌پرستی

با نفرت از بیگانه و عدم اعتماد به او توأم بود.

"ملیت" که بر اندیشه سیاسی سده نوزدهم چیره شده بود هیچ چیزی نبود جز فشارهای ناشی از ناسازگاریهای پدید آمده از "کشورهای نیرومند" که بنیاد و پایه آنها را بی توجه به مرزهای طبیعی گذاشته بودند وین فشارها رنگ گزافه و احساسات گرفته بود. در سراسر سده نوزدهم و به ویژه پاره، اخیر آن قرن کار ملیت پرستی بالا گرفت. هر کس احساسات میهن پرستی و سلحشوری داشت ولی این احساسات در سده نوزدهم نابجا بزرگ و گراف نمودار شد و با آن بازی شد و بر سوز آن افزودند و احساسات مردم را مشتعل ساختند و به راه ملیت انداختند.

ملیت پرستی در مدرسه‌ها آموخته شد و روزنامه‌ها بر اهمیت آن افزودند و از فراز تربیونها و منبرها در مغز مردم دمیدند. ملیت هیولا بی شد که بر سراسر امور مزدم‌سایه افکند و به مردم آموختند که ملیت نداشتن آنچنان ناپسند است که پنداری کسی بی‌رخت و برهنه به میان مردم رود.

فرهنگ سی‌سی - داریوش آشوری ص ۱۶۷ - ۱۶۶، ماهنامه نگاه نو ۴ دی ۱۳۲۰ - نگاهی به تاریخ

جهان - نه روز ۱۲۲ یک جلد - کلیات تاریخ ولزج ۲

۸۸ - نزاع میان اصحاب علم و آباء کلیسا

اغلب مشاهده شده است که گروهی از مردم حتی بعضی از طبقه، دانشمندان مندرجات کتب آسمانی را که در ادیان مورد آفرینش جهان و کیفیت خلق انسان بیان گردیده است با علومی که امروز بشر بدان رسیده است مورد مقایسه و سنجش قرار داده و چون در این مقایسه بین تعلیم ادیان قدیم و علوم جدید توافقی نمی‌یابند. لذا مندرجات کتب مقدسه را مخالف با علم معرفی می‌کنند چنانچه از قرن هیجدهم به این طرف برخی از دانشمندان مانند ولتر و دیدرو به مخالفت با مندرجات تورات و انجیل برخاسته و مدعی شدند که نوشته جات کتاب مقدس در مورد خلقت عالم و کیفیت آفرینش آدم و حوا و پیدایش کائنات ارضیه در شش روز با علم و دانش معارض و مباین می‌باشد شاید بزرگترین علتی که نوشته‌های تورات و انجیل را برخلاف علوم جدید معرفی نمود چنین مقایسه غلط و موازن غیر صحیح بود که بوسیله دانشمندانی مانند ولتر و دیدرو انجام گرفت.

نقش ادیان در تکامل انسان ص ۱۶۲

۸۹ - نو افلاطونیها

پلوتین *Cleintin* با افلوطین فیلسوف یونانی (۲۰۵ - ۲۷۰) موضوع "نظم‌مازراء طبیعت" فلسفه افلاطون را توسعه را که از آن به نام فلسفه نوافلسطونی یادمی شود. پرفیوری *Porphyry* (۳۰۵ - ۲۳۴) به نوبه خود در این فلسفه تجدید نظری عمیق به عمل آورد. برای هر دو این فلسفه، تنزیه اخلاق و روشنگری ابزاری محسوب می‌شود که بوسیله آن می‌توان به "واحد" یا "اصل اعظم" و "خیرمحض" واسل شد. یا مبلیکوس *Jamblichus* (۳۲۰ - ۴۵۰) از مروجین فلسفه نوافلسطونی است که خود مسم نیز در ترویج این ملسفه دارد اگر نوافلسطونی یا مبلیکوس تا قرن ششم میلادی

تفوق خود را حفظ نمود.

۹۰- نهضت ترک جوان

"ترک جوان" اجتماعی از دسته‌های تجدیدنظر طلب بود که رهبری انقلاب علیه استبداد مطلقه، عبدالحمید دوم را بعهده گرفت. پارلمان ترکیه از سال ۱۸۷۸ منحل و قانون اساسی به حال تحلیق در آمد. هدف تجدیدنظر طلبان استقرار حکومت پارلمانی، برنامه ریزی اقتصادی استقرار سیستم قضائی عرفی و تعمیم و تعلیمات ابتدائی بخصوص برای دختران بود. درین‌امر طرفداران ترک جوان با ادامه خلافت و امپراطوری عثمانی مخالفتی ابراز نمودند.

مجموعه، نظم جهانی بهائی ص ۱۹۰

۹۱- نهضت لامذهبی

فلسفه، دیالکتیک مادی مارکس و انگلیس از نظر فوئر باخ به مراتب فراتر رفته و آن را از فلسفه، مادی در عرصه، تاریخ به عرصه، علوم اجتماعی کشیده است. لینین می‌گوید، "ما باید با مذهب به مبارزه برخیزیم" . این الفبای ماتریالیسم است. ولی مارکسیسم ماتریالیسمی نیست که در محدوده، الفبا باقی بماند. مارکسیسم از این فراتر خواهد رفت. مبارزه با مذهب نمی‌تواند به موقعه‌های ایده- ئولوزیکی بسنده کند باید آن را عملاً "به جنبش طبقاتی سروایت داد و مالا" پایه‌های اجتماعی مذهب را ریشه کن کرد.

مجموعه، نظم جهانی بهائی ص ۱۹۳

۹۲- وزیران عثمان

مقصود عالی پاشا و فوءاد پاشا و وزیر سلطان عبدالعزیز عثمانی هستند که نسبت به جمال مبارک نهایت درجه ظلم و عناد را مرتكب شده و عاقبت به جزای عمل خود رسیدند. حضرت ولی امرالله در لوح قرن احبابی امریک بیانی به این مضمون می‌فرمایند: "فوءاد پاشا وزیر امور خارجه که به فرمایش جمال قدم علت اصلی نفی هیکل مبارک به عکا گردید و با مساعدت رفیق خود عالی پاشا نسبت به امر مبارک نهایت عداوت را ابراز داشت. پس از یک سال از انجام نقشه که کشیده بود به جزای عمل گرفتار و سفری به پاریس نمود و به صaque قهر الهی مبتلا گردید و در سن ۱۸۶۹ م در نیس وفات یافت. عالی پاشا صدراعظم که لوح رئیس خطاب به او با نهایت عظمت نازل شده و خبر سقوطش را در لوح فوءاد فرمودند چندسال بعد از نفی جمال مبارک به عکا از منصب و مقام خود معزول شد و جمیع قوه و قدرتش زائل گشت و به نکبت شدید مبتلا گردید. وفات عالی پاشا، مطابق مندرجات دایره المعارف فریدوجزی در سن ۱۲۸۸ھ ق بود. لوح فوءاد که بعنوان شیخ کاظم سمندر نازل شده و در کتاب مبین به طبع رسیده شامل خبر ذلت عالی و مرگ فوءاد و اخبار از سقوط سلطان عبدالعزیز است.

حضرت ولی امرالله در لوح قرن احبابی امریکا بیانی به این مضمون می‌فرمایند.

: در لوح فوءاد پس از اخبار و شرح مرگ فوءاد پاشا وزیر امور خارجه سلطان از ذلت واخذ شدن

عالی پاشا نیز پیشگویی می‌فرمایند بقوله تعالی: -۱۱۰-

"سوف نَذْلُ الَّذِي كَانَ مُثْلَهُ (مَقْصُودٌ عَالِيٌّ پَاشَا أَسْتَ) وَنَاخْذُ امِيرِهِمْ (مَقْصُودٌ سُلْطَانٌ عَبْدُ العَزِيزَ
خَلِيفَةً عُثْمَانِيًّا أَسْتَ) الَّذِي يَحْكُمُ عَلَى الْبَلَادِ وَأَنَا الْعَزِيزُ الْجَبَارُ" .

رَحِيقٌ مُختَوِّمٌ ج ۱ ص ۷۲۲

۹۳ - ویلسن - پیشنهاد ۱۴ ماده‌ای :

توماس وودرو ویلسن (۱۸۵۶ - ۱۹۲۴) بیست و هشت‌مین رئیس جمهور ممالک متحده امریکا بود. در سال دوم ریاست جمهوری او جنگ جهانی اول در اروپا شروع شد ولی پرزیدنت ویلسون تصمیم داشت که آمریکا را از این جنگ دور نگه دارد و برای دو سال موفق گردید، با نطقهای آتشین خود امریکا را مصون نگاه دارد. پرزیدنت ویلسون برای بار دوم انتخاب گردید، ولی در همان سال ایالتات متحده مجبور گردید در جنگ دخالت کند. ناراحتیهای داخلی فراموش شد و تحت رهبری استوار و راسخ پرزیدنت ویلسون تمام کشور باهم برای یک مقصود یعنی فتح در جنگ کار می‌کردند. وقتی آلمانها تقریباً "شکست خور دند پرزیدنت ویلسون پیشنهاد ۱۴ ماده‌ی خود را (۸ زانویه ۱۹۱۸) بعنوان پایه، مذاکرات صلح تقدیم داشت. در این پیشنهاد آمده بود که :

۱ - دیپلماسی باید با صراحت و بطور آشکار به اجرا در آید.

۲ - دریاها په در زمان جنگ و چه در زمان صلح بایستی آزاد باشد.

۳ - همه مانعهای اقتصادی بایستی در حد امکان برداشته شود.

۴ - تسليحات ملی باید به حداقل تقلیل یابد.

۵ - دعویهای استعماری باید با توجه به میزان جمعیت کشورهای اروپائی تعديل گردد.

۶ - قلمرو روسیه باید تخلیه شود.

۷ - بلژیک باید تخلیه شود و استقلال کاملش اعاده گردد.

۸ - قلمرو فرانسه باید تخلیه شود و آزار و لورن به این کشور بازگردد.

۹ - مرزهای ایتالیا از نو تعیین شود به نحوی که ایتالیائیهایی که در خارج از ایتالیا زندگی می‌کنند به سرزمین مادریشان بپیوندند.

۱۰ - اقوامی که تبعه امپراطوری اتریش هستند بتوانند دولتهاخ خود مختار داشته باشند.

۱۱ - بایستی رومانی، صربستان و مونته نگرو تخلیه شود و صربستان به دریای آدریاتیک راه داشته باشد.

۱۲ - بایستی به ملیت‌های تابع عثمانی خود مختاری داده شو و تنگه‌های داردانل برای کشتی رانی همه اقوام آزاد باشد.

۱۳ - مردم لهستان آزاد باشند و دولت مستقل داشته باشند و به دریای بالتیک راه داشته باشند.

۱۴ - به منظور حل و فصل دعاوی میان کشورها جامعه ملل تشکیل گردد.

اوراق مربوط به همین "۱۴ ماده" روی جبهه‌های جنگ سایه افکند و سربازان خسته، اسلحه‌زیمن

گذاشته و جنگ به پایان رسید. کنفرانسی در فرانسه برای دوران صلح تشکیل شد با وجود آنکه رسم براین بود که رئیس جمهور هیچوقت در موقع جنگکشوش را ترک نکند وی پابرجا در عقیده، خود راجع به صلح جهانی بعنوان نماینده، امریکا به ورسای رفت. بعد از هفت ماه مراجعت پرزیدنت ویلسون با معاهده، صلح به واشنگتن بازگشت و در کشور با انتقاد موافق گردید و در مدت غیبت او مخالفینش جان گرفته بودند. مجلس سنای امریکا معاهده، ورسای را رد کرد و به مجمع ملل متحده نپیوست. او دلشکسته و موصوف دوره، دوم زمامداری خود را در کاخ سفید بپایان رسانید. چند سال بطور انزوا در واشنگتن زندگی کرد و بالاخره در ۳ فوریه ۱۹۲۴ در گذشت. اورا در واشنگتن بخاک سپرده شد.

دایره، المعارف ص ۱۱۳۱ و تاریخ تمدن ج ۲ ص ۲۶۵

۹۴ - ویلهلم اول

ویلهلم اول از خانواده، هوهنزلون و قیصر آلمان که در جنگ ۱۸۷۰ برنایپلئون سوم غالب گردید و در قصر ورسای تاجگذاری نمود و یادشاهان و دوکهای آلمان اورا رسماً "به امپراطوری آن کشور شناختند" و بنیان سلطنت و حکمرانی او بر تمام آن مملکت استوار شد. در همین موقع حضرت بهاء الله در کتاب مستطاب اقدس با عباراتی صريح و واضح از غروری که بر اثر این فتح و ظفر بر او مستولی شده بود اورا تحذیر و به توجه و اطاعت امر الهی دعوت فرمودند و در ضمن خطاب به سواحل نهرن که در سر حد بین فرانسه و آلمان است از وقوع جنگ دیگری که آن اراضی را به خون آغشته خواهد نمود پیشگویی و سقوط آن امپراطوری نوزاد و ضجه و ناله ساکنین برلین را نبوت فرمودند. ویلهلم اول از سال ۱۸۷۱ تا ۱۸۸۸ سلطنت نمود و پس از او فردریک سوم پسرش جانشین گردید ولی پس از سه ماه سلطنت به مرض سلطان فوت نمود. ویلهلم فرزند او که نوه، ویلهلم اول بود به سلطنت رسید و مقدر بود که مواعید حضرت بهاء الله درباره آلمان و سواحل نهر رن در زمان امپراطوری او تحقق یابد. در اثر کشته شدن ارشیدوک فرانسو افرانیاندو ولیعهد اتریش و همسرش که به دست یکی از محصلین صربی موسوم به گراویوز پرنسیپ در تاریخ ۲۸ ژوئن ۱۹۱۴ به ضرب گلوله از پای درآمدند جنگ جهانگیر اول اعلام شد و این جنگ مدت چهار سال قسمت مهمی از دنیای متمدن را خراب و ویران ساخته ساکنیش را به گودال نیستی وهلاکت کشانید. ابتدا در همه جا فتح و غلبه نمایان نصیب دولت آلمان گردید و آوازه پیشرفتها ویلهلم دنیا را به وحشت و اضطراب انداخت. اما ناگهان برخلاف انتظار مردم سپاهیان آلمان و متحدینش در جبهه‌های فرانسه و فلسطین دچار شکست‌های پی در پی گشت و حکومت آلمان تقاضای متارکه، جنگ نمود. تخت امپراطوری آلمان به سبب شورش و انقلاب جمعیت سویا لیستها و اژگون و ویلهلم ناگزیر از سلطنت استعفا داده با ولیعهد و خانواده‌اش به هلند پناهنده شد و برلین دچار هرج و مرج گشته قحطی شدیدی اهالی را در مضيقه انداخت و در همان قصر ورسای قرار داد صلح در تاریخ ۲۸ ژوئن ۱۹۱۸ منعقد گردید و آلمان خلع سلاح و غرامات کمرشکن بر ساکنین آن سرزمین تحمیل شد. ایالات آزاد ایالت و لورن به فرانسه مسترد شد و آلمان در خارج اروپا از تمام مستعمرات خود صرف نظر کرد و از سنگینی بار تحمیلات و تضییقات حنین و ناله، برلین به تمام معنی مرتفع گشت و به طوری که

پیشگویی شده بود سرحدات آلمان و فرانسه در نواحی رودخانه، رن باز دیگر به خون آغشته شد.

آهنگ بدیع (شماره مخصوص) ص ۲۸۸

۹۵- هیتلر

آدولف هیتلر، رهبر آلمان در جنگ جهانی دوم در ۲۰ آوریل ۱۸۸۹ متولد شد. زندگی دوران کودکی او با فقر و تنگدستی و تاراحتی سپری شد. مابین سالهای ۱۹۰۴ و ۱۹۱۰ در وین به تحصیل نقشه‌کشی پرداخت و در ۱۹۱۲ بمونیخ مهاجرت کرد. پس از جنگ جهانی اول که در آن ترفیع درجه پیدا کرد و نشان افتخار بدست آورد، او با قدرت و نیروی کلام خود توانست برهبری جنبش اجتماعی و ملی آلمان "نازی" بررسد. پس از آن به حمایت از صنایع از دست رفته آلمان و تقویت جنبش ملی پرداخت. هیتلراز همان ابتدا هدفهای نازیسم را بر ضد عقاید مارکسیسم و صهیونیسم برپایه ناسیونالیزم آلمان قرار داد. اگرچه باخواهش هیندنبرگ مبنی بر رئیس جمهور شدن مخالفت نمود ولی بزودی در سال ۱۹۳۳ مقام کنسولی را قبول کرد و سال بعد کنترل مطلق آلمان را بدست گرفت. اساس حکومت او برپایه دیکتاتوری و عدم اجتناب از ترور بنا شده بود. وی با دول ایتالیا و اتریش بنای دوستی را گذارد و باین ترتیب تصمیم به ایجاد آلمان بزرگ گرفت پیشرفت‌های سیاسی و اقتصادی روز افزون او را بفکر جهانگیری انداخت و سرانجام جنگ جهانی دوم از دلان دانتزیک در لهستان آغاز گردید و متفقین شوروی، انگلیس، فرانسه، امریکا پس از تلفات بسیار سنگین بر هیتلر پیروز شدند. هیتلر ظاهرا در اول ماه مه سال ۱۹۴۵ خود کشی کرده است.

دایره المعارف ص ۱۱۲۲

۹۶- یکی از رهبران آن نهضت اظهار کرد که "دین به منزله افیونی برای مردم است" کارل مارکس در کتاب "شرکت در انتقاد از فلسفه، قانون هگل" می‌نویسد "مذهب تریاک جامعه است".

مجموعه نظم جهانی بهائی - یادداشتها - ص ۱۹۲

کتابنامه:

- ۱- آثار قلم اعلی - مجموعه لواح خطاب به ملوك و سلاطين - موسسه ملي مطبوعات امری - ۱۲۴ بدیع
- ۲- ارکان نظم بدیع - تالیف غلامعلی دهقان - موسسه ملي مطبوعات امری - ۱۳۵ بدیع
- ۳- اسرار آثار خصوصی - جناب فاضل مازندرانی ، ج ۴ ، موسسه ، ملي مطبوعات امری ، ۱۲۹ بدیع
- ۴- اسرار ربانی - قاموس توقيع منیع مبارک ۱۰۵ بدیع ، تأثیف جناب عبدالحمید اشراق خاوری ، موسسه ، ملي مطبوعات امری ، ۱۱۸ بدیع
- ۵- تاریخ تمدن - هنری لوکاس ، ترجمه ، عبدالحسین آذرنگ - چاپ موسسه ، کیهان - چاپ اول ، بهار ۶۸ (در ۲ جلد)
- ۶- تاریخ جهانی - ش ، دولاندلن - ترجمه ، احمد بمنش - موسسه ، انتشارات و چاپ دانشگاه طهران - چاپ سوم - اردیبهشت ۱۳۶۷ (در ۲ جلد)
- ۷- حضرت بها الله - جناب محمد علی فیضی - موسسه ملي مطبوعات امری - ۱۲۵ بدیع
- ۸- دایره المعارف شامل اطلاعات عمومی ، گردآورنده : م ، آذین فر - انتشارات زرین - چاپ ۱۳۴۹
- ۹- دور بهائی - حضرت ولی امر الله - مورخ ۸ فوریه ۱۹۳۴
- ۱۰- رحیق مختوم ، قاموس توقيع مبارک قرن ، تالیف جناب عبدالحمید اشراق خاوری - موسسه ، ملي مطبوعات امری - ۱۳۰ بدیع (در ۲ جلد)
- ۱۱- سیری در تاریخ ایران بعداز اسلام - آن . ک . س - لمبتوون - ترجمه ، یعقوب آژند - چاپخانه سپهر طهران - چاپ اول ۱۳۶۳
- ۱۲- فرهنگ سیاسی - داریوش آشوری - انتشارات مروارید - چاپ سیزدهم ۱۳۶۴
- ۱۳- فرهنگ علوم سیاسی - علی آقا بخشی - نشر تنور - طهران ۱۳۶۳
- ۱۴- قاموس کتاب مقدس
- ۱۵- قرن بدیع - حضرت ولی امر الله - ترجمه ، جناب نصرالله موت - ج ۱ و ۲
- ۱۶- کلیات تاریخ - هربرت جرج ولز - با تجدید نظر ریموند پوستیگت - ترجمه مسعود رجب نیما - انتشارات سروش چپ دوم - طهران ۱۳۶۶
- ۱۷- گنج شایگان - تالیفات جناب عبدالحمید خاوری - موسسه ، ملي مطبوعات امری ، ۱۲۴ بدیع
- ۱۸- کلیات روابط بین الملل (وسازمانهای بین المللی بعداز جنگ دوم جهانی) - تالیف حشمت امیری - موسسه ، انتشارات ماد - چاپ اول - شهریور ۶۹
- ۱۹- مبانی سیاست - تالیف عبدالحمید ابوالحمد - انتشارات توس - بهمن ۱۳۷۰ - چاپ ششم
- ۲۰- مکاتیب حضرت عبدالبهاء - جلد ۳ - لوح لاهه ، چاپ مصر ، چاپ اول ، به سعی فرج الله ذکی الكردي
- ۲۱- نقش اديان در تکامل انسان - تالیف جناب کمال الدين بخت آور - چاپ مشعل آزادی - بهمن ۱۳۴۸

- ۲۲- نگاهی به تاریخ جهان - جواهر لعل نهرو - ترجمه، محمود تفضلی - موسسه، انتشارات امیرکبیر -
 طهران ۱۳۶۱ (در ۳ جلد)
- ۲۳- نوزده هزار لغت +
- آهنگ بدیع ، شماره، مخصوص " صدمین سال اعلام عمومی امر الٰی " ، سال ۲۲ - شماره، ۶ تا ۹ -
 شهرالاسما، تا شهرالمسائل ۱۲۴ بدیع - شهریور تا آذر ۱۳۴۶
- جزوات تاریخ عمومی ۱، مطالعه آثار ۱ - کلیات معرفی آثار و نظم بدیع موسسه، عالی محارف امر
 - مجموعه، نظم جهانی بهائی - یادداشت‌ها براساس تحقیقات خانم الیزابت مارتین - ترجمه، جناب
 هوشمند فتح اعظم - انتشارات موسسه، معارف بهائی کانادا به لسان فارسی - شهرالعزه ۱۴۶ بدیع
 سپتامبر ۱۹۸۹ ميلادي
- نشریه، پیام بهائی ، شماره، ۱۷۶
- ماهنامه، نگاه نو - شماره، ۴ - دی ماه ۱۳۷۰

آرشیو

۱۵۷

۱۵۷/۲

ضمیمه جزوه آموزشی درس تعالیم اجتماعی ۳ (۴۰)

۱۵۷/۲: تکلیف اول : مقطع هفته هشتم

منبع: توقيع "تولد مدنیت جهانی" مندرج در مجموعه "نظم جهانی بهایی صفحات ۱۵۰ - ۱۴۲ (صفحه ۱۴۲: از اول پا راگراف دوم: "شکست رسوایکنده..." تا صفحه ۱۵۰: انتها پا راگراف اول: "... و به سعادت فائز")

توجه: کلیه موضوعات اصلی، فرعی، مصادیق و شواهد منطبقه بر آنها را از صفحات فوق استخراج نموده، ارتباط بین آنها را اعم از علل موجوده و نتایج مشخص کرده، در نهایت به طور کلی نتیجه‌گیری نمائید.
در این خصوص، شیوه ارزشیابی، روش مطالعه و نمونه مطالعه توقيع هدف نظم بدیع جهانی مندرج در جزوه آموزشی مراجعت فرمایید.

۱۵۸/۱: تکلیف اول : مقطع هفته هشتم

منبع: توقيع "تولد مدنیت جهانی" مندرج در مجموعه "نظم جهانی بهایی صفحات ۱۱۷ - ۱۰۸ (صفحه ۱۰۸: از ابتدای سطر ۵: "ای دوستان عزیز هرچند ظهور حضرت بهاءالله..." تا صفحه ۱۱۷: انتها سطر ۶: "... مانع دیگری که در راه پیشرفت امر الهی بود از میان برداشته شد.")

توجه: کلیه موضوعات اصلی، فرعی، مصادیق و شواهد منطبقه بر آنها را از صفحات فوق استخراج نموده، ارتباط بین آنها را اعم از علل موجوده و نتایج مشخص کرده، در نهایت به طور کلی نتیجه‌گیری نمایید.
در این خصوص، شیوه ارزشیابی، روش مطالعه و نمونه مطالعه توقيع هدف نظم بدیع جهانی مندرج در جزوه آموزشی مراجعت فرمایید.

۱۵۸/۲: تکلیف اول : مقطع هفته هشتم

منبع: توقيع "تولد مدنیت جهانی" مندرج در مجموعه "نظم جهانی بهایی صفحات ۱۵۶ - ۱۵۰ (صفحه ۱۵۰: از ابتدای پا راگراف دوم: "در این جهان، که مؤسسات عرفی و دینیش..." تا

صفحه ۱۵۶: انتها پا راگراف اول: "... و صورت هر انسانی را آئینه نور خدا می بیند.")

توجه: کلیه موضوعات اصلی، فرعی، مصادیق و شواهد منطبقه بر آنها را از صفحات فوق استخراج نموده، ارتباط بین آنها را اعم از علل موجوده و نتایج مشخص کرده، در نهایت به طور کلی نتیجه‌گیری نمائید.
در این خصوص به شیوه ارزشیابی، روش مطالعه و نمونه مطالعه توقيع هدف نظم بدیع جهانی مندرج در جزوه آموزشی مراجعت فرمایید.